

Brüssel, 26. juuni 2025
(OR. en)

10935/25

Institutsioonidevaheline
dokument:
2025/0335 (COD)

ESPACE 51
MI 485
ENV 603
CODEC 915
EU-GNSS 12
CSCGNSS 3
CSCGMES 2
IND 234
CYBER 193
COMPET 634
HYBRID 83
PROCIV 81
IA 76

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	26. juuni 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2025) 335 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS liidus toimuva kosmosetegevuse ohutuse, kerksuse ja kestlikkuse kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 335 final.

Lisatud: COM(2025) 335 final

Brüssel, 25.6.2025
COM(2025) 335 final

2025/0335 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

liidus toimuva kosmosetegevuse ohutuse, kerksuse ja kestlikkuse kohta

{SEC(2025) 335 final} - {SWD(2025) 335 final} - {SWD(2025) 336 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Kosmosetegevus laieneb kiiresti kõikjal maailmas kosmosepõhiste andmete ja kosmoseteenuste kasvava nõudluse ning satelliitide tootmise ja orbiidile saatmise kulude vähenemise tõttu. Kosmosemajandus on samuti meelitanud ligi uusi turuosalisi.

Selle suureneva kosmosetegevuse ja piiriüleses kosmosetegevuses uute kommertsosalejate suurema osalemise reguleerimiseks on 13 liikmesriiki võtnud vastu riiklikud kosmosevaldkonna õigusaktid. See kajastab rahvusvahelise õiguse kohustusi, mis nõuavad kosmosetegevuse järelevalvet. Sellest tulenevad ebaühtlased regulatiivsed lähenemisviisid põhjustavad siseturu killustumise. Kõnealune killustatus tõenäoliselt suureneb, kui üha enam liikmesriike kavatseb luua kosmosetegevuse õigusraamistikud.

Kosmosetaristu ohutuse, vastupanuvõime ja keskkonnakestlikkuse kaitse valdkonnas kasutatavate riiklike lähenemisviiside erinevused võivad kahjulikult mõjutada kosmosepõhiste andmete pakkumist ja kosmoseteenuste osutamist liidus. See mõjutab kokkuvõttes liidu kosmosetööstuse konkurentsivõimet ja piiriüleste väärtusahelate toimimist. Käesoleva algatuse üldeesmärk on toetada kosmosesektori siseturu väljatöötamist ja toimimist. Algatuse konkreetsed eesmärgid on järgmised:

- luua liidu õigusraamistik, mille alusel liidu kosmosekasutajad saavad pakkuda kosmosepõhiseid andmeid ja osutada kosmoseteenuseid, et edendada innovatsiooni ning luua stabiilne, prognoositav ja konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond;
- tagada kosmose-tehisobjektide jälgitavus ja vähendada kosmoseprügi teket, suurendades seeläbi kosmosetegevuse ohutust;
- luua riskihindamise raamistik, mis on kohandatud kosmosetaristu konkreetsete küberturvalisuse vajadustega, suurendades seeläbi kosmosetegevuse kerksust;
- luua ühine meetod kosmosetegevuse keskkonnamõju arvutamiseks liidus, suurendada seeläbi kosmosetegevuse kestlikkust.

Algatus tagab eeldatavasti õiguskindluse, mida liidu kosmosekasutajad vajavad kosmosetegevuse elluviimiseks ja kosmosetööstuse konkurentsivõime edendamiseks, võttes samal ajal arvesse riske, mis tulenevad kosmosetegevuse eksponentsiaalsest kasvust, ja kosmose pikaajalise kasutuse kaitse vajadust.

Euroopa Komisjoni poliitilistes suunistes 2024–2029¹ ning samuti Draghi aruandes Euroopa konkurentsivõime tuleviku kohta, on kosmos määratud kindlaks liidu jaoks olulise strateegilise sektorina² ning nendes soovitatakse luua lühiajalises perspektiivis ühine liidu õigusraamistik kosmose siseturu toimimiseks. Komisjon on märkinud välja pakutud ELi kosmosetegevuse määrase olulise prioriteedina kahes hiljutises ühisteatises: ELi lähenemisviis kosmoseliikluse korraldamisele ja Euroopa Liidu julgeoleku- ja kaitsevaldkonna kosmosestrateegia³. Käesolev seadusandlik algatus kajastab liikmesriikide

¹ Poliitilised suunised järgmisele Euroopa Komisjoni koosseisule 2024–2029, mille esitas Ursula von der Leyen 18. juulil 2025; https://commission.europa.eu/document/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_et.

² Euroopa konkurentsivõime tulevik: Mario Draghi 9. septembri 2024. aasta aruanne.

³ Komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 15. veebruari 2022. aasta ühisteatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule (JOIN(2022) 4 final) ning 10. märtsi 2023. aasta

üleskutseid luua kosmosetegevuse siseturg sidusa ja stabiilse õigusraamistiku abil. Liikmesriigid on hiljutistes nõukogu järeldustes tunnustanud vajadust vältida kosmoseteenuste ja -toodete siseturu killustamist ning suurendada liidu kosmosetööstuse üleilmset konkurentsivõimet⁴. Nad kinnitasid liidu tasandi meetme asjakohasust kosmosekasutajate võrdse kohtlemise ja liidu kosmosetööstuse jaoks võrdsete võimaluste tagamisel⁵. Kosmose pikaajalise kestlikkuse kaitse õigusraamistiku loomise olulisust on tunnustanud ka liikmesriikide parlamendid⁶. Kosmosetööstus, sh väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad, on samuti väljendanud toetust selgele ja prognoositavale õigusraamistikule⁷.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

ÜRO leping põhimõtete kohta, mis reguleerivad riikide tegevust kosmose uurimisel ja kasutamisel (edaspidi „avakosmoseleping“) reguleerib kosmose üldist õigusraamistikku, rõhutades riigi vastutuse põhimõtet. Selles nõutakse, et riigid annaksid oma kosmosetegevuseks loa, teeksid selle järelevalvet ja võtaksid selle eest vastutuse. Kuid konkreetsete siduvate tehniliste normide puudumine avakosmoselepingu üldkohustuste rakendamiseks on põhjustanud erinevad lubade väljastamise nõuded, kuna liikmesriigid on kasutanud erinevaid regulatiivseid lähenemisviise.

Praegu on riiklikud kosmosevaldkonna õigusaktid kasutusel 13 liikmesriigis. Muud liikmesriigid koostavad kosmosevaldkonna õigusakte või ajakohastavad olemasolevaid õigusakte, et tulla toime uute selles valdkonnas tegutsema hakkavate ettevõtjate ja nende laieneva tegevusega. Erinevate regulatiivsete lähenemisviiside vaheline ebapiisav kooskõlastamine on põhjustanud killustatud reguleerimiskeskkonna, mille puhul esilekerkivad takistused võivad piirata kosmoseteenuste ja kosmosepõhiste andmete siseturu toimimist liidus.

Väljapakutud ELi kosmosetegevuse määрусega ühtlustatakse õigusraamistik kogu liidus, kaasates riiklikes kosmosevaldkonna õigusaktides kehtestatud nõudeid, et vältida kattumisi, paralleeltegevust ja konflikte ning parandada siseturu toimimist.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Esiteks on liit kerksuse puhul jõustanud küberturvalisuse (küberturvalisuse 2. direktiiv) ja elutähtsa teenuse osutajate füüsilise kerksuse õigusakti (elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiv), mis suurendavad kosmoseteenuseid toetava maapealse taristu kerksust.

Kuigi küberturvalisuse 2. direktiiv käsitleb ühelt poolt maapealse taristu osalejaid ja teiselt poolt elektroonilise side teenuse osutajaid, ei hõlma küberturvalisuse 2. direktiiv ega elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiv liidu kosmoseprogrammi kontekstis liidu omandis

ühisteatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Euroopa Liidu julgeoleku- ja kaitsevaldkonna kosmosstrateegia“ (JOIN(2023) 9 final).

⁴ Nõukogu 13. novembri 2023. aasta järeldused, milles käsitletakse ELi julgeoleku- ja kaitsevaldkonna kosmosstrateegiat, 14512/23. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14512-2023-INIT/et/pdf>.

⁵ 8. detsembril 2023 vastu võetud järeldused kosmoseliikluse korraldamise praeguse olukorra kohta, 15231/23; <https://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2023/12/08/space-traffic-management-council-adopts-conclusions-on-the-current-state-of-play>.

⁶ https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/16/dossiers/loi_europeenne_espace.

⁷ Eelkõige seisukohta käsitlevad dokumendid, mille on esitanud Eurospace (ühendus, mis esindab rohkem kui 80 kosmosettevõtte seisukohta, sh peatöövõtjad); SME4Space (ühendus, mis kaitseb rohkem kui 800 äriühingu, sh 90 idufirma seisukohti); YEESS (hiljuti loodud ühendus, mis esindab 13 uue kosmosetööstuse ettevõtte seisukohti).

olevate varade kasutamist. Seega ei taga need terviklikku riskijuhtimise raamistikku kõigi kosmosetaristu segmentide ega kõigi kosmosekasutajate jaoks.

Välja pakutud ELi kosmosetegevuse määrus täidab selle lünga, kehtestades konkreetsed ja otsesed küberturvalisuse normid, mida kohaldatakse kõigi kosmosekasutajate ja kosmosetaristu varade suhtes, luues seega kosmosesektori kerksuse sihtotstarbelise baastaseme. Avaliku ja erasektori sidusrühmad saavad selguse oma õiguslike kohustuste asjus, mis on vajalikud, et tagada kosmosetaristu ja kosmosemissioonide kerksus. Lisaks sellele tekib siis, kui liikmesriigid võtavad üle ja rakendavad küberturvalisuse 2. direktiivi, vahetu vajadus viia kõnealused uued normid vastavusse kosmosesektori konkreetsete nõuetega. Ettepanekuga tagatakse üldise küberturvalisuse raamistiku selge sõnastamine liidu tasandil. Kuna ELi kosmosetegevuse määrusest saab *lex specialis* küberturvalisuse meetmete puhul, mida võtavad küberturvalisuse 2. direktiivi kohaselt elutähtsaks või oluliseks üksuseks peetavad liidu kosmosekasutajad, kohaldaksid kõnealused kosmosekasutajad kerksuse peatükki, vältides seeläbi paralleelseid nõudeid.

Teiseks tagab välja pakutud ELi kosmosetegevuse määrus ohutusküsimustes koosmõju liidu ohutuspoliitika ja -õigusaktidega. Kui kosmosetegevus mõjutab mitut liikmesriiki, siis saavutatakse lennuliikluse korraldamisega koordineerimine määruse (EL) 2019/123 abil, millega optimeeritakse Euroopa võrgu funktsioone. Lennundus- ja kosmosetegevuse kattuvates valdkondades toimuvatest intsidentidest teatatakse süsteemselt määruse (EL) nr 376/2014 alusel loodud liidu kohustusliku teatamise süsteemi abil. Edaspidi võivad suure lennukõrgusega tegevust käsitlevad tulevased normid hõlmata kanderaketide määratlusi, tagades seeläbi nende esilekerkivate valdkondade tervikliku regulatiivse hõlmavuse.

Kolmandaks aitab välja pakutud ELi kosmosetegevuse määrus kooskõlas Euroopa roheline kokkulepe⁸ ja liidu kestlikkuseesmärkidega⁹ vähendada kosmosetegevuse keskkonnajalajälge ning võtta arvesse selles valdkonnas sõlmitud rahvusvaheliste konventsioonide alusel liidule tekkivaid võimalikke uusi kohustusi.

Kosmosetegevuse mõju hindamise metoodika, näiteks olelusringi hindamine või liidu keskkonnavaldkonna poliitika ja vahendid, näiteks toote keskkonnajalajalg,¹⁰ on praegu selgelt ebapiisavalt väljatöötatud¹¹. Lisaks sellele ei võta ükski üldine kestlikkuse või keskkonnaga seotud raamistik, näiteks keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisalane raamistik¹² arvesse kosmosetegevuse konkreetset ja eriti keerukat keskkonnamõju.

Välja pakutud ELi kosmosetegevuse määrus kutsub toote keskkonnajalajälje lähenemisviisile tuginedes seega töötama välja kosmosepõhise olelusringi hindamise metoodika ja muutma selle kasutamise kohustuslikuks.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Ettepaneku õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 114, milles on ette nähtud meetmete võtmine, et tagada siseturu loomine ja toimimine.

⁸ Euroopa roheline kokkulepe, Euroopa Komisjon (europa.eu).

⁹ Pikaajaline 2050. aasta strateegia, Euroopa Komisjon (europa.eu).

¹⁰ Soovitus keskkonnajalajälje meetodite kasutamise kohta, Euroopa Komisjon (europa.eu).

¹¹ See on ilmne näiteks raketikütuse põletamise, raketiasetete kõrvaldamise, laskumise keskkonnariski ja kosmosemissioonidel kasutatavate tuumaenergia allikate mõju puhul.

¹² Äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiv (EL) 2022/2464, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj>.

Kuigi aluslepingus on konkreetselt nähtud ette õiguslik alus kosmosepoliitikat käsitlevate meetmete jaoks (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 189), ei saa seda õiguslikku alust käesoleva algatuse puhul kasutada. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 189 hõlmab ainult meetmeid, mis edendavad ühiseid algatusi, toetavad teadusuuringuid ja tehnoloogia arendamist ning koordineerivad kosmose uurimiseks ja kasutamiseks vajalikke jõupingutusi. Sellest on otseselt välja arvatud liikmesriikide õigus- ja haldusnormide mis tahes ühtlustamine.

Kuid kooskõlas väljakujunenud kohtupraktikaga saab Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 114 kasutada õigusliku alusena kosmoseteenuste ja kosmosepõhiste andmete siseturu loomiseks ning toimimiseks¹³. Sel puhul võivad liikmesriikide erinevad lähenemisviisid muuta kosmosekasutajatele keerulisemaks kosmosetegevuse elluviimise, eelkõige piiriülese tegevuse otstarbel, mis nõuab, et nad hangiksid mitu luba mitmelt liikmesriigilt (näiteks luba tegevuse toimumise riigis ja kosmoseaparaadi startimise riigis).

Väljapakutud ELi kosmosetegevuse määrus ühtlustab sihipäraselt ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse olulised aspektid, mida on käsitletud kosmosetegevuse loas. See tagaks kosmoseteenuste ning kosmosetaristu kasutamise ja käitamise tulemusena loodud kosmosepõhiste andmete siseturu loomise ja toimimise. Liikmesriigid tunnustaksid teiste liikmesriikide väljastatud kosmosetegevuse lubasid käesoleva määрусega hõlmatud olulistes küsimustes. Kuid neile jääks samal ajal võimalus kehtestada rangemaid nõudeid, kui see on objektiivselt vajalik teises liikmesriigis loa saanud liidu kosmosekasutajate elluviidavate kosmosemissioonide raames kosmoseaparaadi käitamise või nende territooriumil startimise ohutuse, kerksuse või keskkonnakestlikkuse kaitse kaalutlustel.

Välja pakutud ELi kosmosetegevuse määrus tagaks ühtlasemad ja järjepidevamad loa andmise nõuded siseturul, mis omakorda aitaks muuta liidu kosmosetööstust konkurentsivõimelisemaks. ELi kosmosetegevuse määrus võimaldaks kosmosekasutajatel viia tegevust takistusteta ellu mitmes jurisdiktsioonis ja see tagaks vajaliku õiguskindluse. See ajendaks sektorisse investeerima, tänu millele on uue kosmosetööstuse ettevõtetel lihtsam kasvada. Samal moel stimuleeriks selles õigusaktis sätestatud nõuetel põhinev uus tehnoloogia (s.o kosmosepõhised operatsioonid ja teenused, prügi ja jälgimisega seotud tehnoloogia ning ööpimeduse säilitamine ja interferentsi piiramine) tööstuse innovatsiooni selles sektoris ning panustaks kosmosetegevuse pikaajalisse ohutusse, kestlikkusse ja kerksusesse.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Liikmesriigid on kasutanud kosmosetegevuse ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse puhul erinevaid lähenemisviise. Liidu tasandi meetmed on hädavajalikud, et sihipäraselt ühtlustada mitu olulist aspekti, mis on praegu ebavõrdselt hõlmatud riiklike lubade väljastamise nõuetega.

Liidu tasandil raamistiku loomine suurendaks liikmesriikide tasandil võetavate individuaalsete meetmetega võrreldes kosmosetegevuse ühist ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse taset, tekitades märkimisväärset lisaväärtust.

Eelkõige tehtaks liidu tasandil võetavate meetmete abil järgmist: 1) luuakse liidus võrdsed tingimused, ühtlustades ohutust, kerksust ja keskkonnakestlikkust käsitlevate lubade väljastamise nõudeid, 2) kaasatakse uued normid ladusalt kehtivatesse kosmosevaldkonna õigusaktidesse, et vältida kattuvust, paralleelset reguleerimist ja konflikte, parandades siseturu

¹³ Kohtuasi C-376/98, Saksamaa vs. Euroopa Parlament ja nõukogu, EKL 2000, lk I-8419, Kohtuasi C-380/03, Saksamaa vs. Euroopa Parlament ja nõukogu, EKL 2006, lk I-1157.

toimimist, 3) tagatakse, et ühes liikmesriigis antud kosmosetegevuse lubasid tunnustatakse teistes liikmesriikides, 4) tagatakse kõigi kosmosetaristu varade parem ja ühtsem kaitse kogu liidus, aidates tagada, et kõnealune taristu edastab kosmosepõhiseid andmeid ja osutab kosmoseteenuseid ohutult ja turvaliselt, ning 5) tagatakse järjepidevus kosmosetegevuse keskkonnamõju hindamisel.

Ühtne lähenemisviis liidu tasandil võimaldaks samal ajal liidul saada maailmas juhtivaks standardite kehtestajaks valdkonnas, milles on hädasti vaja pikaajalisi lahendusi.

- **Proportsionaalsus**

Nagu on märgitud lisatud mõjuhindangus, ei lähe ettepanek kaugemale sellest, mis on vajalik käesoleva algatuse eesmärkide saavutamiseks, ja sellega ei tekitata ebalproportsionaalselt suuri kulusid, mis võiksid kahjustada liidu kosmosetööstuse konkurentsivõimet.

Liidu meetmed looksid liidu kosmosetegevuse ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse aspektide ühise baastaseme, a) olles samal ajal proportsionaalsed igast orbiidist, kasutuskõrgusest või mitte elutähtsate kosmosemissioonide eripäradest tulenevate konkreetsete riskidega, b) jäädes tehnoloogiliselt neutraalseks ning c) austades täielikult liikmesriikide riikliku julgeolekuga seotud õigusi.

Ettepanekuga minimeeritakse põhjendamatu koormus, lihtsustades kogumeid käsitlevate lubade väljastamist (nt üks luba satelliitide kogumi kohta ja mitte iga satelliidi kohta eraldi). Leebemad ohutusnõuded kehtivad Maa väga madalal orbiidil toimuvate kosmosemissioonide suhtes, mille kiire atmosfääri laskumine piirab loomulikult teel prügi teket, ning kerksuskohustusi muudetakse lähtuvalt kosmosekasutaja suurusest, missiooni olulisusest ja kasutatavast jõuseadmest.

- **Vahendi valik**

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 114 annab Euroopa Parlamendile ja nõukogule õiguse võtta vastu määrusi ja direktiive.

Komisjon on otsustanud esitada ettepaneku määruse kohta, et tagada liidus järjepidev rakendamise tase. Nii on võimalik vältida, et erinevused takistavad kosmosetegevuse elluviimist ja kosmosepõhiste andmete pakkumist siseturul, tagada õiguskindlus ja läbipaistvus, tagada siseturul kõigi ELi ja kolmandate riikide kosmoseteenuse osutajate õiguste ja kohustuste ühtne kaitse ning võimaldada järjepidevat rakendamist kõigis liikmesriikides.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei kohaldata.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Kooskõlas parema õigusloome suunistega ettepaneku koostamisel on komisjon ulatuslikult konsulteerinud kõikide asjaomaste sidusrühmadega. Ta korraldas sihtkonsultatsiooni ja avaliku konsultatsiooni, algatas tagasisidekorje, korraldas konkreetseid uuringuid ettepanekuga hõlmatud kolmes peamises valdkonnas ja korraldas neli sidusrühmade seminari. Saadud sisendid kaasati komisjoni ettevalmistavat tööd toetavasse uuringusse.

a) Sihtkonsultatsioon sidusrühmadega

Sihtkonsultatsioon sidusrühmadega toimus ajavahemikul 29. septembrist kuni 2. novembrini 2023. See käsitles kosmosetööstust ja hõlmas selliseid üksuseid nagu akadeemilised ja teadusasutused, ettevõtete ühendused, kosmoseaparaatide tootjad, kosmosekasutajad, lennuettevõtjad ja aeronavigatsiooniteenuse osutajad, tarbijaorganisatsioonid, keskkonnaorganisatsioonid, valitsusvälised organisatsioonid, avaliku sektori asutused, ametiühingud ja üldsus. Tagasisidet saatsid 27 ELi liikmesriiki (47 % vastajatest) ning mitu kolmandat riiki, näiteks Ameerika Ühendriigid, Jaapan, Kanada, Norra, Šveits ja Ühendkuningriik (5 %). Ülejäänud vastuste (49 %) saatjat ei täpsustatud.

Kokku esitati 333 märkust ja 65 saatedokumenti, millest 170 olid organisatsioonidelt, 153 üksikisikutelt ja ülejäänud olid anonüümsed märkused. Organisatsioonidest 62 % olid mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad.

Nii saadud vastused uuringule kui ka seisukohta käsitlevad dokumendid, sh tööstuse ühendustelt, toetasid ulatuslikult ELi kosmosetegevuse määrust. Eelkõige on Euroopa kosmosetööstus üldiselt nõus, et ELi kosmosetegevuse määrus tagaks selge ja ühtse raamistiku, mis ühtlustab liidus kosmosetegevust käsitlevaid erinevaid olulisi norme. Seda peetakse eriti väärtuslikuks, kuna see võimaldab organisatsioonidel lihtsalt laiendada tegevust välisriikidesse ja pakkuda oma teenuseid mitmes liikmesriigis. Lisaks sellele nähakse ELi kosmosetegevuse määrase kasutuselevõttu liidu võimalust jõuda juhtivale kohale üleilmsete standardite kehtestamisel, mis muudavad kosmose ohutumaks, kerksamaks ja kestlikumaks.

Samal ajal rõhutas tööstus, et ELi kosmosetegevuse määrus peaks olema säilitada ELi kosmosetööstuse konkurentsivõimet, hõlmates õigusakti kohaldamisalaga liidu turule tooteid või teenuseid laskvad kolmandate riikide ettevõtted. Tööstuse esindajad ja ühendused olid samuti mures võimaliku koormuse ja võimalike täiendavate kulude pärast, mille ELi kosmosetegevuse määrus tekitaks idufirmadele ja VKEdele, ning kutsus üles kehtestama toetusmeetmeid selle mõju kompenseerimiseks.

b) Avalik konsultatsioon

Avalik konsultatsioon toimus ajavahemikul 4. oktoobrist kuni 28. novembrini 2023. Uuring koosnes 11 üldisest küsimusest kosmosetegevuse ohutus- ja turvariskide kohta ning liidu tasandil võetavaid võimalikke meetmeid käsitlevatest küsimustest. Kokku saadi 44 vastust üksikisikutelt, organisatsioonidelt, akadeemilistelt ja teadusasutustelt, avaliku sektori asutustelt, ettevõtjate ühendustelt ja valitsusvälistelt organisatsioonidelt.

Uuringust oli näha sidusrühmade kindlat toetust ELi kosmosetegevuse määrasele. Vastajad tõid esile kehtivate riiklike ja rahvusvaheliste kosmosevaldkonna õigusaktide ebapiisavuse, rõhutades vajadust tervikliku reguleerimisraamistiku järele. Enamik sidusrühmadest toetab siduvate ja vabatahtlike meetmete kombinatsiooni, et tagada ohutu, vastupanuvõimeline ja kestlik kosmosetegevus, kinnitades ulatuslikult rahvusvahelise koostöö olulisust.

• Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine

Komisjon tugines mõjuhinnangu koostamiseks välisekspertidele:

- Deloitte ja Roland Berger osutasid mõjuhinnangu koostamisel nõustamisteenuseid;
- Cyberinflight ja RHEA Group pakkusid eksperditeadmisi kosmose küberturvalisuse valdkonnas;
- komisjon korraldas kaks seminari Euroopa kosmoseõiguse ekspertidega, mis toimusid 16. veebruaril 2023 ja 13. novembril 2023;
- Euroconsult korraldas Euroopa kosmosetööstust ja -turgu käsitleva uuringu;

- komisjon konsulteeris mitmesuguste sidusrühmadega (nt Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet (edaspidi „EUSPA“), muud komisjoni talitused, Euroopa Kosmoseagentuur (edaspidi „ESA“) ja tööstuse ühendused), et koguda põhjalikke andmeid mõjuhinna koostamiseks.
- **Mõjuhindang**

Komisjon koostas kooskõlas oma parema õigusloome poliitikaga käesoleva ettepaneku mõjuhinna. Komisjoni õiguskontrollikomitee esitas 22. veebruaril 2024 mõjuhinna kohta reservatsioonidega positiivse arvamuse¹⁴. Selles on kaalutud järgmisi poliitikavariante.

- Poliitikavariant 1: komisjon soodustaks mittesiduvate meetmete kodifitseerimist tootmisharu ja liikmesriikide vahelise koosreguleerimise lähenemisviisi abil. Koosreguleerimise puhul kombineeritakse seadusandlikud ja regulatiivsed meetmed kõige enam asjasse puutuvate osalejate võetavate meetmetega, kasutades nende praktilisi eksperdiotsuseid. Lisaks sellele edendatakse selle raames tootmisharu poolset märgiste väljatöötamist.
- Poliitikavariant 2: siduva liidu raamistiku vastuvõtmine.
- Poliitikavariant 2+: variandis 2 osutatud siduva liidu raamistiku vastuvõtmine, millega kaasnevad mittesiduvad ja toetusmeetmed.
- Poliitikavariant 2++: poliitikavariant 2 ja poliitikavariant 2+ rahvusvaheliste kahepoolsete lepingutega, et edendada üleilmset lähenemisviisi kosmosetegevuse ohutuse, kerksuse ja keskkonnamõju valdkonnas.

Kõigi variantide hindamise ja võrdluse põhjal oli eelistatud variant poliitikavariant 2+ „Liidu tasandi siduva raamistiku vastuvõtmine koos mittesiduvate meetmetega“. See tulemus on samuti kooskõlas sihtkonsultatsiooni käigus sidusrühmade (sh VKEd) valitud eelistatud poliitikavariandiga.

Majandusliku mõju ülevaade

Kosmosesektori õigusraamistiku rakendamisega kaasnevad mitmesugused kulud ja kasud nii avalikule kui ka erasektorile.

Avaliku sektori puhul hindavad kasutusel olevate kosmoseprogrammidega liikmesriigid juba praegu mitut kavandatud nõuet kooskõlas ÜRO lepingust tulenevate kohustustega. Kõnealustes liikmesriikides tegutseb suurem osa Euroopa kosmosesektorist ja nende norme oleks vaja ainult vähesel määral kohandada, mis põhjustaks minimaalse halduskoormuse (1–2 täistööaja ekvivalenti). Samas viiakse ilma kosmosevaldkonna õigusaktideta liikmesriikides üldjuhul ellu uut kosmosetegevust. Sellisel juhul oleksid uute nõuetega kohanemise kulud ikkagi piiratud (kuni 4 täistööaja ekvivalenti).

Liidu lubade väljastamise nõuete täitmise tehnilisel hindamisel võivad liikmesriigid otsustada tugineda ESA ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti (edaspidi „EUSPA“ või „amet“) tehtud tehnilisele hindamisele.

Erasektoris on kulud olenevalt ettevõttest erinevad. Satelliidioperaatorite satelliidiplatvormide tootmiskulud võivad olenevalt kosmosemissiooni nõuetest suurened kuni 10 %. Startimisteenus osutajatele tekivad täiendavad kulud ning ulatuslike teenuste osutajad võivad maksta võimsate kanderaketide (klass Ariane 64) eest kuni 1,5 miljonit eurot ja VKEd kuni 200 000 eurot. Äriühingute riskijuhtimise kulud moodustavad hinnanguliselt 10 % nende IT-

¹⁴ Lingid kokkuvõttele ja õiguskontrollikomitee positiivsele arvamusele lisatakse pärast nende avaldamist.

eelarvest ja lubade väljastamise nõuete puhul tuleb tasuda tooteliini kohta ligikaudu 100 000 eurot. Tootekategooria keskkonnajalajälje määramise eeskirjade rakendamine läheb maksma 4 000 – 8 000 eurot.

Neist kuludest hoolimata annab õiguslik lihtsustamine eeldatavasti märkimisväärseid eeliseid. Võimalus turustada ühte toodet 27 liikmesriigis muudab juurdepääsu lihtsamaks ja vähendab halduskoormust, mis lühendab turule jõudmise aega. Juba ainult individuaalsete satelliitide lubadelt satelliitide kogumite lubadele üleminek võimaldab prognooside kohaselt satelliidioperaatoritel säästa järgmise kümnendi jooksul 68 miljonit eurot. Lisaks sellele avaldab Maa madalal orbiidil satelliitide kasutusaja pikendamine viielt aastalt kuuele aastale hinnanguliselt igal aastal 1,3 miljardi euro väärtuses majanduslikku mõju. Ettevõtted saavad üleilmse konkurentsieelise tänu rangetele küberturvalisuse standarditele, mis vähendavad küberriske, ja tootjad võivad säästa 320 miljonit eurot aastas. Pikas perspektiivis hoiab kavandatud ELi kosmosetgevuse määrus eeldatavasti liidu kosmosetööstust tegevuses (arvutuste kohaselt moodustab see 2031. aastaks 20 % turust, mille väärtuseks on prognoositud 700 miljardit eurot), võimaldades samal ajal tekkida uutel ärisegmentidel, nagu prügi aktiivne kõrvaldamine, orbiidil toimuv hooldus, monteerimine ja tootmine ning krüpteerimistehnoloogia.

Sotsiaalse mõju ülevaade

Võrreldes muude variantidega annaks eelistatud variant märkimisväärseid eeliseid, mis seisnevad suuremas nõuetele vastavuses, võttes arvesse kavandatud meetmete siduvat olemust (koos mittesiduvate ja toetavate meetmetega). See kaitseks üldsuse juurdepääsu kosmosepõhistele teenustele, suurendaks usaldust kosmosesüsteemide teenuste ja kosmosepõhiste andmete vastu ja nende kasutamist ning parandaks juhtimist ühtlustatud lubade väljastamise tingimuste abil. Lisaks sellele kaitseks see astronoomie ja kohalikke kogukondi, vähendades valgusreostust ning panustades kosmosesektori innovatsiooni, kasvu ja konkurentsivõimesse.

Keskkonnamõju ülevaade

Eelistatud variandil oleks positiivne keskkonnamõju tänu kohustuslikele nõuetele, mis käsitlevad satelliitide orbiidilt kõrvaldamist ja ühist olulusringi hindamist. Tootekategooria keskkonnajalajälje määramise eeskirjade alusel annaks loanõue ülevaade erinevatest keskkonnamõju kategooriatest. See tagaks samuti liidu kosmosetööstuse juurdepääsu kestlikule rahastamisele.

• Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine

Ühine õigusraamistik suurendaks liidu kosmosetööstuse konkurentsivõimet 1) vähendades ettevõtete halduskoormust ja kulusid, kuna nad ei peaks enam järgima liidus mitmeid kooskõlastamata nõudeid; 2) suurendades liidu kosmoseettevõtete usaldusväärsust tänu suuremale kerksusele ja ohutusele, andes neile üleilmse konkurentsieelise.

Suurem siseturu integreerimine annaks VKEdele samuti võimaluse jõuda uutele turgudele, suurendades asjaomast liidu turgu ja edendades innovatsiooni. See meelitaks samuti ligi rohkem erasektori investeringuid, panustades liidu uue kosmosetööstuse kasvu ja arengusse (peamiselt idufirmad, kasvufirmad ja VKEd, mis vajavad ulatuslikumat kapitali kaasamist).

Kavandatud algatuse eesmärk on luua liidu tasandil võrdsed tingimused, mille abi tagatakse, et liidu kosmosekasutajad ei pea taluma moonutatud konkurentsi väljaspool liitu asutatud kosmosekasutajatelt, kelle suhtes kohaldatavad nõuded on leebemad. Vastastikuse tunnustamise võimalus võib kokkuvõttes suurendada liidu kosmosekasutajate turuosa.

Tööstuse ja eelkõige VKEde kulud tuleneksid vajadusest täita tehnilisi ja tegevusnõudeid ning halduskontrollide ja nõuete täitmise tagamise lisakuludest. Kokkuvõttes suurendavad need muudatused tõenäoliselt halduskoormust ja kulusid kogu tootmisharu, sh VKEde jaoks. Tootmiskulud suureneksid 3 % ja jõuaksid 10 %ni. Seda mõju oleks võimalik leevendada järgmiselt: i) toetavate meetmete mõju ja ii) normide proportsionaalsus (näiteks tuleb võtta arvesse ettevõtete suurust, missiooni olulisust ja orbiiti). Algatusest tekiks samuti tegevuslik kasu VKEdele, nimelt suurem tulu satelliitide pikema kasutusaja tõttu.

- **Põhiõigused**

Kohustuste puhul austatakse täielikult ettevõtlusvabadust (Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 16). Ühine õigusraamistik suurendaks õiguskindlust ning tekitaks kosmosesektoris innovatsiooni ja konkurentsi soodustava keskkonna. Nõuete abil proovitakse saavutada üldist huvi pakkuvad põhjendatud eesmärgid, milleks on tagada kosmosetegevuse ohutus, kerkus ja keskkonnakestlikkus. Lisaks sellele piirduvad need sellega, mis on vajalik ja proportsionaalne, ning kehtestatakse kaitsemeetmed, et tagada kosmosekasutajate tegevusele avalduva mis tahes mõju piiratus ja kooskõla harta artikli 52 lõikest 1 tuleneva proportsionaalsuse põhimõttega.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanekust Euroopa Liidu eelarvele tekkiva mõju üksikasjalik analüüs on esitatud käesolevale ettepanekule lisatud finants- ja digiselgituses.

Ettepanek avaldab mõju pädevatele asutustele riiklikul tasandil (s.o asutused, kes vastutavad kosmosetegevuse elluviimiseks asjakohaste lubade väljastamise eest). Kõnealust mõju on üksikasjalikumalt kirjeldatud majandusliku mõju ülevaates ja mõjuhinnangus.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Algatuse konkreetseid eesmärke kontrollitaks kord aastas. Ettepanekut hinnatakse selle jõustumisest viie aasta möödumisel, et teha kindlaks selle mõju turule ja kuidas turg sellele reageerib, eelkõige VKEde puhul.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

I JAOTIS. Üldsätted

I jaotises (artiklid 1–5) on sätestatud määruse reguleerimiseset käsitlevad üldised normid. Kõnealused normid hõlmavad kosmosetegevuse lubade väljastamist, registreerimist ja järelevalvet liidus, orbiidil toimuva liikluse haldamist, juhtimise ja nõuete täitmise tagamise aspekte ning liidu kosmosemärgise loomist. Artiklis 2 („kohaldamisala“) määratakse kindlaks, milliste kosmoseteenuse osutajate ja kosmose-tehisobjektide suhtes määrust kohaldatakse, sh liidus kosmoseteenuseid osutavad või kosmosepõhiseid andmeid pakkuvad kolmandate riikide kosmosekasutajad. I jaotises määratakse samuti kindlaks kosmosepõhiste andmete ja kosmoseteenuste liidus vaba liikumise põhimõtte ning see sisaldab klauslit, millega jäetakse liikmesriikidele pädevus riiklikku julgeolekut käsitlevates küsimustes. Selles esitatakse ka määruses kasutatavad peamised mõisted.

II JAOTIS. Kosmosetegevuse lubade väljastamine ja registreerimine

I peatükis (artiklid 6–10) on sätestatud tingimused, mille liidu kosmosekasutajad peavad täitma kosmosetegevuse loa saamiseks. Liikmesriikide riiklikud pädevad asutused teevad liidu kosmosekasutajatele lubade andmise protsessi järelevalvet ja teavitavad ametit kõigist

loa saanud kosmosekasutajatest. Amet registreerib kõik kosmosekasutajad kosmose-tehisobjektide liidu registrisse (edaspidi „URSO“), sh kolmandate riikide kosmosekasutajad, kelle asjus komisjon teeb otsuse, nagu on osutatud III peatükis. Satelliitide kogumite startimiseks kehtestatakse lihtsustatud lubade väljastamise ning nende edasise uuendamise või tühistamise menetlus. Liidu kosmosekasutajate teatavate kategooriate jaoks kehtestatakse lihtsustatud korrad ja konkreetsed erandid kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

II peatükis (artiklid 11–13) on sätestatud menetlus lubade väljastamiseks liidu kosmosekasutajatele, kes kavatsevad käitada või startida liidu omandis varasid. Komisjon annab loa (ameti tehnilise hindamise ettepaneku alusel), teeb jooksvat järelevalvet ja peatab või tühistab liidu omandis vara käsitleva loa määruises sätestatud asjaoludel.

III peatükis (artiklid 14–23) on sätestatud normid liidus kosmosepõhiseid teenuseid osutavate kolmandate riikide kosmosekasutajate ja rahvusvaheliste organisatsioonide registreerimiseks. See hõlmab konkreetseid erandeid kolmandate riikide üksuste startimisteenuste ja kolmandate riikide valitsusüksuste jaoks ning ühtse turu eriolukorra klauslit. Kolmandate riikide kosmosekasutajad ja rahvusvahelised organisatsioonid, kes osutavad liidus kosmoseteenuseid või pakuvad seal kosmosepõhiseid andmeid, registreeritakse URSoSse, kui nad on tõendanud vastavust määruises sätestatud tehnilistele nõuetele. Amet koostab samuti eraldi nimekirja kõigist liidus kosmosepõhiste andmete peamistest pakkujatest. Eeldatakse, et kosmosekasutajad, kes on asutatud kolmandas riigis, mille kohta komisjon on võtnud vastu samaväärsust kinnitava otsuse, vastavad käesoleva määruise nõuetele. Kolmandate riikide kosmosekasutajad määravad liidus õigusliku esindaja, kes tagab tulemusliku koostöö pädevate asutuste, komisjoni ja ametiga.

IV peatükis (artiklid 24–27) on sätestatud normid URSo loomise, e-tunnistuse ning liidus kosmosepõhiste andmete pakkumise ja kosmoseteenuste osutamise kohta. Amet annab välja e-tunnistused, mis kinnitavad kolmandate riikide üksuste ja rahvusvaheliste organisatsioonide pakutavate kosmosepõhiste andmete ja osutatavate kosmoseteenuste vastavust käesoleva määruise nõuetele. Liidu kosmosepõhiste andmete pakkumise ja kosmoseteenuste osutamise lepingutega peab olema kaasas e-tunnistus ning kosmosepõhiste andmete peamised pakkujad peavad teavitama ametit mis tahes kahtlustatud ebakõladest.

III jaotis. Juhtimisaspektid

I peatüki (artiklid 28–39) 1. jaos on kehtestatud liikmesriikidele peamised juhtimispõhimõtted kosmosetegevuse lubade väljastamise ja järelevalve ning turujärelevalve puhul. Iga liikmesriik peaks määrama või looma pädeva asutuse, millel on piisavad ressursid ja volitused liidu kosmosekasutajate nõuetele vastavuse järelevalveks. Riiklikel pädevatel asutustel peavad olema järelevalve-, uurimis-, korrigeerimis- ja karistusvolitused.

2. jaos on määratud kindlaks menetlus liikmesriikidele, kes kavatsevad määrata kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilised asutused. Kõnealused liikmesriigid peavad nimetama asutuse, kes määrab kvalifitseeritud tehnilised asutused, hindab neid, ja teeb nende üle järelevalvet. See võib olla riiklikul tasandil määratud riiklik akrediteerimisasutus, kelle ülesanne on tagada, et kõnealustel asutustel on tehniline pädevus, mida on vaja määruise IV jaotise tehnilistele nõuetele vastavuse hindamiseks, ja nad säilitavad seda pädevust. Liikmesriigid peavad teavitama komisjoni oma kvalifitseeritud tehnilistest asutustest. 3. jaos on märgitud menetlus kvalifitseeritud tehniliseks asutuseks saamise taotluste esitamiseks IV jaotises käsitletud küsimustes ja kohaldatavad nõuded. Liikmesriigid peavad tagama, et kvalifitseeritud tehniliste asutuste tehtud otsused saab edasi kaevata.

II peatükis (artiklid 40–57) on määratud kindlaks juhtimine liidu tasandil, kirjeldades 1. jaos käsitletud rolle ja vastutusvaldkondi. Ametile antakse uued ülesanded, eelkõige toetada ja

abistada komisjoni liidu omandis olevaid varasid kasutavatele liidu kosmosekasutajatele lubade väljastamise ja nende järelevalve käigus ning liidus kosmosepõhiseid andmeid pakkuvate ja kosmoseteenuseid osutavate kolmandate riikide kosmosekasutajate ja rahvusvaheliste organisatsioonide registreerimisel. Amet loob vajalikud andmebaasid (URSO ja liidu suurt huvi pakkuvate sündmuste hoiatuste kontaktisikute andmebaas) ning väljastab e-tunnistused.

Amet loob sihtotstarbelised sisemised struktuurid (nõuetele vastavuse nõukogu ja apellatsiooninõukogu), et toetada ja abistada komisjoni kosmosekasutajatele ja kolmandate riikide kosmosekasutajatele lubade väljastamisel ja nende registreerimisel ning samuti et toetada liikmesriike, kellel ei ole kvalifitseeritud tehnilist asutust, tehnilise hindamise protsesside abil. Amet toetaks komisjoni liidu kosmosekasutajate ja kolmandate riikide andmete pakkujate ja teenuseosutajate järelevalve volituste rakendamisel. Apellatsiooninõukogu tagaks ameti tehtud otsuste vastase kaitseõiguse. Uusi ülesandeid rahastatakse registreerimistasude süsteemi kaudu. 2. jaos on määratud kindlaks ameti ja komisjoni volitused liidu omandis varade käitajate ja kolmandate riikide kosmosekasutajate puhul.

IV JAOTIS. Tehnilised nõuded

IV jaotis sisaldab peamiselt ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse küsimusi käsitlevaid nõudeid, mida kosmoseteenuste osutajate eri kategooriad peavad järgima.

I peatükis (artiklid 58–73) on sätestatud kosmose ohutuse ja kestlikkuse normid, mis hõlmavad kanderakette (1. jagu) ja kosmoseaparaate (2. jagu). Ohutusnormide eesmärk on vähendada kokkupõrkeriski, piirata orbiidil prügi teket ning tagada ohutu startimine ja laskumine, kehtestades kosmosekasutajatele konkreetset menetlust ja tehnilised nõuded.

1. jao kohaselt peavad stardioperaatorid kooskõlastama oma tegevust ametiasutuste ja lennuliikluse haldamise teenuseosutajatega, et vähendada kokkupõrkeriski startimisel ja laskumisel. Nad peavad paigaldama lennuohutuse süsteemid ja rakendama kosmoseprügi piiramise meetmeid. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu üksikasjalikud meetodid kokkupõrke vältimiseks vajalike ajavahemike ja õnnetuste riskikünniste arvutamiseks ning kooskõlastamismenetluste kindlaksmääramiseks.

2. jao alusel peavad kosmoseaparaadi käitajad tagama kosmoseaparaadi jälgitavuse ja kasutama kokkupõrke vältimise teenuseid. Nad peavad olema võimelised laskumist kooskõlastama ja säilitama teatava manööverdamisvõime. Täiendavad kohustused hõlmavad vajadust koostada kosmoseprügi olukorra leevendamise kavad, piirata valgusreostust ja raadiointerferentsi ning täita täiendavaid ohutus- ja prügi vähendamise nõudeid suurte satelliitide kogumite puhul. Kosmosekasutajad võivad taotleda missiooni pikendusi, kui nad täidavad jätkuvalt olelusringi lõpu ja kosmoseprügi nõudeid. Kosmosekasutajad peavad tagama, et tarnijate tootjad järgivad kõnealuses peatükis sätestatud kavandamis- ja tootmisnõudeid.

II peatükis (artiklid 74–95) on sätestatud üldised põhimõtted, mida kohaldatakse kosmosetaristu riskijuhtimise suhtes, ning nõue teha riskihindamine lähtuvalt elutähtsa teenuse osutajate küberturvalisust ja füüsilist kerksust käsitlevatest kehtivatest õigusaktidest. Kosmosekasutajad peavad võtma terviklikke, proportsionaalseid ja kõiki ohte arvesse võtvaid meetmeid, et juhtida kõiki kosmosetaristuga seotud riske. Kõnealused meetmed kehtivad kosmosemissiooni kogu olelusringi jooksul (alates kavandamisest ja tootmisest kuni stardi, käitamise ja kõrvaldamiseni) ja hõlmavad nii digi- kui ka füüsilisi ohte.

Kuigi kosmosesektor peaks jääma küberturvalisuse 2. direktiivi ökosüsteemi osaks, tuleks kõnealuses peatükis sätestatud ja kosmosesektorile kohandatud kübernorme kohaldada

küberturvalisuse 2. direktiivi I lisa punktides 8 ja 11 kindlaks määratud liidu kosmosekasutajate suhtes, et vältida paralleelset tegevust ning kõrvaldada kosmosesektori hõlmatuses lüngad. Kosmosekasutajad peavad tegema riskihindamised, tegema kindlaks haavatavused, rakendama parandusmeetmeid ja kohandama riskistsenaariume iga kosmosemissiooni eripäradega. Kosmosekasutajad peaks looma infoturbe halduse terviklikud tegevuspõhimõtted ja hoidma neid kasutuses, tagama juurdepääsuõiguste range kontrolli ning kosmosevara füüsilise kaitse. Täiendavad normid on sätestatud intsidentide avastamise ja seire, krüptograafia rakendamise, tagavaraprotokollide, tervikliku talitluspidevuse tegevuspõhimõtete koostamise ning reageerimis- ja taastekavade kohta. Kosmosekasutajad, kelle suhtes kohaldatakse lihtsustatud riskijuhtimise korda, peaksid kohaldama leebemaid meetmeid, tagades samal ajal kriitilise tähtsusega vara ja funktsioonide kerkuse. Liidu kosmosekasutajad peavad teatama liidu omandis varadega seotud märkimisväärtetest intsidentidest ametile. Liidu kosmosekerksuse võrgustik (edaspidi „EUSRN“) hõlbustab komisjoni, ameti ja riiklike pädevate asutuste koostööd oluliste küberintsidentide seire ja menetlemise ning kerksusmeetmete liidu küberturvalisuse raamistikega vastavusse viimise valdkonnas.

III peatükk (artiklid 96–100) käsitleb keskkonnakestlikkust. Selles nõutakse, et kosmosekasutajad arvutaksid keskkonnajalajälje kogu kosmosemissiooni olelusringi vältel, sh kavandamise, tootmise, käitamise ja olelusringi lõpu etapp, v.a juhul, kui need vastavad erandi kohaldamise tingimustele. Kosmosekasutajad peavad esitama oma loataotluse osana keskkonnajalajälje deklaratsiooni koos tõendavate keskkonnajalajälje uuringute ja andmetega, mida kinnitab kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilise asutuse väljastatud tunnistus. Nad peavad omandama oma tarnijatelt kõik asjakohased andmed, saatma komisjonile koondatud ja jaotatud andmekomplektid keskkonnajalajälje andmebaasi kaasamiseks ja hoidma neid ajakohasena.

IV peatükk (artikkel 101) osutab kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste suhtes kohaldatavatele nõuetele. Kosmoseaparaadid peavad olema varustatud sihtotstarbeliste liidestega, mis võimaldavad kosmoses teenindamist. Komisjon kirjeldab kõnealuste liidest kavandamisepõhimõtteid ja võib määrata ohtlike objektide jaoks täiendavaid prügi kõrvaldamise tingimusi.

V peatükis (artiklid 102–103) on sätestatud orbiidil liiklemise normid, sh normid selle kohta, kuidas tuleks ellu viia kokkupõrke vältimise manöövreid suurt huvi pakkuvatest sündmustest hoiatamise korral. Sellega võetakse kasutusele nn eelisõiguse lähenemisviis, mille eesmärk on vältida mitme manööverdatava kosmoseaparaadi kokkupõrkeid.

VI peatükk (artikkel 104) annab komisjonile volituse taotleda Euroopa standardiorganisatsioonidelt standardite koostamist või rakendusaktide vastuvõtmist, millega kehtestatakse teatavate tehniliste nõuete ühtsed kirjeldused.

V JAOTIS. Samaväärsust kinnitavad otsused, rahvusvahelised lepingud ja rahvusvaheliste organisatsioonide suhtes kohaldatavad normid

V jaotis (artiklid 105–108) võimaldab komisjonil teha samaväärsust kinnitavaid otsuseid kolmandate riikide kosmosekasutajate kohta ja selles on sätestatud olenevalt vara liigist rahvusvaheliste organisatsioonide suhtes kohaldatavad normid. Liit tegutseb kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 218 vajadust mööda selle nimel, et sõlmida lepingud liidu omandis varasid käitavate rahvusvaheliste organisatsioonidega.

VI JAOTIS. Toetavad meetmed

I peatükis (artiklid 109–111) on sätestatud komplekt toetavaid meetmeid, mis aitavad katta osa rakenduskuludest, eelkõige idufirmade, kasvufirmade ja VKEdes puhul, ning toetada

määruse rakendamist. Toetavad meetmed hõlmavad suutlikkuse suurendamise meetmeid (nt suunismaterjali koostamine), tehnilist abi (nt sõltumatute ekspertide rühma loomine, mis toetab kosmosekasutajaid tehniliste toimikute koostamisel) ning digilahenduse rahastamist (s.o ühtne teabeportaal).

II peatükis (artiklid 112–113) kehtestatakse liidu kosmosemärgise raamistik, mille alusel saab anda liidu kosmosemärgise kosmosekasutajatele, kes kavatsevad vabatahtlikult täita rangemaid ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse nõudeid lisaks käesolevas määruses sätestatule.

VII JAOTIS. Ülemineku- ja lõppsätted

VII jaotis (artiklid 114–120) sisaldab sätteid, mis käsitlevad komisjoni volitust võtta vastu delegeeritud õigusakte ja rakendusakte ning ametisaladust. Sellega nähakse samuti ette läbivaatamisklausel, üleminekuperioodid ning jõustumise ja kohaldamise kuupäev.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS**liidus toimuva kosmosetegevuse ohutuse, kerksuse ja kestlikkuse kohta**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
 võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,
 võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
 olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
 võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,
 võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,
 toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
 ning arvestades järgmist:

- (1) Kosmosepõhised andmed ja kosmoseteenused on saanud liidu majanduse ja selle kodanike igapäevaelu oluliseks osaks. Neid kasutatakse sektorites, mis on siseturu toimimiseks määrava tähtsusega, sh sektorites, mis on hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2022/2557,³ mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2022/2555,⁴ mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus.
- (2) Kosmosepõhised andmed ja kosmoseteenused annavad asendamatu panuse mitmesugustesse valdkondadesse, nagu internetiühendus, satelliittelevisioon, navigatsiooni haldamine ja keskkonnaseire. Need võimaldavad teaduslikke või julgeoleku- ja kaitseoperatsioonide rakendusi, nagu otsingu- ja päästemissioonid, juhtimisotstarbeline side ja rekkevõime. Kosmosepõhised andmed ja kosmoseteenused toetavad üha enam liikmesriikide avaliku poliitika rakendamist ja edendavad liidu poliitilist tegevuskava ning digi- ja rohepöörde elluviimist.
- (3) Liidu kosmosesektoris on toimunud viimasel kümnendil struktuurseid muutusi. Need põhjustas osaliselt suurem nõudlus kosmoseteenuste järele ning parem juurdepääs kosmosele tänu tehnoloogia arengule ja kulude vähenemisele. Kosmosetegevus, mis

¹ ELT C [...], [...], lk [...].

² ELT C [...], [...], lk [...].

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2557, mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2008/114/EÜ (elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiv) (ELT L 333/164, 27.12.2022, lk 164, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv) (ELT L 333, 27.12.2022, lk 80, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>).

oli varem koondunud üksikutesse liikmesriikidesse ja mille puhul olid määrava tähtsusega suured ja ennast kehtestanud tööstuse osalejad, on ennast järk-järgult avanud uutele turule sisenejatele. Enamikes liikmesriikides nn uue kosmosetööstuse turuosaliste esilekerkimine, millest enamik on eraettevõtted, on võimaldanud laiendada liidu kosmoseturgu, tuues samal ajal esile, et kosmosetegevus on olemuslikult piiriülene.

- (4) Kosmosetegevuse kõnealune piiriülene mõõde kajastub kosmosetaristu varade piiriüleses hankimises, mille puhul koondavad mitu liikmesriiki või koondatakse mitmest liikmesriigist kosmosetaristu eri segmentide tooted, komponendid ja süsteemid ning samuti asjakohane tehnoloogia ja eksperditeadmised. Samal ajal tuginevad liikmesriigid üksteise võimekustele kosmoseaparaatide startimisel. Samal moel toovad stardi ja laskumise operatsioonid esile olemusliku piiriülese mõõtme lähtuvalt mõjust, mida kosmosetegevus avaldab mitme liikmesriigi õhuruumile.
- (5) Liidu kosmosesektori struktuursed muutused, kosmosetegevuse kasv ja erasektori osalejate suurem roll kosmosetegevuses on omakorda suurendanud riiklike regulatiivsete sekkumiste ulatust. 13 liikmesriiki on juba jõustanud kosmosetegevust reguleerivad õigusaktid ja mitu muud riiki teevad ettevalmistusi samalaadsete õigusaktide jõustamiseks.
- (6) Riiklike regulatiivsete sekkumiste aluseks on liikmesriikide õigustatud vajadus reguleerida oma kosmosetegevuse elluviimist. Liikmesriigid täidavad oma kohustusi, mis tulenevad ÜRO lepingu (põhimõtete kohta, mis reguleerivad riikide tegevust kosmose, kaasa arvatud Kuu ja teiste taevakehade uurimisel ja kasutamisel, edaspidi „avakosmoseleping“) artiklist VI, kuna neil on lepingu kohaselt rahvusvaheline kohustus ja vastutus kõigi valitsusasutuste ja valitsusväliste üksuste poolt ellu viidava kogu riikliku kosmosetegevuse puhul. Avakosmoselepingus kutsutakse üles viima riiklikku tegevust ellu kooskõlas lepingu sätetega, milles nõutakse otseselt, et valitsusväliste üksuste elluviidava kosmosetegevuse jaoks on vajalik luba ja selle suhtes peab asjaomane lepinguosalisest riik tegema pidevat järelevalvet.
- (7) Kuid avakosmoseleping ega ükski muu ÜRO õigusraamistiku kosmost käsitlev rahvusvaheline leping ei sätesta konkreetseid ja üksikasjalikke norme kosmosetegevuse suurenemisega kaasnevate uute riskide maandamiseks. ÜRO vastuvõetud pikaajalise kestlikkuse suunised tagavad riiklikele ja piirkondlikele üksustele tegevusraamistiku orbiitide kaitseks tulevikus. Kuid lisaks neile mittesiduvatele suunistele annavad orbiitide ülekoormamine, kokkupõrkeoht, kosmoseteenuste häirete risk kosmosetaristu vastu toime pandud küberrünnete tõttu ning kosmosetegevuse mõju keskkonnale üha enam põhjust olla mures kosmosetegevuse ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse pärast, mille jaoks puuduvad rahvusvahelisel tasandil õigusaktid ja mille puhul esineb seega õiguslünk.
- (8) Lisaks sellele pärinevad rahvusvahelised kosmoselepingud ajast, kui kosmoseõigus oli algetapis ning nendega luuakse baas üldiseid põhimõtteid ja kohustusi sisaldavaks üldraamistikuks. Ilma tekkivaid ohutus-, kerksus- ja kestlikkusriske maandavate ajakohastatud ja üksikasjalike tehniliste normideta on liikmesriigid loonud ise oma regulatiivsed ja lubade väljastamise lähenemisviisid, mis sisaldavad erinevaid norme, mis reguleerivad satelliidioperatsioone, stardialasid ning neis toimuvaid operatsioone ja paiknevaid kanderakette ja satelliite.
- (9) Kõnealustel lähenemisviisidel on ühine eesmärk, nimelt määrata kindlaks lubade väljastamise tingimused, et maandada eespool nimetatud riske. Liikmesriigid kinnitavad seega orbiitide ohutuse ja kosmosetaristu kerksuse säilitamise olulisust,

võttes nõuetekohaselt arvesse kosmose optimaalse ja kestliku kasutamise vajadust. Kõnealused riiklikud kosmosevaldkonna õigusaktid on samas kosmosetegevuse ohutusele, kerksusele ja kestlikkusele avalduvaid riske käsitlevate konkreetsete nõuete ulatuselt ja üksikasjalikkuselt erinevad. Sel puhul kasutavad liikmesriigid mitmesuguseid lähenemisviise alates minimalistlikest kuni üksikasjalike normatiivsete seisukohtadeni. Erinevad riiklikud nõuded võivad põhjustada siseturu killustatuse ja vähendada liidu kosmosekasutajatele vajalikku õiguskindlust.

- (10) Seega on liidus tekkinud mitmesugused killustatud kosmosetegevuse raamistikud, mis tulenevad mitmesugustest ja erineva üksikasjalikkuse tasemega normidest, mille tõttu ei saa liikmesriigid samuti oma tegevust piisavalt kooskõlastada.
- (11) Kosmosetaristu olulistele elementidele (näiteks kosmoseaparaadid) lubade väljastamise, kosmoseteenuste osutamisel küberriski juhtimise normide või kosmosetegevuse keskkonnamõju tingimuste killustatus võib kahjulikult mõjutada kosmosetaristu loodud kosmosepõhiste andmete pakkumise ning kosmoseteenuste osutamise ja kasutuselevõtu vabadust liidus.
- (12) Kosmosetaristu tavapäraseid varasid (nt kosmoseaparaadid), mis ei vasta teatavates õigusaktides sätestatud konkreetsetele nõuetele, ei pruugi olla võimalik kasutada kosmoseteenuste siseturul. Mõned liikmesriigid on näiteks otsustanud kehtestada ohutuse kaalutlustel rangemad nõuded satelliitide kavandamisele, võrreldes satelliitidega, mida lubatakse startida teiste liikmesriikide õigusaktide alusel. Need erinevused ei pruugi ainult muuta keerulisemaks satelliite tarniva ettevõtte piiriülest kaubandust, aga liikmesriik, kes on otsustanud ohutuslubade nõuete puhul rangema lähenemisviisi kasuks, võib otsustada keelata startida oma territooriumilt satelliite, mis on saanud kasutusloa vähem rangemate ohutusnõuetega liikmesriigis. Samal moel, kui järelevalve ja jälgimise nõuded enne ja pärast satelliitide startimist või kui konkreetsed küberriski juhtimise normid võeti kasutusele ainult teatavates liikmesriikides, siis võib see avaldada kahjulikku mõju kosmoseteenuste osutamisele, näiteks käitamis- ja startimisteenustele kõikjal siseturul.
- (13) Kokkuvõttes võivad kõnealused tõkked kahjulikult mõjutada kosmosepõhiste andmete pakkumist ja kosmoseteenuste osutamist kogu liidus. Kuna kosmoseteenused tuginevad kosmosepõhiste andmetele, mis on loodud kosmosetaristu varade kaudu ja neid kasutades, oleneb kosmoseteenuste osutamine kosmosetaristu varade ohutuse ja kerksuse tasemest.
- (14) Suuremate kuludega nõuded, näiteks kavandamisnõuded kosmoseprügi leviku vältimiseks, või riskihindamised, mille eesmärk on tagada kosmosetaristu mitme segmendi küberturvalisus, võivad ajendada liidu kosmosekasutajaid hakata tegutsema jurisdiktsioonides, mille loanõuded on leebemad.
- (15) Liidu kosmosetegevuse piiriülene olemus tõenäoliselt süveneb, võttes arvesse liidu kosmosekasutajate suurenevat arvu ning samuti kanderakettide lahendusi väljatöötavate ettevõtete ja stardivõimekust välja töötada kavatsevate liikmesriikide suuremat arvu. Seda arvesse võttes tekitavad erinevad riiklike lubade väljastamise kordade tingimused tõenäoliselt rohkem tõkkeid kosmosesektoris, mis avaldavad mõju nende kosmosepõhiste andmete pakkumise ja kosmoseteenuste osutamise toimepidevusele, mis toetavad omakorda mitut tegevusvaldkonda siseturul, sh kriitilisi sektoreid ja elutähtsat taristut.
- (16) Seetõttu tuleks siseturu toimimise kaitsmiseks ja parandamiseks koostada liidu tasandil ühtsete, tulemuslike ja proportsionaalsete kohustuslike normide komplekt,

millega ühtlustatakse kosmoseteenuste olulisi aspekte kosmosetegevuse lubade väljastamise kontekstis, et tagada takistusteta kosmosepõhiste andmete pakkumine ja kosmoseteenuste osutamine siseturul.

- (17) Tehnoloogianeutraalsete põhinõuete kehtestamise teel tuleks stimuleerida innovatsiooni, andes kosmoseteenuste osutajatele juurdepääsu praegustele ja potentsiaalsetele uutele turgudele, mille tulemusena on lõppkasutajatel rohkem valikuvõimalusi.
- (18) Ainult piiratud arvul juhtudel, võttes arvesse teatavatele kosmoseteenustele juurdepääsu strateegilist olulisust liidu või liikmesriikide jaoks, peaks komisjon tegema startimisteenustele erandi käesolevas määruses sätestatud nõuetest, kui see on avalikes huvides põhjendatud. Komisjonile tuleks anda rakendusvolitused, et teha erand vastavale kolmanda riigi stardioperaatorile, kui avalikes huvides tegutsemise tingimus on täidetud.
- (19) Samas võib eri- või kriisiolukorras olla vajalik võtta erandlikke ja ajutisi meetmeid, et kasutada kosmosepõhiseid andmeid või kosmoseteenuseid, mida pakuvad kosmoseteenuse osutajad, keda ei ole liidus registreeritud.
- (20) Liidus asutatud kosmoseteenuse osutajate suhtes tuleks kohaldada lubade väljastamise korda, et võtta arvesse tavapäraste kosmoseteenuste olulisi ohutus- ja kerksusaspekte, mis käsitlevad näiteks kosmoseaparaadi käitamist, startimisteenuste osutamist ning stardialade käitamist ja hooldust. Liidu omandis varasid kasutavad liidu kosmosekasutajad peaksid saama loa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/696⁵ asutatud Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ametilt (edaspidi „amet“) ning muid kui liidu omandis varasid käitavad liidu kosmosekasutajad peaksid saama loa liikmesriikidelt.
- (21) Liidus asutatud kosmoseteenuse osutajad, kes osutavad tipptasemel kosmoseteenuseid, nagu kokkupõrke vältimise kosmoseteenused või kosmosepõhised operatsioonid ja teenused, toetavad tavapäraseid kosmoseteenuseid ning neil on osa kosmosetaristu varade kaitses ja pikaajalises kestlikkuses. Seetõttu on asjakohane kohaldada selle kujunemisjärgus kosmoseteenuste osutajate kategooria suhtes piiratud norme. See võimaldaks töötada välja uusi rakendusi ja turgusid kosmosesektoris (maaväline majandus).
- (22) Kosmosepõhiste andmete peamistel pakkujatel on oluline roll eelneva ja järgneva etapi sektorite vahendajatena, kuna nad suunavad kosmosepõhised andmed kosmosekasutajatelt kõnealuste kosmosepõhiste andmete mitmesugustesse edasistesse kasutusetappidesse kogu majanduse ja kõigi kodanike huvides. Seega, kuigi nende suhtes ei tohiks kohaldada kosmosekasutajate suhtes kehtivaid materiaalõiguse norme, on neil ikkagi kosmosesektoris oluline osa, sest nad teevad kindlaks, kas kosmosepõhised andmed, mille nad väärtusahelas edasi annavad, on pärit käesolevale määrusele vastavatelt kosmosekasutajatelt. Seetõttu peaks amet koostama nimekirja kõigist kõnealustest liidus tegutsevatest kosmosepõhiste andmete peamistest pakkujatest. Kosmosepõhiste andmete peamised pakkujad on nende vahendaja rolli arvesse võttes parimas positsioonis, et saada hoiatusi või kaebusi liidus kosmosepõhiste andmete kasutamise võimalike ebakõlade kohta, et teavitada oma

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/696, millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL (ELT L 170, 12.5.2021, lk 69, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2021/696/oj>).

varustajaid otse või teavitada ametit või nende asutamise liikmesriigi asjaomast pädevat asutust mis tahes väidetest, mille kohaselt kosmosepõhised andmed, mis võivad liidu siseturul kasutusel olla, võivad pärineda registreerimata või nõuetele mittevastavate kosmosekasutajatelt.

- (23) Siseturul tegutsemiseks võrdsete tingimuste loomiseks tuleks kõiki käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate kosmoseteenuste osutajate, sh liidu kosmosekasutajate suhtes kohaldatavaid norme kohaldada selles ulatuses, milles liidus kosmosepõhiseid andmeid pakutakse ja kosmoseteenuseid osutatakse.
- (24) Seetõttu eesmärgiga tagada, et ükski kosmosekasutaja ei saa eelist, kuna tema suhtes ei kohaldata käesolevas määruses sätestatud norme, on asjakohane tagada kõigi kosmosekasutajate (sh sellised kolmandate riikide kosmoseteenuse osutajad nagu kolmandate riikide kosmoseaparaadi käitajad, kolmandate riikide startimisteenuse osutajad, kolmandate riikide kosmosepõhiste andmete peamised pakkujad, kui nad pakuvad kosmosepõhiseid andmeid või osutavad kosmoseteenuseid liidus) ühtne kohtlemine.
- (25) Käesolevat määrust tuleks seega kohaldada kosmoseteenuse osutajate suhtes olenemata nende asutamiskohast, kui kosmosepõhiseid andmeid pakutakse või kosmoseteenuseid osutatakse liidus, mis läbi tekib märkimisväärne seos siseturuga, mis võimaldab vältida normidest kõrvalehoidmise riski liidu tarbijate ja ettevõtete kahjuks ning kaitsta käesoleva määruse eesmärkide tõhusat saavutamist.
- (26) Kõik kolmandates riikides asutatud kosmoseteenuse osutajad peaksid määrama kirjalikult liidus õigusliku(d) esindaja(d), olenevalt nende kaubanduslikest ja organisatsiooni vajadustest. Kõnealustel õiguslikel esindajatel liidus peaksid olema kõik vajalikud volitused ja ressursid, et teha koostööd asjaomaste asutuste, komisjoni ja ametiga kõigis aspektides, mis on vajalik, et saada teavet käesoleva määruse nõuetele vastavuse ja selle täitmise tagamise kohta ning seda käsitlevaid otsuseid.
- (27) Teatavad kolmandate riikide jurisdiktsioonid võivad järgida kosmosetegevuse ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse kõrgetasemelisi nõudeid ning seega kohaldada käesolevas määruses sätestatud samalaadseid ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse nõudeid.
- (28) Neil juhtudel tagatakse samaväärsusmehhanismiga käesoleva määruse alusel nõutava võrreldava kaitsetaseme tunnustamine. Seega, kui komisjon on hinnanud kolmanda riigi kohaldatavat õigusraamistikku ja kõnealuses kolmandas riigis kohaldatavaid õiguslikult siduvaid norme, mida peetakse võrdväärseks käesolevas määruses sätestatud normidega, siis tuleks selle alusel teha kindlaks kõnealuses kolmandas riigis asutatud kosmoseteenuse osutajate nõuetele vastavus. Kõnealustel kosmoseteenuse osutajatel peaks olema võimalik pakkuda kosmosepõhiseid andmeid ja osutada kosmoseteenuseid liidus lähtuvalt komisjoni vastuvõetavast samaväärsust kinnitavast otsusest.
- (29) Kolmandas riigis asutatud kosmoseteenuse osutajatelt, kelle asjus ei ole samaväärsust kinnitavat otsust tehtud, tuleks nõuda kontrollide läbimist, et teha kindlaks vastavus käesolevas määruses sätestatud nõuetele. Järelevalvealaste lähenemisviiside ühtlustamise edendamiseks peaks amet tegema tehnilised hindamised, mida komisjon vajab, et teha kindlaks nõuetele vastavus ning et otsustada tehniliste hindamiste põhjal, kas registreerida kosmoseteenuste osutajad liidus ning kas kohaldada nende suhtes mis tahes järelevalvemeetmeid. Sel otstarbel tuleks luua liidu tasandil register.

- (30) Liit peaks järk-järgult sõlmima vastastikuse tunnustamise lepingud kolmandate riikidega.
- (31) Kõigi kosmosetaristu varade täielikuks hõlmamiseks ja lünkade vältimiseks tuleks käesolevat määrust samuti kohaldada kosmosetegevuses osalevate rahvusvaheliste organisatsioonide (nt Euroopa Kosmoseagentuur (edaspidi „ESA“) või Euroopa Meteoroloogiasatelliitide Kasutamise Organisatsioon (edaspidi „EUMETSAT“)) käitatavate varade suhtes. Kõnealused rahvusvahelised organisatsioonid on nende ulatuslikke tehnilisi, teaduslikke ja operatiivseid eksperditeadmisi ning kosmosevaldkonna sihtotstarbelist taristut ja võimekust arvesse võttes komisjoni, ameti ja liikmesriikide olulised partnerid, eelkõige liidu kosmoseprogrammi komponentide rakendamise ning liikmesriikide ühishangete korraldamise või ühisprogrammide elluviimise kontekstis.
- (32) Käesolevast määrusest tuleneva ühtlustamise kontekstis regulatiivse sidususe saavutamiseks tuleks kohaldada kõnealuste rahvusvaheliste organisatsioonide suhtes, kui nad käitavad nende enda vara, liidu õigust selle kohaldamise viisi ja täitmise tagamist käsitlevate asjakohaste tingimuste alusel, mis tuleks kehtestada liidu ja vastavalt iga kõnealuse rahvusvahelise organisatsiooni sõlmitud rahvusvahelistes lepingutes. Kui kõnealused rahvusvahelised organisatsioonid käitavad liikmesriikide varasid, siis peaksid käesoleva määruse normide täitmise tagama pädevad asutused. Kui kõnealused rahvusvahelised organisatsioonid käitavad liidu omandis varasid, siis tuleks nõuete täitmise tagamises veenduda kooskõlas selle kohta komisjoni sõlmitud rahalist toetust käsitlevate lepingutega.
- (33) ESA on rahvusvaheline organisatsioon, millel on kosmosevaldkonnas ulatuslikud eksperditeadmised, ja oluline partner liidu kosmoseprogrammi rakendamisel. ESA töötab välja ja käitab kooskõlas sihtotstarbeliste lepingutega liidu kosmoseprogrammi ja liidu turvalise ühenduse programmi kosmosetaristu varasid. ESA töötab oma kohustusliku tegevuse ja vabatahtlike programmide raames samuti välja kosmosemissioone liikmesriikide nimel ning annab ühe või enama liikmesriigi taotlusel abi kosmosevaldkonna riiklikele projektidele. ESA on samuti keskse tähtsusega kosmosetegevuse tehniliste standardite väljatöötamisel. Käesoleva määruse ESA suhtes rakendamise tingimused tuleks samuti määrata täpsemalt kindlaks lepingus, võttes nõuetekohaselt arvesse ESA seisundit ja institutsioonilist raamistikku.
- (34) Käesolevas määruses sätestatud normid peaksid hõlmama nii liidu omandis varasid, millele on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/696 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2023/588,⁶ kui ka liikmesriikide varasid, olenemata sellest, kas need on riigi või ettevõtjate omandis või nende poolt käitatavad, sh kahesuguse kasutusega varad, mis on tsiviilsektori kontrolli all ja kui neid kasutatakse tsiviilotstarbeks.
- (35) Liidu omandis varade puhul peaksid kosmoseteenuse osutajad hankima ametilt loa kõnealuste liidu omandis varade käitamiseks, mis vastavad ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse nõuetele.
- (36) Liikmesriikide pädevuse säilitamiseks ei tohiks käesolevat määrust kohaldada kosmose-tehisobjektide suhtes, mida kasutatakse ainult kaitse või riikliku julgeoleku

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2023. aasta määrus (EL) 2023/588, millega kehtestatakse liidu turvalise ühenduse programm aastateks 2023–2027 (ELT L 79, 17.3.2023, lk 1–39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/588/oj>).

eesmärkide saavutamiseks, olenemata kõnealust kosmosetegevust elluviivast üksusest. Ainult osaliselt kaitseotstarbel kasutatavad kosmose-tehisobjektid tuleks arvata käesoleva määruse kohaldamisalast välja, kui neid peab kaitseotstarbel käitama liikmesriik või need tuleb anda liikmesriigi kontrolli alla, ainult relvajõudude elluviidava vastava kosmosemissiooni kestuse ajaks. Kõnealustel juhtudel peab iga liikmesriik tegema lähtuvalt juhtumi asjaoludest kindlaks, kas kõnealune kosmose-tehisobjekt oleks eespool nimetatud erandiga hõlmatud.

- (37) Käesolev määrus ei tohiks seega piirata liikmesriikide pädevust kõigis riikliku julgeolekuga seotud küsimustes, mis laieneb samuti juhtumitele, kui liikmesriigid peavad kõnealuse riikliku julgeoleku alase pädevuse otstarbel ja kasutamiseks viima ellu konkreetseid kosmoseoperatsioone, näiteks võttes nende jurisdiktsiooni kuuluva kosmose-tehisobjekti enda kontrolli alla.
- (38) Võttes arvesse kehtivat raadiospektri reguleerimist rahvusvahelise telekommunikatsiooni normide alusel ning nendega kooskõlas olevaid riiklikke ja ELi õigusakte, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsust 676/2002/EÜ,⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/1972⁸ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsust nr 243/2012/EL,⁹ ei tohiks käesolev määrus hõlmata raadiospektri sageduste jaotamist ja lubade väljastamist käsitlevaid aspekte. Lisaks sellele, kui üksus, mis on elektroonilise side võrgu ja teenuste osutaja, tegutseb ainult kosmosekasutaja pakutava rajatise kasutajana, siis tuleks seda käsitada käesoleva määruse alusel ainult kosmosepõhiste andmete peamise pakkujana. Kui elektroonilise side võrgu ja teenuste osutaja käitab samuti satelliiti, starti või starditaristut või need on tema kontrolli all, siis tuleks teda käsitada käesoleva määruse alusel kosmosekasutajana.
- (39) Käesolev määrus ei piira liidu konkurentsiniormide, sealhulgas kartelle, ühinemisi ja riigiabi käsitlevate normide kohaldamist.
- (40) Käesolevas määruses sätestatud kosmosetegevuse ohutust, kerksust ja kestlikkust käsitlevad olulised ühtlustatud miinimumnormid peaksid hõlmama pädevate asutuste väljastatud lubasid või vajaduse korral menetlusi, mille liikmesriigid on kehtestanud riiklikku kosmoseprogrammi ellu viivatele riiklikele üksustele. Tuleks võtta arvesse teatavate üksuste eriomadusi, näiteks riiklike kosmoseprogramme ellu viivad riiklikud kosmoseametid, mille suhtes ei pruugita kohaldada lubasid samal moel kui muude kosmoseteenuse osutajate suhtes. Seega peaksid liikmesriigid tagama kõnealuste üksuste sobiliku järelevalve, mille puhul austatakse ja rakendatakse rollide eraldatuse ja huvide konflikti puudumise põhimõtteid.
- (41) Siseturul ladusa lubade väljastamise protsessi võimaldamiseks ja kõigi liidu kosmosekasutajate võrdse kohtlemise tagamiseks peaks lubade üldine kestus olema 12 kuud võimalusega peatada lubade väljastamise protsessi suhtes kohaldatavad tähtajad, kui on vaja täiendavaid selgitusi ja hindamisi.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta otsus nr 676/2002/EÜ Euroopa Ühenduse raadiospektripoliitika reguleeriva raamistiku kohta (raadiospektrit käsitlev otsus) (ELT L 108, 24.4.2002, lk 1–6, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2002/676\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2002/676(1)/oj)).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36–214, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1972/oj>).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta otsus nr 243/2012/EL, millega luuakse mitmeaastane raadiospektripoliitika programm (ELT L 81, 21.3.2012, lk 7–17, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2012/243\(2\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2012/243(2)/oj)).

- (42) Liikmesriikidele peaks jääma vabadus suhelda potentsiaalsete taotluse esitajatega enne nende ametlikke lubade väljastamise protsesse kooskõlas riiklike normidega. Kõnealune esialgne ja mitteametlik suhtlus võimaldaks taotluse esitajatel paremini mõista käesolevas määruses ja riiklikes õigusaktides (sh muude liikmesriikide mis tahes asjakohased õigusaktid), kui see on kohaldatav, sätestatud nõudeid ja tagada nende järgimine, kui siseturul on näiteks vaja väljastada mitu luba, võttes arvesse päritoluriigi, asutamise riigi, tegevuskoha ja startimise koha kriteeriume.
- (43) Liikmesriigi pädevad asutused peaksid nõustuma teiste liikmesriikide pädevate asutuste väljastatud lubadega ja neid tunnustama käesoleva määrusega hõlmatud küsimustes. Samal ajal tuleks tagada täielik läbipaistvus riiklike nõuete puhul, mille võivad kehtestada liikmesriigid, sh rangemate nõuete puhul, mis võivad olla vajalikud nende territooriumil ellu viidava operatsiooni või startimise ohutuse, kerksuse või keskkonnakestlikkuse kaitsmiseks kosmosemissiooni puhul, mille viivad ellu nende asutamise liikmesriigis loa saanud kosmosekasutajad. Kõnealune teave tuleks edastada ühise teabeportaali kaudu.
- (44) Võttes arvesse kosmosemissiooni tehnilist keerukust ja selleks valmistumise aja pikkust, peaks taotluse esitajatel olema piisavalt aega mis tahes vajaliku teabe või selgituse esitamiseks. Seeläbi tuleks samuti näha ette lubade väljastamise protsessi käigus pädevate asutuste suhtes kohaldatavate tähtaegade peatamine.
- (45) Kosmose-tehisobjektide vastavust käesoleva määruse nõuetele tuleks eeldada nii liidus asutatud kosmoseteenuse osutajate puhul, kuna kõnealust vastavust on kontrollinud riiklikud pädevad asutused loa väljastamise ajal, kui ka sellises kolmandas riigis asutatud kosmoseteenuse osutajate puhul, mille kohta komisjon on teinud samaväärsust kinnitava otsuse.
- (46) Kui on tehtud kindlaks vastavus käesolevas määruses sätestatud nõuetele, kosmose-tehisobjektide liidu registris (edaspidi „URSO“) registreerimine ja elektroonilise tunnistuse (e-tunnistus) väljastamine, mis tõendab, et kosmosepõhised andmed on loonud käesolevale määrusele vastavad kosmose-tehisobjektid ja vastavalt, et kosmoseteenused põhinevad käesolevale määrusele vastavate kosmose-tehisobjektide kasutamisel ja käitamisel, siis peaks olema võimalik liidus kosmosepõhiseid andmeid vabalt pakkuda ja kosmoseteenuseid vabalt osutada. Amet peaks väljastama registreeritud kosmoseteenuse osutajatele individuaalsed e-tunnistused.
- (47) Kõigi URSOs registreeritud ning liidus ja kolmandates riikides asutatud kosmoseteenuse osutajate konsolideeritud nimekirjad tuleks teha URSO veebisaidi kaudu üldsusele kättesaadavaks, tagades seeläbi kõigi liidus registreeritud kosmoseteenuse osutajate läbipaistvuse. Ükskõik kes saab kontrollida kosmosepõhiste andmete allikat, et teha ükskõik millal kindlaks, et liidu osutatavate kosmoseteenuste puhul kasutatakse andmeid, mille on loonud liidu õigusaktide nõuetele vastavad kosmose-tehisobjektid.
- (48) Komisjoni taotlusel tuleks töötada välja e-tunnistuste konkreetne standard ja see peaks olema kasutusel käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäevaks. E-tunnistuse abil seostatakse konkreetne kosmose-tehisobjekt kosmosepõhiste andmetega, mis on selle kasutamise teel tekitatud, tagades kõnealuste kosmosepõhiste andmete usaldusväärsuse.
- (49) Selleks et rahuldada klientide suurem nõudlus satelliitide abil pakutava järele, kasutada tehnoloogia edusammudest ja sellest tulenevast kulu vähendamisest saadavat

kasu ning tagada parem juurdepääs kapitalile, tuleks tõhustada satelliitide kogumite startimiseks lubade väljastamise protsessi. Teatavatel tingimustel ja kaitsemeetmete komplekti kohaldamisel peaks olema võimalik kasutada lihtsustatud lubade väljastamise menetlust, mille tulemusena väljastatakse üks luba, mis kehtib terve satelliitide kogumi puhul.

- (50) Võttes arvesse teaduslike teadmiste ja tehnoloogilise võimekuse arendamiseks jätkuvalt ülioluliste teadusuuringute kosmoseaparaatide eripärast olemust ja eesmärgi, tuleks käesoleva määrusega kehtestada teatavad erandid nendele kategooriatele, et võtta arvesse nende erivajadusi ja -omadusi, tagades samal ajal orbiitide ohutuse ja kestlikkuse.
- (51) Kosmosekasutajad peaksid saama kasu sihtotstarbelistest eranditest käesoleva määrusega hõlmatud eri valdkondades kehtestatud normide puhul. Teadusuuringute kosmosemissioonide elluviimisel tuleks need arvata välja teatavatest ohutust käsitlevatest normidest. Samal moel peaksid kosmosekasutajad, kes on väikeettevõtjad või teadus- või haridusasutused, kohaldama lihtsustatud riskijuhtimist, mis keskendub kriitilise tähtsusega varadele ja maandab peamisi riske. Orbiidil läbiviidavate demonstratsioonide ja kontrolli (IOD/IOV) kosmosemissioonid tuleks arvata välja kosmosetegevuse keskkonnajalajälje arvutamisest.
- (52) Kosmosele ohutu, kerksa ja kestliku ning kulutõhusa juurdepääsu tagamine on määrava tähtsusega, et saada mitmesuguseid teenuseid ja toetavaid teadusuuringuid, säilitades kooskõla avakosmoselepingust tulenevate oluliste põhimõtete ja õigustega. Samal ajal võivad stardioperaatorid vajada aega, et kohaneda uute startimise ohutusmeetmetega. Käesoleva määrusega tuleks tagada sobilik mehhanism, et anda kosmosele juurdepääs ajal, kui tööstus kohaneb liidu tasandil kasutusele võetud uue ohutuse baastasemega.
- (53) Teatavate orbiitide ülekoormamine, mis tekitab suurema satelliitide kokkupõrke ja kosmoseprügi leviku riski, ning samuti geopoliitilise ohu maastik, millest tuleneb suurem kosmosetaristu küberturvalisuse risk, ning kosmoses füüsilise kokkupuute risk, nagu lähedus ja häired, on üldised probleemid, mida mitu kosmoses tegutsevat riiki on hakanud lahendama.
- (54) Kanderakettide turg on arenenud edasi, hõlmates kõike alates mikrokanderakettidest kuni võimsate kanderakettideni. Töötatakse välja uued võimekused, näiteks kanderakettide esimese astme ja stardikiirendite korduskasutatavus. Rohkem liikmesriike töötab välja stardivõimekust ja suurendab seeläbi kosmosele juurdepääsu.
- (55) Kosmosele juurdepääs on ELi strateegilise autonoomia jaoks määrava tähtsusega. Kuid tihedam stardiliiklus avaldab samuti mõju startimise ja laskumise ohutusele ning ohutusele õhus ja maapinnal. Tihedam kosmose stardiliiklus võib samuti avaldada negatiivset mõju ühtse Euroopa taeva majanduslikule ja keskkonnatulemuslikkusele ning tõhususele. Lennu- ja mereliikluse häirimise risk tuleks minimeerida kokkuleppel asjaomaste asutuste ja lennuliiklusteenuse osutajatega. Asjaomaste asutuste ja pädevate lennuliiklusteenuse osutajate vaheline tegevuse kooskõlastamine riiklikul tasandil aitab piirata liikluse häirete mõju ja kokkupõrkeriski. Kui startimine mõjutab rohkem kui üht liikmesriiki, siis peavad kosmosekasutajad ja Euroopa võrguhaldur tegevust õigel ajal kooskõlastama. Kõnealune kooskõlastamine peaks hõlmama Euroopa õhuruumi sulgemise ulatuse, kestuse ja mõjutatud lennumarsruutide hindamist. Õhuruumi kasutamise sobilikud kulude jagamise mehhanismid tuleks luua alles hilisemas etapis. See ajendab kõiki kasutajaid õhuruumi ohutult ja kestlikult kasutama. Lisaks sellele võivad startimise ja

laskumise etapid samuti tekitada maapealsete ohvrite riski, mida tuleb piirata, kooskõlastades tegevust põhjalikult mõjutatud asjaomaste asutuste ja liikluse teenuseosutajatega. Õhusõidukitega kokkupõrke suurenevat riski startimise ja laskumise üleminekuetapis võivad toetada hästi sissetöötatud lennundusohutuse meetodikad ja riskihindamise parimad tavad.

- (56) Startimine on olemuslikult ohtlik tegevus ja see võib põhjustada pöördumatut kahju, kui seda õigesti ei hallata. Seetõttu tuleks kehtestada normid, millega tagatakse kanderakettide jälgitavus ja riskihindamine, mille käigus tehakse kindlaks ja võetakse mitu meetet, et kaasnevaid riske võimaluste piires maandada.
- (57) Prognooside kohaselt saavad juba kosmoses olemasolevate kosmose-tehisobjektide kokkupõrked isegi ilma uute startimisteta suureks prügi allikaks. Kosmose-tehisobjektide vahelise kokkupõrke risk seaks kokkuvõttes juba niigi ülekoormatud Maa-lähedase orbiidi surve alla, mis tekitab riski tulevikus kosmosele juurdepääsu saamisel. Massi poolest pärineb suurem osa prügist kanderakettide osadest (keredest). Samal ajal kasvab orbiidil olevate kosmoseaparaatide arv kiiresti satelliitide kogumite väljatöötamise tõttu.
- (58) Kosmosekeskkonna kaitsmiseks on vaja tagada, et kanderaketid ja kosmoseaparaadid tekitavad vähimas võimalikus koguses prügi. Prügi vältimine on samuti kooskõlas jäätmete raamdirektiivi¹⁰ jäätmehierarhia esimese etapi vältimise lähenemisviisiga. Seetõttu tuleks kehtestada kohustused kavandamise etapis ning samuti orbiidil kasutusaja kohta. Seda vajadust kinnitatakse ka rahvusvahelisel tasandil, kus Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon (ISO) on võtnud vastu mitu standardit. Seetõttu tuleks kosmosetegevuse loa väljastamiseks nõuda, et kosmosekasutajad esitaksid konkreetsed kosmoseprügi kavad, milles näidatakse, kuidas piiratakse prügi teket kanderakettide ja kosmoseaparaatide puhul.
- (59) Kosmoseaparaatide kokkupõrke vältimise kosmoseteenused nõuavad, et kosmoseaparaat suudaks edastada täpset teavet oma asukoha kohta. Tuleks töötada välja jälgitavuse nõuded, et täiustada liidu kosmose jälgimise ja seire partnerluse raames osutatavaid avalikke teenuseid ning säästa kõnealuste jälgimisteenuste puhul orbiidil täpse asukoha kindlaks määramiseks kuluvat aega ja raha. Kosmoseaparaatide jälgimise võime tuleks tagada nii kosmoseaparaadi kui ka maapealse taristu tasandil.
- (60) Suurema prügi koguse ja orbiidil toimuva liikluse tõttu on kokkupõrke vältimise kosmoseteenused kõigi kosmoseaparaatide puhul rangelt vajalikud. Kõnealused nõuded on vajalikud kosmoseaparaadi igapäevase orbiidil hoidmise tagamiseks. Kohustus tellida kokkupõrke vältimise kosmoseteenused peaks olema kosmose ohutusnõuete alustala. Seega peaks kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutamise eest vastutav üksus tõendama teatavat võimekust.
- (61) Lisaks sellele peaks kõigi liidu kosmoseaparaatide kokkupõrke vältimise teenuste eest vastutava üksuse olemasolu suurendama koordineerimist suurt huvi pakkuvate sündmuste hoiatusele reageerimisel, maandades samuti riski, et kõnealuse hoiatuse tulemusena rakendatakse erinevaid strateegiaid, mis võib juba iseenesest viia kokkupõrkeni.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/2024-02-18>).

- (62) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/696 raames kosmose olukorrast ülevaate saamise komponendi osana väljatöötatud liidu kosmose jälgimise ja seire partnerlus või selle õigusjärglasest üksus on tõendanud oma sensorite ja hästi väljakujunenud oskusteadmiste abil oma võimet hallata suurt arvu kosmoseaparaate ja seega sobilikkust tegutseda liidu kokkupõrke vältimise kosmoseteenuseid osutava üksusena, kes vastutab kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse eest.
- (63) Prügi teket on kõige parem vältida, nõudes võimekust teha kokkupõrke vältimise manöövreid ja liigutada satelliite ärastusorbiidile. Seetõttu peaksid kõik kosmoseaparaadid olema varustatud korduva manööverdamisvõimekusega, v.a alla 400 km kõrgusel paiknevad kosmoseaparaadid, kuna atmosfääritakistus tagaks sellisel juhul loomulikult viisil kosmoseaparaadi lühikese kasutusaja orbiidil.
- (64) On tavapärane, et kosmoseaparaadi käitajatele antakse luba kosmosemissiooni pikendada. Kuid missiooni pikendamisel tuleks liidu kosmoseaparaadi käitajatelt nõuda, et nad esitaksid muudetud kosmoseprügi olukorra leevendamise kavad eesmärgiga tagada, et missiooni pikem kestus ei põhjusta prügi tekke ohtu.
- (65) Tihedama orbiidil liiklemise tõttu puutuvad astronoomid oma töö käigus kokku valgusreostuse ja raadiosageduste interferentsiga. Kõnealused häired mõjutavad otseselt teadusuuringuid ja planeedi kaitsevõimet. Seetõttu tuleks töötada välja maandamismeetmed ööpimeduse säilitamiseks ja interferentsi piiramiseks.
- (66) Satelliitide kogumid võimaldavad kosmoseteenuseid kodanike ja ettevõtete huvides tõhusalt kasutada. Kuid nende suure arvu tõttu on nende mõju kosmoseskeskkonnale suurem kui ühe kosmoseaparaadi mõju. Lisaks sellele põhjustaks kogumi sees toimuv mis tahes katastroofiline sündmus Kessleri sündmuse, mis muudaks tulevikus kosmosele juurdepääsu võimatuks. Seetõttu tuleks kehtestada satelliitide kogumitele konkreetsed kohustused lähtuvalt kogumi suurusest.
- (67) Kosmose ohutuse ja kestlikkuse eesmärgil kehtestatud oluliste nõuete tõhususe tagamiseks tuleks täpsustada täiendavad tehnilised elemendid, mille abil tagatakse kosmosekasutajatele õiguskindlus.
- (68) Siiani on kosmosesektori küberturvalisust reguleeritud liidu tasandil ainult osaliselt, direktiiviga (EL) 2022/2555 kehtestatud üldkohaldatava raamistiku abil. Kehtiv küberturvalisuse kord ei hõlma terviklikult kõiki liiki osalejaid ja teenuseid, kes on kosmosesektori jaoks asjakohased. Seetõttu tuleks kehtestada küberturvalisuse nõuded muude kui avaliku sektori elektroonilise side võrkude pakkujatele ja teenuste osutajatele, keskmise suurusega ettevõtjatest väiksematele ettevõtjatele kooskõlas komisjoni soovitus 2003/361/EÜ¹¹ lisa artikliga 2 ning teadus- ja haridusasutustele ning need peaksid samuti hõlmama seire andmeid ja kanderakettide abil startimisi väljaspool liitu.
- (69) Samal ajal ei ole kosmosesektori kui terviku küberturvalisuse baastase piisavalt kooskõlastatud ja sidus. Kuigi liidu omandis varade kerksus on saavutatud liidu kosmoseprogrammi komponentide alusel, võivad madalamad kaitsetasemed kehtida riikliku kosmosetaristu varade teatava osa puhul. Kõnealused erinevused ainult suureneksid ja tekitaksid ebakõlasid. Lisaks sellele rakendatakse liidu kosmoseprogrammi üha enam omavahel seotud raamistikus, mis hõlmab riiklike komertssatelliitide kasulikke laadungeid. Seega tuleks liikmesriikide kosmosetaristu

¹¹ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>).

viia piisavalt kõrgele kerksuse tasemele, et vältida muu hulgas liidu omandis olevate varade turvalisuse ning liidu kosmoseprogrammi toimimise ohustamist ning kokkuvõttes vältida kahjulikku mõju tegevust toetavate kosmosepõhiste andmete pakkumisele ja kosmoseteenuste osutamisele ning samuti elutähtsa teenuse osutajatele ja kriitilise tähtsusega sektoritele siseturul.

- (70) Praegused ebakõlad ei ole ainult põhjustatud faktist, et kosmoseprogramme on töötatud välja paralleelselt (liidu ja liikmesriikide tasandil). See on samuti seotud küberturvalisuse ühise lähtetaseme ja kosmosetaristu erivajadustele kohandatud riskijuhtimise puudumisega. Kuigi ainult teatavad liikmesriigid on võtnud kasutusele normatiivse lähenemisviisi, on kõnealuste nõuete põhjalikkus siseturul erinev. Kosmosetaristu kerksus oleneb mitmel juhul ettevõtete rahalisest võimekusest ja kokkuvõttes valmidusest järgida häid riskijuhtimise tavasid ning võtta küberturvalisust arvesse kosmosemissioonide kavandamisel ja elluviimisel.
- (71) Kõnealuste lünkade ja ebakõlade kõrvaldamiseks tuleks kehtestada kogu kosmosesektori kerksuse baastase. Neid norme tuleks kohaldada kogu liidu kosmosetaristu suhtes, mis hõlmab nii liidu omandis varasid kui ka liikmesriikide valitsuste ja valitsusväliseid varasid. Kosmosetaristu kõik maa, kosmose ja side segmendid, samuti nii kosmose- kui ka maapõhised digitaalsed ja füüsilised süsteemid ning allsüsteemid peaksid olema sidusalt hõlmatud, et katta kõik asjakohased riskid, näiteks küberriskid ja elektrooniliste häirete riskid ning füüsilised riskid.
- (72) Kuna käesolev määrus suurendab kosmosesektori suhtes kohaldatava riskijuhtimise ühtlustatuse taset, seisneb kõnealune kõrgem tase suuremas ühtlustamises võrreldes direktiivis (EL) 2022/2555 sätestatud nõuetega. Seetõttu peaks käesolev määrus olema direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 21 suhtes *lex specialis*. Samal ajal peaks kosmosesektor säilitama tugevat suhet direktiivis (EL) 2022/2555 sätestatud liidu horisontaalse küberturvalisuse raamistikuga, et tagada täielik kooskõla liikmesriikide kehtestatud küberturvalisuse normide ja strateegiatega ning kõnealuse direktiiviga loodud institutsionaalse korraldusega. Seega tuleks kõrvaldada kõnealune lünk liidu omandis varade ja liikmesriikide varade puhul kehtivate kerksuse baastasemete puhul. Kosmosesektorile tuleks kehtestada rangemad riskijuhtimise nõuded, et saavutada kosmosesektori puhul suurem ühtlustamine võrreldes praegu direktiiviga (EL) 2022/2555 kehtestatud nõuetega.
- (73) Kosmosetaristu küberturvalisuse tagamine on määrava tähtsusega kõigis kosmosetaristu kavandamise, arendamise ja käitamise etappides. Seega tuleks kehtestada kosmosemissioonide kogu olelusringi puhul kindlad riskijuhtimise meetmed, võttes nõuetekohaselt arvesse kõiki olulisi etappe. Tuleks saavutada varade, süsteemide ja andmete piisav kaitse alates kavandamisest ja tootmisest, startimisest ja käitamisest kuni olelusringi lõpu etapini.
- (74) Liidu kosmosekasutajate riskijuhtimine peaks põhinema segmendi, süsteemi ja komponendi tasandil tehtavatel riskihindamistel lähtuvalt riskistsenaariumitest, mis hõlmavad vähemalt kriitilise tähtsusega varasid, nagu insenertehnilised süsteemid, lennutarkvara, telemeetria/kaugjuhtimise üksus, missiooni juhtimiskeskused või kosmoseaparaadi juhtimiskeskused. Komisjon peaks koostama nimekirja kriitilise tähtsusega varade kategooriatest, operatsioonidest ja etappidest kosmosemissioonide olelusringi vältel, mille kohta liidu kosmosekasutajad peavad kõnealused riskistsenaariumid koostama, ning kõnealuseid riskihindamisi toetavatest riskistsenaariumidest ja ohtude modelleerimise meetoditest.

- (75) Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega tuleks käesoleva määruse puhul kinnitada nende kosmosekasutajate eriolukorda, kes on väikeettevõtjad või teadus- või haridusasutused. Kõnealused kategooriad võivad oma suuruse, ressurside ja tegevusulatusel avaldada väiksemat mõju. Sel juhul on peamine eesmärk tagada kriitilise tähtsusega funktsioonide ja varade kaitse ning maandada peamisi riske, nagu jõuseadmega ja interferentsi tekitamise võimega varade üle kontrolli kaotamise risk.
- (76) Kogu kosmosetaristu käitamise ühise lähenemisviisi tagamiseks tuleks kehtestada peamised normid varade kindlaks tegemiseks ja haldamiseks ning juurdepääsuõiguste juhtimiseks ja kontrolliks, et kaitsta juurdepääsu maapealse taristu puhul ja kontrolli kosmosesegmendi puhul. Tuleks määrata kindlaks varade kerksuse kaitse peamised elemendid, eelkõige võrgu- ja infosüsteemide kerksuse tagamiseks, võttes arvesse vajadust säilitada tulemuslikku tehnilist kontrolli kosmosesegmendi üle.
- (77) Liidu kosmosekasutajad peaksid kehtestama peamised miinimumpõhimõtted, et tagada usaldusväärsed krüpteerimistavad, määrates kindlaks krüptograafilise kontseptsiooni, mis võimaldab võtta arvesse kosmosemissioonide küberturvalisuse erivajadusi, krüptovõtmete haldamise sihtotstarbelised tegevuspõhimõtted ning samuti satelliidi juhtimiskeskuste ja kosmosesegmendi vahelise side lõpp-punktide autentimise.
- (78) Liidu kosmosekasutajad peaksid võtma peamised meetmed, mis võimaldavad kiiret ja tulemuslikku toimepidevust ning reageerimis- ja taastemeetmeid, et tagada tulemuslik intsidentidele reageerimine ja kaitsta kriitilise tähtsusega funktsioonide järjepidevust kosmosemissioonide puhul.
- (79) Kosmosetaristu kõrgetasemelise kerksuse saavutamiseks ja kooskõlas kehtivate tavadega tuleks liidu kosmosekasutajatelt nõuda süsteemide korrapärasest testimist, võttes arvesse tehtud riskihindamisi. Kõnealune testimine võib hõlmata kaitsemeetmete ohuteabel põhinevat läbistustestimist kõnealuste testide läbiviimise tingimuste ja testijate täidetavate kriteeriumide puhul.
- (80) Kosmosesektori tarneahela keerukus võib põhjustada konkreetseid küberturvalisuse riske, võttes arvesse, et komponente hangitakse mitmest allikast. Komponente hangitakse sageli kõikjalt maailmast ja nende puhul ei pruugita teha vajalikke usaldusväärsuse kontrole, eriti kui komponente integreeritakse või monteeritakse kosmosetaristu eri süsteemidesse. Nende riskide maandamiseks peaksid liidu kosmosekasutajad looma tarneahela riskijuhtimise raamistiku koos sihtotstarbeliste strateegiatega, mille eesmärk on vähendada tarneahela riske, töötades välja tarkvara usaldusväärsuse ja autentsuse kontrole, määrates kindlaks tarkvaratoodete valimise kriteeriumid ning võttes seejuures arvesse ajutiselt omavahel ühendatud võrgu ja infosüsteemide küberturvalisust, näiteks hoolduse või tugiteenuste osutamise kontekstis.
- (81) Käesolev määrus peaks hakkama kuuluma lahutamatult liidu üldraamistikku, mis tagab elutähtsa teenuse osutajate kerksuse. Liidu omandis varade puhul ja kooskõlas määrusega (EL) 2021/696 pidid liikmesriigid seoses nõukogu direktiiviga 2008/114/EÜ¹² (mis on nüüdseks asendatud direktiiviga 2022/2557) tagama nende territooriumil paikneva ja liidu kosmoseprogrammi osaks oleva maapealse taristu kaitse meetmete abil, mis on vähemalt võrdväärsed kõnealuse

¹²

Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/114/EÜ Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määramise ning nende kaitse parandamise vajaduse hindamise kohta (ELT L 345, 23.12.2008, lk 75, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/114/oj>).

direktiivi ülevõtmise kontekstis kehtestatud meetmetega. Elutähtsa teenuse osutajate kerksust käsitlevate kehtivate liidu normidega täieliku sidususe tagamiseks ning üldise ajakohastatud kerksuse korra ja kosmosevaldkonna ühtlustatud normide vahelise suhte täieliku järjepidevuse säilitamiseks käesoleva määruse kontekstis tuleks kasutada samasugust lähenemisviisi nagu direktiivi (EL) 2022/2557 ja käesoleva määruse vahelise suhte puhul. Seega peaksid kõik liidu kosmosekasutajad kohaldama maaapealse taristu füüsilise kerksuse puhul käesolevas määruses sätestatud meetmeid, tagades et need on vähemalt võrdväärsed direktiivi (EL) 2022/2557 kohaselt võetud meetmetega. Lisaks sellele tuleks selgitada, et käesolevas määruses määratletud ja sellega hõlmatud liidu kosmosekasutajaid võib käsitada elutähtsa teenuse osutajatena direktiivi (EL) 2022/2557 alusel, kui nad käitavad kõnealuse direktiivi lisa punktis 10 osutatud maaapealset taristut. Kõnealune direktiiv hõlmab seega käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvaid kosmosekasutajaid selles ulatuses, milles liikmesriigid on määranud nad kindlaks elutähtsa teenuse osutajatena. Teisest küljest peaks käesolev määrus hõlmama kõiki kosmosekasutajaid, olenemata sellest, kas nad on määratletud kõnealuse direktiivi alusel elutähtsa teenuse osutajatena või mitte. Viimaks tuleks selgitada, et käesolevas määruses määratletud ja sellega hõlmatud maaapealset taristut tuleb mõista kõnealuses direktiivis osutatud maaapealset taristut hõlmavana.

- (82) Direktiiviga (EL) 2022/2557 on sätestatud peamised ühtlustamise miinimumnormid, mille eesmärk on suurendada elutähtsa teenuse osutajate kerksust ja parandada pädevate asutuste vahelist piiriülest koostööd. Direktiiv (EL) 2022/2557 peaks jääma kõnealuse direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate ja käesoleva määrusega hõlmatud taristut käitavate elutähtsa teenuse osutajate füüsilise kerksuse aluseks. Nende üksuste puhul tuleks käesolevat määrust kohaldada piiramata direktiivi (EL) 2022/2557 kohaldamist ja seda täiendades. Direktiivi (EL) 2022/2557 kohaldamisalasse kuuluvate elutähtsa teenuse osutajate kerksus tuleks tagada kooskõlas kõnealuse direktiiviga. Kõnealuste üksuste käitav elutähtis taristu võib hõlmata juhtimiskeskusi, antenni, testimisrajatisi, objekte, sh stardialasid, füüsilisi seadmeid ja komponente, riistvara, süsteeme ja allsüsteeme, mis on kosmosetaristu osa, insenertehnilisi süsteeme, energiasüsteeme ja jõuseadmete süsteeme.
- (83) Lisaks sellele on direktiivis (EL) 2022/2557 sätestatud, et kui elutähtsa teenuse osutaja on teinud muud riskihindamised või koostanud dokumendid kooskõlas elutähtsa teenuse osutaja riskihindamiseks vajalikes muudes õigusaktides sätestatud kohustustega, siis võib kõnealune üksus kasutada neid hindamisi ja dokumente direktiivis (EL) 2022/2557 sätestatud teatavatele nõuetele vastamiseks. Direktiivis (EL) 2022/2557 on sätestatud selle kohta pädeva asutuse otsene võimalus kõnealuse direktiivi alusel tunnistada oma järelevalveülesannete täitmisel ja teatavatel tingimustel, et kõnealune hindamine vastab kas täielikult või osaliselt kõnealuses direktiivis sätestatud asjakohastele kohustustele.
- (84) Seega, võttes arvesse tugevat seost käesoleva määruse ja direktiivi (EL) 2022/2557 vahel, peaksid kõnealuse kahe õigusakti alusel asutatud pädevad asutused tegema koostööd, et tagada oma vastavate meetmete koosmõju, eelkõige kui kõnealuse direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate liidu kosmosekasutajate poolt käesoleva määruse aluselt tehtud riskihindamisi kasutatakse kõnealuse direktiivi teatavatele nõuetele vastavuse tõendamiseks.
- (85) Kosmosesegmendi füüsilise kerksuse puhul kinnitab käesolev määrus, et kosmosepõhised operatsioonid ja teenused panustaksid varade kerksuse ja kasutusaja suurendamisesse kosmoses.

- (86) Intsidentide käsitlemise ja uurimise oluliste normide määramiseks tuleks luua liidu kosmoseprogrammi kontekstis liidu omandis varasid kasutavate liidu kosmosekasutajate poolse intsidentidest teatamise mehhanism, mis kõrvaldab praegused lüngad intsidentidest teatamises. Amet peaks saama juurdepääsu teabele oluliste intsidentide kohta liidu kosmoseprogrammi kõigi komponentide puhul, liidu kosmoseprogrammi kontekstis loodud turvalisuse seirekeskuse kaudu, mis toetab asjakohaste süsteemide turvalisust ja teeb nende pidevat seiret. Küberturvalisuse üldise raamistikuga sidususe tagamiseks peaks kõnealune mehhanism olema kooskõlas intsidentidest teatamisega direktiivi (EL) 2022/2555 alusel.
- (87) Lisaks sellele ei tohiks käesolev määrus liikmesriikide kosmosetaristut mõjutavatest olulistest intsidentidest teatamise puhul piirata mis tahes intsidentidest teatamise nõuete kohaldamist, mis on praegu sätestatud direktiiviga (EL) 2022/2555 või direktiiviga (EL) 2022/2557. Seega tuleks neist kahest direktiivist tulenevaid aruandlusnorme jätkuvalt kohaldada liidu kosmosekasutajate suhtes, kes on elutähtsad või olulised üksused, ning vastavalt elutähtsa teenuse osutajate suhtes kõnealuste direktiivide alusel.
- (88) Direktiivide (EL) 2022/2555 ja (EL) 2022/2557 alusel loodud järelevalveasutused võivad olla erinevad käesoleva määruse alusel määratud või loodud pädevatest asutustest. Selleks et suurendada kõnealuste pädevate asutuste teadlikkust kosmosetaristut mõjutavate oluliste intsidentide ulatusest ja mõjust ning kõnealuse ulatuse ja mõju mõistmist, peaksid liidu kosmosekasutajad teatama olulised intsidendid, mis mõjutavad kosmosetaristu riiklikke varasid, käesoleva määruse alusel pädevatele asutustele, kes peaksid omakorda edastama asjakohase kokkuvõtliku teabe ametile.
- (89) Tuleks tagada ameti ja riiklike pädevate asutuste vaheline koordineerimine ja korrapärane suhtlus, et tõhustada kosmosesektori intsidentidest teatamist ja saavutada liidus järjepidev lähenemisviis kosmosetaristut mõjutavate oluliste intsidentide menetlemise puhul. Liidu kosmosekerksuse võrgustikul (edaspidi „EUSRN“) peaks olema oluline roll kõnealuse järjepidevuse loomisel ja kooskõlastamise tagamisel direktiividega (EL) 2022/2555 ja (EL) 2022/2557 kehtestatud üldiste küberturvalisuse ja kerksuse raamistike asjakohaste struktuuridega, eelkõige riiklike küberturbe intsidentide lahendamise üksuste võrgustikuga ja Euroopa küberkriisiga tegelevate kontaktasutuste võrgustikuga (edaspidi „EU-CyCLONe“), mis on loodud direktiiviga (EL) 2022/2555, näiteks esitades olukorrapõhist uut teavet või kui kosmosetaristu olulised intsidendid võivad mõjutada kõnealuste direktiivide kohaldamisalasse kuuluvaid sektoreid ja teenuseid. Eelkõige oleks EUSRN määrava tähtsusega, et esitada lahendusettepanekuid küberintsidentidest teatamise tõhustamiseks kosmosesektoris, küberturvalisuse 2. direktiivist tuleneva lihtsustamise lähenemisviisiga vastavusse viimiseks, luues seega tingimused kosmose- ja kübersektori täielikuks ühtlustamiseks kogu kosmosekogukonna huvides.
- (90) Kosmosetaristu ja kosmosetegevuse kerksuse säilitamine on kosmosepõhiste andmete ja kosmoseteenuste ühtse turu põhielement. Samal ajal ning võttes arvesse kosmose olulisust mitmesuguste kasutusvaldkondade jaoks (tsiviilsektor, julgeolek, kaitse), peaksid käesolevas määruses sätestatud kerksusmeetmed võimaldama samuti toetada muid algatusi, näiteks kosmoseohtude seire kontekstis ELi kosmoseohtudele reageerimise raamistiku väljatöötamisel. Ameti suurem teadlikkus kõigi kosmosekasutajate teatatud intsidentidest ja tegevuse kooskõlastamine asjaomaste kübervaldkonna asutustega võimaldaks liidu kosmosekerksuse võrgustikul aidata panustada liidule ja liikmesriikidele ohtu tekitavate kosmosesüsteemidega seotud

sündmuste kindlakstegemisse ja neist teatamisse, mis võimaldab neil tegutseda ja koordineerida tegevust kooskõlas nõukogu otsusega (ÜVJP) 2021/698, mis käsitleb liidu julgeolekut mõjutada võivate liidu kosmoseprogrammi raames kasutusele võetavate, toimivate ja kasutatavate süsteemide ja teenuste turvalisust.

- (91) Vabatahtlik teabe jagamine küberohtude ja küberrünnete, elektrooniliste häirete, nagu segamine või võltsimine, turvarikke indikaatorite, vastaste taktikate, meetodite ja menetluste, haavatavuste kohta ning ohusubjektipõhise teabe vabatahtlik jagamine ning samuti heade küberturvalisuse tavade ja soovitude jagamine suurendaks kosmosetaristu üldist kerksust. Seetõttu on oluline kehtestada tingimused kõnealuseks teabe jagamiseks, mis aitab suurendada kosmosekasutajate võimekust eesmärgiga vältida intsidente ja piirata nende mõju.
- (92) Liidu kosmosekasutajad peaksid jagama kõnealust teavet teabe jagamise korra abil, mis kaitseb nõuetekohaselt jagatud teabe potentsiaalselt tundlikku laadi ja mille suhtes kohaldatakse konkreetseid tegevusreegleid, austades täielikult ärisaladuse ja isikuandmete kaitse põhimõtet kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679¹³ ning konkurentsipoliitikaga. Komisjonil peaks olema aktiivne roll kõnealuse korra tagamisel, toetades ja edendades ELi kosmoseteabe jagamise ja analüüsimise keskuse loomist, tuginedes samuti muude sektorite kogemustele.
- (93) Tuleks kehtestada keskkonnakestlikkuse ühtlustatud normid, et kasutada siseturu pakutavaid võimalusi ning edendada keskkonnakestlikkust kosmosesektoris, vältides turu killustatust ning edendades üleminekut õiglasele, kliimaneutraalsele, ressursitõhusale ja ringmajandusele.
- (94) Kosmose puhul ringmajandusel põhinevatele ja kestlikele tavadele üleminek peaks toetama kosmosetegevuse puhul ressursside pikaajalist kestlikku kasutamist. Kosmosetööstus peaks ringmajanduse põhimõtete kasutusele võtmise teel hakkama tegutsema kestlikul viisil, mis on teadaolevalt tulemuslikum, töötades samal ajal innovatsiooni abil välja uusi tooteid, millel on väiksem keskkonnamõju. Sel puhul peaksid kosmosepõhised operatsioonid ja teenused olema samuti määrava tähtsusega vahendid, mis võimaldavad kosmosetegevuses kõnealust üleminekut kestlikkusele ja ringmajandusele.
- (95) Kuna käesolev määrus on osa liidu terviklikest jõupingutustest luua kindel keskkonnakestlike toodete, teenuste ja ärimudelite poliitikaraamistik, peaks see täiendama meetmeid, mis on kehtestatud kestlike toodete ökodisaini määruks ja ringmajanduse tegevuskava raamistikus. Käesoleva määruse raames tehtavad keskkonnajalajälje uuringud peaksid selles mõttes toetama paremate ökodisaini tavade väljatöötamist ning panustama energia- ja materjalivoogude kaardistamisse liidu kosmosesektoris, sh strateegiliste ja/või kriitiliste toormete puhul, ning võimaldama suuremat tarneahela vastupidavusvõimet.
- (96) Kosmosekasutajatelt tuleks seega nõuda, et nad arvutaksid oma kosmosetegevuse keskkonnajalajälje kosmosemissioonide kogu olelusringi vältel. Kosmosetegevuse keskkonnajalajälje arvutamise kontrollimist ja kinnitamist läbiviiv kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniline asutus peaks väljastama selle kinnitamiseks tunnistuse.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1–88, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

- (97) Kosmosetegevuse keskkonnamõju vähendamiseks ja selle kestlikkuse suurendamiseks peaks komisjon töötama välja kosmosetegevuse keskkonnajalajälje arvutamise üksikasjaliku meetodika, mis põhineb teaduslikult usaldusväärsetel hindamise meetoditel või rahvusvahelistel standarditel, nagu on märgitud komisjoni soovitusel keskkonnajalajälje meetodite kasutamise kohta, et võimaldada kosmosesüsteeme võrrelda.
- (98) Samas ei ole võimalik keskkonnaväidete usaldusväärset tõendada, kui puudub usaldusväärne, võrreldav ja kontrollitav teave. Andmed peaksid vastama rangetele täpsusnõuetele. Standardiseeritud andmed kosmosetegevuse keskkonnamõju kohta tuleks sisestada liidu tasandi keskandmebaasi, mis peaks sisaldama keskkonnajalajälje käsitlevaid andmeid, suurendades sel moel läbipaistvust ja edendades koostööd ning andmete jagamist kosmosetegevuse olulusringi hindamise kohta. Tuletatud andmekomplektide liidu omand ei tohiks piirata liidu kosmosekasutajate, kolmandate riikide kosmosekasutajate ja rahvusvaheliste organisatsioonide omandit andmete üle, mis sisalduvad koondatud ja jaotatud andmekomplektides, mis edastatakse keskkonnajalajälje käsitlevasse komisjoni andmebaasi. Kui komisjon avaldab tuletatud või koondatud andmekomplektid, ei tohi kumbki neist võimaldada andmete ümberkorraldamist või dekompileerimist viisil, mis võimaldab teha kindlaks andmete päritolu.
- (99) Mis tahes kosmosepõhised operatsioonid ja teenused tuleks ellu viia ohutul, vastutustundlikul ja rahumeelsel viisil, austades teiste liikmesriikide ja kolmandate riikide õigust kosmost uurida ja kasutada. Kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste uus valdkond koos selle asjakohaste kasutusviiside ja võimekustega peaks olema kasulik liidu kosmose ökosüsteemi tulevasele arengule, panustades uute turgude loomisse (maaväline majandus), kestlikkuse edendamisse ning kosmosetaristu kerksuse, kohanemisvõime ja skaleeritavuse suurendamisse ning samuti kosmoseprügiga seotud riskide maandamisse.
- (100) Kuigi kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste tehnoloogia on olemuselt kahesuguse kasutusega, peaks olulistele põhimõtetele tuginev läbipaistvusraamistik maandama kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste tagamise kontekstis võimekuse ja tehnoloogia väärkasutuse riski. Nüüd, kui esimesed kosmosepõhised operatsioonid ja teenused on juba liidus kättesaadavad, näiteks inspekteerimine ja transport, on vaja samal ajal edendada kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste tehnoloogia teadusuuringuid ja arendustegevust ning näidata sihtotstarbelise tehnoloogia ja sihtotstarbeliste teenuste kasutamist kosmoses.
- (101) Kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste kosmosemissioonid võivad olla olemuselt keerukad ja seega nõuda põhjalikku ettevalmistust. Teenindav kosmoseaparaat viib kindlaks määratud autonoomia tasemega ellu seostumise ja läheduses toimuvaid operatsioone ning tavapäraseid operatsioone, näiteks põkkumise, robootika ja tankimisoperatsioone. Teenindava kosmoseaparaadi ja kliendist kosmoseaparaadi kokkupõrke või prügiga kokkupõrke riski tuleks vältida ja maandada asjakohaste meetmete abil, näiteks valmistades tulevase kosmoseaparaadi ette kosmoses teenindamiseks.
- (102) Kokkupõrke vältimise ja orbiidil toimuva liikluse normide puhul peaksid liidu kosmoseaparaadi käitajad ja liidu kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutaja tegema koostööd tõhusate kokkupõrke vältimise kosmoseteenuste tagamiseks, eelkõige suurt huvi pakkuva sündmuse hoiatuse korral.

- (103) Kuna liidu kosmosekasutajatel on vaja pädeva asutuse väljastatud luba, vajab iga individuaalne loa saanud kosmoseaparaat juurdepääsu andmetele kosmosemissiooni kõigi etappide puhul kuni selle olulusringi lõpuni. Olemasoleva võimekuse täielikuks kasutamiseks peaksid pädevad asutused tuginema liidu kosmose jälgimise ja seire partnerluse võimekusele, et teha seiret orbiidil viibimise ja olulusringi lõpu etapis.
- (104) Mis tahes tõhus reageerimine suurt huvi pakkuva sündmuse hoiatusele kahe erineva kosmoseaparaadi vahel eeldab asjaomaste kosmoseaparaadi käitajate vahelist suhtlust. Selleks et kõnealust suhtlust saaks kiiresti alustada, peaks kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutaja tegutsema vahendajana, olles erinevate liidu kosmoseaparaadi käitajate kontaktpunktiks.
- (105) Suurt huvi pakkuva sündmuse hoiatuste suurema arvu tõttu peaksid liidu kosmoseaparaadi käitajad suutma kõnealustele hoiatustele sagedamini reageerida. Suurt huvi pakkuva sündmuse hoiatuse saamisel pakuks kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutaja liidu kosmoseaparaadi käitajale välja võetavate meetmete loetelu. Kokkupõrke vältimise teenuse osutaja reageerimisaja kiirendamiseks tuleks määrata kindlaks nn liikluseeskirjadega seotud standardmenetlus.
- (106) Liikmesriikidel on käesoleva määruse täitmise tagamisel määrav roll. Riikliku tasandi institutsioonide olemuslike erinevuste arvesse võtmiseks ja kasutusel oleva korra kaitsmiseks peaksid liikmesriigid määrama või looma pädeva(d) asutuse(d), kelle vastutusvaldkonda kuulub riiklikul tasandil käesoleva määruse kohaldamise kontrollimine. Kui liikmesriigid on loonud pädevad asutused, siis peaks ainult üks kõnealune asutus tegutsema käesoleva määruse eesmärgil kõnealuse liikmesriigi ühtse kontaktpunktina, et võimaldada komisjoniga suhtlemist.
- (107) On vaja lähendada suuremal määral pädevate asutuste volitusi, et võimaldada käesoleva määruse täitmise tulemuslikku tagamist kogu siseturul. Järelevalve tulemuslikkus tuleks tagada ühiste miinimumvolituste ja piisavate ressursside abil. Pädevatele asutustele tuleks seega anda järelevalve ja uurimise miinimumvolitused kooskõlas liikmesriigi õigusega. Pädevad asutused peaksid oma käesoleva määruse kohaseid volitusi kasutades tegutsema objektiivselt ja erapooletult ning olema otsuste tegemisel sõltumatud. Pädevate asutuste liikmed peaksid hoiduma igasugusest tegevusest, mis on vastuolus nende kohustustega, ning nende suhtes tuleks kohaldada konfidentsiaalsusnõudeid.
- (108) Liikmesriigid peaksid võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada käesoleva määruse sätete rakendamine, sealhulgas kehtestades tulemuslikud, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused normide rikkumise eest. Trahvisummade hindamisel peaksid liikmesriigid igal individuaalsel juhul võtma arvesse konkreetse olukorra kõiki asjaolusid, pidades nõuetekohaselt silmas eelkõige rikkumise olemust, raskusastet ja kestust, põhjustatud kahju püsivust ja mis tahes varasemaid rikkumisi.
- (109) Pädevad asutused peaksid tegema üksteisega koostööd ja vahetama häid tavasid käesoleva määruse kohaldamise kohta, sh andes näiteks vastastikust abi ja korraldades ühiseid uurimisi riiklikke menetlusi täielikult austades.
- (110) Kosmosetegevuse ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse tehniline hindamine eeldab eriteadmisi kõnealustes valdkondades. Pädevad asutused peaksid enamikel juhtudel tuginema selliste tehniliste asutuste tehnilistele teadmistele ja eksperdioskustele, kes suudavad teha hindamisi ja kontrolli, et teha kindlaks käesoleva määruse nõuete täitmine, mille põhjal saavad pädevad asutused seejärel väljastada kosmosetegevuse elluviimise load.

- (111) Liikmesriikidele peaks paindlike korralduste säilitamise vajadust arvesse võttes jääma vabadus tugineda ameti või kõnealuse tehnilise hindamise tehniliste eksperditeadmistega rahvusvaheliste organisatsioonide toetusele.
- (112) Liikmesriigid, kes kavatsevad luua ja kasutada kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilisi asutusi, peaksid kasutama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 765/2008¹⁴ ette nähtud akrediteerimissüsteemi, kui nad määravad teavitava asutuse, et hinnata kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilisi asutusi ja teha nende seiret.
- (113) Käesoleva määrusega hõlmatud küsimuste tehnilise hindamise tegemisel järjepideva kvaliteedi, eksperditeadmiste ja usaldusväärsuse taseme tagamiseks on vaja kehtestada nõuded kõnealuste asutuste pädevuse, sõltumatuse ja huvide konflikti puudumise kohta. Liikmesriikide teavitavad asutused peaksid tuginema siseturu muude valdkondade teada antud asutuste kontekstis komisjoni väljatöötatud ja hallatavale elektroonilise teavitamise vahendile (edaspidi „NANDO teabesüsteem“).
- (114) Käesoleva määruse alusel loodud pädevad asutused peavad võtma nõuetekohaselt arvesse riiklike pädevate asutuste, ühtsete kontaktpunktide või direktiivi (EL) 2022/2555 alusel loodud riiklike küberturbe intsidentide lahendamise üksuste esitatud tehnilisi hinnanguid ja arvamusi, et tagada järelevalvealane ühtsus ja luua tegevuskeskkond, mille puhul austatakse asutuste järelevalvevolitusi kooskõlas direktiiviga (EL) 2022/2555.
- (115) Ameti kohandatud juhtimisstruktuurid on hädavajalikud käesoleva määrusega antud ülesannete tulemuslikuks täitmiseks. Tuleks luua nõuetele vastavuse nõukogu ja anta talle ülesandeks teha kõik vajalikud tehnilised hindamised, mis võimaldavad komisjonil teha otsuse liidu omandis varasid kasutavatele liidu kosmosekasutajatele lubade väljastamise ja nende järelevalve kohta ning liidus kosmosepõhiseid andmeid pakkuvate ja kosmoseteenuseid osutavate kolmandate riikide kosmosekasutajate registreerimise ja pideva järelevalve asjus.
- (116) Ameti kindla ja sõltumatu toimimise huvides peaksid nõuetele vastavuse nõukogu liikmed tegutsema sõltumatult ja liidu huvides. Nad ei tohiks küsida, järgida ega saada juhiseid liikmesriigi valitsuselt, liidu institutsioonidelt, organitelt ja asutustelt või mis tahes avaliku või erasektori üksuselt. Lisaks sellele tuleks kodukorras määrata kindlaks praktiline kord huvide konfliktide vältimiseks ja haldamiseks.
- (117) Kui tekib vajadus arutada liidu asutustele või organitele huvi pakkuvaid ülesandeid või aspekte käsitlevaid küsimusi või küsimusi, mis on otseselt seotud kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega ning kõnealuse kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni kosmosetaristu varadega, või kui nõuetele vastavuse nõukogu vajab asjaomaselt kolmanda riigi järelevalveasutuselt selgitusi või teavet aspektide puhul, mille asjus nõuetele vastavuse nõukogu peab tegema kindlaks kolmandates riikides asutatud kosmoseteenuse osutajate vastavuse käesolevale määrusele, peaks olema võimalik osalemine vaatlejatena lähtuvalt täiendavatest korraldustest, millega määratakse kindlaks kõnealuste kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajate osalemise tingimused asjakohaste lepingute sõlmimise teel.

¹⁴

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30, <http://data.europa.eu/eli/reg/2008/765/oj>).

- (118) Kosmosetegevuse riiklike pädevate asutuste ja kvalifitseeritud tehniliste asutuste konkreetse pädevuse, tehniliste oskuste ja eksperditeadmiste kasutamiseks peaks nõuetele vastavuse nõukogu kasutama riiklikku järelevalve- ja tehnilist võimekust, luues sihtotstarbelised allkomiteed ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse küsimustes ning koondades sihtotstarbelised mitut valdkonda hõlmavad ühised rühmad, et teha tehnilisi kontrolle.
- (119) Liidu omandis varade ja kolmandates riikides asutatud kosmoseteenuse osutajate puhul käesoleva määruse rikkumiste avastamiseks peavad komisjonil ja ametil olema tulemuslikud volitused, vahendid ja ressursid, mis tagavad järelevalvetegevuse täieliku tulemuslikkuse. Seega peaks komisjonil ja ametil olema volitus küsida teavet ja teha uurimisi ning kohapealseid kontrolle. Komisjon peaks saama järelevalvevolitused, volitused nõuda liidu omandis varasid kasutatavalt liidu kosmosekasutajatelt ning kolmandates riikides asutatud kosmoseteenuse osutajatelt, et nad lõpetaksid rikkumised, ning volitused määrata trahve ja sunniraha.
- (120) Uurimis- ja inspekteerimisvolituste puhul võib olla vajalik juurdepääs liidu omandis varasid kasutavate liidu kosmosekasutajate ja kolmandas riigis asutatud kosmoseteenuse osutajate ruumidele, kui kosmoseteenuse osutajad, kellele on esitatud teabenõue, ei ole seda täitnud või kui teabenõudes käsitletud dokumendid kõrvaldataks, neid omavoliliselt muudetaks või need hävitataks. Kõnealune juurdepääs peaks põhinema kolmanda riigi üksuse ja asjaomase kolmanda riigi asutuse kokkuleppel.
- (121) Tuleks tagada kolmandas riigis asutatud kosmoseteenuse osutajate kaitseõiguse austamine kogu ametipoolse registreerimise ja jätkuva nõuetele vastavuse järelevalve protsessi vältel, eelkõige andes õiguse esitada põhjendusi registreerimisega seotud esialgse hindamise eesmärgil ning õiguse kaevata ameti otsuseid edasi selle hiljuti asutatud apellatsiooninõukogusse.
- (122) Kõiki ameti ja komisjoni volitusi tuleks kasutada, järgides täielikult Euroopa Liidu toimimise lepingus (edaspidi „ELi toimimise leping“) ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud põhiõigusi ja põhimõtteid, eelkõige õigust era- ja perekonnaelu austamisele, isikuandmete kaitset, sõna- ja teabevabaduse õigust, ettevõtlusvabadust, õigust omandile, õigust tarbijakaitsele, õigust töhusale õiguskaitsevahendile ja kaitseõigust. Seepärast tuleks käesolevat määrust tõlgendada ja kohaldada kooskõlas nende õiguste ja põhimõtetega.
- (123) Lisaks sellele tuleks ette näha uurimisvolituste kasutamisel järgitavate menetlusnormide komplekt. Kui amet või komisjon leiavad tõsiseid märke sellest, et ilmnevad faktid, mis võivad kujutada endast käesoleva määruse ühe või mitme nõude rikkumist, siis peaksid nad viima uurimised läbi, austades täielikult asjaomase liidu kosmosekasutaja või kolmanda riigi kosmoseteenuse osutaja kaitseõigust. Ajutiste meetmete võtmise kontekstis, kui on vaja võtta kiireloomulisi meetmeid vahetu ja märkimisväärse kahju vältimiseks, võivad amet ja komisjon määrata asjaomasele kosmosekasutajale lühemaid tähtaegu märkuste esitamiseks ning anda võimaluse esitada ainult kirjalikke märkusi.
- (124) Selleks et menetlusökonoomia huvides tulemuslikult kaitsta kaitseõigust ameti kõigi otsuste puhul ja vähendada Euroopa Liidu Kohtu koormust, peaks amet andma füüsilistele ja juriidilistele isikutele võimaluse kaevata edasi otsuseid, mis on tehtud ametile käesoleva määrusega antud volituste alusel ja mis on neile suunatud või mis on nendega otseselt ja konkreetselt seotud.

- (125) Seetõttu tuleks luua apellatsiooninõukogu eesmärgiga tagada, et isikutel, keda ameti vastuvõetud otsused mõjutavad, oleks võimalik kasutada vajalikke õiguskaitsevahendeid. Apellatsiooninõukogu peaks olema sõltumatu ameti mis tahes õigus- ja haldusstruktuuridest ning see ei tohiks võtta mingeid juhiseid. Apellatsiooninõukogu otsused võib edasi kaevata Euroopa Liidu Kohtusse.
- (126) Käesolev määrus peaks tuginema kehtivale Euroopa standardiraamistikule, mis lähtub uue lähenemisviisi põhimõtetest, mis on sätestatud nõukogu 7. mai 1985. aasta resolutsioonis lähenemisviisi kohta tehnilisele ühtlustamisele ja standarditele ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrmuses (EL) nr 1025/2012¹⁵. Kuna käesolev määrus on selles valdkonnas liidu tasandil esimene regulatiivne lähenemisviis, tuleks standardimisel kasutada tasakaalustatud ja järkjärgulist lähenemisviisi. Ameti poolt e-tunnistuse kasutuselevõtuks ning ööpimeduse säilitamiseks ja interferentsi piiramiseks vajalikud tehnilised nõuded tuleks töötada välja kogu standardimise protsessi vältel. Komisjon peaks seega taotlema Euroopa standardiorganisatsioonidelt, et need koostaks standardid lähtuvalt sellest olulisest nõudest. Komisjonile tuleks anda volitus võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse kõnealuste oluliste nõuete ühtsed kirjeldused piiratud olukordades, võttes arvesse standardiorganisatsioonide rolli ja ülesandeid.
- (127) Selleks et luua ühine lähenemisviis liidu kosmosekasutajatele, kes on valmis minema kosmosetegevuse ohutuse, kerkuse või keskkonnakestlikkuse puhul kaugemale käesoleva määrmusega ette nähtud baastasemest, tuleks luua liidu kosmosemärgise raamistik.
- (128) Liidu kosmosemärgise kavad peaksid kõrvaldama praegused lüngad, mis tulenevad eri standardite samaaegsest kasutamisest või välja töötamata tavadest, aidates seeläbi luua ühise lähenemisviisi. Liidu kosmosemärgise kava väljatöötamisse tuleks kaasata liikmesriigid, liidu kosmosemärgise rühm (edaspidi „EUSLG“) ja sidusrühmade kosmosemärgise rühm (edaspidi „SSLG“) komisjoni juhtimise all ja ameti toetusel. EUSLG peaks koosnema kosmosesektori pädevate asutuste esindajatest ja muudest asjaomastest riiklikest asutustest ning SSLG peaks koosnema tööstuse organisatsioonide ja akadeemiliste ringkondade esindajatest.
- (129) Pärast kõnealuse taotluse esitamist peaks amet põhjendamatute viivitustega koostama kindlaksmääratud ulatuse ja sisuga kandidaatkavad. Amet peaks avalike konsultatsioonide teel hindama komisjoni taotluse mis tahes tõenäolist mõju turule, eelkõige mis tahes potentsiaalset mõju VKEdele ja väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele, innovatsioonile, turule sisenemise tõketele või kaasnevatele kuludele.
- (130) Tuleks valida ekspertide rühm, et hinnata iga individuaalse märgistamiskava tehnilisi nõudeid. Ekspertide rühm peaks koosnema esindajatest, kes pärinevad akadeemilistest ringkondadest ja käesoleva määrmusega määratud liidu kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutajast, tagades ekspertide, märgistamiskava sisu ja taotluse esitajate vahelise huvide konflikti puudumise.

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1025/2012, mis käsitleb Euroopa standardimist ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 98/34/EÜ, 2004/22/EÜ, 2007/23/EÜ, 2009/23/EÜ ja 2009/105/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 87/95/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1673/2006/EÜ (EMPs kohaldatav tekst, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1025/oj>).

- (131) Käesoleva määrusega sätestatud nõuete lihtsamaks rakendamiseks ja nende rakendamise toetamiseks tuleks kuni selle rakendamise alguseni ja rakendamise vältel võtta toetus- ja kaasnevaid meetmeid. Kõnealused meetmed seisneksid kosmosekasutajatele suuniste ja abi andmises käesoleva määrusega hõlmatud küsimustes lubade andmise või registreerimise tehniliste toimikute koostamisel ning samuti suutlikkuse suurendamise ja rahastamise meetmete kompleksis.
- (132) Komisjon peaks koostama kriteeriumid ja metoodika, mis aitavad pädevatel asutustel hinnata turvariski, soodustades seeläbi järelevalve võrreldavust, ning täpsustama, mida käsitatakse kosmosekasutaja elluviidava kosmosetegevuse või osutatava teenuse tõsise tegevusliku häirena. Komisjon peaks täiendavalt täpsustama krüptovahendite kasutamist delegeeritud õigusaktide abil, mis töötatakse välja krüptovahendite jaoks, mis sertifitseeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusel (EL) 2019/881¹⁶ põhinevate küberturvalisuse sertifitseerimise kavade alusel, et tagada telemeetria ja kaugjuhtimise kaitse.
- (133) Keskkonnakestlikkuse valdkonnas peaks komisjon rakendusaktidega täiendavalt täpsustama normid, sh konkreetse metoodika kosmosetegevuse keskkonnajalajälje arvutamiseks ja kontrollimiseks.
- (134) Eesmärgiga tagada, et õigusraamistik kajastab sobilikul viisil tehnoloogia edusamme või liidu uusi kohustusi rahvusvaheliste konventsioonide alusel ja seda on seega võimalik vajadust mööda kohandada, tuleks anda komisjonile volitus võtta vastu delegeeritud õigusakte kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290, et muuta Maa-lähedaselt orbiidilt kosmoseaparaatide kõrvaldamise tähtsusjärjekorda, võtta arvesse tehnoloogia edusamme kosmosetegevuse ja -teenuste puhul ning et täiendada turvariski hindamise nõudeid ja sellega hõlmatud elemente, nõudeid, mis käsitlevad füüsilist kerksust, maapealsete jaamade avastamissüsteeme ja -mehhanisme, võrgu- ja infosüsteemide kaitset ja kosmosesegmendi piisavat tegevuse jätkumist ning võimaldada intsidendist kiiret taastumist ja tarneahela riskijuhtimist. Komisjonile tuleks anda kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 volitus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust, määrates kindlaks sertifitseeritud krüptotoodete ning võtmehalduse toodete või teenuste kasutamine telemeetria ja kaugjuhtimise kaitseks, täpsustades kosmosetegevuse või -teenuste tõsiste tegevuslike häirete kriteeriumid, täpsustades kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste tegevusrežiimi ja nõuded, mida on vaja aktiivseks prügi kõrvaldamiseks, täpsustades ameti nõutavate tasude suurust ning nende tasumise viisi, täpsustades trahvide ja sunniraha kehtestamist, täpsustades tehniliste nõukogude ühiste uurimisrühmade töötajate koosseisu ja eksperditeadmiste kriteeriumid ning täpsustades kaasrahastamist saavad valdkonnad. On eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/881, mis käsitleb ENISAt (Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet) ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia küberturvalisuse sertifitseerimist ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 526/2013 (küberturvalisuse määrus) (EMPs kohaldatav tekst, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj>).

komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

- (135) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamisel ühtsed tingimused, tuleks anda komisjonile rakendusvolitused, et teha üksikasjaliku hindamise põhjal samaväärsust kinnitavaid otsuseid, teha erandeid kanderakettidele, kui üldise huvi tingimus on täidetud, võimaldada kolmanda riigi avaliku sektori üksusel osutada kosmoseteenuseid või pakkuda kosmosepõhiseid andmeid liidus kuni rahvusvaheliste lepingute sõlmimiseni, töötada välja meetmeid startimise ajal kokkupõrgete vältimiseks, õnnetusrisi maandamiseks startimise ja laskumise ajal, kanderaketist tekkiva kosmoseprügi vähendamiseks, kosmoseaparaadi jälgitavuse huvides, kehtestada orbiidil liiklemise normid, määrata kindlaks kosmoseaparaadi asukoht orbiidil, vähendada kosmoseaparaadist tekkivat kosmoseprügi, reguleerida kosmoseaparaatide kogumeid, määrata kindlaks märkimisväärsetest intsidentidest teatamise sisu ja vormid, määrata kindlaks kosmosetegevusest tekkiva keskkonnajalajälje arvutamise ja kontrollimise meetod ning keskkonnajalajälje deklaratsiooni esitamise vormid ja sisu, määrata kindlaks kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste otstarbel komponeeritavate ja vahetatavate funktsionaalsete satelliidimoodulite ja kosmoseaparaatide teenuse liideste kavandamise põhimõtted, kehtestada ühtsed kirjeldused, mis hõlmavad e-tunnistuse ning ööpimeduse säilitamise ja interferentsi piiramise tehnilisi nõudeid, kehtestada vormid liidu kosmosemärgise kavadele ning võtta vastu uued või muudetud liidu kosmosemärgise kavad. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹⁷.
- (136) Komisjon peaks võtma vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid, kui ühtse turu kriiside või eriolukordadega seotud põhjendatud juhtudel ilmnevad kiireloomulised vältimatud asjaolud nõuavad URSOs registreerimata kosmosepõhiste andmete või kosmoseteenuste ajutist kasutamist.
- (137) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt luua kosmosesektori ühtne turg ühtlustatud ühiste normide abil, mille eesmärk on võtta arvesse kosmosetaristu ja kosmoseteenuste olulisi riske ning tagada seeläbi kosmosetegevuse ohutus, kerkus ja keskkonnakestlikkus, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (138) Väikesest ja keskmise suurusega ettevõtjast või teadus- või haridusasutusest kosmosekasutajatelt tuleks nõuda keskkonnakestlikkuse normide täitmist 48 kuu möödumisel käesoleva määruse jõustumise kuupäevast ning kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste pakkumist käsitlevaid nõudeid tuleks kohaldada 60 kuu möödumisel käesoleva määruse jõustumise kuupäevast.
- (139) Lisaks sellele võetakse käesoleva määruse puhul nõuetekohaselt arvesse kosmosemissiooniks valmistumiseks kuluvat aega ning kosmoseaparaadi insenertehnilise kavandamise ja tootmise eri etappidega seotud tehnilisi ja keerukaid piiranguid. Näib vajalik kehtestada üleminekuperiood, et võtta arvesse kõnealuseid

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

piiranguid, mis on seotud kosmosemissiooni ettevalmistavates etappides vajalike tehniliste kohandustega kavandamise kriitilise läbivaatamise etapi kontekstis.

- (140) Kosmosekasutajatele tuleks anda piisavalt aega käesolevas määruses sätestatud nõuetega kohanemiseks. Käesolevat määrust tuleks hakata kohaldama 24 kuud pärast selle jõustumist,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I jaotis **ÜLDSÄTTED**

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesolevas määruses on sätestatud kosmosepõhiste andmete ja kosmoseteenuste siseturu loomist ja toimimist käsitlevad normid.
2. Selleks et saavutada kosmoseteenuste ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse ühtne kõrge tase kosmosepõhiseid andmeid tekitava kosmosetaristu käitamise ja kasutamise kaudu, kehtestatakse käesoleva määrusega ühtlustatud normid, mis reguleerivad järgmist:
 - (a) liidus asutatud kosmoseteenuse osutajate ellu viidava kosmosetegevuse lubade väljastamine, registreerimine ja järelevalve ning rahvusvaheliste organisatsioonide ja kolmandates riikides asutatud kosmoseteenuse osutajate elluviidava kosmosetegevuse registreerimine ja järelevalve, kui nad pakuvad kosmosepõhiseid andmeid või osutavad kosmoseteenuseid liidus, kui on vaja arvesse võtta kosmosetegevuse ohutust, kerksust ja keskkonnakestlikkust;
 - (b) orbiidil toimuva liikluse juhtimise normid, osutades kokkupõrke vältimise teenuseid;
 - (c) juhtimise ja nõuete täitmise tagamise aspektid;
 - (d) liidu kosmosemärgise loomine ja suutlikkuse suurendamise meetmed.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse järgmiste kosmoseteenuse osutajate suhtes:
 - (a) kosmosekasutajad;
 - (b) kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutajad;
 - (c) kosmosepõhiste andmete peamised pakkujad;
 - (d) rahvusvahelised organisatsioonid.
2. IV jaotise I ja V peatüki sätteid ei kohaldata geostatsionaarsest orbiidist kaugemate orbiitide suhtes.
3. Käesoleva määruse kohaldamisalasse ei kuulu:
 - (a) kosmose-tehisobjektid, mida kasutatakse ainult kaitse või riikliku julgeoleku otstarbel, olenemata sellest, milline kosmoseteenuse osutaja kosmosetegevust ellu viib;

- (b) kosmose-tehisobjektid, mida kasutatakse ajutiselt kaitseotstarbel sõjalise operatsiooni raames ja sõjalise kontrolli all, vastava kosmosemissiooni kestuse jooksul;
 - (c) raadiospektri lubade väljastamine või haldamine, mida reguleeritakse otsusega 676/2002/EL, direktiiviga (EL) 2018/1972 ja otsusega nr 243/2012/EL;
 - (d) enne 1. jaanuari 2030 starditud varad.
4. IV jaotise I peatükis kosmose-tehisobjektide kavandamise ja tootmise kohta sätestatud nõudeid kohaldatakse kosmose-tehisobjektide suhtes, kui nende käitamine tekitab kosmosepõhiseid andmeid, mida kasutatakse liidus või mis võimaldavad osutada liidus kosmoseteenuseid.

Artikkel 3

Vaba liikumine

1. Liikmesriigid ei piira käesolevas määruses käsitletud ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse kaalutlustel kosmosepõhiste andmete pakkumist ja kosmoseteenuste osutamist liidus kosmoseteenuse osutajate poolt, kes on registreeritud artiklis 24 osutatud liidu kosmose-tehisobjektide registris.
2. Piiramata lõike 1 kohaldamist, kui liidu kosmoseteenuse osutaja kavatseb tegutseda või startida liikmesriigis, mis ei ole tema asutamise liikmesriik, siis võivad liikmesriigid vastavate käitamise või startimise lubade väljastamisel kehtestada rangemaid nõudeid vastava kosmosemissiooni ohutusele, kerksusele või keskkonnakestlikkusele, kui kõnealused nõuded on objektiivselt vajalikud, et kaitsta ohutust, kerksust või keskkonnakestlikkust vastava, nende territooriumil toimuva käitamise või startimise puhul, mille kohta luba väljastatakse.
3. Liikmesriigid peavad esitama kogu asjakohase teabe lõikes 2 osutatud nõuete kohta artikli 110 kohaselt loodud teabeportaali kaudu.

Artikkel 4

Riigi julgeoleku klausel

Käesolev määrus ei piira liikmesriikide kohustusi riikliku julgeoleku ja muude oluliste riigi ülesannete kaitsmisel.

Artikkel 5

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (1) „kosmose-tehisobjekt“ – inimeste valmistatud objekt, mis saadetakse kosmosesse, sh kosmoseaparaat ja kanderaketi orbiidile jõudev aste;
- (2) „kosmoseaparaat“ – kosmose-tehisobjekt, mis on kavandatud täitma konkreetset funktsiooni või kosmosemissiooni, näiteks side, navigatsiooni või vaatluse teenuste osutamine, või tagama kosmosepõhiseid operatsioone ja teenuseid, sh satelliit, kanderaketi orbiidile jõudev aste või kosmonaasik;
- (3) „kogum“ – kosmose-tehisobjektide grupp, mis koosneb vähemalt kümnest kasutusel olevast kosmoseaparaadist ja kuni 99st kõnealusest

kosmoseaparaadist, mis töötavad ühiselt sama kosmosemissiooni huvides, lähtuvalt eelnevalt kindlaks määratud orbiidil kasutuselevõtu kavast;

- (4) „megakogum – kogum, kuhu kuulub vähemalt 100 kasutusel olevat kosmoseaparaati ja kuni 999 kõnealust kosmoseaparaati;
- (5) „gigakogum“ – kogum, kuhu kuulub vähemalt 1 000 kasutusel olevat kosmoseaparaati;
- (6) „geostatsionaarse orbiidi kaitstud piirkond“ – sfäärilise kesta osa, mis on määratletud järgmiselt: kõrguse alampiir on geostatsionaarne kõrgus miinus 200 km, kõrguse ülempiir on geostatsionaarne kõrgus pluss 200 km, kuni +/- 15 laiuskraadi (geostatsionaarse orbiidi kõrgus on 35 786 km);
- (7) „minisatelliidi klass“ – satelliitide klass, mille mass algab 201 kilogrammist ja jääb alla 600 kilogrammi;
- (8) „kosmosemissioon“ – kosmose-tehisobjekti saavutatav missioon, mille kasutaja on kindlaks määranud;
- (9) „kosmosetaristu“ – mis tahes vara või varade, süsteemide ja allsüsteemide või nende osade komplekt, mida kasutatakse kosmosetegevuse elluviimiseks läbi omavahelise mõju ja käitamise maapealsetes, kosmose ja ühendavates segmentides;
- (10) „maapealne taristu“ – kosmosetaristu segment, mis asub Maal, kas liidu territooriumi piires või sellest väljaspool ja hõlmab direktiivi (EL) 2022/2557 lisas osutatud maapealset taristut ning maapealseid jaamasid, terminale ja maapõhiseid seadmeid, mida on vaja kosmose-tehisobjektidega side pidamiseks ja mis toetavad kosmosetegevuse elluviimist, missiooni juhtimiskeskused ja muud maapõhised juhtimiskeskused, tavapärane maapõhine taristu, maapõhised võrgud, lisarajatised, näiteks kosmoseaparaadi kooste testimise ja integreerimise rajatised, stardiplatvorm ja sellega seotud taristu, mis on vajalik startimiseks;
- (11) „kosmosesegment“ – kosmosetaristu segment, mis asub kosmoses, sh kosmose-tehisobjektid, kosmosejaamad, kosmosesondid, mehitatud kosmose transpordisüsteemid, pardal olev riistvara ja infosüsteemide tarkvara ning muu pardal olev materjal või seadmed;
- (12) „kosmosepõhised andmed“ – kosmosest saadud andmed, muu hulgas kosmose-tehisobjekti tekitatud signaali püüdmise, asukoha määramise, edastamise andmed või vaatlusandmed ning andmed, mis pärinevad Maalt, taevakehalt, kosmose-tehisobjektilt või kosmosest;
- (13) „kosmosetegevus“ – kosmoses elluviidava tegevuse toimingute komplekt, eelkõige:
 - (a) kosmose-tehisobjektide käitamine ja kontroll, sh laskumisel;
 - (b) startimisteenused, sh stardikatsed;
 - (c) stardialade ja -rajatiste käitamine ja hooldus;
 - (d) kosmose uurimisega seotud tegevus, näiteks inimeste kosmoselend, kosmosetransport ja eksperimentide, sh teaduseksperimentide tegemine kosmoses;

- (e) kosmose-tehisobjektide kasutamise ja hooldamisega seotud tegevus kosmoses, näiteks kosmosepõhised operatsioonid ja teenused;
 - (f) toimingud, mis hõlmavad kosmoseprügi seiret;
 - (g) toimingud, mis hõlmavad kosmoseprügi kõrvaldamist;
- (14) „kosmoseteenused“ – üks järgmistest teenustest:
- (a) kosmose-tehisobjekti käitamine ja juhtimine;
 - (b) startimisteenuste osutamine ning samuti stardialade käitamise ja hooldamise teenuste osutamine;
 - (c) kosmosepõhiste andmete peamise pakkuja osutatud mis tahes teenused;
 - (d) kosmosepõhised operatsioonid ja teenused;
 - (e) kokkupõrke vältimise kosmoseteenused;
- (15) „kosmoseteenuse osutaja“ – käesoleva määrusega hõlmatud kosmoseteenuse osutaja;
- (16) „kosmosekasutaja“ – avaliku või erasektori üksus, kes käitab kosmosetaristut, osutades vähemalt üht järgmistest kosmoseteenustest loa või riikliku kosmoseprogrammi elluviimise erikorra alusel:
- (a) kosmose-tehisobjekti käitamine, juhtimine ja laskumine („kosmoseaparaadi käitaja“);
 - (b) kosmose-tehisobjekti startimise protsessi käitamine, juhtimine ja seire („stardioperaator“);
 - (c) startimiseks kasutatava kosmosetaristu maapealse taristu rajatiste käitamine, juhtimine ja hooldamine („stardiala operaator“);
 - (d) kosmose-tehisobjekti käitamine ja juhtimine kosmosepõhise operatsiooni ja teenuse tagamiseks, sh muudele kosmose-tehisobjektidele („kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste tagaja“);
- (17) „liidu kosmosekasutaja“ – kosmosekasutaja, kes on asutatud liidus või on sellise füüsilise või juriidilise isiku kontrolli all, kes on liidus kosmoseteenuse osutaja;
- (18) „kontroll“ – punkti 17 tähenduses võime otsustavalt mõjutada õigussubjekti kas otse või kaudselt ühe või mitme vahepealse õigussubjekti kaudu;
- (19) „kolmanda riigi kosmosekasutaja“ – kolmandas riigis asutatud kosmosekasutaja, kes viib ellu mõnda järgmist tegevust:
- (a) osutab kosmoseteenuseid liidu kosmosekasutajatele või punktides 20 ja 21 määratletud kosmosevarade puhul,
 - (b) tegutseb ise kosmosepõhiste andmete peamise pakkujana või
 - (c) osutab teenuseid kosmosepõhiste andmete peamistele pakkujatele;
- (20) „liidu omandis varad“ – liidu omandis materiaalsed ja immateriaalsed varad, mis on loodud või väljatöötatud liidu kosmoseprogrammi raames, millele on osutatud [määruse \(EL\) 2021/696 artikli 9 lõikes 1](#) ning [määruse \(EL\) 2023/588 artiklis 1](#);

- (21) „valitsuse või valitsusvälised kosmosevarad“ – muud kui punktis 20 määratletud kas avaliku sektori või eraomandis varad, mida käitab avaliku või erasektori osaline, kes on asutatud liikmesriigis, sh tsiviilkontrolli alla antud kahesuguse kasutusega varad;
- (22) „kosmosepõhiste andmete peamised pakkujad“ – kosmoseteenuse osutajad, kes on asutatud liidus või kolmandas riigis ja kes algatavad kosmosepõhiste andmete esimese töötlemise, mis on tehniliselt piisav, et võimaldada seejärel mis tahes kosmosepõhiste andmete pakkumist järgmiselt:
- (a) elektroonilise side teenuste osutajad, kui asjasse puutuvad kosmosepõhised andmed on seotud sidega;
 - (b) kosmoseteenuse osutajad, kes pakuvad vaatlusandmete esimese töötlemise enne nende muud töötlemist, kui asjasse puutuvad kosmosepõhised andmed on vaatlusandmed;
- (23) „rahvusvaheline organisatsioon“ – rahvusvaheline organisatsioon, mis osutab liidus kosmoseteenuseid või pakub kosmosepõhiseid andmeid, mille on tekitanud kuni geostatsionaarsele orbiidile saadetud kosmose-tehisobjektid, mida käitavad kõnealused rahvusvahelised organisatsioonid;
- (24) „kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutaja“ – kokkupõrke vältimise teenuse osutaja, sh liidu kokkupõrke vältimise üksus või kolmandas riigis asutatud kokkupõrke vältimise teenuse osutajad;
- (25) „teadus- ja haridusasutus“ – kosmoseteenuse osutaja, kes viib kosmosetegevust ellu eksperimentaalsel otstarbel, kas kasutades kõnealuste teadusuuringute tulemusi kommertsotstarbel või mitte;
- (26) „väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd)“ – [komisjoni soovitus 2003/361/EÜ lisa artiklis 2](#) määratletud väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad;
- (27) „väikesed keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad“ – komisjoni soovitus C(2025) 3500 final lisa artiklis 2 määratletud ettevõtted;
- (28) „lihtsustatud riskijuhtimist kasutavad üksused“ – kosmosekasutajad, mis on väikeettevõtjad või teadus- ja haridusasutused ning kasutavad artikli 10 lõikes 3 ja artikli 15 lõikes 2 osutatud lihtsustatud riskijuhtimist;
- (29) „kanderakett“ – kosmosesegmendi osaks olev süsteem, mis on kavandatud transportima üht või mitut kosmose-tehisobjekti kosmosesse;
- (30) „kanderaketi orbiidile jõudev aste“ – kanderaketi terviklik element, mis on kavandatud andma kindlaksmääratud tõukejõu kanderaketi käitamise asjakohases etapis ja jõudma orbiidile;
- (31) „startimisteenus“ – teenus, mille eesmärk on viia kosmose-tehisobjekt orbiidile, sh stardikatsed;
- (32) „stardiala“ – asukoht Maal, mis on kosmosetaristu maapealse taristu osa ja kust toimub kosmose-tehisobjekti startimine;
- (33) „suurt huvi pakkuvad sündmused“ – objektide üksteise lähedusele sattumine, millel on suur riskitase ja mis võib nõuda kosmosekasutajalt kokkupõrke vältimise manöövreid;

- (34) „tavapärane käitamine“ – kavandatud ülesannete elluviimine või toimimine, mille jaoks kosmoseaparaat või kanderaketi orbiidile jõudev aste oli kavandatud;
- (35) „konjunktsiooniandmesõnumid“ – teave kahe kosmose-tehisobjekti konjunktsiooni kohta;
- (36) „kokkupõrke vältimine“ – kokkupõrke vältimise manöövrite tegemine, et vältida kosmoses kokkupõrke riski;
- (37) „kiiruse muutus“ – kiiruse lisandumine, mis on vajalik konkreetsele orbiidile jõudmiseks või lennutrajektoori saavutamiseks;
- (38) „huvi pakkuv objekt“ – mis tahes objekt, mis on seotud mis tahes olukorraga, mis võib mõjutada muid kosmose-tehisobjekte või olukorda Maal;
- (39) „laskumine“ – kosmose-tehisobjekti püsiv tagasipöördumine Maa atmosfääri;
- (40) „kõrvaldamine“ – kosmoseaparaadi või kanderaketi orbiidile jõudva astme mis tahes toimingud, kas teenindava kosmoseaparaadi abiga või ilma selleta, et jäädavalt vähendada juhusliku purunemise riski ning vabastada orbiidid pikaajaliselt;
- (41) „kõrvaldamise etapp“ – vahemik kosmoseaparaadi või kanderaketi orbiidile jõudva astme kosmosemissiooni lõpust kuni selle olelusringi lõpuni;
- (42) „olelusringi lõpp“ – hetk, kui kosmoseaparaat või kanderaketi orbiidile jõudev aste lülitatakse tavapärasel viisil välja, kui selle kõrvaldamise etapp saab läbi, see jõuab uuesti Maa atmosfääri või kosmosekasutaja ei saa seda enam juhtida;
- (43) „missiooni lõpp“ – etapp, kui kosmoseaparaat või kanderaketi orbiidile jõudev aste täidab kõik ülesanded, milleks see on kavandatud, v.a kõrvaldamine, ei ole tõrke tõttu enam kasutatav või peatatakse vabatahtliku otsuse tulemusena jäädavalt;
- (44) „passiveerimine“ – juhusliku purunemise põhjustada võivate kõigi pardal olevate energiaallikate jäädav tühjendamine, pöördumatult desaktiveerimine või ohutuks muutmine;
- (45) „kosmoseprügi“ – kõik Maa ja Kuu orbiidil asuvad või Maa atmosfääri või Kuu eksosfääri taassisenevad kosmose-tehisobjektid, sealhulgas kosmoseaparaadid või nende fragmendid ja elemendid, mis ei toimi või mis ei täida enam ühtegi konkreetset eesmärki, sealhulgas rakettide või tehissatelliitide osad, või mitteaktiivsed tehissatelliidid;
- (46) „võrgu- ja infosüsteem“ – [direktiivi \(EL\) 2022/2555 artikli 6 punktis 1](#) määratletud võrgu- ja infosüsteem;
- (47) „võrgu- ja infosüsteemide turvalisus“ – [direktiivi \(EL\) 2022/2555 artikli 6 punktis 2](#) määratletud võrgu- ja infosüsteemide turvalisus;
- (48) „elutähtis taristu“ – [direktiivi \(EL\) 2022/2557 artikli 2 punktis 4](#) määratletud elutähtis taristu;
- (49) „missiooni juhtimiskeskus“ – maapealse taristu element, mille eesmärk on juhtimine ja seire kosmosemissiooni elluviimise käigus;
- (50) „satelliidi juhtimiskeskus“ – maapealse taristu element, mille eesmärk on satelliidiplatvormi seadistamise juhtimine;

- (51) „tulemuslik tehniline juhtimine“ – kosmosekasutaja veendumine, et kosmose-tehisobjekt täidab ainult volitatud allikatest pärinevaid käske ja et need käsud täidetakse õiges järjekorras ja õigel ajal;
- (52) „telemeetria/kaugjuhtimine“ – side, mis edastab telemeetria kosmosesegmendist maapealsele taristule ja side, mis saadab kaugjuhtimise maapealsest taristust kosmosesegmendile;
- (53) „kerksus“ – võime intsidenti vältida, selle eest kaitsta, sellele reageerida ja vastu pidada, seda leevendada, see endasse haarata, sellega toime tulla ja sellest taastuda;
- (54) „küberoht“ – [määruse \(EL\) 2019/881 artikli 2 punktis 8](#) määratletud küberoht;
- (55) „oluline küberoht“ – [direktiivi \(EL\) 2022/2555 artikli 6 punktis 11](#) määratletud oluline küberoht;
- (56) „intsident“ – sündmus, mis hõlmab mõnda järgmistest:
- (a) võrgu- ja infosüsteemide kaudu pakutavate või kättesaadavate salvestatud, edastatud või töödeldud andmete või teenuste kättesaadavus, autentsus, usaldusväärsus või konfidentsiaalsus või
 - (b) kosmosetaristu ja kosmosekasutajate füüsiline turvalisus;
- (57) „intsidendi käsitlemine“ – [direktiivi \(EL\) 2022/2555 artikli 8 punktis 6](#) määratletud intsidendi käsitlemine;
- (58) „täiendavad mõju kategooriad“ – keskkonnateabe kategooriad, mis jäävad väljapoole keskkonnajalajälje mõju kategooriaid, mis on arvutatud ja millest on teada antud koos toote keskkonnajalajälje tulemustega;
- (59) „koondatud andmekomplekt“ – mitme protsessiüksuse või olelusringi etappide olelusringi andmik, mille puhul on sisendid ja väljundid esitatud ainult koondatult kas horisontaalselt või vertikaalselt;
- (60) „keskkonnakestlikkus“ – võime säilitada ja kaitsta Maa looduskeskkonda aja jooksul sobilike tavade ja tegevuspõhimõtete abil, mis vastavad praegustele vajadustele ja kahjustamata ressurside kättesaadavust tulevikus;
- (61) „jaotamine“ – protsess, mille käigus jaotatakse koondatud andmekomplekt väiksemateks horisontaalseteks või vertikaalseteks ühiku protsessi andmekomplektideks;
- (62) „tuletatud andmekomplekt“ – andmekomplekt, mis on saadud, kombineerides matemaatiliste tehete abil kaks või enam andmekomplekti või kombineerides vähemalt ühe andmekomplekti märkimisväärses koguses lisateabe või muude andmekomplektidega;
- (63) „kosmosepõhised operatsioonid ja teenused“ – kosmoses (orbiidil ja kosmoses) elluviidavad tegevused, mille eesmärk on osutada teenuseid kosmosesegmendi varadele ja mis hõlmavad selliste ülesannete täitmist nagu kasutusel olevate, kasutusel mitteolevate ja defektsete objektide (prügi) inspekteerimine, seostumine, põkkumine, remontimine, tankimine, ümberseadistamine, tootmine, monteerimine ja demonteerimine, korduskasutus, ringlussevõtt, kõrvaldamine ja transport kosmoses suure autonoomsusega teenindava kosmoseaparaadi abil, sh platvormid või suuremad konstruktsioonid;

- (64) „kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste käitamine“ – kavandatud kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste elluviimine ühe või enama kosmose-tehisobjekti puhul;
- (65) „kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste teenindav kosmoseaparaat“ – kosmoseaparaat, mis on konkreetselt kavandatud kindlate kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste tagamise otstarbel;
- (66) „kliendist kosmoseaparaat“ – kosmoseaparaat, mille puhul viiakse ellu kosmosepõhiseid operatsioone ja teenuseid;
- (67) „pädev asutus“ – avaliku sektori asutus, mis on loodud või määratud pädeva asutusena kooskõlas artikliga 28;
- (68) „kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniline asutus“ – liikmesriigis loodud tehniline asutus, mis viib ellu tehnilist hindamist käesoleva määrusega hõlmatud ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse küsimustes ja millest on komisjonile kooskõlas käesoleva määrusega teatatud;
- (69) „tehniline hindamine“ – protsess, mille käigus tõendatakse, et kosmoseteenuse osutajad vastavad käesolevas määruses sätestatud nõuetele;
- (70) „standard“ – [määruse \(EL\) nr 1025/2012 artikli 2 punktis 1](#) määratletud standard;
- (71) „ühtsed kirjeldused“ – muu tehniliste nõuete komplekt kui standard, mis tagab võimaluse täita e-tunnistuse ning valgusreostuse ja raadiointerferentsi suhtes kohaldatavaid nõudeid;
- (72) „käive“ – ettevõtte saadud summa nõukogu [määruse \(EÜ\) nr 139/2004 artikli 5 lõike 1](#) tähenduses;
- (73) „liidu kosmosemärgis“ – [määruse \(EL\) 2021/696 artikli 1](#) alusel loodud Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ameti (edaspidi „amet“) väljastatud dokument, mis kinnitab, et konkreetse kosmose-tehisobjekti puhul on hinnatud vastavust konkreetsetele ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse nõuetele, mis on sätestatud liidu kosmosemärgise kavas;
- (74) „liidu kosmosemärgise kava“ – liidu tasandil kehtestatud normide, tehniliste nõuete, standardite ja menetluste terviklik komplekt, mida kohaldatakse toodete, protsesside, teenuste suhtes, sh testimine ja inspekteerimine ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse küsimustes vastavuskontrolli otstarbel;
- (75) „kavandamise kriitiline läbivaatamine“ – insenertehnilise projekteerimise, tootmise ja väljatöötamise protsessi etapp, mille käigus tehakse kindlaks, et süsteemide ja allsüsteemide kavandamine ja seadistamine vastab kõigile kosmosemissioonide kindlaks määratud nõuetele tulemuslikkuse, ühilduvuse, tootekirjelduste, riskihindamise, esialgsete testide kavandamise, esialgse käitamise nõuetekohasuse ja tõendavate dokumentide esitamise seisukohast, mis võimaldab jätkata süsteemi rakendamise ja integreerimisega.

II jaotis

KOSMOSETEGEVUSE LUBADE VÄLJASTAMINE JA REGISTREERIMINE

I peatükk

LIIDU KOSMOSEKASUTAJATELE LUBADE VÄLJASTAMINE

Artikkel 6

Kosmosetegevuse elluviimise lubade väljastamine

1. Liidu kosmosekasutajad ei osuta kosmoseteenuseid, kui nad ei ole saanud liikmesriigis kõnealuse kosmosetegevuse elluviimiseks luba, mis tõendab vastavust IV jaotise I–V peatükis sätestatud nõuetele, nagu see on kohaldatav, olenevalt asjaomase kosmosekasutaja kategooriast.
2. Liikmesriik tunnustab lubasid, mille teine liikmesriik on väljastanud IV jaotise I–V peatükis sätestatud nõuete kohta.
3. Loa väljastab selle liikmesriigi pädev asutus, milles taotluse esitaja on asutatud, ning kui see on kohaldatav, siis selle liikmesriigi pädev asutus, kus taotluse esitaja kavatses tegutseda või vastavalt startida, kui see erineb asutamise liikmesriigist.
Nende liikmesriikide pädevad asutused tagavad tegevuse koordineerimise, et lihtsustada vastavaid lubade väljastamise protsesse.
4. Loa andmise otstarbel võtab pädev asutus arvesse arvamust, mille on esitanud kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniline asutus artikli 8 kohaselt tehtava tehnilise hindamise kontekstis.
5. Liidu kosmosekasutajad, kes kavatses kasutada kolmanda riigi kosmosekasutaja või rahvusvahelise organisatsiooni osutatavaid kosmoseteenuseid, tõendavad asjaomastele pädevatele asutustele oma loataotluses, et kõnealune kolmanda riigi kosmosekasutaja või rahvusvaheline organisatsioon on registreeritud URSOs kooskõlas vastavalt artikliga 17 või 18.
Kui URSOs registreerimise menetlust ei ole veel lõpule viidud, siis kooskõlastab liidu kosmosekasutaja oma tegevust tihedalt kolmanda riigi kosmosekasutaja või rahvusvahelise organisatsiooni, asjaomase pädeva asutuse ja ametiga, sh nõudes ajakohastatud teavet registreerimise protsessi olukorra kohta.
Amet esitab kõnealuse ajakohastatud teabe viivitamata, et vältida põhjendamatuid viivitusi liidu kosmosekasutajale loa andmise protsessis.
6. Kui pärast loa andmist tekib vajadus kolmanda riigi kosmosekasutaja või rahvusvahelise organisatsiooni osutatavate kosmoseteenuste järele, näiteks kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste puhul, siis teavitab liidu kosmosekasutaja viivitamata sellest pädevat asutust ja esitab talle tõendid kõnealuse kolmanda riigi kosmosekasutaja või rahvusvahelise organisatsiooni URSOs registreerimise kohta.

Artikkel 7

Lubade väljastamise protsess

1. Taotluse esitaja esitab taotluse loa saamiseks artikli 6 lõikes 3 osutatud pädevale asutusele.
2. Loataotlus sisaldab tehnilist toimikut, milles on kõik vajalikud dokumendid ja tõendid, et näidata vastavust IV jaotise I–V peatükis sätestatud nõuetele, nagu on kohaldatav.
3. Taotluse esitaja märgib loataotluses pädevale asutusele, milliseid kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilisi asutusi taotluse esitaja kavatseb kasutada IV jaotise I–V peatükis sätestatud nõuete tehniliseks hindamiseks, nagu on kohaldatav.
4. Liikmesriigid määravad kindlaks protsessid mis võimaldavad pädevatel asutustel edastada tehnilise toimiku taotluse esitaja märgitud kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilistele asutustele või võimaldavad taotluse esitajal pöörduda otse kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliste asutuste poole.
5. Kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniline asutus hindab IV jaotise I–V peatükis sätestatud nõuete täitmist, nagu on kohaldatav, ja esitab kuue kuu jooksul alates tehnilise toimiku laekumise kuupäevast arvamuse ette nähtud kosmosetegevuse vastavuse kohta IV jaotise I–V peatükis sätestatud nõuetele, nagu on kohaldatav.

Pädevad asutused võtavad suurimas võimalikus ulatuses arvesse IV jaotise II peatüki asjus kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliste asutuste tehtud tehnilist hindamist kooskõlas artikli 8 lõike 2 kolmanda lõiguga.
6. Pädevad asutused väljastavad 12 kuu jooksul alates taotluse laekumise kuupäevast loa või lükkavad taotluse tagasi ja teavitavad sellest taotluse esitajat.

Tähtaeg peatatakse seni, kuni taotluse esitaja esitab pädeva asutuse nõudel täieliku teabe.
7. URSOs registreerimise otstarbel teavitab pädev asutus ametit kõigist loa saanud liidu kosmosekasutajatest ja peamistest kosmoseteenuse osutajatest ning mis tahes kolmanda riigi kosmosekasutajast, kellele nad on andnud loa oma territooriumil startimiseks.

Artikkel 8

Tehniline hindamine

1. Liikmesriigid määravad lubade väljastamise süsteemide loomise ajal kindlaks, kas tehnilise hindamise viivad ellu:
 - (a) kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilised asutused;
 - (b) rahvusvahelised organisatsioonid, millel on konkreetsed tehnilised eksperditeadmised käesoleva määrusega hõlmatud küsimustes;
 - (c) amet;
 - (d) punktides a, b ja c esitatud variantide kombinatsioon.
2. Liikmesriigid, kes kavatsevad kasutada lõike 1 punktis a osutatud süsteemi, tagavad, et nende territooriumil asutatakse kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilised asutused.

Liikmesriigid kasutavad IV jaotise I–V peatükiga hõlmatud mis tahes küsimuste tehnilise hindamise otstarbel nende territooriumil asutatud kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilisi asutusi.

Liikmesriigid tagavad, et direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 8 lõike 1 kohaselt loodud pädevad asutused on võimelised tegema tehnilist hindamist IV jaotise II peatükiga hõlmatud küsimustes liidu kosmosekasutajate puhul, v.a kui nad käitavad artikli 5 esimese lõigu punktis 20 osutatud varasid.

3. Lõike 1 punktis b osutatud kosmoseteenuse osutajad, kes viivad ellu tehnilist hindamist, vastavad III jaotise I peatüki 3. jaos sätestatud nõuetele.

Liikmesriigid, kes kasutavad lõike 1 punktis b osutatud süsteemi, tagavad kohtulikult esimeses lõigus osutatud kohustuse täitmise.

4. Liikmesriigid teavitavad komisjoni oma valikust kooskõlas lõikega 1 ja selle mis tahes muudatustest.

Artikkel 9

Kogumite lubade väljastamine

1. Kui liidu kosmosekasutaja kavatseb viia ellu kosmosemissiooni, mis hõlmab satelliitide kogumi startimist, siis esitab ta pädevale asutusele taotluse ühe loa saamiseks, mis hõlmab startimist või, kui see on kohaldatav, startimist ja käitamist kõigi kogumi osaks olevate satelliitide puhul, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:

- (a) kõik satelliidid, mis on kavas vastava kosmosemissiooni raames startida, on identsed ja täidavad samal viisil samu ülesandeid;
- (b) kõigi satelliitide startimine on kavas ellu viia sama kanderaketi abil ja samalt stardialalt.

Liidu kosmosekasutaja tagab, et kogumi osaks olevad satelliidid vastavad IV jaotise I–V peatükis sätestatud nõuetele, ning kinnitab, et esimeses lõigus sätestatud tingimused on täidetud.

2. Kui pärast lõike 1 esimese lõigu kohase taotluse saamist näitab pädeva asutuse tehtud hindamine vastava kosmosemissiooni raames starditava ühe satelliidi kohta, et IV jaotise I–V peatükis sätestatud nõuded on täidetud, siis väljastab pädev asutus loa kogu satelliitide kogumile (edaspidi „ühtne luba“).
3. Pädevad asutused võivad alates ühtse loa andmise kuupäevast teha juhuslikke inspekteerimisi kogumisse kuuluva mis tahes satelliidi puhul, mille puhul ei tehtud ühtse loa väljastamiseks eelkontrolli.
4. Pädev asutus võtab ühtse loa tagasi, kui juhuslike inspekteerimiste tulemustest nähtub, et satelliit ei vasta loa väljastamise nõuetele.
5. Kui lõikes 3 osutatud juhuslike inspekteerimiste käigus tehakse kindlaks aspektid, mis on vastuolus lõike 1 teises lõigus osutatud deklaratsiooniga, aga vastuolude ulatus ei kujuta endast nõuetele mittevastavust, ning pädeva asutuse hindamise tulemusena ei leita liidu kosmosekasutaja esitatud selgitusi arvesse võttes olulist riski vastavale kosmosemissioonile, siis võib pädev asutus määrata trahvi.
6. Pädevad asutused vaatavad satelliitide kogumite startimise load läbi, kui starditakse esimene partii uue põlvkonna satelliite.

Artikkel 10

Leebed korrad

1. Artikli 6 lõikes 1 osutatud lubade väljastamise tingimusi kohandatakse lõigetes 2, 3 ja 4 osutatud liidu kosmosekasutajate puhul, nagu on sätestatud neis lõigetes.
2. Kosmosekasutajad, kes on teadus- või haridusasutused või viivad ellu teadusuuringute kosmosemissioone, täidavad IV jaotise I peatüki 2. jao nõudeid, nagu on sätestatud artiklis 62.
3. Lihtsustatud riskijuhtimist kasutavad üksused täidavad IV jao II peatüki puhul artikli 79 lõike 1 esimese lõigu sätteid ainult kriitilise tähtsusega varade ja funktsioonide puhul.
4. Kui kosmosekasutajad, kes on väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad või teadus- või haridusasutused, viivad ellu orbiidil läbiviidavate demonstratsioonide ja kontrolli (IOD/IOV) kosmosemissioone, siis vabastatakse nad IV jaotise III peatüki puhul artikli 96 lõikes 2 osutatud kohustusest.

II peatükk

LUBADE VÄLJASTAMINE LIIDU OMANDIS VARASID KASUTAVATELE LIIDU KOSMOSEKASUTAJATELE

Artikkel 11

Loa taotlemine

1. Kui kosmosetegevust viiakse ellu liidu omandis varade puhul, siis annab komisjon loa üksusele, kellel on antud ülesandeks rakendada või käitada liidu programmi vastavat komponenti.

Esimeses lõigus osutatud luba põhineb tehnilisel hindamisel, mille amet viib läbi, et kontrollida, kas taotluse esitaja täidab IV jaotise I, II, III, IV ja V peatükis sätestatud nõudeid.
2. Olenevalt liidu programmi komponendi konkreetsest juhtimisest esitab taotluse esitanud üksus ametile ja komisjonile kõik tehnilised üksikasjad ja selgitused, mis tõendavad vastavust IV jaotise I, II, III, IV ja V peatükis sätestatud nõuetele.
3. 30 tööpäeva jooksul pärast üksuse loataotluse saamist hindab amet, kas taotlus on täielik.

Kui loataotlus ei ole täielik või kui vajatakse täiendavaid selgitusi, siis määrab amet tähtaja, milleks taotluse esitanud üksus esitab vajaliku lisateabe või annab selgitusi.

Pärast seda, kui amet on hinnanud taotluse terviklikuks, teavitab ta sellest taotluse esitajat.

Artikkel 12

Ametipoolne läbivaatamine

1. Kuue kuu jooksul alates artikli 11 lõike 3 kolmandas lõigus osutatud teate saamise kuupäevast vaatab amet kooskõlas artikli 43 lõike 1 punktiga a loataotluse läbi, hinnates, kas taotluse esitaja vastab järgmistele tingimustele:
 - (a) tal on kogu vajalik usaldusväärsus, võimekus ja kõik vajalikud eksperdi oskused kosmosetegevuse elluviimiseks;

(b) ta tagab vastavuse käesolevas määruses sätestatud nõuetele ja, kui see on kohaldatav, mis tahes konkreetsetele nõuetele, mis on vajalikud kosmosemissiooni rakendamiseks määruses (EL) 2021/696 või määruses (EL) 2023/588 osutatud kosmoseprogrammi kontekstis, mille kohta loataotlus on esitatud;

(c) ta ei ohusta avalikku korda, inimeste ja vara ohutust ning rahvatervist liidus.

Amet võtab vastu täielikult põhjendatud otsuse, milles tehakse komisjonile ettepanek väljastada luba või keelduda selle väljastamisest, lähtuvalt nõuetele vastavuse otstarbelisest tehnilisest hindamisest, mis viiakse läbi kooskõlas artikli 43 lõike 1 punktiga a.

Amet teavitab oma otsusest viivitamata komisjoni.

2. 30 tööpäeva jooksul alates ameti otsuse laekumisest, millele on osutatud lõike 1 teises lõigus, teeb komisjon otsuse väljastada luba või keelduda selle väljastamisest ning teavitab sellest viivitamata taotluse esitajat. Otsus jõustub hetkel, kui sellest on taotluse esitajale teatatud.

Komisjon väljastab loa ainult juhul, kui taotluse esitaja vastab lõike 1 esimeses lõigus osutatud nõuetele.

3. Amet registreerib käesoleva peatüki kohaselt loa saanud liidu kosmosekasutajad viivitamata URSOs.

Artikkel 13

Loa peatamine või kehtetuks tunnistamine

1. Liidu omandis varasid kasutav liidu kosmosekasutaja teatab viivitamata ametile:
 - (a) mis tahes ootamatust sündmusest, mis võib nõuda tema loa muutmist;
 - (b) mis tahes kavandatud või viivitamatust tema tegevuse peatamisest.
2. Amet teeb komisjonile ettepaneku luba peatada või kehtetuks tunnistada, nagu on kohaldatav, kui liidu omandis varasid kasutav liidu kosmosekasutaja:
 - (a) on saanud loa valeandmeid esitades või mõnel muul ebaausal viisil;
 - (b) ei vasta enam tingimustele, mille alusel luba väljastati, ja ei ole võtnud komisjoni nõutud parandusmeetmeid.
3. Komisjon teeb hiljemalt kahe kuu jooksul alates lõike 2 esimeses lõigus osutatud ameti ettepaneku saamisest otsuse välja pakutud peatamise või kehtetuks tunnistamise kohta.

Komisjon teatab oma otsusest viivitamata asjaomasele liidu omandis varasid kasutavale liidu kosmosekasutajale ning selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus liidu omandis varasid kasutav liidu kosmosekasutaja on asutatud.

III peatükk

KOLMANDATEST RIIKIDEST PÄRIT KOSMOSETEENUSE OSUTAJAD JA RAHVUSVAHELISED ORGANISATSIOONID

Artikkel 14

Kosmosepõhiste andmete pakkumine ja kosmoseteenuste osutamine kolmanda riigi kosmosekasutajate ja rahvusvaheliste organisatsioonide poolt

1. Kolmanda riigi kosmosekasutajad, kes on kooskõlas artikliga 17 registreeritud liidu kosmose-tehisobjektide registris ja kellel on artikli 25 lõikes 1 osutatud e-tunnistus, võivad osutada kosmoseteenuseid liidu kosmosekasutajatele ning liidu omandis varade ja artikli 5 esimese lõigu punktis 21 osutatud varade puhul.
2. Selleks et rahvusvahelised organisatsioonid saaksid oma lepingute alusel pakkuda liidus kosmosepõhiseid andmeid või osutada liidus kosmoseteenuseid, nagu on kohaldatav, tuleb sõlmida vastavalt artiklites 107 ja 108 osutatud lepingud.
Rahvusvahelised organisatsioonid, kes pakuvad kosmosepõhiseid andmeid või osutavad kosmoseteenuseid liidus kooskõlas esimese lõiguga, registreeritakse URSOs ja neil on artikli 25 lõikes 1 osutatud e-tunnistus.
3. Lõiget 2 ei kohaldata juhul, kui rahvusvaheline organisatsioon teeb ainult tehnilisi hindamisi kooskõlas artikli 8 lõike 1 punktiga b.

Artikkel 15

Kolmandate riikide kosmosekasutajate suhtes kohaldatavad normid

1. Kolmandate riikide kosmoseaparaadi käitajate suhtes kohaldatakse liidu kosmoseaparaadi käitajate suhtes kohaldatavaid nõudeid, mis on sätestatud artiklites 62, 66, 67, 69–73, 75–92 ja 96–100.
Lisaks sellele teevad kolmanda riigi kosmoseaparaadi käitajad järgmist:
 - (a) kasutavad avaliku sektori või kaubandusliku kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutaja teenuseid;
 - (b) veenduvad, et punktis a osutatud kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutajal on tehnilised vahendid, mis on vajalikud kokkupõrke vältimise hindamiseks, ja ta vastab IV lisa punktis 1 sätestatud nõuetele;
 - (c) teatavad ametile URSOs registreerimise taotluses punktis a osutatud kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutaja nime ja andmed.Amet lisab punktis c osutatud teabe artikli 67 lõikes 1 osutatud liidu kontaktisikute andmebaasi.
2. Kolmanda riigi stardioperaatorite ja kolmanda riigi stardiala operaatorite suhtes kohaldatakse nõudeid, mida kohaldatakse liidu stardioperaatorite ja liidu stardiala operaatorite suhtes ja mis on sätestatud artiklites 61, 75–92 ja 96–100.
3. Kolmandate riikide kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste tagajate suhtes kohaldatakse liidu kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste tagajate suhtes kohaldatavaid nõudeid, mis on sätestatud artiklis 101.

4. Kolmandate riikide kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutajate suhtes kohaldatakse liidu kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutajate suhtes kohaldatavaid nõudeid, mis on sätestatud artiklites 102 ja 103.

Artikkel 16

Samaväärsest jurisdiktsioonist pärit kolmandate riikide kosmosekasutajate suhtes kohaldatavad normid

Eeldatakse, et kolmandate riikide kosmosekasutajad, kes on asutatud kolmandas riigis, mille kohta komisjon on teinud samaväärsust kinnitava otsuse kooskõlas artikliga 105, täidavad artiklis 15 sätestatud nõudeid.

Artikkel 17

Kolmandate riikide kosmoseteenuse osutajate registreerimine

1. Lähtuvalt kooskõlas lõikega 5 tehtud komisjoni otsusest lubada registreerimist, registreerib amet URSOs kolmandate riikide kosmosekasutajad, kelle puhul on tõendatud vastavus IV jaotise nõuetele, nagu on sätestatud artiklis 16 või artiklis 15.
2. Kui artikli 19 kohaselt on tehtud erand, siis registreeritakse kolmandate riikide stardioperaatorid URSOs lähtuvalt komisjoni otsusest, ilma et nad vastaks mõnele artiklis 15 sätestatud tingimusele.

Kui liikmesriik on taotlenud erandit, et liidu kosmosekasutaja saaks orbiidileviimise korraldada koos kolmanda riigi kosmosekasutajaga, siis esitab kõnealune kolmanda riigi kosmosekasutaja selle taotluse kohta tõendid ametile.
3. Lõike 1 kohaselt URSOs registreerimiseks esitab kolmanda riigi kosmosekasutaja ametile taotluse. Taotlus sisaldab kõiki tõendeid, mis on vajalikud lõikes 1 osutatud viisil vastavuse tõendamiseks.

Amet säilitab kõiki tõendeid, mille taotluse esitajad on registreerimise menetluse ajal esitanud.
4. Amet hindab registreerimise taotlust ja teavitab kolmanda riigi kosmosekasutajat esialgse hindamise tulemustest. Amet võimaldab kolmanda riigi kosmosekasutajal esitada põhjenduse ja täiendavaid selgitusi või tõendeid.
5. Hiljemalt viie kuu möödumisel lõike 3 esimeses lõigus osutatud taotluse laekumisest teeb amet komisjonile ettepaneku teha otsus, millega kiidetakse heaks kolmanda riigi kosmosekasutaja registreerimine URSOs või keeldutakse sellest.
6. Komisjon teeb otsuse lõikes 5 osutatud ameti ettepaneku alusel ning teavitab sellest otsusest kolmanda riigi kosmosekasutajat ja ametit.
7. Kui kohaldatakse artiklit 16, siis teeb amet registrikande järgmise põhjal:
 - (a) kolmanda riigi kosmosekasutajal on tegevusluba kolmandas riigis ja tema üle tehakse kolmandas riigis pidevat järelevalvet;
 - (b) komisjon on teinud artikli 105 kohaselt samaväärsust kinnitava otsuse.
8. Kui artikli 19 kohaselt on esitatud erandi tegemise taotlus, siis registreerib amet kolmanda riigi kosmosekasutaja URSOs pärast seda, kui komisjon on võtnud vastu artikli 19 lõike 5 esimese lõigu kohase otsuse.

Artikkel 18

Rahvusvaheliste organisatsioonide registreerimine

1. Kui täidetud on artiklis 107 või 108 sätestatud tingimused, siis registreerib amet rahvusvahelised organisatsioonid URSOs.
2. Lõike 1 otstarbel kohaldatakse vastavalt artikli 17 lõikeid 3, 4, 5, 7 ja 8 ning artikleid 19, 21 ja 22.

Artikkel 19

Erandid

1. Liikmesriik võib esitada komisjonile taotluse, et komisjon teeks otsuse, mis võimaldab ametil registreerida kolmanda riigi stardioperaatori, mis ei vasta mõnele artikli 15 lõikes 2 osutatud tingimusele, kui on täidetud lõikes 2 osutatud avaliku huvi tingimused.

Liikmesriik esitab taotluse kooskõlas lõike 3 esimese lõiguga.

Liidu omandis varade puhul hindab komisjon enda algatusel, kas lõikes 2 osutatud avaliku huvi tingimus on täidetud.

2. Startimisteenuste puhul tõendab liikmesriik, et kolmanda riigi stardioperaatori osutatavad startimisteenused võimaldavad juurdepääsu kosmosele ja selle kasutamist, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:

(a) liidus ei ole ühtegi kergesti kättesaadavat asendusteenust või realistlikku alternatiivi vastava kolmanda riigi stardioperaatori osutatavatele startimisteenustele;

(b) vastava kolmanda riigi stardioperaatori osutatavad startimisteenused edendavad liidu või liikmesriikide jaoks strateegilise olulisusega tehnoloogilist võimekust.

3. Lõike 1 teises lõigus osutatud taotlus vastab järgmistele nõuetele:

(a) selles määratakse kindlaks kolmanda riigi stardioperaator, kelle jaoks erandit taotletakse;

(b) selles märgitakse selgel, üheselt mõistetaval ja ammendaval viisil kõik artikli 15 lõikes 2 sätestatud nõuded, mille jaoks erandit taotletakse;

(c) selles kirjeldatakse kõnealuse kosmosemissiooni vajalikke tehnilisi andmeid;

(d) selles esitatakse vajalikud tõendid muude nõuete täitmise kohta.

Kolmanda riigi stardioperaatorit käsitlevas taotluses pakutakse võimaluse korral alternatiivsed leevendamismeetmed, et tagada artikli 15 lõikes 2 osutatud nõuete eesmärkide (mille asjus erandit taotletakse) saavutamine või vähemalt osaline saavutamine.

4. Kui komisjon saab lõikes 3 osutatud taotluse, siis ta edastab selle ametile. Amet esitab ühe kuu jooksul tehnilise hinnangu artiklis 15 sätestatud nõuete täitmise kohta, mida erandi tegemise taotlus ei käsitle.
5. Komisjon võtab kahe kuu jooksul alates lõike 4 kohaselt ameti esitatud tehnilise hinnangu laekumisest ja kõnealuse tehnilise hinnangu alusel kas vastu otsuse, millega tehakse erand vastavale kolmanda riigi stardioperaatorile, kui komisjon järeldab, et lõikes 2 osutatud avaliku huvi tingimus on täidetud, või otsuse, millega

keeldutakse kõnealuse erandi tegemisest, kui ta järeldab, et kõnealune avaliku huvi tingimus ei ole täidetud.

Kõnealused otsused võetakse vastu rakendusaktidena kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

6. Kui komisjon teeb lõike 5 esimese lõigu kohaselt erandi kolmanda riigi stardioperaatorile, siis teeb ta samal ajal erandi liidu kosmosekasutajale, kes kasutab vastava kolmanda riigi stardioperaatori startimisteenuseid.

Artikkel 20

Kolmanda riigi avaliku sektori üksused

1. Kui kolmanda riigi avaliku sektori üksus esitab taotluse liidus kosmoseteenuste osutamise või kosmosepõhiste andmete pakkumise loa saamiseks või kui liikmesriik esitab taotluse, nagu on osutatud lõikes 2, siis hindab komisjon ameti abiga kõigepealt, kas kõnealune kolmanda riigi avaliku sektori üksus on valitsusüksus või kas ta kasutab või omab kosmosetaristu varasid, mis on sõjaväe süsteemid, sh kui need on tsiviilkasutuses.

Amet kaardistab komisjonile esitatavas tehnilises hindamises kõik asjakohased tegevused ja teenused, mida kõnealune kolmanda riigi avaliku sektori üksus tagab, ning määrab kindlaks kõik kosmosetaristu asjakohased varad, mida kõnealune kolmanda riigi avaliku sektori üksus kasutab või omab.

2. Liikmesriik võib taotleda komisjonilt, et ta lubaks kolmanda riigi avaliku sektori üksusel osutada kosmoseteenuseid või pakkuda kosmosepõhiseid andmeid liidus.

Oma taotluse toetuseks võib liikmesriik märkida ühe või enama liikmesriigi avaliku huvi, et saada jätkuv ja takistamatu juurdepääs vastavatele kosmosepõhistele andmetele või kosmoseteenustele, mida pakub või osutab kõnealune kolmanda riigi avaliku sektori üksus, või seda juurdepääsu kaitsta, kui see on kohaldatav, ning ta võib märkida selle juurdepääsu kaotamise tagajärjed liidu või liikmesriigi tasandi asjaomastele turgudele.

3. Komisjon võib teha lõikes 1 osutatud hindamise enda algatusel.

4. Kui komisjon järeldab lõikes 1 osutatud hindamise tulemusena, et puuduvad julgeolekuriskid liidule või liikmesriikidele, siis võib komisjon teha otsuse lubada vastaval kolmanda riigi avaliku sektori üksusel osutada kosmoseteenuseid või pakkuda kosmosepõhiseid andmeid liidus.

Esimeses lõigus osutatud otsust kohaldatakse kuupäevani, kui vastava kolmanda riigiga jõustub rahvusvaheline leping, mis reguleerib tingimusi, mille alusel kolmanda riigi avaliku sektori üksus võib osutada kosmoseteenuseid või pakkuda kosmosepõhiseid andmeid liidus, või kuni kuupäevani, kui komisjon on võtnud vastu kõnealust kolmandat riiki käsitleva samaväärsust kinnitava otsuse (nimetatutest varasem kuupäev).

Amet registreerib esimese lõigu kohaselt komisjoni tehtud otsuse alusel asjaomase kolmanda riigi avaliku sektori üksuse viivitamata URSOs.

Esimeses lõigus osutatud otsus võetakse vastu rakendusaktina kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 21

Eriolukorra klausel

1. Kui liikmesriigis tekib eri- või kriisiolukord või kui intsident või rünnak põhjustab mitut liikmesriiki või liidu institutsioone mõjutavad häired, siis teeb komisjon esimesel võimalusel kas enda algatusel või asjaomase liikmesriigi taotlusel hindamise.

Selle hindamise põhjal võib komisjon lubada kasutada kosmosepõhiseid andmeid või kosmoseteenuseid kosmoseteenuse osutajatelt, kes ei ole URSOs registreeritud, kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Esimesel võimalusel ja olenevalt vastava eri- või kriisiolukorra või häire tõsidusastmest, kestusest ja mõjust kinnitatakse või tunnistatakse kehtetuks lõikes 1 osutatud otsus või pikendatakse selle kehtivust kooskõlas määruse (EL) nr 182/2011 artiklis 8 osutatud menetlusega.

Artikkel 22

Registreeringu peatamine või kehtetuks tunnistamine

1. Amet teeb komisjonile ettepaneku peatada või tunnistada kehtetuks kolmanda riigi kosmosekasutaja registreering URSOs, kui:

- (a) amet teeb tõendavate dokumentide põhjal kindlaks, et kolmanda riigi kosmosekasutaja ei vasta enam mõnele artiklis 16 või 15 sätestatud nõudele, nagu on kohaldatav, ja ei ole suuteline kohaldama vajalike parandusmeetmeid, et tagada neile jätkuv vastavus;
- (b) asjaomane kolmanda riigi järelevalveasutus on peatanud või kehtetuks tunnistanud asjaomasele kosmoseteenuse osutajale antud tegevus- või stardiloa.

2. Enne komisjonile lõike 1 punktis a osutatud kaalutlustel registreeringu peatamise või kehtetuks tunnistamise ettepaneku esitamist suhtleb amet asjaomase kolmanda riigi kosmosekasutajaga nõuetele mittevastavuse põhjuste, konteksti, ulatuse ja tõsidusastme asjus ning parandusmeetmete ja tähtaegade asjus, mis on vajalikud kolmanda riigi kosmosekasutaja nõuetele vastavuse tagamiseks, võttes piisavalt arvesse tehniliste kohanduste mis tahes vajadust.

Kõnealuse dialoogi ajal annab amet asjaomasele kolmanda riigi kosmosekasutajale võimaluse esitada märkusi nende põhjuste kohta, mille alusel amet kavatseb oma ettepaneku vastu võtta, et esitada selgitusi ja mis tahes asjakohaseid dokumente ja tõendeid oma selgituste toetuseks, sh mis tahes tehniline analüüs, ning nõuetele vastavuse saavutamiseks.

3. Komisjon teeb otsuse hiljemalt kahe kuu jooksul alates lõike 1 esimeses lõigus osutatud ettepaneku saamisest.
4. Lõike 1 punktis b osutatud juhul ja vähemalt 30 päeva enne peatamise või kehtetuks tunnistamise otsuse tegemist teavitab komisjon asjaomast kolmanda riigi järelevalveasutust oma kavatsusest URSOs registreeringu peatada või kehtetuks tunnistada.
5. Komisjon teavitab pädevaid asutusi viivitamata mis tahes tegevusest või meetmest kooskõlas lõigetega 2 ja 4.

Amet avaldab peatamist või kehtetuks tunnistamist käsitleva teabe kokkuvõtte oma veebisaidil ja URSO portaalis.

6. Komisjoni otsus URSOs registreering peatada või kehtetuks tunnistada jõustub kuupäeval, mis määratakse kindlaks komisjoni otsuses. Kõnealuse kuupäeva kindlaksmääramisel võtab komisjon ameti ettepanekul tegutsedes arvesse aega, mis võib olla vajalik asjakohaste lepingute kohandamiseks.

Olenevalt lepingutes vajalike kohanduste keerukusest on registreeringu kehtetuks tunnistamise kuupäev kuni 16 kuud alates kehtetuks tunnistamise otsuse vastuvõtmise kuupäevast.

Artikkel 23

Õiguslik esindaja liidus

1. Kolmanda riigi kosmosekasutajad määravad kirjalikult ühe juriidilise isiku või mitu juriidilist isikut ühes liikmesriigis tegutsema nende õigusliku esindajana liidus.
2. Õiguslikul esindajal liidus on kolmanda riigi kosmosekasutajalt volitus, et pädevad asutused, komisjon ja amet saavad tema poole pöörduda lisaks kolmanda riigi kosmosekasutajale või tema asemel kõigis küsimustes, mis on seotud käesoleva määruse täitmisega. Tal on kõik volitused ja ressursid, mis on vajalikud, et tagada tulemuslik ja õigeaegne koostöö kõnealuste asutustega.

IV peatükk

KOSMOSEPÕHISTE ANDMETE PAKKUMINE JA KOSMOSETEENUSTE OSUTAMINE LIIDUS NING E- JÄLGITAVUS

Artikkel 24

Liidu kosmose-tehisobjektide register (URSO)

1. Amet loob liidu kosmose-tehisobjektide registri (URSO), et registreerida:
 - (a) liidu kosmosekasutajad, kellel on luba kooskõlas artikli 6 lõikega 1 ja kellest on pädevad asutused ametile teatanud kooskõlas artikli 7 lõikega 7;
 - (b) liidu kosmosekasutajad, kes on üksused, kellele on usaldatud liidu programmi vastava komponendi rakendamine või käitamine komisjoni väljastatud loa alusel kooskõlas artikli 12 lõikega 2;
 - (c) kolmanda riigi kosmosekasutajad, kelle kohta on tehtud registreerimisotsus kooskõlas artikli 17 lõikega 1;
 - (d) rahvusvahelised organisatsioonid, kes on registreeritud kooskõlas artikli 18 lõikega 1.
2. Amet koostab kõigi lõikes 1 osutatud kosmoseteenuse osutajate konsolideeritud nimekirjad, ajakohastab neid ja avaldab need URSO veebisaidil.
3. URSO-l on keskne andmik ja platvorm.

Artikkel 25

Elektrooniline tunnistus (e-tunnistus)

1. Pärast URSOs registreerimist väljastab ja esitab amet elektroonilise tunnistuse (edaspidi „e-tunnistus“) kosmoseteenuse osutajatele, v.a kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutajatele.
2. Lõikes 1 osutatud e-tunnistuses määratakse kindlaks kosmosemissioon(id) ja kosmose-tehisobjekt(id), mille tulemusena on loodud kosmosepõhised andmed või mis on võimaldanud kosmoseteenuste osutamist, ning kinnitatakse kõnealuste kosmose-tehisobjektide vastavust käesolevas määruses sätestatud nõuetele.
3. Artikli 2 lõike 1 punktides a, c ja d osutatud kosmoseteenuse osutajate lepingutele kosmosepõhiste andmete pakkumiseks ja kosmoseteenuste osutamiseks liidus lisatakse lõikes 1 osutatud e-tunnistus.
4. Pädevad asutused esitavad liidu kosmosekasutajate kohta kooskõlas artikli 7 lõikega 7 ning kolmandate riikide kosmosekasutajad ja rahvusvahelised organisatsioonid esitavad otse järgmise teabe, mis võimaldab ametil väljastada ja koostada lõikes 1 osutatud e-tunnistuse:
 - (a) üksikasjad asjaomase kosmoseteenuse osutaja kohta, näiteks nimi, füüsiline aadress, internetiaadress, liikmesriik või, kui see on kohaldatav, kolmas riik, kus see on asutatud ja loa saanud, pädeva asutuse või, kui see on kohaldatav, asjaomase kolmanda riigi järelevalveasutuse nimi ja aadress;
 - (b) üksikasjad osutatavate kosmoseteenuste liigi kohta, märkides liikmesriigi(d) või kolmandad riigid, kus neid osutatakse;
 - (c) tehnilised andmed kosmose-tehisobjekti kohta, mida vastava kosmosemissiooni ajal käitatakse või starditakse.
5. Artiklis 104 osutatud standardite taotluse puhul peab lõikes 1 osutatud e-tunnistus vastama järgmistele nõuetele:
 - (a) e-tunnistuses tuleb määrata kindlaks, et konkreetsed kosmosepõhised andmed on loodud selgelt kindlaks määratud kosmosemissiooni ja kosmose-tehisobjekti kasutamise teel;
 - (b) vaatlusandmete puhul võimaldab e-tunnistus järgida kosmosepõhiste andmete voogu alates nende loomisest konkreetse kosmose-tehisobjekti poolt kuni nende kasutamiseni kõnealuseid kosmosepõhiseid andmeid kasutava esimese kosmoseteenuse puhul;
 - (c) e-tunnistus põhineb algoritmidel, et teha kindlaks kosmosepõhiste andmete usaldusväärsus nende edasistes teenustes kasutamise ajal.
6. Amet võib taotleda lõikes 1 osutatud e-tunnistuse koostamiseks vajaduse korral tehnilist abi pädevatelt asutustelt ja kvalifitseeritud tehnilistelt asutustelt kosmosetegevuse puhul, mis hõlmab lõikes 5 osutatud mis tahes elemente.

Artikkel 26

Kosmoseteenuste osutamine ja kosmosepõhiste andmete pakkumine liidus

1. Kui kosmoseteenuse osutajad, v.a kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutajad, pakuvad liidus esimest korda kosmosepõhiseid andmeid või osutavad liidus esimest korda kosmoseteenuseid, siis peab neil olema artikli 25 lõikes 1 sätestatud e-tunnistus.

2. Nad tagavad, et e-tunnistus on lisatud nende kosmosepõhiste andmete pakkumise või kosmoseteenuste osutamise lepingutele.

Artikkel 27

Nõuded kosmosepõhiste andmete peamistele pakkujatele

1. Kosmosepõhiste andmete peamised pakkujad pakuvad liidus kosmosepõhiseid andmeid ainult juhul, kui kõnealused kosmosepõhised andmed on tekitanud URSOs registreeritud kosmose-tehisobjektid.
2. Kui kosmosepõhiste andmete peamine pakkuja saab hoiatuse või kaebuse võimalike ebakõlade kohta, siis teavitab ta oma varustajaid ja võtab samal ajal ühendust ameti või selle liikmesriigi pädeva asutusega, kus ta on asutatud.

III jaotis JUHTIMISASPEKTID

I peatükk JUHTIMINE LIIKMESRIIKIDES

1. JAGU PÄDEVAD ASUTUSED

Artikkel 28

Pädevate asutuste määramine või asutamine

1. Iga liikmesriik määrab või asutab avaliku sektori asutuse, kes tegutseb pädeva asutusena, kes vastutab liidu kosmosekasutajatele lubade väljastamise ja nende järelevalve ning mis tahes turujärelevalve eest, mis on vajalik kosmosepõhiste andmete kasutamise kaitseks kooskõlas käesoleva määrusega.
2. Liikmesriigid tagavad, et pädevatel asutustel on sõltumatus, eksperdioskused, finants- ja inimressursid, tegevussuutlikkus ja volitused, mis on vajalikud lõikes 1 osutatud ülesannete täitmiseks.

Artikkel 29

Liidu kosmosekasutajate järelevalve ülesanded

1. Pädevad asutused teevad liidu kosmosekasutajate elluviidava kosmosetegevuse järelevalvet ning eelkõige:
 - (a) kontrollivad käesolevas määruses sätestatud nõuete kohaldamist;
 - (b) teevad uurimisi;
 - (c) peavad asutusesisest registrit käesolevas määruses sätestatud nõuete rikkumise kohta;
 - (d) teevad koostööd teiste liikmesriikide pädevate asutustega, et tagada liidus käesoleva määruse kohaldamise järjepidevus;

- (e) edendavad teadlikkust käesolevas määruses sätestatud nõuetest ja nende mõistmist;
 - (f) teevad auditeid;
 - (g) taotlevad kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliselt asutuselt tehnilist hindamist kooskõlas artikli 8 lõike 1 punktiga a;
 - (h) vaatavad järelevalveülesannete raames läbi selle, kuidas liidu kosmosekasutajad kohaldavad proportsionaalsuse põhimõtet;
 - (i) teatavad komisjonile käesoleva määruse kohaldamisega seotud peamisest järelevalvetegevusest.
2. Liikmesriigid tagavad riiklikke kosmoseprogramme ellu viivate liidu kosmosekasutajate asjakohase järelevalve, järgides rollide eraldatuse ja huvide konflikti puudumise nõuet.

Artikkel 30

Järelevalvevolitused

1. Pädevatel asutustel on kõik järelevalve-, uurimis-, korrigeerimis- ja karistusvolitused, mis on vajalikud artiklis 29 osutatud funktsioonide ja ülesannete täitmiseks.
2. Pädevad asutused tagavad IV jaotise II peatüki puhul järelevalvetegevuse elluviimisel tegevuse kooskõlastamise direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 8 lõike 1 kohaselt määratud ja kõnealuse direktiivi järelevalveülesannete täitmise eest vastutavate pädevate asutustega.

Liikmesriigid võivad anda pädevatele asutustele volituse delegeerida asjaomast järelevalvetegevust ja ülesandeid kooskõlas käesoleva määruse IV jaotise II peatükiga direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 8 lõike 1 kohaselt asutatud pädevatele asutustele.

Esimeses ja teises lõigus osutatud direktiivi (EL) 2022/2555 kohaseid järelevalveülesandeid täidetakse lõikes 1 osutatud järelevalvevolituste usaldusväärstust täielikult säilitaval viisil.
3. Pädevatel asutustel on vähemalt järgmised uurimisvolitused:
 - (a) nõuda kõigi vajalike andmete ja dokumentide esitamist;
 - (b) saada juurdepääs ruumidele, kinnistule ja transpordivahenditele, sh mis tahes andmete töötlemise seadmetele ja vahenditele;
 - (c) küsida tõendeid käesoleva määruse nõuete rakendamise kohta ja nende aluseks olevat tõendusmaterjali;
 - (d) vaadata läbi artikli 8 kohaselt kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliste asutuste tehtud tehnilised hindamised;
 - (e) teha kohapealseid ja kaugkontrolle, sh auditeid.
4. Kui pädevad asutused teevad inspekteerimisi, siis on kõnealuste inspekteerimiste läbiviimiseks volitatud ametnikel järgmised õigused:
 - (a) siseneda asjaomase liidu kosmosekasutaja mis tahes ruumidesse, kinnistule või transpordivahendisse;

- (b) vaadata läbi raamatupidamis- ja muid äridokumente, olenemata andmekandjast, millel neid säilitatakse, pääseda juurde inspekteeritavale liidu kosmosekasutajale kättesaadavale mis tahes teabele ning teha või nõuda kõnealustest raamatupidamis- ja muudest dokumentidest koopiaid või väljavõtteid;
 - (c) küsida inspekteeritava liidu kosmosekasutaja mis tahes esindajalt või töötajalt selgitusi faktide või dokumentide kohta, mis on inspekteerimisega hõlmatud, ja registreerida vastused;
 - (d) pitseerida äriruume ning raamatupidamis- ja muid dokumente inspekteerimise ajaks ja inspekteerimise läbiviimiseks vajalikus ulatuses.
5. Pädevatel asutustel on järgmised korrigeerimisvolitused:
- (a) esitada hoiatusi käesoleva määruse nõuete väidetava rikkumise kohta;
 - (b) nõuda liidu kosmosekasutajatelt, et nad lõpetaksid tegevuse, mida pädevad asutused peavad käesolevas määruses sätestatud nõuetega vastuolus olevaks;
 - (c) nõuda liidu kosmosekasutajatelt, et nad tagaksid vastavuse pädevate asutuste kindlaks määratud viisil ja aja jooksul;
 - (d) nõuda liidu kosmosekasutajatelt mis tahes vajakajäämistest kõrvaldamist, mille pädevad asutused on teinud kindlaks käesolevas määruses sätestatud nõuete kohaldamisel, sh kohaldades parandusmeetmeid käesolevas määruses sätestatud nõuete rikkumise korral;
 - (e) määrata kindlaksmääratud ajavahemikuks seireametnik, kes teeb liidu kosmosekasutajate tegevuse käesolevas määruses sätestatud nõuetega vastavusse viimise protsessi järelevalvet.
6. Pädevatel asutustel on vähemalt järgmised karistusvolitused:
- (a) nõuda või taotleda asjaomaselt haldus- või kohtuasutuselt nõuetele mittevastavuse haldustrahvi või halduskaristuse kehtestamist käesolevas määruses sätestatud nõuete rikkumise puhul;
 - (b) peatada ajutiselt loa kehtivus kas osaliselt või täielikult või taotleda asjaomaselt haldus- või kohtuasutuselt selle ajutist peatamist;
 - (c) tunnistada kehtetuks kosmosetegevuse elluviimise luba, kui liidu kosmosekasutaja ei vasta enam tingimustele, mille alusel luba väljastati, või kui liidu kosmosekasutaja satub olukorda, kus luba võetakse tagasi liikmesriigi õiguse alusel.
- Punkti b kohaselt kehtestatud ajutist peatamist kohaldatakse kuni asjaomane liidu kosmosekasutaja võtab kõik meetmed, mis on vajalikud pädeva asutuse kindlaks tehtud probleemide kõrvaldamiseks või pädeva asutuse ette nähtud meetmete täielikuks täitmiseks.
7. Pädevad asutused võivad enda algatusel otsustada kehtestada ajutised meetmed liidu kosmosekasutajate suhtes, eelkõige kiireloomulises olukorras, et täita käesolevas määruses sätestatud nõuded.
8. Liikmesriik võib seadusega ette näha, et pädevatel asutustel on täiendavad volitused lisaks lõigetes 3–7 osutatud volitustele. Volituste kasutamine ei tohi kahjustada käesoleva peatüki tulemuslikku rakendamist.

Artikkel 31

Halduskaristused

1. Liikmesriigid kehtestavad normid käesoleva määruse rikkumise eest kohaldatavate karistuste kohta. Nimetatud karistused peavad olema tulemuslikud, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teavitavad komisjoni viivitamata nimetatud sätetest ja kõikidest nende hilisematest muudatustest.
2. Halduskaristuse ja haldustrahvi suuruse kindlaksmääramisel võtavad pädevad asutused arvesse kõiki asjakohaseid asjaolusid, sh vajaduse korral:
 - (a) rikkumise raskusastet ja kestust ning rikkumisest põhjustatud kahju püsivust;
 - (b) rikkumise toime pannud füüsilise või juriidilise isiku varasemaid rikkumisi;
 - (c) olulist või mitteolulist kahju, mille rikkumine on põhjustanud või mis on selle kaudu põhjustatud, sh rahaline või majanduslik kahju ja kahjulik mõju muudele teenustele ning asjaomased kriteeriumid rikkumise mõju puhul, näiteks mõjutatud kasutajate arv või kolmandale isikule rikkumise tulemusena tekkinud kahju ulatus;
 - (d) rikkumise toimepanija tahtlus või hooletus;
 - (e) liidu kosmosekasutaja võetud meetmed kahju vältimiseks või leevendamiseks;
 - (f) pädevate asutustega tehtava koostöö tase ning pädevate asutuste inspekteerimiste, auditite või muu seire mis tahes takistamine pärast rikkumise avastamist;
 - (g) rikkumise eest vastutava juriidilise või füüsilise isiku teenitud kasumi või välditud kahju suurus;
 - (h) vajadus tagada haldustrahvi heidutav mõju.
3. Pädevad asutused esitavad oma nõuete täitmise tagamise meetmete põhjenduse.
4. Järelevalvemeetmed on tulemuslikud, heidutavad ja proportsionaalsed, võttes arvesse iga individuaalse juhtumi kõiki asjaolusid. Enne järelevalvemeetme võtmist teavitavad pädevad asutused liidu kosmosekasutajaid oma esialgsetest järeldustest ja annavad liidu kosmosekasutajatele mõistlikult aega märkuste esitamiseks.
5. Liikmesriigid tagavad, et pädevatel asutustel on volitus suunata käesoleva määruse rikkumised otse kohtuasutusse ja osaleda ise igat liiki kohtumenetlustes, mis käsitlevad käesoleva määruse täitmise tagamist, sh esitades kaebusi.

2. JAGU

KOSMOSETEGEVUSE KVALIFITSEERITUD TEHNILISTE ASUTUSTE JÄRELEVALVE

Artikkel 32

Kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliste asutuste kasutamine

1. Liikmesriigid, kes kasutavad artikli 8 lõike 1 punktis a osutatud võimalust, tagavad, et avaliku sektori asutused määravad kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilised asutused, hindavad neid ja teevad nende järelevalvet ning neist teatatakse komisjonile kooskõlas artikliga 33.

2. Liikmesriigid võivad anda hindamise ja järelevalve ülesanded riiklikule akrediteerimisasutusele [määruse \(EÜ\) nr 765/2008](#) tähenduses ja sellega kooskõlas. Komisjon teeb nimetatud teabe avalikkusele kättesaadavaks.
3. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud avaliku sektori asutus:
 - (a) on korraldatud ja tegutseb sellisel viisil, et kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilise asutuse elluviidavast tehnilise hindamise tegevusest ei teki huvide konflikti;
 - (b) viib objektiivselt ja sõltumatult ellu kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliste asutuste määramise, hindamise ja järelevalve ülesandeid;
 - (c) omab piisavalt töötajaid oma ülesannete täitmiseks.

Artikkel 33

Teavitamise käik

1. Liikmesriigid teavitavad komisjoni kõigist nende territooriumil asutatud määratud kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilistest asutustest. Nad kasutavad teavitamise otstarbel teada antud ja määratud organisatsioonide uut teabehaldussüsteemi (edaspidi „NANDO“).
2. Liikmesriigid võivad komisjoni teavitada ainult kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilistest asutustest, mis vastavad artiklis 35 sätestatud nõuetele.
3. Lõikes 1 osutatud teavitamisel tuleb esitada järgmine teave:
 - (a) käesoleva määrusega hõlmatud küsimuste tehnilise hindamise täielikud üksikasjad, mis tahes asjakohane hindamismoodul, märkides protsessid, teenused või tooted, mida on käesoleva määrusega seotud küsimustes käsitletud;
 - (b) mis tahes asjakohane pädevustunnistus.
4. Kui teavitus ei põhine artikli 34 lõike 5 punktis b osutatud akrediteerimistunnistusel, esitab liikmesriik komisjonile ja teistele liikmesriikidele tõendid, mis kinnitavad kõnealuse kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilise asutuse pädevust ja millega tagatakse, et kõnealuse asutuse üle tehakse korrapäraselt järelevalvet ja see vastab jätkuvalt artiklis 35 sätestatud nõuetele.
5. Asutus võib tegutseda kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilise asutusena ainult juhul, kui komisjon või liikmesriik ei ole esitanud vastuväiteid kahe kuu jooksul alates teavitamise kuupäevast, kui teavitamise raames on esitatud artikli 34 lõike 5 punktis b osutatud akrediteerimistunnistus, või kolme kuu jooksul alates teavitamise kuupäevast, kui teavitamise raames on esitatud artikli 34 lõikes 6 osutatud tõendavad dokumendid.

3. JAGU

KOSMOSETEGEVUSE KVALIFITSEERITUD TEHNILISED ASUTUSED

Artikkel 34

Kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliseks asutuseks saamise protsess

1. Kui üksus kavatseb läbi viia tehnilisi hindamisi mõnes IV jaotise I–V peatükis käsitletud küsimuses, siis esitab ta asjaomasele asutusele tema asutamise liikmesriigis artiklis 32 osutatud taotluse olla määratud kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliseks asutuseks.
2. Kui tehniline hindamine käsitleb IV jaotise II peatükiga hõlmatud küsimusi, siis kasutab liikmesriik [direktiivi \(EL\) 2022/2555](#) artikli 8 kohaselt määratud riiklikke pädevaid asutusi.
3. Artikli 28 lõikes 1 osutatud järelevalve ja lubade väljastamise ülesannete täitmisel võtavad pädevad asutused nõuetekohaselt arvesse lõikes 2 osutatud asutuste tehnilisi hindamisi ning tagavad järelevalvealase ühtlustamise direktiivi (EL) 2022/2555 artiklis 8 osutatud asutustega.

Liikmesriigid tagavad käesoleva määruse artikli 28 lõike 1 kohaselt määratud pädevate asutuste ja kõnealuste asutuste mehhanismide ja protokollide tiheda kooskõlastamise.
4. Kui IV jaotise I ja V peatükis sätestatud nõuete tehnilist hindamist läbiviiv avaliku sektori asutus on osa artikli 28 lõikes 1 osutatud pädeva asutuse haldusstruktuurist, siis esitab pädev asutus lõikes 1 osutatud taotluse.
5. Lõikes 1 osutatud üksused märgivad, millistes IV jaotise I–V peatükiga hõlmatud küsimustes kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliseks asutuseks saamise taotlus esitatakse, ning teevad järgmist:
 - (a) esitavad kõigi läbiviidavate tehniliste hindamiste kirjelduse;
 - (b) märgivad mis tahes akrediteerimistunnistuse(d) (kui see/need on olemas), mille on väljastanud riiklik akrediteerimisasutus ja mis kinnitab/kinnitavad, et vastav asutus vastab artiklis 35 sätestatud nõuetele;
 - (c) märgivad, kui see on kohaldatav, kehtiva dokumendi, mis tõendab, et taotluse esitaja on määratud mõne asjakohase liidu ühtlustamisõigusakti alusel teada antud asutuseks.
6. Kui taotluse esitaja ei saa esitada lõike 5 punktis b osutatud akrediteerimistunnistust, siis esitab ta artiklis 32 osutatud asutusele kõik tõendavad dokumendid, mis võimaldavad asutusel teha kontrolle või korrapärast järelevalvet, et tagada vastavus artiklis 35 sätestatud nõuetele.
7. Kui taotluse esitaja on juba määratud teada antud asutuseks mõne liidu ühtlustamisõigusakti alusel, siis võib selle määramisega seotud kõiki dokumente ja tunnistusi kasutada, et toetada selle asutuse määramist kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliseks asutuseks käesoleva määruse alusel.
8. Kui lõikes 5 sätestatud tingimused on täidetud, siis teeb artiklis 32 osutatud asutus taotluse kohta positiivse otsuse. Otsusest teatatakse tehnilisele asutusele, asjaomase liikmesriigi pädevatele asutustele ja komisjonile.
9. Kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniline asutus ajakohastab lõigetes 5, 6 ja 7 osutatud dokumente, kui neis toimuvad asjakohased muutused, et teavitav asutus saaks teha järelevalvet selle üle, kas kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniline asutus täidab jätkuvalt artiklis 35 sätestatud nõudeid.

Artikkel 35

Kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliste asutuste suhtes kohaldatavad nõuded

1. Kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilised asutused vastavad IX lisa punktis 1 sätestatud nõuetele.
2. Kui tehnilist hindamist viiakse läbi IV jaotise III peatüki puhul, siis vastab kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniline asutus lisaks lõikes 1 sätestatud kohustusele IX lisa punktis 2 sätestatud nõuetele.
3. IV jaotise I ja V peatüki puhul tehnilist hindamist läbi viivad kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilised asutused on avaliku sektori asutused.
4. Kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniline asutus, mis annab alltöövõtu korras täita tehnilise hindamisega seotud ülesandeid, teavitab sellest artiklis 32 osutatud asutust ja tagab, et tema alltöövõtja vastab lõigetes 1 ja 2 osutatud nõuetele.

Kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilised asutused hoiavad artiklis 32 osutatud asutuse käsutuses kõiki dokumente, mis on seotud alltöövõtja kvalifikatsioonide ning kõnealuse alltöövõtja tehtud töö hindamisega.

Artikkel 36

Identifitseerimisnumbrid

Komisjon määrab igale kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilisele asutusele identifitseerimisnumbri ja teeb üldsusele kättesaadavaks liidu kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliste asutuste nimekirja, nende identifitseerimisnumbrid ja IV jaotisega hõlmatud küsimused, millest neid on teavitatud.

Artikkel 37

Muudatused teavituses

1. Artiklis 32 osutatud asutus piirab kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilisest asutusest teavitamist, peatab selle või tunnistab selle kehtetuks (nagu on asjakohane), kui asutus ei vasta enam artiklis 35 sätestatud nõuetele või ei täida oma kohustusi. Asutus teatab sellest viivitamata komisjonile ja teistele liikmesriikidele.
2. Teavitamise piiramise, peatamise või kehtetuks tunnistamise korral või kui liikmesriigi territooriumil asutatud kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniline asutus on oma tegevuse lõpetanud, võtab kõnealune liikmesriik asjakohased meetmed, et anda kõnealuse kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilise asutuse toimikud üle teisele kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilisele asutusele või, kui see ei ole võimalik, ametile või artikli 8 lõike 1 punktis b osutatud rahvusvahelisele organisatsioonile.

Artikkel 38

Kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliste asutuste otsuste edasikaebamine

Liikmesriigid tagavad, et kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliste asutuste otsused saab edasi kaevata.

Artikkel 39

Kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliste asutuste tegevuse kooskõlastamine

Komisjon võimaldab kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliste asutuste tegevuse asjakohast kooskõlastamist liidus, sh luues kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliste asutuste sektoripõhised rühmad.

II peatükk

JUHTIMINE LIIDU TASANDIL

1. JAGU

AMETI ÜLESANDED JA STRUKTUURID

Artikkel 40

Ameti ülesanded

1. Amet täidab käesoleva määruse II–VI jaotises kehtestatud nõuete puhul järgmisi ülesandeid:
 - (a) teeb tehnilisi hindamisi, mis võimaldavad komisjonil teha otsuseid liidu omandis varasid kasutavatele liidu kosmosekasutajatele lubade väljastamise ja nende pideva järelevalve kohta ning kolmandate riikide kosmosekasutajate registreerimise ja pideva järelevalve kohta;
 - (b) teeb taotluse korral artikli 8 lõike 1 punktis c osutatud tehnilisi hindamisi;
 - (c) registreerib komisjoni otsuse alusel kolmanda riigi kosmosekasutajad ja rahvusvahelised organisatsioonid kooskõlas artiklitega 17 ja 18;
 - (d) loob URSO ja haldab seda kooskõlas artikliga 24;
 - (e) väljastab artikli 25 lõikes 1 osutatud e-tunnistuse;
 - (f) haldab URSOs registreerimist ning vastavalt registreerimise peatamist või kehtetuks tunnistamist kooskõlas artikliga 22;
 - (g) loob liidu suurt huvi pakkuvate sündmuste hoiatuste kontaktisikute andmebaasi ja haldab seda kooskõlas artikli 67 lõikega 1;
 - (h) teatab komisjonile lihtsustatud riskijuhtimise kohaldamisest liidus ja esitab vastavad soovitused kooskõlas artikli 79 lõike 3 esimese lõiguga;
 - (i) kooskõlastab artikli 94 lõike 1 kohaselt loodud liidu kosmosekerksuse võrgustiku (edaspidi „EUSRN“) tegevust ja tagab EUSRNi sekretariaadi;
 - (j) panustab liidu kosmosemärgise raamistiku loomisse ja käigus hoidmisse kooskõlas VI jaotise II peatüki sätetega;
 - (k) haldab veebisaiti, millel esitatakse ajakohastatud teavet liidu kosmosemärgise kavade ja liidu kosmosemärgiste kohta ning tutvustatakse neid kooskõlas artikli 111 lõikega 5;
 - (l) aitab komisjonil koostada käesoleval määrusel põhinevaid delegeeritud õigusakte ja rakendusakte ning käesoleva määruse muudatusettepanekuid, esitades komisjonile adresseeritud ametlikud tehnilised arvamused;
 - (m) esitab pädevatele asutustele ja liidu kosmosekasutajatele adresseeritud suunised ning esitab soovitusi ühele või enamale pädevale asutusele, et edendada järjepidevaid järelevalvetavasid liidus ning liidu õiguse ühtset kohaldamist;

- (n) panustab komisjoni taotlusel käesoleva määrusega hõlmatud küsimustes tulemusnäitajate kindlaks määramisse, mõõtmisesse, teatamisse ja analüüsi, eelkõige oluliste intsidentide ja kokkupõrgete puhul;
 - (o) esitab komisjonile kõik vajalikud tehnilised, teaduslikud ja halduslikud nõuanded ning toetuse, et komisjon saaks täita oma järelevalveülesandeid käesoleva määruse alusel;
 - (p) loob koostöö kolmandate riikide järelevalveasutuste, rahvusvaheliste organisatsioonide või nende organitega ning edendab ja suurendab rahvusvahelisel tasandil teadlikkust käesolevas määruses sätestatud nõuetest;
 - (q) teeb vajaduse korral koostööd muude liidu institutsioonide, organite ja asutustega, kui nende tegevus hõlmab kosmosetegevuse ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkusega seotud tehnilisi aspekte või muid asjakohaseid küsimusi, nagu tehisintellekti kasutamine kosmosetegevuse elluviimisel.
2. Enne lõike 1 punktis l osutatud tehniliste arvamuste esitamist ja enne lõike 1 punktis m osutatud suuniste esitamist korraldab amet avalikud konsultatsioonid.
- Amet esitab komisjonile 1. augustiks 2028 tehnilised arvamused, mis aitavad komisjonil koostada delegeeritud õigusakte, millele on osutatud artiklis 113, ning rakendusakte, millele on osutatud artikli 59 lõike 3 esimeses lõigus, artikli 61 lõike 3 esimeses lõigus, artikli 63 lõikes 2, artikli 68 lõike 2 esimeses lõigus, artikli 69 lõike 2 esimeses lõigus, artikli 70 lõike 3 esimeses lõigus, artikli 73 lõike 4 esimeses lõigus, artikli 93 lõikes 8, artikli 96 lõike 7 teises lõigus, artikli 97 lõikes 4, artikli 101 lõike 5 esimeses lõigus, artikli 104 lõikes 2 ja artikli 111 lõike 4 esimeses lõigus.
3. Enne uue suunise või soovitusel esitamist vaatab amet paralleelse tegevuse vältimiseks läbi olemasolevad suunised ja soovitused.

Artikkel 41

Ameti tasud

1. Amet nõuab kooskõlas lõikes 3 osutatud delegeeritud õigusaktiga tasusid liidu kosmosekasutajatelt, kolmandate riikide kosmosekasutajatelt ja rahvusvahelistelt organisatsioonidelt, et katta täielikult vajalikud kulud, mis tekivad ametil käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmisel, sh artikli 44 lõike 2 esimeses lõigus osutatud ühiste uurimisrühmade tehtud töö tulemusena tekkinud kulude või sõltumatute ekspertide antud nõuannete kulude hüvitamine.
2. Lõikes 1 osutatud kosmoseteenuse osutajalt nõutava tasu summa hõlmab kõiki kulusid, mis on tekkinud käesolevas määruses sätestatud ülesannete täitmisel. Summa on proportsionaalne vastava kosmoseteenuse osutaja käibega.
3. Komisjonile antakse õigus võtta käesoleva määruse täiendamiseks vastu delegeeritud õigusakte kooskõlas artikliga 113, et määrata kindlaks tasu summa ja selle maksmise viis.

Artikkel 42

Ameti struktuurid

Artiklis 43 osutatud ülesannete täitmiseks asutatakse ametis nõuetele vastavuse nõukogu ja apellatsiooninõukogu.

Nõuetele vastavuse nõukogu ülesanded

1. Nõuetele vastavuse nõukogu vastutab järgmiste tegevuste eest:
 - (a) komisjonile tehniliste ettepanekute tegemine sellistele liidu omandis varade kasutajatele lubade väljastamiseks kooskõlas artikli 12 lõikega 2, kellele komisjon on usaldanud liidu programmi vastava komponendi rakendamise või käitamise, nagu on osutatud kõnealuses artiklis, ning kõnealuse loa kehtivuse ajal tehniliste hindamiste tegemine, et võimaldada komisjonil teha kõnealuste kasutajate pidevat järelevalvet käesoleva määruse nõuetele vastavuse tagamiseks;
 - (b) IV jaotise, I, II, III, IV ja V peatüki nõuete tehniline hindamine, enne kui pädevad asutused väljastavad loa liidu kosmoseteenuse osutajatele artikli 5 esimese lõigu punktis 21 osutatud varade puhul, kui liikmesriik on otsustanud anda ametile ülesande teha kõnealune tehniline hindamine kooskõlas artikli 8 lõike 1 punktiga c;
 - (c) kolmanda riigi kosmosekasutajate jätkuva vastavuse hindamine IV jaotises sätestatud nõuetele ja selle kohta komisjonile tehniliste ettepanekute esitamine vastavalt artiklis 15 ja artiklis 16 märgitud viisil.
2. Lõikes 1 sätestatud eesmärgil on nõuetele vastavuse nõukogul järgmised volitused:
 - (a) ta teeb lõikes 3 märgitud viisil tehnilise hindamise otsused, milles tehakse komisjonile ettepanek väljastada kooskõlas artikli 11 lõike 1 esimese lõiguga luba liidu omandis varasid kasutavatele liidu kosmosekasutajatele, kellele on antud ülesandeks rakendada või käitada liidu programmi komponente kooskõlas artikli 12 lõikega 2, ning ta teeb komisjonile kõnealuse loa kehtivuse ajal ettepaneku mis tahes vajalike järelevalvemeetmete kohta;
 - (b) ta teeb tehnilise hindamise otsuseid IV jaotise I, II, III, IV ja V peatükis sätestatud nõuete täitmise kohta, kui liikmesriik annab ametile ülesandeks teha artikli 8 lõike 1 punkti c kohase tehnilise hindamise;
 - (c) ta tagab otsuse alusel, mille komisjon on teinud kooskõlas artikli 11 lõike 1 esimese lõiguga, artikli 17 lõikega 6 ja artikli 22 lõike 6 esimese lõiguga, liidu omandis varasid kasutavate liidu kosmosekasutajate ning kolmandate riikide kosmosekasutajate ja rahvusvaheliste organisatsioonide URSOs registreerimise ning vastavalt URSOs registreerimise peatamise ja kehtetuks tunnistamise kooskõlas artiklitega 17, 18 ja 22 ning haldab URSOt ja sellega seotud platvormi;
 - (d) ta teeb tehnilise hindamise otsused, millega pakutakse komisjonile välja meetmed, mis tagavad kolmandate riikide kosmosekasutajate vastavuse, kui nad on registreeritud, IV jaotises sätestatud nõuetele artiklis 15 ja artiklis 16 märgitud viisil;
 - (e) ta väljastab artikli 25 lõikes 1 osutatud e-tunnistused;
 - (f) ta kiidab lõikes 1 osutatud tehniliste hindamiste tegemise ajal heaks artikli 44 lõike 2 teises lõigus osutatud tehniliste nõukogude esitatud aruannete järeldused;
 - (g) ta koostab ja avaldab URSOs registreeritud kosmoseteenuse osutajate konsolideeritud nimekirjad kooskõlas artikli 24 lõikega 2;

- (h) ta võtab vastu oma kodukorra ja avaldab selle.
3. Lõikes 2 osutatud otsuste tegemise otstarbel teeb nõuetele vastavuse nõukogu järgmist:
- (a) teeb kindlaks IV jaotise I, III, IV ja V peatükis sätestatud nõuetele vastavuse artikli 44 lõike 1 kohaselt tehtud tehnilise hindamise teel;
 - (b) teeb kindlaks IV jaotise II peatükis sätestatud nõuetele vastavuse järgmiselt:
 - (i) lõike 1 punktis a osutatud kosmoseteenuse osutajate tehnilise hindamise otsuste puhul teeb nõuetele vastavuse kindlaks turvalisuse akrediteerimise nõukogu määruse (EL) 2021/696 II peatüki kohaselt;
 - (ii) lõike 1 punktides b ja c osutatud kosmoseteenuse osutajate tehnilise hindamise otsuste puhul tehakse nõuetele vastavus kindlaks kooskõlas artikli 44 lõikega 1.

Artikkel 44

Nõuetele vastavuse nõukogu tehnilised koosseisud

1. Nõuetele vastavuse nõukogu tegutseb kolmes tehnilise nõukogu koosseisus järgmiselt:
 - (a) ohutusnõuetele vastavuse tehniline nõukogu;
 - (b) kerksusnõuetele vastavuse tehniline nõukogu;
 - (c) keskkonnakestlikkuse nõuetele vastavuse tehniline nõukogu.
2. Lõikes 1 osutatud tehnilised nõukogud koosnevad ühistest uurimisrühmadest, kuhu kuuluvad ameti töötajad, pädevad asutused ja kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilised asutused.

Pärast tehnilise hindamise lõpetamist esitavad tehnilised nõukogud aruanded nõuetele vastavuse nõukogule.

Tehnilisi nõukogusid toetab tehniline sekretariaat, mis teeb ettevalmistavat tööd, mis on vajalik, et nõuetele vastavuse nõukogu saaks täita oma ülesandeid käesoleva määruse alusel.
3. Komisjonil on õigus võtta artikli 113 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, et täpsustada tehniliste nõukogude ühistesse uurimisrühmadesse kuuluvate töötajate koosseisu ja eksperdioskuste kriteeriume eesmärgiga tagada pädevate asutuste ja kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliste asutuste töötajate tasakaalustatud osalemine ning täpsustada nende määramise, ülesannete ja töökorralduse üksikasju.

Artikkel 45

Nõuetele vastavuse nõukogu koosseis ja hääletuseeskirjad

1. Nõuetele vastavuse nõukogusse kuulub üks esindaja igast liikmesriigist ja üks komisjoni esindaja.

Nõuetele vastavuse nõukogu liikmete ametiaeg kestab neli aastat ja nende ametiaega võib pikendada.

2. Liidu ametite või organite ja kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajaid võidakse erandkorras kutsuda vaatlejatena osalema nõuetele vastavuse nõukogu koosolekutel järgmiselt:
 - (a) liidu ametite või organite esindajate puhul liidu ametitele või organitele huvi pakkuvate ülesannete või aspektide küsimustes;
 - (b) kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajate puhul nendega otseselt seotud küsimustes, eelkõige kosmosetaristu varade puhul, mis on nende omandis või asuvad nende territooriumil, või küsimustes, mis on otseselt seotud kolmanda riigi kosmosekasutajate ja rahvusvaheliste organisatsioonide vastavusega käesolevale määrusele.
3. Lõikes 2 osutatud kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajate osalemise tingimustega seotud kord kehtestatakse asjaomastes lepingutes ja see on kooskõlas nõuetele vastavuse nõukogu töökorraga.
4. Nõuetele vastavuse nõukogu otsused tehakse kõigi selle hääleõigusega liikmete konsensuse alusel. Kui konsensusele ei ole võimalik jõuda, siis teeb nõuetele vastavuse nõukogu otsused kvalifitseeritud häälteenamusega hääletamise teel kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikliga 16.

Komisjoni esindaja ei hääleta.

Nõuetele vastavuse nõukogu eesistuja allkirjastab registreerimisenõukogu nimel otsused, mille registreerimisenõukogu on vastu võtnud.

Artikkel 46

Apellatsiooninõukogu

1. Luuakse appellatsiooninõukogu. Apellatsiooninõukogu ülesanne on teha otsuseid ameti otsuste kohta esitatud kaebuste suhtes.
2. Apellatsiooninõukogu koosneb kuuest liikmest ja kuuest asendusliikmest, kelle määrab haldusnõukogu komisjoni koostatud kvalifitseeritud kandidaatide nimekirja alusel lähtuvalt nende asjakohastest eksperditeadmistest kosmoseõiguse või kosmosetegevuse valdkonnas, eelkõige teadmised kosmosetegevuse ohutusest, riskijuhtimisest, küberturvalisusest ja keskkonnakestlikkusest või kosmosepõhistest operatsioonidest ja teenustest.
3. [Määruse \(EL\) 2021/696 artikli 72 lõikes 1](#) osutatud haldusnõukogu määrab appellatsiooninõukogu kaks liiget ja kaks asendusliiget komisjoni esitatud eelvaliku nimekirjast pärast avalikku huvi väljendamise kutset, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.
4. Apellatsiooninõukogu liikmed on oma otsuste tegemisel sõltumatud. Nad ei lähtu kellegi juhistest. Nad ei täida muid kohustusi ametis, selle haldusnõukogus, turvalisuse akrediteerimise nõukogus või nõuetele vastavuse nõukogus ega nendega seoses.
5. Apellatsiooninõukogu liikmete ametiaeg on neli aastat. Ametiaega võib üks kord pikendada. Apellatsiooninõukogu liikmeid ei kõrvaldata ametist nende ametiaja jooksul, v.a juhul, kui haldusnõukogu otsusega on leitud, et nad on süüdi tõsisel väärkäitumises.
6. Apellatsiooninõukogu võtab otsuseid vastu oma kuuest liikmest nelja häälteenamuse alusel. Apellatsiooninõukogu määrab oma eesistuja.

Eesistujal ja liikmetel on võrdne hääleõigus.

7. Amet tagab apellatsiooninõukogule piisava tegevustoetuse ja sekretariaaditeenused.

Artikkel 47

Edasikaebamine

1. Kaebuse võib esitada otsuse kohta, mille amet on teinud II jaotise II, III ja IV peatüki, artikli 43 lõike 2, artiklite 49–52 ja IV jaotise kohaselt, ning ameti mis tahes muu otsuse kohta, mis on adresseeritud füüsilisele või juriidilisele isikule või mis mõjutab neid otseselt ja individuaalselt, kuigi see on vormiliselt adresseeritud teisele isikule.
2. Kaebus koos selle põhjendustega esitatakse ametile kirjalikult kolme kuu jooksul alates otsuse teatavaks tegemisest asjaomasele isikule, või kui seda ei ole tehtud, alates päevast, mil amet oma otsuse avaldas.
3. Lõike 1 kohaselt esitatud kaebus ei peata kõnealuses lõikes osutatud otsuse kohaldamist. Apellatsiooninõukogu võib siiski peatada vaidlustatud otsuse kohaldamise, kui tema hinnangul asjaolud seda nõuavad.
4. Apellatsiooninõukogu teeb kaebuse kohta otsuse kuue kuu jooksul pärast kaebuse esitamist. Apellatsiooninõukogu võib otsuse kinnitada või anda juhtumi edasiseks lahendamiseks üle nõuetele vastavuse nõukogule. Apellatsiooninõukogu arvamus ei ole viimatinimetatu jaoks siduv.
Apellatsiooninõukogu otsused peavad olema põhjendatud ja amet avalikustab need.
5. Komisjonil on volitus määrata kindlaks apellatsiooninõukogus toimuva menetluse üksikasjad kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.
6. Euroopa Kohtule võib esitada hagi ameti poolt käesoleva määruse alusel tehtud otsuse tühistamiseks ja kohaldatava tähtaja jooksul tegevusetusest tuleneva hagi alles pärast seda, kui eespool osutatud apellatsioonimenetlus on ammendatud.

2. JAGU

KOMISJONI JA AMETI VOLITUSED LIIDU OMANDIS VARASID KASUTAVATE LIIDU KOSMOSEKASUTAJATE JA KOLMANDATE RIIKIDE KOSMOSETEENUSE OSUTAJATE PUHUL

Artikkel 48

Ameti ja komisjoni volituste ulatus ja täitmine

1. Komisjon, keda toetab ja abistab amet, teeb käesoleva määruse nõuete täitmise asjus käesolevas jaos täpsustatud viisil järgmiste kosmoseteenuse osutajate järelevalvet:
 - (a) liidu omandis varasid kasutavad liidu kosmosekasutajad, kes on üksused, kellele on usaldatud liidu programmi komponendi rakendamine või käitamine komisjoni väljastatud loa alusel kooskõlas artikli 12 lõikega 2;
 - (b) kolmanda riigi kosmosekasutajad;
 - (c) rahvusvahelised organisatsioonid kooskõlas vastavalt artikli 107 lõikega 3 ja artikliga 108.

2. Ametil on artikli 40 lõike 1 punktis a osutatud tehnilise hindamise läbiviimise otstarbel artiklites 49, 50, 51 ja 52 osutatud volitused.
Amet teavitab komisjon artiklites 49, 50, 51 ja 52 osutatud igast meetmest.
3. Komisjon ja amet täidavad kas eraldiseisvalt või ühiselt artiklites 49, 50, 51 ja 52 osutatud mis tahes ülesandeid.
4. Amet võib piiramata liidu institutsioonide ja liikmesriikide vastavat pädevust sõlmida lõike 1 punkti b otstarbel pärast artikli 106 lõikes 1 osutatud rahvusvaheliste lepingute sõlmimist halduskoostöö lepingud kolmandate riikide asjaomaste asutustega, et võimaldada inspekteerimiste ladusat elluviimist, kui täidetud on artikli 52 lõikes 1 sätestatud tingimused.
Kõnealused kokkulepped ei loo liidule ja selle liikmesriikidele õiguslikke kohustusi ega takista liikmesriike ning pädevaid asutusi sõlmimast kahe- või mitmepoolseid kokkuleppeid kolmandate riikidega ja nende asjaomaste asutustega.
5. Kõnealustes koostöö kokkulepetes määratakse kindlaks vähemalt järgmine:
 - (a) üksikasjalikud menetlused ja tegevuse kooskõlastamine asjaomase kolmanda riigi asutustega, et võimaldada ametil teha kooskõlas artikliga 52 inspekteerimisi lõike 1 punktis b osutatud kosmoseteenuse osutajate ruumides, mis asuvad väljaspool liitu;
 - (b) üksikasjalikud tingimused asjaomaste kolmandate riikide asutuste esindajate osalemiseks inspekteerimistes, mille amet viib läbi kooskõlas artikliga 52, eelkõige kui lõike 1 punktis b osutatud kosmoseteenuse osutajad on avaliku sektori üksused;
 - (c) vajalikud protokollid ja mehhanismid, et tagada mis tahes asjakohase teabe edastamine ameti ja kolmanda riigi asutuste vahel, eelkõige mehhanismid, mille alusel kolmanda riigi asutus saab kiiresti teavitada olukordadest, kus ollakse seisukohal, et lõike 1 punktis b osutatud kosmoseteenuse osutajad on rikkunud nõudeid, mida nad on kohustatud täitma kooskõlas asjaomase kolmanda riigi kohaldatavate õigusaktidega, ning ei ole võtnud parandusmeetmeid või täitnud määratud karistusi;
 - (d) mis tahes vajalik käesoleva määruse alusel elluviidava järelevalvetegevuse ja kolmandate riikide asutuste järelevalvetegevuse kooskõlastamine;
 - (e) korrapärane ajakohastatud andmete edastamine õigusliku või järelevalveolukorra muutuste kohta asjaomases kolmandas riigis.

Artikkel 49

Teabenõue

1. Komisjon ja amet võivad otsuse alusel nõuda, et artikli 48 lõike 1 punktides a, b ja c osutatud kosmoseteenuse osutajad esitaksid mis tahes teabe, mida komisjon ja amet vajavad oma ülesannete täitmiseks käesoleva määruse alusel, sh asjakohased tegevusdokumendid, audiiti- või intsidendi aruanded või teabe alltöövõtu korras elluviidava tegevuse kohta.
2. Komisjon ja amet märgivad lõike 1 kohaselt vastuvõetud otsustes taotluse eesmärgi ja vajaliku teabe, teabe esitamise aja ja trahvid, mida kohaldatakse artikli 55 lõike 1 punkti c kohaselt mittetäieliku, vale või eksitava teabe või selgituste esitamise korral,

võimaluse lasta Euroopa Kohtul otsus läbi vaadata ja artikli 47 alusel kasutatavad õiguskaitsevahendid.

3. Artikli 48 lõike 1 punktides a, b ja c osutatud kosmoseteenuse osutajad esitavad küsitud teabe.

Artikkel 50

Uurimisvolitused

1. Komisjon ja amet viivad läbi uurimisi artikli 48 lõike 1 punktides a, b ja c osutatud kosmoseteenuse osutajate juures.
2. Komisjon ja amet annavad oma määratud ametnikele loa, mille alusel neil on õigus lõikes 1 osutatud uurimisi teha. Komisjoni ja ameti ametnikud saavad kasutada oma uurimisvolitusi kõnealuse loa esitamisel.

Komisjon ja amet võivad anda artikli 44 lõikes 1 osutatud ühiste uurimisrühmade muudele liikmetele või audiitoritele ülesande teha uurimisi koos ameti ametnikega.

3. Lõike 2 esimeses lõigus osutatud loas määratakse kindlaks selle otstarve, sisu, võetavad meetmed ning samuti artikli 55 lõike 1 punktis c osutatud trahvid, mida kohaldatakse juhul, kui esinevad lõike 4 esimeses lõigus osutatud elemendid, või kui vastused lõike 4 punkti c kohaselt esitatud küsimustele ja esitatud selgitused on valed või eksitavad.
4. Komisjoni ja ameti ametnikel on järgmised volitused:
 - (a) kontrollida dokumente, andmeid, menetlust ja muid materjale, mis seonduvad nende ülesannete täitmisega, sõltumata nende talletamiseks kasutatud andmekandjast;
 - (b) teha või saada sellistest dokumentidest, andmetest, menetlustest ja muudest materjalidest kinnitatud ärakirju või väljavõtteid;
 - (c) kutsuda uurimisaluseid isikuid või nende esindajaid või töötajaid välja ja paluda neil anda suulisi või kirjalikke selgitusi inspekteerimise eseme ja eesmärgiga seotud asjaolude või dokumentide kohta ning salvestada vastuseid;
 - (d) nõuda andmeid telefonikõnede ja andmeedastuse kohta.
5. Artikli 48 lõike 1 punktides a, b ja c osutatud kosmoseteenuse osutajatele on uurimistes osalemine kohustuslik.

Komisjon ja amet teavitavad piisava aja jooksul enne uurimise toimumise kuupäeva selle liikmesriigi pädevat asutust, kus kavandatud uurimine toimub, kavandatavast uurimisest ja volitatud ametnike ja muude lõike 2 teises lõigus osutatud volitatud isikute, kui see on kohaldatav, nimedest.

6. Asjaomase pädeva asutuse ametnikud abistavad komisjoni ja ameti taotlusel komisjoni ja ameti volitatud ametnikke ja muid volitatud isikuid nende ülesannete täitmisel. Asjaomase pädeva asutuse ametnikud võivad taotluse korral osaleda vastavas uurimises.

Artikkel 51

Kohapealne kontroll liidus

1. Komisjon ja amet võivad teha kõik vajalikud kohapealsed kontrollid liidu omandis varasid kasutavate liidu kosmosekasutajate mis tahes tegevusruumides, kinnistul või valdustes ning samuti liidus asuvate, artikli 48 lõike 1 punktides b ja c osutatud kosmoseteenuse osutajate ruumides, kinnistul või valdustes.
2. Lõikes 1 osutatud inspekteerimised viiakse läbi lähtuvalt vastavalt komisjoni ja ameti otsusest teha kohapealne uurimine.

Kõnealuses otsuses määratakse komisjoni ja ameti volitatud ametnikud ning muud isikud, kelle komisjon ja amet on volitanud uurimist läbi viima.

Selles määratakse kindlaks inspekteerimise eesmärk, sisu ja kuupäev. See hõlmab viidet artikli 56 lõikes 1 osutatud trahvidele ja sunnirahale juhul, kui asjaomased isikud inspekteerimist ei võimalda, ning samuti võimalust lasta Euroopa Kohtul see otsus läbi vaadata ja artiklis 47 osutatud õiguskaitsevahendeid.
3. Komisjoni ja ameti ametnikud ning samuti muud isikud, kes on volitatud kooskõlas lõike 2 teise lõiguga kohapealset kontrolli läbi viima, võivad siseneda liidu omandis varasid kasutavate liidu kosmosekasutajate ning vastavalt artikli 48 lõike 1 punktides b ja c osutatud kosmoseteenuse osutajate tegevusruumidesse, valdustesse või kinnistule. Neil on kõik artikli 50 lõikes 4 osutatud volitused ja volitus keelata juurdepääs mis tahes tegevusruumidele, raamatupidamis- ja muudele dokumentidele inspekteerimise ajaks ja selle läbiviimiseks vajalikus ulatuses.
4. Komisjon ja amet teavitavad selle liikmesriigi pädevat asutust, kus inspekteerimine toimub, inspekteerimisest aegsasti enne selle toimumist. Inspekteerimised viiakse läbi, kui pädev asutus ei ole esitanud vastuväiteid.

Lõike 2 teises lõigus osutatud ametnikel on õigus kasutada oma volitusi, kui nad esitavad lõike 2 esimeses lõigus osutatud otsuse.
5. Liidu omandis varasid kasutavad liidu kosmosekasutajad ja kosmoseteenuse osutajad, kellele on osutatud vastavalt artikli 48 lõike 1 punktides b ja c, on kohustatud osalema ameti ja komisjoni otsusega kehtestatud kohapealsetes kontrollides.
6. Selle liikmesriigi pädeva asutuse ametnikud, kus inspekteerimine toimub, ning kõnealuste pädevate asutuste volitatud isikud abistavad komisjoni või ameti taotlusel lõike 2 teises lõigus osutatud ametnikke. Pädevate asutuste ametnikud võivad samuti taotluse korral kohapealsete kontrollide juures viibida.
7. Komisjon ja amet võivad ka paluda pädevatel asutustel viia nende nimel läbi konkreetseid uurimisülesandeid ja kohapealseid kontrolle, nagu on sätestatud käesolevas artiklis ja artiklis 50. Sel eesmärgil on pädevatel asutustel vähemalt samad volitused, kui on sätestatud käesolevas artiklis ja artiklis 50.

Artikkel 52

Kohapealne kontroll väljaspool liitu

1. Kui komisjon ja amet ei saa täita käesolevas määruses sätestatud ülesandeid, suheldes kooskõlas artikli 48 lõike 1 punktis b osutatud kosmoseteenuse osutajate artiklis 23 osutatud õiguslike esindajatega, siis võivad komisjon ja amet teha kohapealseid kontrolle väljaspool liitu asuvate artikli 48 lõike 1 punktis b osutatud kosmoseteenuse osutajate tegevusruumides, kinnistul või valdustes, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:

- (a) artikli 48 lõike 1 punktis b osutatud asjaomane kosmoseteenuse osutaja nõustub inspekteerimise tegemisega kolmandas riigis ning
 - (b) amet on asjaomast kolmanda riigi asutust ametlikult teavitanud ja asutus ei ole esitanud sellele vastuväiteid.
2. Kui komisjon ja amet tegutsevad lõike 1 alusel, siis on neil volitused, millele on osutatud
- (a) artiklis 49,
 - (b) artikli 50 lõike 4 punktides a, b ja c ning
 - (c) artikli 51 lõikes 3.

Artikkel 53

Ametipoolse uurimise menetlus

1. Kui amet on täheldanud olulisi märke IV jaotises sätestatud tehniliste nõuete rikkumise kohta, siis algatab amet uurimise.
2. Uurimist läbi viivatel ametnikel on volitus esitada teabenõudeid vastavalt artiklile 49 ning viia läbi uurimisi ja kohapealseid kontrolle vastavalt artiklitele 50 ja 51.

Artikkel 54

Ametipoolse uurimise järelmeetmed

1. Kui amet teeb artikli 53 lõikes 2 osutatud uurimise põhjal esialgu kindlaks, et liidu omandis varasid kasutav liidu kosmosekasutaja või vastavalt artikli 48 lõike 1 punktides b ja c osutatud kosmoseteenuse osutaja on pannud toime käesolevas määruses sätestatud nõuete rikkumise, nagu on täpsustatud X lisas, siis teeb amet komisjonile ettepaneku määrata kindlaks, et käesolevat määrust on rikutud, ning võtta asjaomase liidu varasid kasutava liidu kosmosekasutaja või artikli 48 lõike 1 punktides b ja c osutatud kosmoseteenuse osutaja puhul mõni artikli 55 lõike 1 esimeses lõigus osutatud meede.

Amet märgib faktilised asjaolud, rikutud normid ning väljapakutud trahvisumma.

Komisjon võib uurida käesoleva määruse mis tahes rikkumist omal algatusel, liikmesriigi taotlusel või kaebuse alusel.

2. Kui amet esitab komisjonile lõike 1 esimeses lõigus osutatud ettepaneku, siis võtab ta arvesse rikkumise raskusastet lähtuvalt oma esialgsetest järeldustest ning võttes arvesse järgmisi kriteeriume:
 - (a) rikkumise raskusaste ja kestus ning rikkumisest põhjustatud kahju püsivus;
 - (b) kõnealuse liidu omandis varasid kasutava liidu kosmosekasutaja toime pandud varasemad rikkumised;
 - (c) oluline või mitteoluline kahju, mille rikkumine on põhjustanud või mis on selle kaudu põhjustatud, sh rahaline või majanduslik kahju ja kahjulik mõju muudele teenustele ning asjaomased kriteeriumid rikkumise mõju puhul, näiteks mõjutatud kasutajate arv või kolmandale isikule rikkumise tulemusena tekkinud kahju ulatus;
 - (d) rikkumise toimepanija tahtlus või hooletus;

- (e) meetmed, mille liidu omandis varasid kasutav liidu kosmosekasutaja on võtnud punktis c osutatud olulise või mitteolulise kahju vältimiseks või leevendamiseks;
 - (f) uurimise käigus tehtava koostöö tase, sh auditite või muu seire mis tahes takistamine pärast rikkumise avastamist;
 - (g) rikkumise eest vastutava juriidilise või füüsilise isiku teenitud kasumi või välditud kahju suurus;
 - (h) rikkumisest tekkida võivad mis tahes süsteemsed tagajärjed;
 - (i) vajadus tagada haldustrahvide heidutav mõju.
3. Kui käesoleva jao alusel tehtud uurimine ei võimalda ametil järeldada, et käesolevat määrust on rikutud, siis teeb amet otsuse uurimise lõpetamise kohta. Ta teavitab sellest viivitamata komisjoni.

Artikkel 55

Komisjoni järelevalvemeetmed

1. Komisjon võib võtta artikli 54 lõike 1 esimeses lõigus osutatud ameti ettepaneku alusel mõne järgmise meetme:
 - (a) määrata kindlaks, et rikkumine on toime pandud, ja nõuda asjaomaselt liidu omandis varasid kasutavalt liidu kosmosekasutajalt või artikli 48 lõike 1 punktides b ja c osutatud kosmoseteenuse osutajalt rikkumise lõpetamist;
 - (b) kui see on vajalik, nõuda rikkumise kohta tehtud *prima facie* järelduse alusel ajutiste meetmete kehtestamist, et vältida pöördumatu kahju teket;
 - (c) kehtestada artikli 56 kohaselt haldustrahvi, või sunniraha, kui see on kohaldatav;
 - (d) peatada või tunnistada kehtetuks asjaomase liidu omandis varasid kasutava liidu kosmosekasutaja luba või vastavalt artikli 48 lõike 1 punktides b ja c osutatud asjaomase kosmoseteenuse osutaja registreering URSOs;
 - (e) esitada avalik teade, mille kohaselt vastutab liidu omandis varasid kasutav liidu kosmosekasutaja või artikli 48 lõike 1 punktides b ja c osutatud teenuseosutaja rikkumise toimepanemise eest ning mis sisaldab rikkumise olemust.
2. Lõikes 1 osutatud meetmete võtmisel võtab komisjon arvesse rikkumise laadi ja raskusastet, lähtudes artikli 54 lõikes 2 osutatud kriteeriumidest.

Artikkel 56

Trahvid ja sunniraha

1. Kui amet teeb artikli 54 lõike 1 esimese lõigu kohaselt komisjonile ettepaneku kehtestada liidu omandis varasid kasutava liidu kosmosekasutaja või artikli 48 lõike 1 punktides b ja c osutatud kosmoseteenuse osutaja suhtes trahv või sunniraha käesoleva määruse rikkumise tõttu, siis võib komisjon kehtestada otsuses, milles tehakse kindlaks rikkumine, trahvi või sunniraha kooskõlas lõigetega 2, 3, 4, 5, 6 ja 7.
2. Rikkumine loetakse toimepanduks tahtlikult, kui faktilised asjaolud tõendavad, et isik on rikkumise toime pannud tahtlikult tegutsedes.

3. Lõikes 1 osutatud trahvi maksimumsumma vastab kuni kahekordsele kasumile, mis rikkumise tulemusel on saadud, või kahekordsele kahjumile, mis rikkumise tulemusel on ära hoitud, kui kõnealust kasumit või kahjumit on võimalik kindlaks määrata, või kui see ei ole võimalik, siis kuni 2 %-le juriidilise isiku eelneva majandusaasta üleilmsest kogukäibest, nagu on määratletud asjakohastes liidu õigusaktides.
4. Lõike 1 kohaselt määratava trahvi suuruse kindlaksmääramisel võtab komisjon arvesse artikli 54 lõikes 2 sätestatud kriteeriume.
5. Komisjon võib kehtestada korrapärased trahvid ja karistusmaksed, et ajendada liidu omandis varasid kasutavaid liidu kosmosekasutajaid ja vastavalt artikli 48 lõike 1 punktides b ja c osutatud kosmoseteenuse osutajaid rikkumist lõpetama või uurimist võimaldama ning eelkõige esitama täielikud aruanded, andmed, menetlused või muud vajalikud materjalid ning täiendada ja parandada mis tahes teavet, mis on esitatud artikli 50 kohaselt tehtud otsusega algatatud uurimise käigus.
6. Sunniraha on tõhus ja proportsionaalne. Sunniraha määratakse iga viivitatud päeva eest.
7. Sunniraha määratakse kuni kuueks kuuks pärast komisjoni otsusest teavitamist, v.a juhul, kui kõnealuse meetme läbivaatamisel määratakse pärast kuue kuu möödumist kindlaks, et meetme abil ei ole saavutatud selle eesmärki.
8. Trahvide ja sunniraha summad kantakse Euroopa Liidu üldeelarvesse.
9. Komisjon võtab käesoleva artikli kohaste trahvide ja sunniraha kehtestamisega seoses kooskõlas artikliga 113 vastu käesolevat määrust täiendavad delegeeritud õigusaktid, milles sätestatakse:
 - (a) trahvide ja sunniraha suuruse kehtestamise üksikasjalikud kriteeriumid ja meetodid,
 - (b) üksikasjalikud normid, mis käsitlevad järelepärimiste tegemist, sellekohaseid meetmeid ning aruandlust, samuti otsuste tegemist, sealhulgas sätted kaitseõiguste, andmete juurdepääsu, õigusliku esindamise ja konfidentsiaalsuse kohta ning ajutised sätted, ning
 - (c) trahvide ja sunniraha kogumise kord.
10. Euroopa Liidu Kohtul on täielik pädevus läbi vaadata otsuseid, millega määratakse trahve või sunniraha. Euroopa Liidu Kohus võib määratud trahvi või sunniraha tühistada, seda vähendada või suurendada.

Artikkel 57

Uurimise all olevate isikute õigus olla ära kuulatud

1. Komisjon annab enne artikli 55 ja 56 kohase otsuse tegemist liidu omandis varasid kasutavale liidu kosmosekasutajale ja artikli 48 lõike 1 punktides b ja c osutatud kosmoseteenuse osutajale, kelle suhtes menetlust kohaldatakse, võimaluse olla ära kuulatud nende järelduste ja põhjenduste asjus, mille alusel komisjon kavatseb otsuse teha.

Komisjoni otsused põhinevad üksnes sellistel järeldustel, mille kohta isikutel, kelle suhtes on algatatud menetlus, on olnud võimalik esitada oma seisukoht.

2. Kõnealustel menetluses osalevatel isikutel on õigus tutvuda komisjoni valduses oleva toimikuga tingimusel, et võetakse arvesse teiste isikute õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi.

Toimikuga tutvumise õigus ei hõlma konfidentsiaalset teavet ega ameti või komisjoni asutusesiseseks kasutuseks ettenähtud ettevalmistavaid dokumente.

IV jaotis

TEHNILISED EESKIRJAD

I peatükk

OHUTUS JA KESTLIKKUS KOSMOSES

1. JAGU

KANDERAKETID

Artikkel 58

Startimise ohutuskava

Liidu stardioperaator esitab pädevale asutusele startimise ohutuskava kooskõlas I lisa punktiga 3.

Artikkel 59

Ohutus- ja koordineerimismeetmed startimise ja laskumise ajal

1. Liidu stardioperaatorid võtavad vajalikke meetmeid, et maandada kanderaketi ja õhusõiduki, laeva või kosmoseaparaadi ja orbiidil oleva prügi kokkupõrke riski startimise ja laskumise etapis.
2. Lõikes 1 osutatud riskimaandamise meetmed hõlmavad järgmist:
 - (a) I lisa punktis 1.1 märgitud kooskõlastamisnõuete rakendamine pädevate asutustega lennuliiklusteenistuste, kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutajate ja lennuliikluse teenuse osutajate puhul, kes võivad olla mõjutatud;
 - (b) startimise ajal kokkupõrke vältimise (edaspidi „LCOLA“) riskihindamise elluviimine kooskõlas I lisa punktiga 1.2 ja sellest lähtuvalt stardiakna sulgemise rakendamine;
 - (c) startimise ja laskumise ajal õnnetusrisi arvutamine ja piiramine kooskõlas I lisa punktiga 1.3.
3. Komisjon teeb rakendusaktide alusel järgmist:
 - (a) töötab välja meetodi LCOLA arvutamiseks kokkupõrke tõenäosuse põhjal, mida kohandatakse lähtuvalt huvi pakkuva objekti suurusest ning sellest, kas kosmoseaparaat võimaldab vedada inimesi või on aktiivne;
 - (b) valib olemasolevate meetodite hulgast välja ja töötab välja uue meetodi startimisest ja laskumisest tulenevate õnnetuste ühise riski arvutamiseks, võttes nõuetekohaselt arvesse järgmisi elemente:
 - (i) kõik sündmused, mis põhjustavad katastroofilise kahju riski (õhkutõusmise etapp, astme langemine pärast eraldumist, orbiidile

saadetud kabiini laskumine atmosfääri, korduskasutatava kabiini vastuvõtmise etapp);

- (ii) purunemiseelsed trajektoolid (atmosfääris või kosmoses) olenevalt lennuajast ja käsitletud vigadest;
 - (iii) vastavad purunemise ja prügi tekke stsenaariumid laskumise või kanderaketi neutraliseerimise ja kanderaketi mis tahes elemendi Maale laskumise ajal;
 - (iv) prügi maapinnal hajumine ja selle mõju hindamine;
 - (v) kanderaketi usaldusväärsus startimise etapi ajal, sh vastuvõtmise etapis, kui see on kohaldatav;
 - (vi) orbiidile saadetud kanderaketi elemendi orbiidilt kõrvaldamise manöövri usaldusväärsus juhitud laskumise puhul;
- (c) kehtestab kooskõlas I lisa punkti 1.3 alapunktiga b õnnetusriski künnised nimetatud riskistsenaariumide puhul;
- (d) kehtestab kooskõlastamise miinimumnõuded liidu stardioperaatori, kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutaja, pädevate asutute ja lennuliiklusteenuse osutajate puhul, et hinnata orbiidile saatmise mõju muudele lennuliiklusteenistustele startimise ja laskumise etapis ning minimeerida häireid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 60

Lennuohutussüsteem

1. Kanderaketid sisaldavad kas jälgimisseadmeid või tagavad jälgimisviisid, mis võimaldavad reaajas jälgida kanderaketi asukohta ja kiirust.
2. Kanderaketid hõlmavad vähemalt telemeetria andmete edastamise süsteemi, mis võimaldab järgida kanderaketi tulemuslikkuse andmeid, v.a juhul, kui lennueelse analüüsi põhjal tehakse kindlaks, et kanderaketi lend ei põhjusta tundmatut või ohtlikku hajusosakeste kokkupõrkepiirkonda.
3. Liidu stardioperaatorid teevad riskihindamise, et teha kindlaks potentsiaalsed riskistsenaariumid ja rakendada leevendusmeetmeid kooskõlas I lisa punktiga 2.1.
4. Liidu stardioperaatorid lisavad kanderaketi neutraliseerimise pardasüsteemi kooskõlas I lisa punktiga 2.2.

Artikkel 61

Kanderakettidest tekkiva kosmoseprügi vähendamine

1. Liidu stardioperaatorid vähendavad prügi teket järgmiste meetmete abil:
 - (a) nad piiravad Maale jõudva prügi kavandatud hulka tavapärase käitamise käigus, rakendades II lisa punktis 1.1 sätestatud meetmeid;
 - (b) nad kaitsevad juhusliku purunemise eest, rakendades II lisa punktides 1.2 ja 1.3 sätestatud meetmeid;

- (c) nad tagavad olulusringi lõpus kõrvaldamise kooskõlas II lisa punktiga 2.
- 2. Liidu stardioperaatorid esitavad järgmised kosmoseprügi olukorra leevendamise kavad:
 - (a) prügi piiramise kava kooskõlas II lisa punktis 3.1 sätestatud tehniliste ja tegevusnõuetega;
 - (b) olulusringi lõpus kõrvaldamise kava kooskõlas II lisa punktiga 3.2.
- 3. Komisjon teeb rakendusaktide alusel järgmist:
 - (a) määrab kindlaks ajavahemiku Maa-lähedasele orbiidile saadetud kanderaketi kõrvaldamiseks kooskõlas II lisa punkti 1.1.1 alapunktiga e, sh konkreetsed meetmed pürotehnilise süsteemi ning tahke- või hübriidkütuse jaoks,
 - (b) määrab kindlaks ohutu piirkonna ja aja Maa-lähedasele orbiidile saadetud kanderakettide kõrvaldamiseks kooskõlas II lisa punkti 1.1.1 alapunktiga d, sh konkreetsed meetmed pürotehnilise süsteemi ning tahke- või hübriidkütuse jaoks,
 - (c) määrab orbiidil sisemiste mõjurite tõttu juhusliku purunemise riski tõenäosuskünnise kooskõlas II lisa punktiga 1.2.1,
 - (d) määrab kindlaks kokkupõrke tõttu purunemise riski kestuse ja künnise kooskõlas II lisa punktiga 1.3,
 - (e) töötab välja kanderaketi kavandamise tingimused, et see häviks atmosfääri laskumisel või kontrollimatul laskumisel, millele on osutatud II lisa punkti 2.2 alapunkti b alapunktis ii, ning
 - (f) töötab välja eduka kõrvaldamise tõenäosuse ja protsendikünnise arvutamise meetodi, millele on osutatud II lisa punktis 2.5.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. JAGU KOSMOSEAPARAAT

Artikkel 62

Teadusuuringute ja hariduse kosmoseaparaadi erikord

- 1. Teadusuuringute ja hariduse missioone ellu viivad liidu kosmoseaparaadi käitajad on vabastatud nõuete kohaldamisest, mis on sätestatud:
 - (a) artiklis 66 teadusuuringute kosmoseaparaatide puhul, mis on kavas viia orbiidile kõrgemal kui kõnealuses artiklis kindlaks määratud piirang ja alla 600 km kõrgusel, kui:
 - (i) jälgimissüsteem võimaldab kosmoseaparaadi asukoha täpselt kindlaks määrata ning
 - (ii) kõnealuse kosmosemissiooni dokumentides on põhjendatud, miks manööverdamisvõimet ei säilitatud;
 - (b) artiklis 72 kosmoseaparaatide puhul, mis on kavas jätta orbiidile vähem kui aastaks;
 - (c) IV lisa punktis 2.3;

- (d) IV lisa punktis 2.5;
- (e) V lisa punkti 1.2.1 alapunkti e alapunktis iv;
- (f) V lisa punkti 4.3 alapunkti f alapunktis iii.

Esimese lõigu punkti c otstarbel on kättesaadav kontaktpunkt, et reageerida Maa-lähedase orbiidi, keskmise kõrgusega geotsentrilise orbiidi ja geostatsionaarse orbiidi jaoks mõistliku aja jooksul.

Esimese lõigu punkti d otstarbel võib teadusuuringu otstarbelise liidu kosmoseaparaadi käitaja paluda artikli 64 lõikes 1 osutatud liidu kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutajalt abi tema kosmoseaparaadi efemeriidide ja kovariatsioonide esitamiseks.

Esimese lõigu punkti e otstarbel võetakse varusüsteemi kohustuse puhul arvesse kosmoseaparaadi suurusega seotud tehnilisi piiranguid.

2. Lõikes 1 osutatud erandeid hinnatakse juhtumipõhiselt, võttes arvesse kosmoseaparaadi suurust ja kaalu ning missiooni kestust ja orbiiti.

Artikkel 63

Jälgitavus

1. Liidu kosmoseaparaadi käitajad tagavad, et kosmoseaparaadil on tehnilised võimalused jälgitavuse ja orbiidil täpse asukoha kindlaks määramise tagamiseks kooskõlas III lisa punktiga 1.

Liidu kosmoseaparaadi käitajad tagavad, et maapealse taristu süsteemid on suutelised töötleva andmeid tunnustatud andmevormingus kooskõlas III lisa punktiga 2.
2. Komisjon määrab rakendusaktidega kindlaks kosmoseaparaadi jälgitavuseks vajaliku täpsusastme, nagu on osutatud III lisa punktis 1.1. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 64

Kokkupõrke vältimine

1. Liidu kosmoseaparaadi käitajad tellivad kokkupõrke vältimise kosmoseteenuseid, mida osutab kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutaja, kes vastutab määruse (EL) 2021/696 artikli 58 lõikes 2 osutatud kosmose jälgimise ja seire (edaspidi „SST“) alamkomponendi eest (edaspidi „liidu kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutaja“).
2. Lõikes 1 osutatud tellimus hõlmab kosmosemissiooni kõiki etappe, sh orbiidil kõrguse suurendamise, kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste ja olelusringi lõpu etapp, v.a laskumisetapp.
3. Liidu kosmoseaparaadi käitajad teavitavad tegevuse käigus liidu kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutajat kõigest järgmisest:
 - (a) käitamise mis tahes kavandatud muudatused;
 - (b) otsus alustada kasutusest kõrvaldamise etappi ja algatada olelusringi lõpu etapp, esitades asjakohase teabe kolm kuud enne menetluse alguskuupäeva;

- (c) käitamise mis tahes kavandamata muudatused, sh seoses kosmosemissiooni toimumise ja kõrvaldamise etapi ajal tekkinud probleemidega, mis mõjutaksid vastavust käesolevale määrusele, millest teatatakse põhjendamatult viivitusega.
4. Liidu kosmoseaparaadi käitajad täidavad IV lisa punktis 2 sätestatud nõudeid ja teevad koostööd liidu kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutajaga kooskõlas selles sätestatud nõuetega.
5. Kui liidu kosmoseaparaadi käitajad saavad suurt huvi pakkuva sündmuse hoiatuse, siis nad teavitavad viivitamata liidu kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutajat kõigist kokkupõrke vältimiseks võetud meetmetest kooskõlas IV lisa punktiga 2.

Artikkel 65

Laskumisteenused

1. Liidu kosmoseaparaadi käitajad saavad vajalikud andmed ja teabe, näiteks asukoha, kosmoseaparaadi seisundi ja sidevõimaluste kohta artikli 64 lõikes 1 osutatud liidu kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutajale, et võimaldada korrektsemat laskumisteenust, ilma et see piiraks teabe edastamist määruse (EL) 2021/696 artikli 58 lõikes 2 osutatud kosmose jälgimise ja seire alamkomponendi laskumisteenuse eest vastutavale üksusele.
2. Lõikes 1 osutatud laskumisteenuse eest vastutav üksus tagab vajaliku kooskõlastamise asjaomaste asutuste ja lennuliikluse teenuse osutajatega, et minimeerida laskumise mõju muudele liiklusteenustele.

Artikkel 66

Kosmoseaparaadi manööverdatavus

1. Liidu kosmoseaparaadi käitajad tagavad, et kosmoseaparaat kavandatakse, toodetakse ja seda käitatakse viisil, mis võimaldab kosmoseaparaadi manööverdatavust orbiitidel, mille apogee on üle 400 km.
2. Lõikes 1 osutatud manööverdusvõime puhul kehtib vähemalt järgmine:
- (a) see vastab IV lisa punktis 2 sätestatud nõuetele ja see võimaldab reageerida suurt huvi pakkuva sündmuse hoiatusele kooskõlas artikli 64 lõikega 5;
- (b) see võimaldab olelusingi lõpus kõrvaldamist kooskõlas artikli 70 lõike 1 punktiga c.
- Maapealne taristu suudab võtta vastu orbiidi prognoose ja töödelda andmeid kooskõlas III lisa punktiga 2.

Artikkel 67

Suurt huvi pakkuvate sündmuste hoiatuste kontaktisikute andmebaas

1. Amet loob liidu suurt huvi pakkuvate sündmuste hoiatuste kontaktisikute andmebaasi (edaspidi „kontaktisikute andmebaas“) ja haldab seda.
2. Liidu kosmoseaparaadi käitajad teatavad ametile oma kokkupõrke vältimise ja laskumise tegevuse eest vastutavate asjaomaste töötajate kontaktandmed, et amet saaks lisada need lõike 1 kohaselt loodud kontaktisikute andmebaasi.

3. Amet jagab kontaktisikute andmebaasi artikli 64 lõikes 1 osutatud liidu kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutajaga.

Artikkel 68

Orbiidil liiklemise eeskirjad

1. Liidu kosmoseaparaadi käitajad järgivad orbiidil liiklemise ja kooskõlastamise nõudeid, mis on sätestatud IV lisa punktis 2.
2. Komisjon võtab rakendusaktide abil vastu normid, millega määratakse kindlaks IV lisa punktis 2 sätestatud kokkupõrke vältimise nõuded.
Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 69

Asukoht orbiidil

1. Enne startimist analüüsivad liidu kosmoseaparaadi käitajad valitud orbiiti ja põhjendavad seda valikut.
Liidu kosmoseaparaadi käitajad valivad orbiidi lähtuvalt analüüsist, milles võetakse arvesse orbiitidel juba olemasolevaid kosmoseaparaate ja prügi.
2. Komisjon töötab rakendusaktide abil välja järgmise:
 - (a) konkreetsed meetodid Maa-lähedase orbiidi, keskmise kõrgusega geotsentrilise orbiidi ja geostatsionaarse orbiidi koormuse arvutamiseks;
 - (b) meetodid orbiidi valiku arvutamiseks lähtuvalt tunnustatud ja tipptasemel meetoditest.Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 70

Kosmoseprügi vähendamine

1. Liidu kosmoseaparaadi käitajad võtavad järgmised meetmed:
 - (a) nad piiravad Maale jõudva prügi kavandatud tekitamist tavapärase käitamise käigus kooskõlas V lisa punktiga 1.1,
 - (b) nad piiravad juhusliku purunemise riski kooskõlas V lisa punktidega 1.2 ja 1.3,
 - (c) nad tagavad olelusingi lõpus kõrvaldamise lõpuleviimise kooskõlas V lisa punktiga 3,
 - (d) nad rakendavad tõrkele reageerimise kava kooskõlas V lisa punktiga 4.3,
 - (e) nad tagavad kavandamise usaldusväärsuse kooskõlas V lisa punktiga 2.1 ning
 - (f) nad loovad tegevusmenetlused kvaliteedi ja usaldusväärsuse kontrollimiseks kooskõlas V lisa punktiga 2.2.
2. Liidu kosmoseaparaadi käitajad koostavad järgmised kosmoseprügi olukorra leevendamise kavad ja tõendavad lõikes 1 sätestatud nõuete täitmist:

- (a) prügi piiramise kava kooskõlas V lisa punktiga 4.1;
- (b) olulusringi lõpus kõrvaldamise kava kooskõlas V lisa punktiga 4.2;
- (c) tõrkele reageerimise kava kooskõlas V lisa punktiga 4.3.

3. Komisjon võib rakendusaktidega:

- (a) töötada välja meetmeid prügi tekke piiramiseks, piirates prognoositud prügi koguselist vähenemist ja orbiidile jäämise kestust, sh konkreetsed normid pürotehnilise seadme ja tahkekütust kasutavate raketimootorite kavandamise kohta, nagu on osutatud V lisa punktis 1.1;
- (b) töötada välja meetmed purunemise riski maandamiseks, et:
 - (i) piirata purunemise sisemisi põhjuseid ja vähendada kokkupõrke riski, millele on osutatud V lisa punkti 1.2.1 alapunktis a;
 - (ii) töötada välja kavandamis- ja tootmisnõuded, mis piiravad kokkupõrke tõttu purunemise riski, millele on osutatud V lisa punkti 1.3 alapunktides a ja b;
 - (iii) töötada välja meetod kokkupõrke tõenäosuse ja künnise arvutamiseks, millele on osutatud V lisa punkti 1.3 alapunktides c ja d;
- (c) määrata kindlaks olulusringi lõpu meetmed järgmiselt:
 - (i) määrates kindlaks eduka kõrvaldamise tõenäosuse künnise ja arvutusmeetodi, millele on osutatud V lisa punktides 3.1.2 ja 3.1.3;
 - (ii) määrates kindlaks Maa-lähedasel orbiidil viibimise maksimaalse aja enne laskumist, millele on osutatud V lisa punktis 3.4.2;
 - (iii) töötades välja Maa-lähedaselt orbiidilt laskumise nõuded, millele on osutatud V lisa punktides 3.5.4, 3.5.6 ja 3.5.8;
 - (iv) määrates kindlaks konkreetsed nõuded keskmise kõrgusega geotsentriliselt orbiidilt laskumiseks, millele on osutatud V lisa punktis 3.6;
- (d) määrata kindlaks tehnilised tingimused leebeks passiveerimiseks, millele on osutatud V lisa punkti 1.2.1 alapunkti e alapunkti v alapunktis 2 ning passiveerimiseks laskumise otstarbel, millele on osutatud V lisa punkti 1.2.1 alapunktis f.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Komisjonil on volitus võtta kooskõlas artikliga 113 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta V lisa punktis 3.3 sätestatud eelistuste järjekorda eesmärgiga kajastada kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste puhul toimunud tehnoloogia edusamme ja nendega kohaneda.

Artikkel 71

Missiooni pikendamine

- 1. Kui liidu kosmoseaparaadi käitaja soovib kosmosemissiooni pikendada, siis esitab kõnealune liidu kosmoseaparaadi käitaja pädevale asutusele taotluse

kosmosemissiooni pikendamiseks hiljemalt kolm kuud enne asjaomase kosmosemissiooni kavandatud lõppu.

2. Kui lõikes 1 osutatud taotlus on esitatud, siis võivad pädevad asutused otsustada pikendada liidu kosmoseaparaadi käitaja elluviidava kosmosemissiooni kestust esialgse loa väljastamisest pikemaks ajaks.
3. Pädev asutus kiidab kosmosemissiooni pikendamise taotluse heaks, kui kosmoseaparaat vastab jätkuvalt V lisas sätestatud nõuetele.

Artikkel 72

Valgusreostus ja raadiointerferents

1. Liidu kosmoseaparaadi käitajad koostavad kava, mis sisaldab meetmeid, mis piiravad nõuetekohaselt valgusreostust ja raadiointerferentsi kooskõlas lõikega 2.
2. Kosmoseaparaadi visuaalne suurusjärk kogu kasutusaja jooksul, sh kavandamismõõdet vähepeegeldava katte- või varjestusmaterjali kasutamise kohta, on vähemalt suurusjärk 7.

Lõikes 1 osutatud kava sisaldab järgmisi elemente:

- (a) liidu kosmoseaparaadi käitaja võetud nende tehniliste ja tegevuslike meetmete kirjeldus, mille eesmärk on vähendada kosmoseaparaadi heledusastet ja minimeerida satelliitide mõju astronoomilistele vaatlustele;
- (b) liidu kosmoseaparaadi käitaja võetud nende tehniliste ja tegevuslike meetmete kirjeldus, mille eesmärk on vähendada raadioastronoomia observatooriumide häirimist ning minimeerida satelliitide mõju astronoomilistele vaatlustele.

Artikkel 73

Kogumid

1. Kogumit, mega- või gigakogumit käitavad liidu kosmoseaparaadi käitajad teevad järgmist:
 - (a) tagavad, et igal individuaalsel kosmosesõidukil on jõuseade;
 - (b) säilitavad maapealses taristus individuaalsete kosmoseaparaatide trajektoorie kataloogi ja teevad iga päev kokkupõrke riski kontrolli;
 - (c) tagavad ohutuse kooskõlas VI lisa punktis 1 sätestatud nõuetega kogumite piires kokkupõrke vältimise meetmete puhul;
 - (d) järgivad täiendavaid aruandlusnõudeid, millele on osutatud VI lisa punktis 2.
2. Mega- või gigakogumit käitavad liidu kosmoseaparaadi käitajad teevad järgmist:
 - (a) võtavad orbiidi valimisel arvesse järgmisi elemente:
 - (i) terve kogumi kasutuselevõtu mõju orbiidi ülekoormatusele;
 - (ii) enne orbiidi valimist orbiidil olemasolevad kogumid;
 - (iii) tagavad, et valitud orbiit ei kattu muude kosmose-tehisobjektidega, millest tuleneb suur arv korduvaid ja süsteemseid konjunktsiooniolukordi;

- (iv) satelliitide kogumi kogu kasutusaja jooksul eeldatud kokkupõrke vältimise manöövrite koguarv;
 - (b) piiravad orbiidile saabumisel kasutuskõlbmatutest kosmoseaparaatidest tekkivaid tagajärgi, viies orbiidile kosmoseaparaadid:
 - (i) mis võimaldavad kosmoseaparaadi lühikest laskumisperioodi;
 - (ii) mille kokkupõrke risk on piiratud;
 - (c) tagavad, et artikli 70 lõike 1 punktis c osutatud eduka kõrvaldamise tõenäosus on proportsionaalne kosmoseaparaatide arvuga;
 - (d) tagavad, et pärast olelusringi lõppu orbiidil veedetud aeg on lühem, kui on sätestatud V lisas.
3. Gigakogumeid kasutavad liidu kosmosekasutajad esitavad kosmoseaparaadi kavandamise ja käitamise ajal pädevale asutusele kava, mis näitab vajaliku raketikütuse olemasolu, et teha suurt arvu manöövreid, mis on seotud nende eeldatavate olukordade arvuga, kui kokkupõrget tuleb vältida.
4. Komisjon teeb rakendusaktide alusel järgmist:
- (a) määrab kindlaks kogumisisese kokkupõrke riski kooskõlas VI lisa punkti 1.2 alapunktiga c;
 - (b) piirab valgusreostust ja raadiointerferentsi kooskõlas VI lisa punktiga 2.1.
- Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 74

Tootenõuete kohaldatavus

Liidu kosmosekasutajad tagavad tarnivate tootjatega sõlmitud lepingutes käsitletud kosmose-tehisobjektide või, kui see on kohaldatav, komponentide vastavuse käesolevas peatükis sätestatud kavandamise ja tootmise nõuetele.

II peatükk

KOSMOSETARISTU KERKSUS

1. JAGU

ÜLDSÄTTED

Artikkel 75

Seos küberturvalisuse 2. direktiivi ja elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiviga

1. Liidu kosmosekasutajate puhul, kes on direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 3 kohaselt elutähtsad või olulised üksused käesoleva määrusega hõlmatud kosmosetegevuse ja kosmoseteenuste puhul, käsitatakse käesolevat määrust direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 21 puhul, mis käsitleb küberturvalisuse riskijuhtimismeetmeid, valdkondliku liidu õigusaktina kõnealuse direktiivi artikli 4 otstarbel.

2. Kui liidu kosmosekasutajad on määratud kindlaks elutähtsa teenuse osutajadena kooskõlas direktiiviga (EL) 2022/2557, siis kohaldatakse käesolevat määrust koostoimes direktiiviga (EL) 2022/2557.
3. Käesoleva peatüki otstarbel teevad pädevad asutused koostööd direktiivi 2022/2557 artikli 9 lõike 1 kohaselt määratud või loodud asjaomaste asutustega:
 - (a) kooskõlas artikli 78 lõikega 2 käesoleva määruse alusel tehtavate riskihindamiste ning kooskõlas direktiivi (EL) 2022/2557 artikli 12 lõike 2 teise lõigu ja artikli 13 lõikega 2 tehtavate riskihindamiste kontekstis;
 - (b) kui see on vajalik, et tagada järjepidevus käesoleva määruse ja direktiivi (EL) 2022/2557 kohaldamisel ning teabe jagamisel, sh kõnealuse direktiivi artiklites 11, 15, 18 ja 21 osutatud otstarbel.

2. JAGU

RISKIJUHTIMINE

Artikkel 76

Riskijuhtimine kosmosemissioonide olulusringi vältel

1. Liidu kosmosekasutajad võtavad kõik vajalikud meetmed, et juhtida riske, mis tekivad võrgu- ja infosüsteemide turvalisusele ning füüsilise taristu ja keskkonna turvalisusele kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, võttes arvesse kosmosetegevuse riskiprofiili ja suurust ning olemust, ulatust ja keerukust.

Esimeses lõigus osutatud meetmed on:

 - (a) terviklikud, et hõlmata olenevalt täidetavast ülesandest kõiki kosmosetaristu segmente, sh maapõhist taristut, mis hõlmab selle süsteeme ja allsüsteeme;
 - (b) riskide jaoks sobilikud ja proportsionaalsed;
 - (c) põhinevad kõiki ohte arvesse võtval lähenemisviisil.
2. Lõike 1 esimeses lõigus osutatud meetmed võimaldavad liidu kosmosekasutajatel:
 - (a) tagada pidevalt kosmosetaristu kerksuse;
 - (b) säilitada nende kosmosemissioonide tulemuslikku tehnilist juhtimist, võimaldades riskitaset, mis on sobilik iga kosmosemissiooni eesmärkide ja omaduste jaoks ja nendega kooskõlas ning vastab järelevalvealastele juhistele.
3. Liidu kosmosekasutajad võtavad arvesse vähemalt järgmisi kriteeriume, kui nad hindavad riski asjakohast ja järjepidevat taset kooskõlas lõike 2 punktiga b:
 - (a) kosmosemissiooni liik ja omadused, näiteks selle erieesmärgid, orbiit ja kogumi suurus;
 - (b) mõju muule kosmosetegevusele;
 - (c) vastava üksuse suurus, riski avaldumise määr ning intsidentide tõenäosus ja raskusaste, sh nende sotsiaalne ja majanduslik mõju.
4. Liidu kosmosekasutajad juhivad lõike 1 esimeses lõigus osutatud riske, et tagada kosmosetaristu digitaalne ja füüsiline kerksus kosmosemissioonide kogu olulusringi vältel, võttes nõuetekohaselt arvesse:

- (a) algatamise ja kavandamise etappi, sh tootmisetapi ettevalmistavat tegevust, nagu missiooni analüüs, süsteemi analüüs, süsteemi määratlus ja süsteemi kavandamine kuni süsteemide täieliku kindlaksmääramiseni;
 - (b) tootmis- ja testimisetapid, nagu tootmine, monteerimine, integreerimine, kontrollimine, valideerimine ja kvalifitseerimine;
 - (c) tegevusetapp, sh:
 - (i) transport, kasutuselevõtt, startimise ja orbiidile siirdumise etapp;
 - (ii) kosmose-tehisobjekti käitamine, tavapärase tegevuse etapp, kosmosemissiooni juhtimise, haldamise ja seirega seotud tegevus ning selle mis tahes asjakohane koordineerimine;
 - (iii) maapealse taristu ja kosmosesegmendi käigus hoidmine;
 - (iv) kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste elluviimine, näiteks orbiidil teenindamine;
 - (d) olulusringi lõpu etapid, eelkõige kosmosemissiooni lõpu, passiveerimise, kõrvaldamise, kasutusest kõrvaldamise ning orbiidilt kõrvaldamise etapp;
 - (e) mis tahes toetav tegevus, nagu transport, ladustamine, logistika, hooldusteenused, üldise IKT taristu haldamine.
5. Liidu kosmosekasutajad infoturbe juhtimissüsteemi kooskõlas asjakohaste standarditega, rakendavad seda ja hoiavad seda käigus.
- Esimeses lõigus osutatud infoturbe juhtimissüsteem on osa liidu kosmosekasutajate üldisest riskijuhtimisest ja seda rakendatakse viisil, mis võimaldab neil tõhusalt ja täielikult võtta arvesse kõiki riskiallikaid kooskõlas artikli 78 lõike 1 punktiga a ning lõike 2 punktis b sätestatud põhimõtteid.
6. Liidu kosmosevaldkonna osalejad loovad tegevuspõhimõtted ja menetlused, et hinnata, kas võetud küberturvalisuse riskijuhtimise meetmeid rakendatakse ja hoitakse ajakohasena, ning rakendavad ja kohaldavad seda poliitikat ning neid menetlusi.

Artikkel 77

Korralduslikud aspektid

1. Liidu kosmosekasutaja juhtimisorgan teeb käesolevas peatükis osutatud nõuete täitmiseks võetud riskijuhtimismeetmete rakendamise järelevalvet, vastutab selle eest ja teda saab selle asjus vastutusele võtta.
2. Liidu kosmosekasutajad loovad asutusesisesed mehhanismid inimressursside turvalisuse tegevuspõhimõtete valdkonnas, vaatavad need läbi ja teevad nende järelevalvet eesmärgiga tagada, et kõik töötajad mõistavad oma kohustusi turvalisuse valdkonnas ja täidavad neid kooskõlas oma rollide ja vastutusvaldkondadega. Liidu kosmosekasutajad loovad personalipoliitika, et tagada värbamis- ja distsiplinaarmenetluste vältel kõik vajalikud kontrollid.

Artikkel 78

Riskihindamine

1. Liidu kosmosekasutajad teevad kosmosemissioonide kogu olulusringi vältel järgmist:

- (a) teevad kindlaks kõik riskiallikad ja hindavad neid pidevalt;
 - (b) vaatavad kindlaks tehtud riskid korrapäraselt läbi;
 - (c) teevad kindlaks küberturvalisuse ja füüsilised haavatavused ja intsidendid ning analüüsivad lõikes 2 osutatud riskihindamist arvesse võttes neid olukordi, kui kõnealuseid haavatavusi ei saa viivitamata kõrvaldada või vähendada;
 - (d) määravad kindlaks sihtotstarbelised riski käsitlemise kavad kõigi kindlaks tehtud küberturvalisuse haavatavuste jaoks, mis tekitavad artikli 76 lõike 2 punktis b osutatud riskitasemest suurema riski.
2. Liidu kosmosekasutajad teevad riskihindamised kooskõlas VII lisa punktiga 1.
3. Komisjonil on õigus võtta artikli 113 kohaselt vastu käesolevat määrust täiendavaid delegeeritud õigusakte:
- (a) kehtestades VII lisa punkti 1.4 alapunktis f osutatud riskistsenaariumide otstarbel kriteeriumid järgmise kindlaks määramiseks:
 - (i) kriitilise tähtsusega varad, kriitilise tähtsusega funktsioonid, kriitilise tähtsusega operatsioonid ja kriitilise tähtsusega etapid kosmosemissioonide kogu olelusringi vältel, mille jaoks liidu kosmosekasutajad töötavad välja turvariski stsenaariumid;
 - (ii) artikli 79 lõike 1 esimeses lõigus osutatud kriitilise tähtsusega varad ja kriitilise tähtsusega funktsioonid, mille jaoks lihtsustatud riskijuhtimist kasutavad üksused töötavad välja turvariski stsenaariumid;
 - (b) töötades välja riskistsenaariumid, mis on kohandatud liidu kosmosekasutajate ning vastavalt lihtsustatud riskijuhtimist kasutavate üksuste arvesse võetavatele riskidele;
 - (c) määrates kindlaks turvalisuse miinimumeesmärkide nimekirja, sh arvesse võetavad riskitasemed;
 - (d) töötades välja kriteeriumid ja metoodika, et tagada riskihindamiste võrreldavus, mis hõlbustab pädevate asutuste järelevalvetegevust (järelevalve);
 - (e) töötades välja ohu modelleerimise meetodid, et toetada kosmosetaristu eri segmentide ja süsteemide riskihindamisi;
 - (f) töötades välja riski käsitlemise meetmed, mida liidu kosmosekasutajad hakkavad kohaldama.

Artikkel 79

Lihtsustatud riskijuhtimine

1. Üksused, kelle suhtes kohaldatakse artikli 10 lõikes 3 osutatud lihtsustatud riskijuhtimist, kohaldavad VII lisa punktis 9 sätestatud meetmeid ainult seoses kriitilise tähtsusega varadega ja kriitilise tähtsusega funktsioonidega, mis on vajalikud järgmiste riskide arvesse võtmiseks:
- (a) kontrolli kaotamine jõuseadmega varade üle;
 - (b) kontrolli kaotamine varade üle, mis võivad tekitada interferentsi, mis võib kahjulikult mõjutada muu kosmosetegevuse turvalisust.

2. Pädevad asutused esitavad ametile nimekirja lihtsustatud riskijuhtimist kasutavatest üksustest.
3. Amet esitab komisjonile kord aastas aruande lihtsustatud riskijuhtimise kohaldamise kohta liidus. Amet võib esitada soovitusel, mis edendavad järelevalvealast lähenemist kogu siseturul.
Esimeses lõigus osutatud aruannete peamised järeldused võetakse vastavalt vajadusele artikli 94 lõike 1 kohaselt loodud ELi kosmosekerksuse võrgustiku kohtumiste päevakorda.
4. Selleks et käesoleva määruse sätteid saaks kohandada teaduslike ja tehniliste edusammudega parimate kättesaadavate meetodite abil, on komisjonil volitus võtta kooskõlas artikliga 113 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta VII lisa punktis 9 sätestatud nõudeid.

Artikkel 80

Kosmosetaristu teabe ja varade kindlaksmääramine ning haldamine

1. Liidu kosmosekasutajad loovad terviklikud tegevuspõhimõtted kosmosetaristu teabe ja varade liigitamiseks ning haldamiseks ning hoiavad neid põhimõtteid kasutuses ja ajakohastavad neid.
2. Liidu kosmosekasutajad määravad kindlaks ja dokumenteerivad varad kooskõlas VII lisa punktiga 2, võttes arvesse artikli 78 lõikes 2 osutatud riskihindamisi ning proportsionaalselt vajadust teha artiklis 83 osutatud intsidentide seiret ja neid avastada.
3. Liidu kosmosekasutajad liigitavad teabe lähtuvalt infoturbe vajadustest, mis põhinevad vähemalt järgmisel:
 - (a) vajadus tagada teabe konfidentsiaalsus, usaldusväärsus, autentsus ja kättesaadavus;
 - (b) vastava kosmosemissiooni turvalisuse tasemest tulev kriitilisuse aste.
4. Liidu kosmosekasutajad ja vastavalt lihtsustatud riskijuhtimist kasutavad üksused loovad lõigete 1, 2 ja 3 otstarbel artikli 79 lõike 1 esimeses lõigus osutatud kriitilise tähtsusega varade ja kriitilise tähtsusega funktsioonide andmikud ning hoiavad neid kasutuses.

Esimeses lõigus osutatud andmikud koostatakse konkreetse kosmosemissiooni kohta, märkides varade päritolu ja praeguse füüsilise asukoha, sh määrates vajaduse korral kindlaks pilvepõhise teenuse. Andmikud on ajakohased.

Artikkel 81

Juurdepääsuõiguste haldamine ja kontroll

1. Liidu kosmosekasutajad rakendavad juurdepääsuõiguste haldamist ja kontrolli identiteedi ja juurdepääsu haldamise protokollide kaudu.
2. Lõikes 1 osutatud protokollides määratakse kindlaks tingimused ja menetlused süsteemidele ja varadele loogilise ja füüsilise juurdepääsu õiguste andmiseks, sh kaugjuurdepääsu puhul.

3. Lõikes 1 osutatud identiteedi ja juurdepääsu haldamise protokollide puhul kehtib järgmine:
- (a) need võimaldavad kaitsta juurdepääsu maapealsele taristule ja kosmosesegmendi juhtimiskeskustele;
 - (b) need võimaldavad piirata füüsilist ja loogilist juurdepääsu kõigile kriitilise tähtsusega varadele, kriitilise tähtsusega teabele, kriitilise tähtsusega funktsioonidele, kriitilise tähtsusega operatsioonidele ning vajaduse korral kriitilise tähtsusega seadmetele või teabele, mis on määratud kindlaks kooskõlas artikli 80 lõikega 2;
 - (c) need on kohandatud tavapärase tegevuse ja eriolukordadega, et võimaldada tulemuslikku ja õigel ajal eriolukorrale reageerimist, kui aktiveeritakse artikli 87 osutatud reageerimis- ja taastekavad.
4. Lõikes 2 osutatud tingimuste ja menetluste kindlaksmääramisel hõlmavad liidu kosmosekasutajad nendega kõigi volitatud seadmete, protsesside ja kasutajate loogilise ja füüsilise juurdepääsu õiguste andmise, pideva haldamise (sh muutmine, suurendamine või vähendamine), kehtetuks tunnistamise, lõpetamise, kontrollimise ja auditeerimise.
- Kõnealused tingimused ja menetlused põhinevad teadmisvajaduse ja minimaalõiguste printsiibil (piirdatakse sellega, mis on vajalik õiguspärase ja heaks kiidetud kasutuse või tegevuse jaoks).
5. Lõikes 2 osutatud identiteet ja juurdepääsuõigused tunnistatakse automaatselt kehtetuks, kui töötajate või seadmete load aeguvad või ei ole enam vajalikud.
6. Lõikes 1 osutatud identiteedi ja juurdepääsu haldamise protokollid tagavad artikli 80 lõike 2 kohaselt kindlaks määratud teabe ja varade piisava kaitse riskide, sh kahjustamise, väärkasutuse või lubamatu juurdepääsu või kasutamise eest.

Artikkel 82

Füüsiline kerksus

1. Liidu kosmosekasutajad võtavad VII lisa punktis 3 sätestatud meetmed ning mis tahes muud meetmed, mis on vajalikud ja piisavad füüsilise vara kerksuse tagamiseks ning mis on vähemalt võrdväärsed tehniliste, turva- ja korralduslike meetmetega, millele on osutatud direktiivi (EL) 2022/2557 artiklis 13, et tagada maapealse taristu kerksus.
2. Kui liidu kosmosekasutajad on määratud kindlaks elutähtsa teenuse osutajatena kooskõlas direktiiviga (EL) 2022/2557, siis kohaldatakse käesolevat määrust piiramata kõnealuse direktiivi kohaldamist ja seda täiendades.
3. Liidu kosmosekasutajad määravad kindlaks ja eraldavad alad, mis sisaldavad varasid, mida peetakse artikli 80 lõike 2 kohase identifitseerimise tulemusena tundlikuks või kriitiliseks, ning kaitsevad neid alasid.
4. Komisjonil on volitus võtta kooskõlas artikliga 113 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta VII lisa punktis 3 sätestatud nõudeid ning kohandada neid teaduslike ja tehniliste edusammudega parimaid kättesaadavaid meetodeid kasutades.

Artikkel 83

Intsidentide avastamine ja seire

1. Liidu kosmosekasutajad teevad pidevalt anomaaliate ja intsidentide tekke seiret, kasutades sobilikke avastamissüsteeme ja -mehhanisme.
2. Liidu kosmosekasutajad ja vastavalt lihtsustatud riskijuhtimist kohaldavad üksused, tagavad artikli 79 lõike 1 esimeses lõigus osutatud kriitilise tähtsusega varade ja kriitilise tähtsusega funktsioonide puhul, et maapealsetel jaamadel on juurdepääs avastamissüsteemidele ja mehhanismidele, mis vastavad vähemalt VII lisa punktis 4 sätestatud nõuetele.
3. Kosmoseaparaat ja maapealne taristu seadistatakse nii, et tekitada ja vastavalt võtta vastu intsidendi avastamise korral turvasündmus, mis saadetakse turvalisuse seire allsüsteemi. Maapealse taristu turvalisuse seire allsüsteem on infotehnoloogia seisukohast ülejäänud taristust eraldatud (loogiline eraldatus).
4. Liidu kosmosekasutajad tagavad, et avastamissüsteeme ja -mehhanisme testitakse korrapäraselt kooskõlas artiklitega 88 ja 89.
5. Komisjonil on volitus võtta kooskõlas artikliga 113 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta VII lisa punktis 4 sätestatud nõuete loetelu ning kohandada neid teaduslike ja tehniliste edusammudega parimaid kättesaadavaid meetodeid kasutades.

Artikkel 84

Vältimine ja kaitse

1. Liidu kosmosekasutajad kohandavad käesoleva peatüki kohaselt vastu võetud kosmoseaparaatide ja maapealse taristu küberturvalisust käsitlevaid meetmeid kosmosemissiooni erivajadustega ja nad katavad piisavalt artikli 78 lõikes 2 osutatud turvariski hindamise käigus kindlaks tehtud riskid.
2. Liidu kosmosekasutajad tagavad, et võrgu- ja infosüsteemid vastavad järgmistele tingimustele:
 - (a) need vastavad VII lisa punktis 5.1 sätestatud nõuetele;
 - (b) need on seadistatud nii, et võimaldada maapealsel taristul teha maa peal telemeetria/kaugjuhtimise järelevalvet ning teha kosmoseaparaadi seisundi järelevalvet;
 - (c) need võimaldavad liidu kosmosekasutajatel säilitada kosmosesegmendi tulemuslikku tehnilist juhtimist.
3. Liidu kosmosekasutajad ning vastavalt lihtsustatud riskijuhtimist kasutavad üksused tagavad artikli 79 lõike 1 esimeses lõigus osutatud kriitilise tähtsusega varade ja kriitilise tähtsusega funktsioonide puhul, et ainult volitatud seadmed saavad pidada sidet süsteemidega, mis vastutavad satelliidi juhtimise ja kosmosemissiooni seadistuse eest.
Nad täidavad sel otstarbel vähemalt VII lisa punktides 5.2 ja 5.3 sätestatud nõudeid.
4. Liidu kosmosekasutajad rakendavad ennetus- ja kaitsemeetmeid, mis on vajalikud ja piisavad, et tagada kosmosetegevuse kerksus, võttes vähemalt maapealse taristuga seotud meetmeid, mis on sätestatud VII lisa punktis 5.4.
5. Komisjonil on volitus võtta kooskõlas artikliga 113 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta VII lisa punktis 5 sätestatud nõudeid ning kohandada neid teaduslike ja tehniliste edusammudega parimaid kättesaadavaid meetodeid kasutades.

Krüptograafia ja krüpteerimine

1. Liidu kosmosekasutajad ja vastavalt lihtsustatud riskijuhtimist kasutavad üksused täidavad artikli 78 lõikes 2 osutatud riskihindamise põhjal artikli 79 lõike 1 esimeses lõigus osutatud kriitilise tähtsusega varade ja kriitilise tähtsusega funktsioonide puhul järgmisi nõudeid:
 - (a) nad määravad kindlaks krüptograafilise kontseptsiooni, et tagada kosmosemissioonide küberturvalisus, võttes nõuetekohaselt arvesse kõiki asjakohaseid kriteeriume, nagu kosmosemissiooni eesmärk, kasuliku laadungi omadused ning mis tahes funktsionaalsed nõuded ja mis tahes asjakohased ohustsenaariumid;
 - (b) nad valivad krüptograafilise mehhanismi kooskõlas pädevate asutuste asjakohaste standardite ja soovitustega;
 - (c) nad rakendavad nende kosmosemissioonide jaoks krüptograafia ja krüpteerimise kasutamise tegevuspõhimõtteid ja menetlusi.
2. Liidu kosmosekasutajad loovad olelusringi haldamise tegevuspõhimõtted krüptovõtmete jaoks, milles määratakse kindlaks krüptovõtme kaitse ja haldamise normid, et tagada nende turvaline loomine, kasutamine, hoiustamine, jaotamine ja kõrvaldamine.
3. Liidu kosmosekasutajad rakendavad lõike 1 otstarbel vähemalt järgmisi nõudeid:
 - (a) tagavad satelliidi juhtimiskeskuse ja kosmosesegmendi vahelise side otspunktautentimise, kasutades maapealse taristu ja satelliidi vahelisi krüptograafilisi mehhanisme;
 - (b) tagavad kaugjuhtimise krüpteerimise, võttes arvesse artikli 78 lõikes 2 osutatud riskihindamisi ja järgides järelevalvealase läbivaatamise soovitusi;
 - (c) tagavad krüptovõtmete kättesaadavuse ning parameetrid, mis on vajalikud artiklis 87 osutatud reageerimis- ja taastekavade rakendamiseks paralleelses kasutuses olevate krüptograafiliste seadmete või võtmehoiustuse abil.
4. Komisjonil on kooskõlas artikliga 113 volitus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et veelgi täiendada liidu kosmosekasutajate poolt krüptograafiliste toodete ja nendega soetud võtme haldamise toodete või teenuste kasutamist, mis on sertifitseeritud määruse (EL) 2019/881 artikli 49 kohaselt vastu võetud Euroopa küberturvalisuse sertifitseerimise kavade abil eesmärgiga tagada telemeetria ja kaugjuhtimise kaitse.

Varunduse haldamine ja varuvõimsus

1. Liidu kosmosekasutajad ja vastavalt lihtsustatud riskijuhtimist kasutavad üksused tagavad artikli 79 lõike 1 esimeses lõigus osutatud kriitilise tähtsusega varade ja kriitilise tähtsusega funktsioonide puhul kindlad ja terviklikud varunduse haldamise tegevuspõhimõtted, et võimaldada võrgu- ja infosüsteemide taastamist ning edendada minimaalse seisuaaja ning piiratud häirete või kahju taastamise protsesside kasutamise abil taastamist ja andmete hankimist reageerimis- ja suurõnnetusest taastumise meetmete rakendamisel.

Kõnealustes tegevuspõhimõtetes määratakse kindlaks varunduse haldamise andmesubjekt, varunduste sagedus ning kasutatud taaste- ja toibumismenetlused ja -meetodid.

2. Liidu kosmosekasutajad tagavad, et varundussüsteemid ei sea ohtu võrgu- ja infosüsteemide turvalisust ega andmete konfidentsiaalsust, usaldusväärsust, autentsust ja kättesaadavust.
3. Liidu kosmosekasutajad ning vastavalt lihtsustatud riskijuhtimist kasutavad üksused tagavad artikli 79 lõike 1 esimeses lõigus osutatud kriitilise tähtsusega varade ja kriitilise tähtsusega funktsioonide puhul piisava varuvõimsuse maapealse taristu võrgu- ja infosüsteemide asjakohaste komponentide puhul.

Nad teevad eelkõige järgmist:

- (a) tagavad muude elementide kui võrgu- ja infosüsteemide komponentide varuvõimsuse, mis on vajalik toimepidevuse kaitsmiseks, näiteks toiteallika varuvõimsus teiste töötlemisobjektide generaatorite kujul;
 - (b) tagavad varuvõimsuse elementide ja varundamise paigutamise eri geograafilistesse asukohtadesse, nagu peetakse sobilikuks;
 - (c) tagavad kosmosesegmendi piisava tegevuse jätkumise ilma sekkumisteta, et võimaldada kiiret taastumist intsidentidest, näiteks eelkõige küberrünnetest, suurtest õnnetusjuhtumitest, tõrgetest ning juhuslikest teenusekatkestustest.
4. Komisjonil on volitus võtta kooskõlas artikliga 113 vastu delegeeritud õigusakte, et täpsustada varundamise nõudeid, mis on vajalikud kosmosesegmendi piisava tegevuse jätkumise tagamiseks ning kiireks taastumiseks intsidentidest, et käesoleva määruse sätteid oleks võimalik kohandada teaduslike ja tehniliste edusammudega parimaid kättesaadavaid meetodeid kasutades.

Artikkel 87

Talitluspidevuse põhimõtted ning reageerimis- ja taastekavad

1. Liidu kosmosekasutajad võtavad oma riskijuhtimise osana kasutusele ning dokumenteerivad intsidentide ja kriisijuhtimise meetmed. Kõnealused meetmed koondatakse talitluspidevuse põhimõtetesse, mida rakendatakse sihtotstarbeliste reageerimis- ja taastekavade kaudu.
2. Lõikes 1 osutatud reageerimis- ja taastekavad võimaldavad liidu kosmosekasutajatel kiiresti ja tulemuslikult reageerida intsidentidele ning piirata nende kahjulikku mõju.
3. Liidu kosmosekasutajate võetavad kriisijuhtimise meetmed tuginevad kosmosesegmendis ja maapealses taristus kindlaks määratud meetmetele, sh varuvõimsusele ja varundusele, et leevendada eelkõige järgmise mõju:
 - (a) loodusõnnetused;
 - (b) tegevuse käigus tekkinud õnnetused;
 - (c) tehnovõrkude ja -rajatiste varustuse häired, eelkõige tegevusetapis;
 - (d) energia tootmise katkestus, energiavarustuse häired ning asjasse puutuvate seadmete häired ja nende seadistuse muutused;

- (e) maapealse taristu füüsiliste varade kaotamine, sh näiteks missiooni juhtimiskeskuste kaotamine, satelliidi juhtimiskeskuste kaotamine ja nende omavahelise maapõhise ühenduse kaotamine;
- (f) interferents maalt kosmosesse, kosmosest maale ja kosmosest kosmosesse raadiosagedusel põhineva side puhul;
- (g) maapealse taristu muudetud või kahjustatud salajasusega osad, sh krüptovõtmete puhul.

Liidu kosmosekasutajad võtavad esimeses lõigus sätestatud nõuete rakendamisel arvesse vajadust säilitada kosmosesegmendi tulemuslikku tehnilist juhtimist ning tagada teenuse jätkuvus ja minimeerida alad, kus teenused ei ole kättesaadavad.

4. Liidu kosmosekasutajad tagavad, et toimepidevuse meetmeid võtavad ning reageerimis- ja taastekavasid rakendavad töötajad on saanud täieliku ja piisava koolituse oma rollide täitmiseks.

Artikkel 88

Testimine

1. Liidu kosmosekasutajad loovad oma riskijuhtimise olemusliku osana võrgu- ja infosüsteemide testimisprogrammi, hoiavad seda kasutuses ja vaatavad selle läbi.
2. Lõikes 1 osutatud testimisprogramm hõlmab testimiskampaaniaid, mis sisaldavad kõiki vajalikke teste, eelkõige võttes arvesse artikli 78 lõikes 2 osutatud riskihindamist.
3. Liidu kosmosekasutajad tagavad, et enne startimist või kogumi osaks olevate satelliitide puhul enne satelliitide esimese partii startimist ning seejärel iga kolme aasta tagant viivad nad läbi ohuteabel põhineva läbistustestimise.

Ohuteabel põhinevat läbistustestimist läbiviivate testijate kavas kirjeldatakse ohuteabel põhineva läbistustestimise ulatust ja metoodikat, kõnealuse testi tegemise eest vastutavat üksust, ning ohuteabel põhinevast läbistustestimisest tekkida võivate mis tahes riskide maandamise strateegiat.

Ohuteabel põhinevat läbistustestimist läbiviivad testijad vastavad järgmistele nõuetele:

- (a) nad on kõige sobivamad ja parima mainega;
- (b) neil on kogu tehniline ja korralduslik võimekus ning nad on tõendanud läbistustestimise valdkonnas konkreetsete eksperdioskuste olemasolu;
- (c) nad pakuvad sõltumatu kinnituse või auditaruande;
- (d) nad esitavad heastamiskava kindlaks tehtud riskide arvesse võtmiseks.

Liidu kosmosekasutajate asutuse välised testijad on sertifitseerinud liikmesriigi akrediteerimisasutus või nad järgivad ametlikke käitumisjuhiseid või eetikaraamistikke. Nad on täielikult kaetud asjakohase erialase vastutuskindlustusega väärkäitumise ja hooletuse riskide vastu.

Liidu kosmosekasutajad teevad testimisprotsessi ajal tekkivate süsteemi häirete ja anomaaliate seiret ning hindavad nende olulisust.

Artikkel 89

Õpe ja koolitus

1. Liidu kosmosekasutajad tagavad oma töötajatele sobiliku koolituse kooskõlas lõigetega 2, 3, 4, 5 ja 6.
2. Kõik liidu kosmosekasutajad saavad piisavalt ja pidevalt koolitust ning osalevad VII lisa punktis 7.1 osutatud koolitustes.
3. Liidu kosmosekasutajad tagavad, et kõik töötajad saavad sihtotstarbelist koolitust kooskõlas VII lisa punktiga 7.2.
4. Kõigil liidu kosmosekasutajate heaks töötavatel julgeolekutöötajatel on vajalikud julgeolekualased oskused ja piisav koolitus.
5. Tundlikus keskkonnas tegutsevate või tundlike seadmete või andmetega tegutsevate liidu kosmosekasutajate töötajaid koolitatakse pidevalt kõnealuste ülesannete täitmise parimate meetodite ja tavade valdkonnas.
6. Liidu kosmosekasutajad võtavad intsidentide lahendamisest saadud kogemusi arvesse, ajakohastades toimepidevuse kavasid, koolitussessioone ja töötajate testimisprogramme.

Artikkel 90

Kriisiolukorras teabevahetuse ja avalikustamise põhimõtted

1. Liidu kosmosekasutajad võtavad kasutusele kriisiolukorras teabevahetuse strateegia, mis võimaldab oluliste intsidentide kohta vastutustundlikku teabe avalikustamist ning mis on suunatud ja kohandatud igale järgmisele kategooriale:
 - (a) töötajad, kes osalevad riskijuhtimise ülesannete täitmisel, eelkõige reageerimis- ja taastemeetmete puhul;
 - (b) muud kui punktis a osutatud töötajad, kui kõnealuste töötajatega suhtlemist peetakse sobilikuks, et tagada asutuse üldine teadlikkus lähtuvalt teadmisisvajaduse printsiibist;
 - (c) kliendid, et hoiatada neid või suurendada nende teadlikkust olulistest küberohtudest;
 - (d) kolmanda isiku kasulikku laadungit kandvate satelliitide puhul, kui intsident avaldab kahjulikku mõju satelliidiplatvormi kasutamisele, siis asjaomane kolmandast isikust üksus kooskõlas eelnevalt kindlaks määratud kokkuleppega ning järgides juhiseid, mis on märgitud selle reageerimis- ja suurõnnetusest taastumise kavas.
2. Liidu kosmosekasutajate asutuse struktuuris vastutab vähemalt üks isik lõikes 1 osutatud teabevahetusstrateegia rakendamise eest ja täidab meediaametniku rolli.

Artikkel 91

Intsidentide menetlemine

1. Liidu kosmosekasutajad loovad ja rakendavad intsidenti juhtimise protsessi, mis võimaldab neil kiiresti avastada, tuvastada ja menetleda intsidente ning neile reageerida ning teatada olulistest intsidentidest kooskõlas artikliga 93.

Liidu kosmosekasutajad loovad rollid ja vastutusvaldkonnad eri liiki intsidentide puhul, mida kohandatakse erinevate riskistsenaariumidega.

2. Liidu kosmosekasutajad tagavad, et vähemalt olulistest intsidentidest teatatakse viivitamata riskijuhtimise vanemtöötajatele.

Haldusorgan saab infoturbe juhtiva ametniku, julgeolekjuhi või riskijuhtimise vanemametniku kindlaks määratud korrapäraste ajavahemike järel piisavalt teavet olulise intsidendi kohta, selle mõju hindamise, teabe võetud reageerimis- ja taastemeetmete kohta ning mis tahes täiendavate kontrollide ja menetluste kohta, mis määratakse kindlaks kõnealuse olulise intsidendi asjus võetavate järelmeetmete kontekstis.

3. Kui satelliit kannab kolmanda isiku kasulikku laadungit ja intsident kahjustab satelliidiplatvormi toimimist, siis teavitavad liidu kosmosekasutajad asjaomast kolmandast isikust üksust ning järgivad teises lõigus osutatud eelnevalt kindlaks määratud kokkulepetes ning reageerimis- ja suurõnnetustest taastumise kavades märgitud juhiseid.

Kõnealuste intsidentide kiire ja tulemusliku menetlemise otstarbel sõlmivad liidu kosmosekasutajad lepingud kolmandast isikust üksustega, mille kasulikku laadungit satelliit veab.

4. Liidu kosmosekasutajad võtavad arvesse intsidentide algpõhjuseid, et vältida tulevaste intsidentide toimumist.

Artikkel 92

Tarneahela riskijuhtimine

1. Liidu kosmosekasutajad loovad tarneahela riskijuhtimise raamistiku. Nende lepingud tarnivate tootjate ja teenuseosutajatega sisaldavad tarneahela turvalisusega seotud aspekte, eelkõige infoturbe nõudeid.
2. Liidu kosmosekasutajad tuginevad oma tarneahela riskijuhtimisel strateegiale, millega vähendatakse tarneahela riske, mis hõlmavad vähemalt VII lisa punktis 6 osutatud meetmeid.
3. Liidu kosmosekasutajad koostavad vähemalt nende mitte liidu päritolu kriitilise tähtsusega varade andmiku, mis on artikli 78 lõikes 2 osutatud riskihindamist arvesse võttes vajalikud kosmosemissiooni tulemuslikuks tehnilise juhtimise (näiteks juhtimine orbiidil) säilitamiseks, et oleks võimalik analüüsida kosmosemissioonide sõltuvust vastavatest varadest.
4. Selleks et käesoleva määruse sätteid saaks kohandada teaduslike ja tehniliste edusammudega parimate kättesaadavate meetodite abil, on komisjonil volitus võtta kooskõlas artikliga 113 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta VII lisa punktis 6 sätestatud nõuete loetelu.

3. JAGU

INTSIDENTIDEST TEATAMINE

Artikkel 93

Olulistest intsidentidest teatamine

1. Liidu kosmosekasutajad teatavad [määruse \(EL\) 2021/696 artikli 34 lõikes 4](#) osutatud struktuurile liidu omandis varasid mõjutavatest olulistest intsidentidest.
2. Piiramata lõike 3 kohaldamist teatavad liidu kosmosekasutajad artikli 28 lõikes 1 osutatud pädevatele asutustele olulistest intsidentidest, mis mõjutavad artikli 5 esimese lõigu punktis 21 osutatud varasid. Artikli 28 lõikes 1 osutatud pädevad asutused edastavad omakorda ametile iga teatatud intsidendi kokkuvõtte.
3. Kui liidu kosmosekasutajate puhul on kooskõlas [direktiivi \(EL\) 2022/2555 I](#) või [II lisaga](#) tegemist elutähtsate või oluliste üksustega, siis toimub lõikes 2 osutatud aruandlus direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 10 lõike 1 kohaselt loodud küberturbe intsidentide lahendamise üksuste (edaspidi „CSIRTid“) kaudu või, kui see on kohaldatav, direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 8 lõike 1 kohaselt loodud pädeva asutuse kaudu, kes edastab viivitamata kogu asjakohase teatatud teabe artikli 28 lõikes 1 osutatud pädevatele asutustele, sh mis tahes tehniline toetus ja tagasiside, mida kõnealused CSIRTid või asutused andsid kosmosekasutajatele kõnealuse direktiivi artikli 23 kohaselt.

Kui liidu kosmosekasutajad on määratud kindlaks elutähtsa teenuse osutajatena kooskõlas direktiiviga (EL) 2022/2557, siis määravad liikmesriigid kindlaks, kas liidu kosmosekasutajad esitavad esimeses lõigus osutatud aruanded otse artikli 28 lõikes 1 osutatud pädevatele asutustele või kõnealuse direktiivi artiklis 15 osutatud asutustele muul viisil.

Lõike 7 sätteid kohaldatakse sel juhul vastavalt edastatava teabe suhtes.

4. Liidu kosmosekasutajate puhul, kes on vastavalt elutähtsad või olulised üksused kooskõlas [direktiivi \(EL\) 2022/2555 I](#) või [II lisaga](#) või kes on elutähtsa teenuse osutajad kooskõlas [direktiiviga \(EL\) 2022/2557](#), kohaldatakse lõigetes 2 ja 3 osutatud aruandlusnõudeid piiramata vastavalt [direktiivi \(EL\) 2022/2555 artiklis 23](#) sätestatud aruandluskohustuste kohaldamist või [direktiivi \(EL\) 2022/2557](#) artikli 15 lõigetes 1 ja 2 osutatud teatamiskohustuste kohaldamist.
5. Piiramata tehnilisi sisendeid, nõuandeid, heastamismeetmeid ja edasisi järeelmeetmeid, mille CSIRTid võivad vajaduse korral kooskõlas riikliku õigusega [direktiivi \(EL\) 2022/2555 artikli 11](#) kohaselt võtta, võivad pädevad asutused anda tagasisidet liidu kosmosekasutajatele, tehes kättesaadavaks mis tahes asjakohase anonüümitud teabe küberohtude kohta, ning nad võivad arutada parandusmeetmeid või piiriülese võimaliku kahjuliku mõju minimeerimise ja leevendamise viise.
6. Intsidenti käsitatakse olulisena, kui:
 - (a) see on põhjustanud või võib põhjustada liidu kosmosekasutajate kosmosetegevuse või osutatavate teenuste tõsise katkestuse või märkimisväärse rahalise kahju asjaomastele liidu kosmosekasutajatele;
 - (b) see avaldab mõju muule füüsilisele või juriidilisele isikule, põhjustades märkimisväärset materiaalsel või immateriaalsel kahju.
7. Liidu kosmosekasutajad esitavad ametile lõikes 1 osutatud nõude asjus ja pädevatele asutustele lõikes 2 osutatud nõude asjus järgmise teabe:
 - (a) põhjendamatu viivitusest ja igal juhul 12 tunni jooksul alates olulisest intsidentist teada saamisest liidu omandis varade puhul ja 24 tunni jooksul artikli 5 esimese lõigu punktis 21 osutatud varade puhul varajane hoiatus, milles on märgitud, kas olulise intsidendi võis põhjustada ebaseaduslik või kuritahtlik tegevus või kas sellel võib olla piiriülene mõju;

- (b) põhjendamatu viivitusest ja igal juhul 72 tunni jooksul alates olulisest intsidendist teada saamisest aruanne, millega ajakohastatakse punktis a osutatud teavet ning antakse esialgne hinnang olulisele intsidendile, sealhulgas selle tõsidusele ja mõjule ning võimaluse korral ka turvarikke indikaatoritele;
- (c) pädeva asutuse või, kui see on kohaldatav, ameti taotlusel vahearuanne, mis sisaldab ajakohastatud teavet olukorra kohta;
- (d) hiljemalt ühe kuu möödumisel punktis b osutatud aruande esitamisest lõpparuanne, mis sisaldab järgmist teavet:
 - (i) olulise intsidendi, sealhulgas selle raskusastme ja mõju üksikasjalik kirjeldus;
 - (ii) ohu liik või algpõhjus, mis on olulise intsidendi tõenäoliselt põhjustanud;
 - (iii) juba kohaldatud ja kohaldamisel olevad leevendusmeetmed;
 - (iv) kui see on kohaldatav, siis olulise intsidendi piiriülene mõju;
- (e) kui oluline intsident on punktis d osutatud lõpparuande esitamise ajal veel toimumas, siis selle hetke seisuga eduaruanne ning samuti lõpparuanne ühe kuu jooksul alates olulise intsidendi lahendamise kuupäevast.

Komisjonil on õigus võtta artikli 113 kohaselt vastu käesolevat määrust täiendavaid delegeeritud õigusakte, määrates kindlaks kriteeriumid, mille alusel saab teha kindlaks, mis on liidu kosmosekasutaja elluviidava kosmosetegevuse või tema osutatavate teenuste tõsine katkestus, nagu on osutatud lõike 6 punktis a, sh asjakohased olulisuse künnised.

8. Komisjonil on volitus võtta kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega vastu rakendusakte, et määrata üksikasjalikult kindlaks lõike 7 kohaselt esitatava teabe sisu ning määrata kindlaks kõnealuse teabe teatamise vormid ja menetlused.

Artikkel 94

Liidu kosmosekerksuse võrgustik

1. Liidu kosmosekerksuse võrgustik (edaspidi „EUSRN“) luuakse eesmärgiga toetada ameti ja pädevate asutuste tegevuse kooskõlastamist ja teabevahetust nende vastavate volituste täitmisel liidu omandis varade ning artikli 5 esimese lõigu punktis 21 osutatud varade puhul.
2. EUSNR täidab järgmisi ülesandeid:
 - (a) tagada pädevate asutuste järjepidevad lähenemisviisid, kui nad annavad artikli 93 lõikes 5 osutatud nõuandeid ja toetust, ning toetada liidu kosmosekasutajaid oluliste intsidentide seire ja menetlemise puhul järjepidevuse saavutamisel;
 - (b) vältida artikli 5 esimese lõigu punktis 21 osutatud varasid mõjutavate oluliste intsidentide puhul kahjulikku mõju määru (EL) 2021/696 artiklis 1 osutatud liidu kosmoseprogrammi toimimisele ning edendada sel otstarbel vajalikku tegevuse kooskõlastamist ning toetada komisjoni ja ametit meetmete võtmisel, mis on vajalikud kõnealuse kahjuliku mõju leevendamiseks määru (EL) 2021/696 artiklites 28, 29 ja 34 osutatud volituste alusel, et täita kõnealuse määru artikli 4 lõike 1 punktis c osutatud eesmärgid;

- (c) tagada määruse (EL) 2021/696 artikli 34 lõike 6 ja artikli 42 kohaselt võetud riiklike meetmete sidusus liikmesriikide territooriumil asuvate varade ja taristu kaitseks maapealsetes taristutes, mis on liidu kosmoseprogrammi olemuslik osa;
 - (d) käsitleda kosmosetaristu varasid mõjutavate riskide mis tahes asjakohast muutumist, edendada järjepidevat lähenemisviisi liidu kosmosesektori küberriski seires ja haldamises, käsitleda parimaid tavasid ja jagada teavet sobilike kerksusmeetmete kohta;
 - (e) korraldada ühiseid kohtumisi direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 14 lõike 1 kohaselt loodud võrgu- ja infoturbe koostöörühmaga või kõnealuse direktiivi artikli 16 lõike 1 kohaselt loodud Euroopa küberkriisiga tegelevate kontaktasutuste võrgustikuga (edaspidi „EU-CyCLONe“), et vahetada kosmosesektori kohta asjakohast teavet, mis käsitleb küberohte, intsidente, haavatavusi, teadlikkuse suurendamise algatusi, koolitusi, õppusi ja oskusi, suutlikkuse suurendamist, standardeid ja tehnilisi kirjeldusi.
3. EUSRN koosneb pädevate asutuste, komisjoni, ameti ja Euroopa välisteenistuse esindajatest.
- Kui see on asjakohane, siis võivad komisjon või amet kutsuda muude liidu institutsioonide, asutuste või organite, eelkõige Euroopa Liidu Küberturvalisuse Ameti (edaspidi „ENISA“), Euroopa Kaitseagentuuri (edaspidi „EDA“) või Euroopa liidu sõjalise staabi (edaspidi „ELSS“) esindajaid osalema EUSRNi konkreetsetel istungitel.
4. EUSRN vahetab korrapäraselt teavet määruse (EL) 2022/2555 artiklis 15 osutatud küberturbe intsidentide lahendamise üksuste võrgustikuga (edaspidi „CSIRTide võrgustik“), ENISAg ja kõnealuse direktiivi artiklis 16 osutatud Euroopa küberkriisiga tegelevate kontaktasutuste võrgustikuga (edaspidi „EU-CyCLONe“) ning annab neile aru, et esitada ajakohast teavet olukorra muutumise kohta ja hinnanguid oluliste intsidentide puhul, mis mõjutavad käesoleva määruse artikli 5 esimese lõigu punktis 21 osutatud varasid, ning arutada mis tahes võimalikke tagajärgi, mida olulised intsidendid võivad avaldada kõnealuse direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatele muudele sektoritele ja teenustele.
5. Komisjon tagab tegevuse kooskõlastamise EUSRNi ja direktiivi (EL) 2022/2557 artikli 19 kohaselt loodud elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse töörühma vahel ning EUSRNi ja direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 14 kohaselt loodud koostöörühma vahel.
6. EUSRN tuleb kokku korrapäraselt ja vähemalt kaks korda aastas. Tehniliste töörühmade eesistuja on amet.
- Lisaks esimeses lõigus osutatud korrapärasele kohtumistele korraldab EUSRN iga 18 kuu tagant üldistungi, mille teema on kosmose valdkonnas strateegilise koostöö edendamine ning asjakohaste uuenduste ja analüüside jagamine. Üldistungite eesistuja on komisjon.

4. JAGU

TEABE JAGAMINE JA TEADLIKKUS

Artikkel 95

Küberohtude kohta teabe jagamine

1. Liidu kosmosekasutajad võivad vabatahtlikkuse alusel vahetada omavahel teavet küberturvalisuse valdkonnas, sh asjakohast teavet küberrünnete, küberohtude, elektrooniliste häirete (nt segamine ja võltsimine), turvarikke indikaatorite, vastaste taktikate, meetodite ja menetluste, ohuolukordade ja haavatavuste kohta, vahetada ohusubjektipõhist teavet ning jagada küberturvalisuse hoiatusi ja soovitusi küberrünnete avastamist võimaldavate küberturvalisuse vahendite seadistamiseks selles ulatuses, milles kõnealune teabe jagamine:
 - (a) toimub intsidentide vältimise, avastamise, neile reageerimise, neist taastumise või nende mõju leevendamise eesmärgiga;
 - (b) suurendab küberturvalisust ja liidu kosmosekasutajate üldist kerksust, eelkõige suurendades teadlikkust küberohtudest, piirates või takistades kõnealuste ohtude võimet levida, toetades kaitsevõime ja ühiste teadmiste arendamist, et parandada haavatavustega seotud olukorda, ohtude avastamist, leviku tõkestamise ja vältimise meetodeid, mõju maandamise strateegiaid, reageerimis- ja taastumisetappe või edendades koostööpõhiseid küberohtude uuringuid avaliku ja erasektori üksuste vahel;
 - (c) toimub liidu kosmosekasutajate usaldatud kogukondades;
 - (d) toimub selliste kokkulepete alusel, mis kaitsevad jagatava teabe potentsiaalselt tundlikku laadi ning mille suhtes kohaldatakse tegevusreegleid, austades täielikult ärisaladuse ja isikuandmete kaitse põhimõtteid kooskõlas määrusega (EL) 2016/679 ning konkurentsipoliitika suuniseid.
2. Lõike 1 punktis d osutatud kokkulepetes:
 - (a) määratakse kindlaks teabe jagamise kokkulepetega liitumise ja nendes osalemise tingimused ning jagatava teabe liik;
 - (b) määratakse kindlaks tegevuslikud aspektid, nagu sihtotstarbeliste IKT platvormide ja automatiseerimise vahendite kasutamine;
 - (c) määratakse kindlaks üksikasjad, mis reguleerivad avaliku sektori asutuste osalemist teabe jagamise kokkulepetes ning volitusi, mis kõnealustel asutustel võivad nendes kokkulepetes osalemisel olla.
3. Liidu kosmosekasutajad teavitavad pädevaid asutusi lõikes 1 osutatud küberturvalisuse teabe jagamise kokkulepetes osalemisest kõnealuste kokkulepete sõlmimisel ja lõpetamisel.
4. Komisjon edendab ameti abiga lõike 1 punktis d osutatud küberturvalisuse teabe jagamise kokkulepete sõlmimist, toetades või edendades ELi kosmoseteabe jagamise ja analüüsimise keskuse loomist.

III peatükk

KOSMOSETEGEVUSE KESKKONNAKESTLIKKUS

Artikkel 96

Kosmosetegevuse keskkonnajalajälg

1. Kestlikkus hõlmab kestlikkust kosmoses ja kestlikkust Maal (keskkonnakestlikkus).
2. Liidu kosmosekasutajad (v.a need, kellele on osutatud artikli 10 lõikes 4), arvutavad oma elluviidava kosmosetegevuse keskkonnajalajälje.

3. Liidu kosmosekasutajad nõuavad lepingu alusel oma tarnijatelt, et nad esitaksid kõik andmed, mida liidu kosmosekasutajad vajavad lõikes 2 osutatud kohustuste täitmiseks.
4. Taotluse esitajad võivad artiklis 6 osutatud loataotluse osana esitada pädevatele asutustele keskkonnajalajälje deklaratsiooni.
5. Keskkonnajalajälje deklaratsioon kinnitab, et liidu kosmosekasutajad on arvutanud kooskõlas artikliga 97 selle kosmosetegevuse keskkonnajalajälje, mida nad kavatsevad ellu viia.
6. Lõikes 4 osutatud keskkonnajalajälje deklaratsioonile lisatakse kõik järgmine:
 - (a) keskkonnajalajälje sertifikaat, mis väljastatakse kooskõlas artikli 98 lõikega 2;
 - (b) keskkonnajalajälje deklaratsiooni tulemusi toetav keskkonnajalajälje uuring;
 - (c) koondatud ja jaotatud andmekomplektid, mille alusel keskkonnajalajälg on kooskõlas lõikega 2 arvutatud;
 - (d) tõendid komisjonile koondatud ja jaotatud andmekomplektide edastamise kohta kooskõlas artikli 99 lõike 1 esimese lõiguga.
7. Keskkonnajalajälje deklaratsioon sisaldab järgmist teavet:
 - (a) liidu kosmosekasutajate nimi, registreeritud käibenimi või registreeritud kaubamärk, nende postiaadress ja elektroonilised kontaktandmed;
 - (b) teave kosmosetegevuse liigi kohta, mida on kavas ellu viia, ning toodete, ainete või materjalide liigi kohta, mille kohta keskkonnajalajälje deklaratsioon on esitatud;
 - (c) tõendid, et keskkonnajalajälg on arvutatud ja seda on kontrollitud kooskõlas normidega, mis on sätestatud artikli 97 lõike 4 kohaselt vastu võetud rakendatud õigusaktis;
 - (d) keskkonnajalajälje suutlikkusklass, kuhu kosmoseaparaat kuulub kooskõlas normidega, mis on sätestatud artikli 97 lõike 4 kohaselt vastu võetud rakendatud õigusaktis.

Komisjonil on volitus võtta vastu rakendusakte kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega, et kehtestada lõike 6 esimese lõigu kohaselt esitatava teabe vormid ja sisu.
8. Järgmised liidu kosmosekasutajad on kuni 31. detsembrini 2031 vabastatud artiklites 96, 97, 98, 99 ja 100 sätestatud kohustuste täitmisest:
 - (a) väikeettevõtjad;
 - (b) teadus- ja haridusasutused.

Artikkel 97

Kosmosetegevuse keskkonnajalajälje arvutamine ja kontrollimine

1. Kosmosetegevuse keskkonnajalajälg hõlmab kosmosemissioone, mis viiakse ellu mis tahes Maa orbiidil, sh nn ärastusorbiidil.
2. Artikli 96 lõikes 2 osutatud arvutus hõlmab kogu tegevust, mis viiakse ellu kosmosemissiooni kogu olelusingi vältel, sh esialgsetes etappides, nagu

kavandamine ja arendamine, tootmisetapis, käitamise etappides ja olelusingi lõpu etappides.

3. Liidu kosmoseprogrammi ja liidu turvalise ühenduse programmi raames elluviidava kosmosetegevuse keskkonnajalajälg hõlmab komponente, millele on osutatud määruse (EL) 2021/696 artikli 3 lõike 1 punktides a–c ja e ning [määruse \(EL\) 2023/588 artiklis 1](#).
4. Komisjonil on kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega volitus võtta vastu rakendusakte, et määrata kindlaks kosmosetegevuse keskkonnajalajälje arvutamise ja kontrollimise meetod, võttes arvesse teaduslikult usaldusväärseid hindamismeetodeid ja asjakohaseid rahvusvahelisi standardeid, mis on vastavuses komisjoni soovitusega (EL) 2021/2279¹⁸. Kõnealused rakendusaktid vaadatakse läbi, et võtta arvesse teaduslikke ja tehnoloogია arenguid ning kohaneda tehnoloogia edusammudega.

Artikkel 98

Keskkonnajalajälje sertifikaat

1. Artikli 7 lõike 1 kohaselt loa taotlemisel on taotluse esitajal sertifikaat, mis kinnitab, et tema kavandatava kosmosetegevuse keskkonnajalajälg on arvutatud kooskõlas artikli 96 lõikes 2 sätestatud nõuetega.
2. Lõikes 1 osutatud sertifikaadi väljastab artiklite 96, 97, 98, 99 ja 100 otstarbel tehnilist hindamist, sh kontrolli ja valideerimist läbiviiv kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniline asutus.

Artikkel 99

Andmekomplektide edastamine liidu keskkonnajalajälje andmebaasi

1. Enne kooskõlas artikli 7 lõikega 1 loataotluse esitamist edastavad taotluse esitajad komisjonile koondatud ja jaotatud andmekomplektid, millele on osutatud artikli 96 lõike 6 punktis c.

Komisjon lisab need andmekomplektid liidu andmebaasi, kus hoitakse keskkonnajalajäljega seotud andmeid, ja esitab taotluse esitajatele tõendi nende laekumise kohta.
2. Kahe nädala jooksul alates kolmanda riigi kosmosekasutajatele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele nende URSOs registreerimise otsuse kohta teatamisest edastab amet komisjonile keskkonnajalajälje andmeid sisaldavasse liidu andmebaasi lisamiseks artikli 96 lõike 6 punktis c osutatud koondatud ja jaotatud andmekomplektid, mille kõnealused kosmoseteenuse osutajad on esitanud kooskõlas artikli 15 lõike 1 esimese lõiguga või artikli 15 lõikega 2 URSOs registreerimise taotluses.

Komisjon esitab tõendi laekumise kohta.
3. Komisjon tagab jaotatud andmekomplektidesse lisatud andmete konfidentsiaalsuse.

¹⁸ Komisjoni 15. detsembri 2021. aasta soovitus (EL) 2021/2279 toodete ja organisatsioonide olelusingi keskkonnatoime mõõtmisel ja teatavakstegemisel kasutatavate keskkonnajalajälje määramise meetodite kasutamise kohta (ELT L 471, 30.12.2021, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2021/2279/oj>).

4. Komisjon teeb lõikes 1 osutatud koondatud andmekomplektid üldsusele kättesaadavaks liidu keskkonnajalajälje andmebaasi kaudu.

Artikkel 100

Jaotatud andmekomplektide kasutamine poliitikakujundamiseks

1. Komisjon kasutab artiklis 99 osutatud jaotatud andmekomplekte ainult poliitikakujundamise otstarbel, regulatiivsete ajakohastuste esitamiseks ja tuletatud andmekomplektide loomiseks.
2. Liidu kosmosekasutajad, kolmanda riigi kosmosekasutajad ja rahvusvahelised organisatsioonid jäävad artikli 99 kohaselt edastatud koondatud ja jaotatud andmekomplektides sisalduvate andmete täielikeks omanikeks.
3. Liit saab üleilmsed intellektuaalomandi ainuõigused, mis on seotud tuletatud andmekomplektidega, mis on loodud lõikes 1 osutatud jaotatud andmekomplektide alusel.

IV peatükk

KOSMOSEPÕHISED OPERATSIOONID JA TEENUSED

Artikkel 101

Kosmosepõhised operatsioonid ja teenused

1. Kosmosepõhiseid operatsioone ja teenuseid ellu viivad liidu kosmosekasutajad täidavad käesolevas artiklis ja VIII lisas sätestatud nõudeid alates 1. jaanuarist 2034.
2. Liidu omandis varade puhul, on minisatelliidi klassist suurematel kosmoseaparaatidel, mida liidu kosmosekasutajad käitavad, minimaalne tehniline võimekus saada kosmoseteenuseid.
3. Lõikes 2 osutatud minimaalse tehnilise võimekuse tagamise otstarbel varustatakse liidu kosmosekasutajate kasutatav kliendist kosmoseaparaat kosmoseaparaadi teenindamise liidestega (edaspidi „SSI“).
4. Komisjonil on õigus võtta artikli 113 kohaselt vastu käesolevat määrust täiendavaid delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad järgmist:
 - (a) sihtotstarbelise tegevusrežiimi põhiomadused teenuse puhul, mis tagab kliendist kosmoseaparaadi koostöökäitumise ning minimeerib kokkupõrke ja häirete riski pärast teenindamist;
 - (b) kui kosmoseprügi objektid ohustavad teist kosmoseaparaati ja suurendavad orbiidil saaste tekkimise riski, siis nõuded, mis on vajalikud, et võimaldada prügi orbiidilt kõrvaldamist kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste abil (aktiivne prügi kõrvaldamine), sh operatsioonide kontseptsiooni suhtes kohaldatavad nõuded.
5. Komisjon kehtestab rakendusaktidega:
 - (a) lõikes 3 osutatud sihtotstarbelise SSI kavandamise põhimõtted;
 - (b) komponeeritavate ja vahetatavate funktsionaalsete satelliidimoodulite (edaspidi „satAPPid“) kavandamise põhimõtted, mille saab ühendada kosmoseaparaadiga, et tagada kosmoseaparaadi uued funktsioonid või kasulik laadung, kasutades SSIsid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

V peatükk

ORBIIDIL LIIKLEMISE EESKIRJAD

Artikkel 102

Kokkupõrke vältimise üksuse poolsed järelevalvelased läbivaatamised ja ajakohastused

1. Pädev asutus võib taotleda artikli 64 lõikes 1 osutatud liidu kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutajalt ajakohase teabe esitamist tema kosmoseaparaadi kohta igaaastase aruandluse või konkreetsete uurimiste kontekstis, mis liidu kosmoseaparaadi käitajate puhul ellu viiakse.
2. Kõnealuste taotluste laekumise korral teatab artikli 64 lõikes 1 osutatud liidu kokkupõrke vältimise kosmoseteenuse osutaja pädevale asutusele, kas:
 - (a) liidu kosmoseaparaadi käitaja võetud meetmed vastavad kosmosemissiooni kõigi etappide vältel nõuetele, mis on määratud kindlaks artikli 70 lõike 2 esimeses lõigus osutatud kosmoseprügi olukorra leevendamise kavades;
 - (b) asukoht orbiidil on kooskõlas valitud orbiidiga vastavalt artiklile 69;
 - (c) liidu kosmoseaparaadi käitaja täidab nõudeid, mis on sätestatud artikli 64 lõigetes 1, 2, 3 ja 4 ning, kui see on kohaldatav, artikli 101 lõikes 3.

Artikkel 103

Kokkupõrke vältimise manöövrите tingimused suurt huvi pakkuva sündmuse puhul

1. Kui artikli 64 lõikes 1 osutatud kokkupõrke vältimise üksus avaldab kahe manööverdatava kosmoseaparaadi vahelise suurt huvi pakkuva sündmuse hoiatuse ja otsustab, et kaks asjaomast kosmoseaparaati peavad tegema kokkupõrke vältimise manöövri, siis põhineb nende kokkupõrke vältimise manööver järgmistel põhimõtetel:
 - (a) nende puhul võetakse suurimas võimalikus ulatuses arvesse mehitatud sõidukite kaitset;
 - (b) nende puhul vähendatakse algset kokkupõrkeriski vähemalt ühe suurusjärgu võrra alla suurt huvi pakkuva sündmuse hoiatuse manööverdamise künnise ning
 - (c) need ei tekita põhjendamatut riski teistele konjunktsioonidele.
2. Kui mõlemad kosmoseaparaadid on registreeritud artikli 64 lõikes 1 osutatud kokkupõrke vältimise üksuse juures, siis proovivad liidu kosmoseaparaadi käitajad mõistliku aja jooksul leppida kokku strateegias lõikes 1 osutatud kokkupõrke vältimise manöövrите rakendamiseks kõnealuse kokkupõrke vältimise üksuse koordineerimise all.
3. Kui lõike 2 asjus mõistliku aja jooksul kokkuleppele ei jõuta, siis teeb artikli 64 lõikes 1 osutatud kokkupõrke vältimise üksus ettepaneku tegevusstrateegia kohta. Kõnealuse strateegia puhul võetakse arvesse eelisõiguse norme vähemalt järgmiste elementide põhjal:

- (a) mehitatud sõiduki kaitse;
 - (b) kogumisse kuuluva kosmoseaparaadi hõlmatus;
 - (c) kokkupõrke vältimise manöövrите tegemise suutlikkus;
 - (d) kosmoseaparaadi seisund;
 - (e) kosmoseaparaadi orbiitide ekstsentrilisus;
 - (f) kosmoseaparaadi vanus;
 - (g) vastava kosmosemissiooni etapp ja liik.
4. Kui üks kahest kosmoseaparaadist ei ole artikli 64 lõikes 1 osutatud kokkupõrke vältimise üksuse juures registreeritud, siis loob kõnealune üksus kontakti vastava kosmoseaparaadiga.
5. Lõike 4 alusel eduka kontakti loomisel teeb artikli 64 lõikes 1 osutatud kokkupõrke vältimise üksus võimaluste piires järgmist:
- (a) vahetab teavet kokkupõrkeriskide arvutamiseks kasutatud vahendite ja meetodite kohta;
 - (b) jagab kogu vajalikku teavet ja kõiki arvutustulemusi, et tagada kokkupõrke vältimine;
 - (c) määrab koostöös mõlema kosmoseaparaadi käitajaga kindlaks parimad kokkupõrke vältimise manöövrid, võttes arvesse lõikes 3 täpsustatud manöövrите tegevuskava elemente.
6. Kui lõikes 4 osutatud kontaktid ei ole edukad või kui pärast mõistliku aja möödumist ei ole võimalik kontakte algatada, siis soovib artikli 64 lõikes 1 osutatud kokkupõrke vältimise üksus liidu kosmoseaparaadi käitajale tegevusstrateegiat, millega tagatakse vähemalt lõikes 1 kirjeldatud põhimõtete austamine, ning ta teavitab teist liidu kosmoseaparaadi käitajat kavandatud meetmetest.

VI peatükk

STANDARDIMINE JA ÜHTSED KIRJELDUSED

Artikkel 104

Standardid

1. Komisjon taotleb kooskõlas [määruse \(EL\) nr 1025/2012 artikli 10 lõikega 1](#) ühelt või enamalt Euroopa standardiorganisatsioonilt standardite koostamist järgmiste oluliste nõuete kohta:
- (a) artiklil 72 lõike 2 esimeses lõigus sätestatud nõuded artikli 72 lõikele 1 vastavuse tõendamiseks;
 - (b) artiklil 25 lõike 5 esimeses lõigus sätestatud nõuded artikli 25 lõikele 2 vastavuse tõendamiseks.

Esimeses lõigus osutatud standardimise taotluste koostamisel võib komisjon võtta arvesse olemasolevaid Euroopa või rahvusvahelisi standardeid, mis on kasutusel või väljatöötamisel, et lihtsustada standardite koostamist kooskõlas [määrusega \(EL\) nr 1025/2012](#).

2. Kui lõikes 3 osutatud tingimused on täidetud, siis võtab komisjon vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse ühtsed kirjeldused, mis hõlmavad tehnilisi nõudeid, millega tagatakse viis täita lõike 1 esimeses lõigus osutatud olulisi nõudeid.
3. Lõikes 2 osutatud rakendusaktid võetakse vastu kõigil järgmistel juhtudel, kui komisjon on kooskõlas [määruse \(EL\) nr 1025/2012 artikli 10 lõikega 1](#) taotlenud ühelt või enamalt Euroopa standardiorganisatsioonilt lõike 1 esimeses lõigus osutatud oluliste nõuete standardi koostamist ja tekib üks järgmistest olukordadest:
 - (a) kõnealused nõuded ei ole hõlmatud harmoneeritud standardite või nende osadega, mille viited on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*;
 - (b) nõuded on hõlmatud harmoneeritud standardite või nende osadega, mille viited on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*, aga kõnealuste standardite või nende osade kohaldamine põhjustab olulistele nõuetele mittevastavuse või
 - (c) kui komisjon on seisukohal, et on vaja lahendada kiireloomuline probleem.Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 114 lõikes 3 osutatud nõuandemenetlusega.

V jaotis

SAMAVÄÄRSUST KINNITAVAD OTSUSED, RAHVUSVAHELISED LEPINGUD JA RAHVUSVAHELISTE ORGANISATSIOONIDE SUHTES KOHALDATAVAD KORRAD

Artikkel 105

Samaväärsus

1. Komisjon võib üksikasjaliku hindamise alusel ja kooskõlas artikli 114 lõikega 2 võtta rakendusaktidega vastu samaväärsust kinnitava otsuse, mille kohaselt tagab kolmanda riigi õigus- ja järelevalveraamistik, et kõnealuses kolmandas riigis asutatud kolmanda riigi kosmosekasutajad vastavad õiguslikult siduvatele nõuetele, mis on samaväärsed käesolevas määruses sätestatud nõuetega ning mille suhtes kohaldatakse kõnealuses kolmandas riigis tulemuslikku järelevalvet ja tagatakse nende täitmine.
2. Kolmanda riigi õigus- ja järelevalveraamistikku käsitatakse käesoleva määrusega samaväärsena, kui see raamistik vastab kõigile järgmistele tingimustele:
 - (a) selles kolmandas riigis asutatud kolmanda riigi kosmosekasutajad saavad tegutseda loa alusel ning nende suhtes kohaldatakse pidevalt tõhusat järelevalvet ja nõuete täitmise tagamist,
 - (b) kõnealuses kolmandas riigis asutatud kolmanda riigi kosmosekasutajate suhtes kohaldatakse õiguslikult siduvaid norme, mis on võrdväärsed artiklis 15 sätestatud nõuetega, ning
 - (c) kõnealuse kolmanda riigi õigus- ja järelevalveraamistikus on ette nähtud tulemuslik samaväärne süsteem kolmanda riigi õiguskorra kohaselt loa saanud kosmoseteenuse osutajate tunnustamiseks.
3. Komisjon võib lisada samaväärsust kinnitavatele otsustele konkreetseid tingimusi, näiteks kui kolmanda riigi kosmosekasutaja pakutavate kosmosepõhiste andmete või

osutatavate kosmoseteenuste ulatus ja kohaldamisala võib olla liidu jaoks strateegilise olulisusega või eesmärgiga tagada, et komisjonil, ametil ja pädevatel asutustel on vajalikud vahendid õigusliku arbitraaži vältimiseks.

Otsuses täpsustatakse, kas see tehakse konkreetseks ajavahemikuks.

4. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu kord aastas samaväärsust kinnitavatest otsustest, mille komisjon on aruandeaastal teinud või tagasi võtnud.
5. Amet sõlmib nende kolmandate riikide asjaomaste pädevate asutustega koostöökokkulepped, kelle õigus- ja järelevalveraamistik on tunnistatud vastavalt lõikele 1 samaväärseks.

Koostöökokkuleppes sätestatakse vähemalt järgmine:

- (a) ameti ja kõnealuse kolmanda riigi asjaomaste järelevalveasutuste teabevahetuse mehhanismid, sealhulgas juurdepääs ameti küsitud kogu teabele kolmandates riikides loa saanud kolmanda riigi kosmosekasutajate kohta;
 - (b) ameti kiire teavitamise mehhanismid, kui kolmanda riigi pädev asutus on seisukohal, et kolmanda riigi kosmosekasutajad, kelle amet on kooskõlas artikliga 24 URSo registreerinud, on rikkunud kõnealuses kolmandas riigis tegevusloa saamise tingimusi või muud õigusakti, mida kõnealuse kolmanda riigi kosmosekasutajad peavad järgima;
 - (c) tegevuse koordineerimise menetlused, sh uurimine ja kohapealsed kontrollid, mida amet võib teha koostöös liikmesriikide pädevate asutustega, kui ta on sellest kolmanda riigi pädevat asutust nõuetekohaselt teavitanud.
6. Komisjon teeb koostöös ametiga seiret, kas kolmanda riigi õigus- ja järelevalveraamistik on jätkuvalt samaväärne käesolevas määruses sätestatud nõuetega.

Kui kolmanda riigi õigus- ja järelevalveraamistik ei ole enam samaväärne, siis tunnistab komisjon kõnealuse samaväärsust kinnitava otsuse kehtetuks.

Artikkel 106

Rahvusvahelised lepingud kolmandate riikidega

1. Liit võib sõlmida koostöölepinguid kolmandate riikidega käesoleva määrusega hõlmatud küsimustes, eelkõige et:
 - (a) edendada käesoleva määrusega hõlmatud normide vastastikust tunnustamist;
 - (b) edendada kolmandate riikide asjaomaste asutuste ja tehniliste asutuste ning kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliste asutuste tehtud tehniliste hindamiste vastastikust tunnustamist;
 - (c) määrata kindlaks artiklis 19 osutatud startimisteenuste jaoks erandite tegemise üksikasjad ja menetlused;
 - (d) määrata kindlaks tingimused liidu kosmoseteenuste või kosmosepõhiste andmete jaoks, mille on pakkunud kolmanda riigi kosmosekasutaja, mis on valitsusüksus või mis käitab või omab kosmosetaristu sõjalisi vahendeid, sh kui neid kasutatakse tsiviilotstarbel.
2. Amet võib teha koostööd kolmandate riikide asjaomaste järelevalveasutustega, mida ei ole lõike 1 punktis b nimetatud, ning võib komisjoni heakskiidul sõlmida

rahvusvaheliste organisatsioonide kõnealuste asutuste või organitega vastastikuse mõistmise memorandumid ja koostöölepinguid.

Artikkel 107

Rahvusvaheliste organisatsioonide suhtes kohaldatavad korrad

1. Komisjon võib rahalist toetust käsitlevate lepingute alusel usaldada rahvusvahelisele organisatsioonile liidu omandis varade käitamise ülesannete täitmise.

Kõnealustes rahalist toetust käsitlevates lepingutes määratakse kindlaks tingimused ning praktiline ja tegevuslik kord, mille alusel kontrollitakse, kuidas kõnealune rahvusvaheline organisatsioon täidab IV jaotises märgitud nõudeid.

2. Kui rahvusvaheline organisatsioon kasutab artikli 5 esimese lõigu punktis 21 osutatud varasid, siis tagavad liikmesriigid kõnealuse rahvusvahelise organisatsiooni vastavuse IV jaotises sätestatud nõuetele artikli 6 lõikes 1 osutatud lubade kontekstis.
3. Kui rahvusvaheline organisatsioon käitab kosmosetaristu enda varasid, siis tegutseb liit kõnealuse rahvusvahelise organisatsiooniga lepingute sõlmimise nimel.

Esimeses lõigus osutatud lepingus määratakse kindlaks tingimused ning praktiline ja tegevuslik kord, mille alusel kontrollitakse, kuidas kõnealune rahvusvaheline organisatsioon täidab IV jaotises märgitud nõudeid, võttes nõuetekohaselt arvesse selle institutsioonilist raamistikku.

Artikkel 108

Suhted Euroopa Kosmoseagentuuriga

1. Liit tegutseb Euroopa Kosmoseagentuuriga (edaspidi „ESA“) lepingu sõlmimise nimel, et edendada käesoleva määruse eesmärgi ning tugevdada liidu ja ESA koostööd.
2. Lõikes 1 osutatud lepingus määratakse kindlaks tingimused, mille alusel ESA rakendab IV jaotises sätestatud nõudeid, ning praktilised ja tegevuslikud korraldused, et tagada kõnealuste nõuete rakendamise kontroll ning eelkõige:
 - (a) kui ESA ei ole liidu omandis varade käitaja, siis kord, mis on vajalik, et ESA saaks teha tehnilise hindamise, mis võimaldab komisjonil hinnata liidu omandis varasid kasutava liidu kosmosekasutaja vastavust käesolevas määruses sätestatud nõuetele, et väljastada luba ja teha pidevat järelevalvet, millele on osutatud artikli 11 lõike 1 esimeses lõigus;
 - (b) kui ESA kasutab liidu omandis varasid või need on tema valduses, siis vajalikud korraldused ja tingimused, et võimaldada tehnilist hindamist ning lubade väljastamise ja järelevalve ülesannete täitmist;
 - (c) mis tahes toetus, mida ESA võib anda standardimiseks vajalike tehniliste kirjelduste puhul komisjoni järelevalve all, võttes arvesse kosmosetegevuse kehtivaid rahvusvahelisi tehnilisi standardeid.
3. ESA võib toetada liikmesriike, tehes tehnilisi hindamisi kooskõlas artikli 8 lõike 1 punktiga b.

Lõikes 1 osutatud lepingus määratakse kindlaks tingimused, mille alusel ESA saab tunnustada kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilise asutuseks.

4. ESA võib komisjoni taotlusel osaleda vaatleja või liikmena ükskõik millises asjakohases tehnilises nõustamisrühmas, mis võidakse käesoleva määruse alusel luua.

VI jaotis

TOETAVAD MEETMED

I peatükk

SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE MEETMED

Artikkel 109

Suutlikkuse suurendamine

1. Komisjon toetab kosmosekasutajaid, pädevaid asutusi ja kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilisi asutusi käesoleva määruse rakendamisel järgmiselt:
 - (a) töötades tihedas koostöös ameti ja ENISAgaga vajadust mööda välja suunismaterjalid, meetodikad ja parimad tavad järgmistes valdkondades:
 - (i) artikli 112 lõike 4 kohaselt väljastatud liidu kosmoseohutuse märgiste kasutamine riiklikul tasandil elluviidavate riigihankemenetluste kontekstis;
 - (ii) nõuded, mida kohaldatakse uute või arendatavate valdkondade suhtes, nagu orbiidil teenindamine või orbiidil liiklemise eeskirjad;
 - (iii) nagu on asjakohane, muud käesoleva määrusega hõlmatud küsimused;
 - (b) edendades ameti abiga koostööd ja teabe jagamist IV jaotise II peatükiga hõlmatud küsimustes, edendades direktiivi (EL) 2022/2555 artiklis 29 osutatud teabevahetuse kokkulepete sõlmimist.
2. Komisjon toetab suutlikkuse suurendamist ning samuti teadusuuringuid ja innovatsiooni, kaasrahastades teadus- ja arendustegevuse ühisprojekte, et tootmisharu saaks võtta kasutusele tehnoloogilised lahendused, mis võimaldavad täita käesolevas määruses sätestatud nõudeid, järgmistes valdkondades:
 - (a) krüpteerimistehnoloogia ja -protokollide väljatöötamine;
 - (b) parda ohutussüsteemide väljatöötamine;
 - (c) kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste tehnoloogia ja kontseptsioonide väljatöötamine;
 - (d) muud käesoleva määrusega hõlmatud küsimused.

Komisjon võtab kooskõlas artikliga 113 vastu käesolevat määrust täiendavaid delegeeritud õigusakte, millega täpsustatakse esimese lõigu punktis c osutatud küsimused.
3. Komisjon rahastab:
 - (a) kanderakettide neutraliseerijate väljatöötamist;
 - (b) vautšerite jagamist, et toetada kosmosekasutajate osalemist koolitusprogrammides, mille eesmärk on katta osa artikli 96 lõikes 2 sätestatud nõuete rakendamisel tekkivatest kuludest.

4. Komisjon edendab artikli 88 lõike 3 esimeses lõigus osutatud ohuteabel põhineva läbistustestimise kasutamise võimalusi, kaardistades kõnealuste testimisteenuste kättesaadavuse liidus ning töötades välja lepingute raamistiku, mille eesmärk on tagada kiire ja taskukohane juurdepääs, eelkõige VKEdele ja väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele.

Artikkel 110

Teabeportaal

1. Komisjon loob ameti toetusel käesolevat määrust toetava teabeportaaali (edaspidi „teabeportaal“) ja haldab seda.
2. Teabeportaaali abil täidetakse järgmised ülesanded:
 - (a) aidatakse kosmosekasutajatel käesolevat määrust rakendada;
 - (b) esitatakse nõuetele vastavuse kontrollnimekirjad, et oleks võimalik vabatahtlikult järgida artikli 111 lõike 4 esimese lõigu kohaselt loodud liidu kosmosemärgise kavasid;
 - (c) toetatakse mis tahes asjakohase ühtse kontaktpunkti loomist liikmesriikides.
3. Liikmesriigid teavitavad komisjoni mis tahes riiklikest kasutajatoe portaalidest, mis on loodud normide, menetluste ja loa väljastamise protsesside päringute haldamiseks.

Komisjon tagab kõnealuste kasutajatoe portaalide koostalitlusvõime teabeportaaliga.

II peatükk

LIIDU KOSMOSEMÄRGISE RAAMISTIK

Artikkel 111

Liidu kosmosemärgise kavad

1. Komisjon töötab välja liidu kosmosemärgise raamistiku, et edendada kosmosetegevuse kaitse kõrgetasemeliste standardite vabatahtlikku järgimist.

Liidu kosmosemärgise raamistik koosneb lõigetes 2 ja 3 osutatud liidu märkide kavadest.
2. Liidu kosmosemärgise kavas määratakse kindlaks üksikasjalikud nõuded järgmise kohta:
 - (a) kosmoseprügiga seotud riskide piiramine;
 - (b) orbiidil olevate kosmose-tehisobjektide ohutuse ja kestlikkuse suurendamine, lendava õhusõiduki ohutuse suurendamine või maapeal olevate inimeste ja vara ohutuse suurendamine kosmosetegevuse elluviimisel;
 - (c) kosmoseaparaadi valgusreostuse vähendamine;
 - (d) kosmoseaparaadi raadiointerferentsi vähendamine;
 - (e) kosmosetaristu kerksuse kaitsmine, eelkõige kriitilise tähtsusega varade ja tarneahela vastupidavusvõime puhul;
 - (f) kosmoses operatsioonide ja teenuste võimaldamine;
 - (g) kosmosetegevuse elluviimise keskkonnamõju vähendamisse panustamine.

3. Amet koostab komisjoni taotluse alusel kandidaatkava või teeb ettepaneku olemasoleva liidu kosmosemärgise kava ajakohastamise kohta.
Liidu kosmosemärgise kavas võidakse täpsustada selles käsitletud kosmosemissioonide, -teenuste või -toodete üks või mitu järgmist kaitsetaset: „baastase“, „märkimisväärne“ või „kõrge“.
Sel juhul tagatakse selles, et konkreetne kaitsetase vastab kaitsetasemele, mis on seotud vastavas liidu kosmosemärgise kavas sätestatud nõuetega.
4. Komisjon kehtestab rakendusaktidega:
 - (a) liidu kosmosemärgise kava elementide vormi, sh nende kestuse;
 - (b) liidu kosmosemärgise kavad, mis põhinevad kandidaatkaval või olemasoleva liidu kosmosemärgise kava ajakohastamisel.Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 114 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.
5. Amet haldab sihtotstarbelist veebisaiti, millel esitatakse ajakohastatud teave liidu kosmosemärgise kavade ja liidu kosmosemärgiste kohta ning avaldatakse need.

Artikkel 112

Liidu kosmosemärgise andmine ja kasutamine

1. Kui kosmosekasutaja kavatseb hankida liidu kosmosemärgise, siis esitab ta ametile liidu kosmosemärgise taotluse, millele on lisatud üksikasjalik tehniline toimik, mis tõendab selle või nende liidu kosmosemärgise kava(de)ga kehtestatud nõuete täitmist, mille jaoks liidu kosmosemärgist taotletakse.
Amet teatab taotluse esitamisest viivitamata komisjonile.
2. Amet esitab komisjonile üksikasjaliku arvamuse taotluse vastavuse kohta asjakohas(t)e liidu kosmosemärgise kava(de) nõuetele.
3. Komisjon teeb ameti hindamise alusel taotluste kohta otsuse, kasutades selleks rakendusakte.
4. Amet väljastab liidu kosmosemärgised kosmosekasutajatele, kelle taotlused komisjon on kooskõlas lõikega 3 heaks kiitnud, kosmosemärgise kehtivusajaks, mis määratakse kindlaks vastavas liidu kosmosemärgise kavas.
5. Amet kontrollib omal algatusel korrapäraselt või kaebuse alusel liidu kosmosemärgise saanud osaleja vastavust kõnealuse liidu kosmosemärgise nõuetele. Kui amet teeb kindlaks, et liidu kosmosemärgise saanud osaleja ei vasta nõuetele, siis ta tunnistab liidu kosmosemärgise kehtetuks. Amet peab enne liidu kosmosemärgise kehtetuks tunnistamist võimaldama liidu kosmosemärgise saanud osalejal esitada põhjenduse.
6. Liidu kosmosemärgise saanud osaleja teavitab ametit mis tahes edasistest avastatud ebakõladest märgisega kosmosemissiooni, teenuse või toote puhul, mis võivad mõjutada vastavust kõnealuse liidu kosmosemärgise nõuetele.
7. Liidu kosmosemärgise mis tahes vale või eksitav reklaam või liidu kosmosemärgise või logo eksitav kasutamine on keelatud.

VII jaotis ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 113

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Komisjonile antakse alates 1. jaanuarist 2027 määramata ajaks õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millele on osutatud artikli 41 lõikes 3, artikli 44 lõikes 3, artikli 56 lõike 9 esimeses lõigus, artikli 70 lõikes 4, artikli 78 lõikes 3, artikli 79 lõikes 4, artikli 82 lõikes 4, artikli 83 lõikes 5, artikli 84 lõikes 5, artikli 85 lõikes 4, artikli 86 lõikes 4, artikli 92 lõikes 4, artikli 93 lõike 7 teises lõigus, artikli 101 lõike 4 esimeses lõigus ja artikli 109 lõike 2 teises lõigus.
3. Iga lõikes 2 osutatud delegeeritud õigusakti puhul esitab amet pärast avalikke konsultatsioone komisjonile ametlikud tehnilised arvamused 1. juuliks 2028. Amet konsulteerib IV jaotise II peatükiga hõlmatud küsimustes ENISAg.
4. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 41 lõikes 3, artikli 44 lõikes 3, artikli 56 lõike 9 esimeses lõigus, artikli 70 lõikes 4, artikli 78 lõikes 3, artikli 79 lõikes 4, artikli 82 lõikes 4, artikli 83 lõikes 5, artikli 84 lõikes 5, artikli 85 lõikes 4, artikli 86 lõikes 4, artikli 92 lõikes 4, artikli 93 lõike 7 teises lõigus, artikli 101 lõike 4 esimeses lõigus ja artikli 109 lõike 2 teises lõigus osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta.

Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
5. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
6. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
7. Artikli 41 lõike 3, artikli 44 lõike 3, artikli 56 lõike 9 esimese lõigu, artikli 70 lõike 4, artikli 78 lõike 3, artikli 79 lõike 4, artikli 82 lõike 4, artikli 83 lõike 5, artikli 84 lõike 5, artikli 85 lõike 4, artikli 86 lõike 4, artikli 92 lõike 4, artikli 93 lõike 7 teise lõigu, artikli 101 lõike 4 esimese lõigu ja artikli 109 lõike 2 teise lõigu alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 114

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee [määruse \(EL\) nr 182/2011](#) tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse [määruse \(EL\) nr 182/2011 artiklit 5](#).
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.
4. Komitee tuleb kokku järgmistes eri koosseisudes:
 - (a) ohutuskosseis;
 - (b) kerksuskosseis;
 - (c) keskkonnakestlikkuse koosseis;
 - (d) kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste koosseis;
 - (e) kosmosepõhiste andmete koosseis.
5. Liidu sõlmitud rahvusvahelistes lepingute kohaselt võidakse kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajaid kutsuda osalema vaatlejatena komitee koosolekul selle töökorras kindlaks määratud tingimustel, võttes arvesse liidu julgeolekut.

Artikkel 115

Ametisaladus

1. Lõikes 2 osutatud mis tahes isiku, organi või asutuse käesoleva määruse kohaselt saadud, vahetatud või edastatud konfidentsiaalse teabe suhtes kehtivad lõigetes 2 ja 3 sätestatud ametisaladuse hoidmise tingimused.
2. Piiramata teabe vahetamist ja kasutamist käesoleva määruse kohaselt kehtib ametisaladuse kohustus kõigi isikute puhul, kes töötavad või on töötanud komisjoni, ameti, pädevate asutuste või kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilise asutuse, ametiasutuse või füüsilise või juriidilise isiku heaks, kellele pädevad asutused või kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehnilised asutused on delegeerinud volitused ja ülesanded, sh audiitorid ja eksperdid, kellega nad on lepingud sõlminud.
3. Ametisaladuse alla kuuluvat teavet, sealhulgas teabevahetust käesoleva määruse kohaldamisalasse jäävate pädevate asutuste ning direktiivide (EL) 2022/2555 ja (EL) 2022/2557 kohaselt määratud või asutatud pädevate asutuste vahel, ei avaldata ühelegi teisele isikule ega asutusele, välja arvatud juhul, kui see on ette nähtud liidu või liikmesriigi õigusega.
4. Kogu käesoleva määruse kohaselt pädevate asutuste vahetatavat teavet, mis käsitleb äri- või tegevustingimusi ja majanduslikke või isiklikke küsimusi, peetakse konfidentsiaalseks ja selle suhtes kohaldatakse ametisaladuse nõudeid, välja arvatud juhul, kui pädev asutus märgib teavet edastades, et seda võib avaldada, või kui avalikustamine on vajalik tulenevalt kohtumenetlusest.

Artikkel 116

Hindamine ja läbivaatamine

1. Komisjon esitab 1. detsembriks 2035 ja seejärel iga viie aasta tagant Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse hindamise kohta, sh kosmosetegevuse keskkonna-, majandusliku ja sotsiaalse mõju hindamise muudele

sektoritele ning esitab vajaduse korral aruande selle läbivaatamise kohta, millele on asjakohasel juhul lisatud seadusandlik ettepanek. Aruanded avalikustatakse.

2. Lõikes 1 osutatud hindamise ja läbivaatamise otstarbel võib komisjon taotleda ametilt ja liikmesriikidelt andmete ja teabe esitamist. Amet ja liikmesriigid esitavad komisjonile viivitamata küsitud andmed ja teabe.
3. Lõikes 1 osutatud hindamisel ja läbivaatamistel võtab komisjon arvesse ameti, Euroopa Parlamendi, nõukogu, liikmesriikide ja pädevate asutuste ning muude asjaomaste organite ja organisatsioonide või allikate arvamusi, seisukohti ja tähelepanekuid.

Artikkel 117

Komisjonile esitatavad aruanded

1. detsembriks 2031 ja igal aastal pärast seda kuupäeva esitavad liikmesriigid komisjonile aruande, mis käsitleb käesoleva määruse rakendamise olukorda. Aruanne sisaldab teavet nõuete täitmise tagamise meetmete kohta ja ajakohastatud teavet kosmosesektori kohta riiklikul tasandil, nagu konkurentsivõime aspektid, mis mõjutavad siseturu toimimist ning avaliku ja erasektori kulutusvajaduste elemendid.

Liikmesriigid märgivad oma esimeses aruandes komisjonile oma ettevalmistava tegevuse ja riiklikul tasandil võetud meetmed, sh kohandused käesoleva määruse ladusa rakendamise tagamiseks.

Artikkel 118

Üleminekuperiood

1. Lubade puhul, mis käsitlevad varasid, mis on kavas startida pärast 1. jaanuari 2030 ja mille kavandamise kriitilise läbivaatamise etapp lõppes [Väljaannete talitus: arvutada 12 kuud alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast], kohaldatakse käesolevat määrust alates 1. jaanuarist 2032.
2. Pädevad asutused teevad liidu kosmosekasutajate puhul ja amet teeb kolmanda riigi kosmosekasutajate puhul kindlaks lõikes 1 osutatud kavandamise kriitilise läbivaatamise etapi lõpu hetkel, kui kosmosekasutajad esitavad tõendid, mille nad on saanud asjaomaselt üksuselt, millele on lepingu alusel usaldatud kosmoseaparaadi kavandamise tehniline heakskiitmine.

Artikkel 119

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2030.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.
Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president
[...]

Nõukogu nimel
eesistuja
[...]

FINANTS- JA DIGISELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus liidus toimuva kosmosetegevuse ohutuse, kerksuse ja kestlikkuse kohta.

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Uus Euroopa kestliku heaolu ja konkurentsivõime kava

Jõukus ja konkurentsivõime

1.3. Eesmärgid

1.3.1. Üldeesmärgid

Kavandatud määruse eesmärk on toetada kosmosesektori siseturu väljatöötamist ja toimimist.

1.3.2. Erieesmärgid

Erieesmärk nr

Ettepanekuga on määratud neli järgmist erieesmärki:

i) luua liidu raamistik, mis reguleerib kosmosekasutajate käitumist liidus viisil, mis tagab stabiilse, prognoositava ja konkurentsivõimelise ettevõtluskeskkonna, mis edendab innovatsiooni;

ii) tagada kosmose-tehisobjektide jälgitavus ja vähendada kosmosetegevusest tekkivat kosmoseprügi;

iii) luua kosmosesektori jaoks järjepidev kerksuse baastase kosmosetaristule kohandatud riskihindamise raamistiku ja küberturvalisuse normide abil;

iv) luua ühine meetod kosmosetegevuse keskkonnamõju hindamiseks liidus.

1.3.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Kavandatud määrus parandaks kosmosepõhiste andmete ja kosmoseteenuste siseturu toimimist, avaldades märkimisväärset positiivset mõju ELi kosmosetööstusele ja selle konkurentsivõimele.

Kosmose siseturu väljatöötamine tähendaks liikmesriikide suuremat integreerimist, ettevõtetele paremate turulepääsu tingimuste loomist, selle tööstuse innovatsiooni edendamist, suuremate erasektori investeeringute kaasamist ning ettevõtete halduskoormuse vähendamist.

Kosmose-tehisobjektide jälgitavuse tagamise ja kosmoseprügi vähendamise meetmete kasutuselevõtt panustaks turvalisemasse ja kestlikumasse kosmosekeskkonda. See vähendaks märkimisväärselt kokkupõrgete riski ja kosmoseprügi teket, kaitstes nii kasutusel olevaid satelliite kui ka orbiidi pikaajalist kestlikkust.

Kõigi kosmosetaristu varade jaoks sidusa baastaseme väljatöötamine ning kosmosesektori küberturvalisuse vajadustele kohandatud riskihindamise raamistike rakendamine suurendaks liidu kosmosetegevuse kerksust küberohtude puhul. See

suurendaks usaldust sidusrühmade, sh eraettevõtete ja valitsusasutuste võimekuse vastu, suurendades veelgi kosmoseteenuste kasutamist, meelitades ligi investeringuid ning edendades kindla ja turvalise kosmosetööstuse kasvu ELis.

Kosmosetegevuse keskkonnamõju mõõtmise ühise meetodi väljatöötamine võimaldaks teha standardiseeritud näitajatel põhinevaid teadlikke otsuseid, tänu millele ettevõtted saaksid investeerida keskkonnanahoidlikumasse tehnoloogiasse ning poliitikakujundajad saaksid tasakaalustada kosmosetegevusest tulenevat kasu ja riske.

Viimaks parandaks määruse edukas rakendamine liidu võimet mõjutada üleilmseid standardeid kosmosevaldkonnas ja suurendada liidu tootmisharu konkurentsivõimet üleilmsetel turgudel.

Käesolevale määrusele lisatud mõjuhindangus tehti kindlaks ettevõtete (satelliidi käitajate) aastane kogukasu 677,5 miljonit eurot, mis katab täielikult uue määruse nõuetest tulenevad kulud. Liikmesriikide avaliku sektori asutuste puhul on nõuetele vastavuse ja nõuete täitmise tagamise kulud hinnanguliselt 1–4 täistööaja ekvivalenti.

1.3.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Käesoleva määruse eduka rakendamise seireks ning turule ja eelkõige VKEdele avalduva mõju ja nende reageerimise hindamiseks kasutatakse järgimisi näitajaid.

Erieesmärgid	Näitaja	Meetod	Võrdlusalus	Eesmärk ¹	Iga-aastaste edusammude prognoos	Läbivaatamise sagedus
Kosmosesektori siseturu väljatöötamise ja toimimise toetamine	Väljapakutud õigusaktidele vastav kosmosetegevuse ühtsel turul	Liikmesriikide esitatud teave	0	100 %	100 % pärast õigusakti jõustumist	Aastane
Kosmosetehisobjektide jälgitavuse tagamine	Suurt huvi pakkuvate sündmuste arv	EL-SST partnerluse kaudu	622 (Maa-lähedane orbiit), 33 (keskmise	10 % vähendamine	ligikaudu 5 % vähendamine aastas	Aastane

¹ Sihtväärtused on hinnatud õigusakti jõustumisest kümne aasta möödumisel, võttes arvesse kommertsatelliitide keskmist kasutusaega kõigil orbiitidel.

ne ja kosmos eprügi tekke vähendamine			kõrgusega geotsentriline orbiit), 101 (geostatsionaarne orbiit)			
Kosmose- tehiseobjektide jälgitavuse tagamine ja kosmos eprügi tekke vähendamine	Olelusriingi lõpus edukate kõrvaldamiste arv	EL-SST partnerluse kaudu	Geostatsionaarne orbiit: 60 %, Maa-lähedane orbiit: 65 %	90 % kõigi orbiitide puhul	ligikaudu 3 % suurene mine aastast	Aastane
Kosmosetaristu küberturvalisuse jaoks kohandatud riskihindamise raamistiku loomine	Teatatud ja lahendatud oluliste küberintsidendid arv	EUSPA aruandlusmehhanismi kaudu (ELi omandisvarade puhul); küberturbe intsidentide lahendamise üksused (CSIRTid) / ühtsed kontakt punktid (kooskõlas küberturvalisuse direktiiviga)	Ei ole esitatud	50 % suurune vähendamine	50 % pärast õigusakti jõustumist	Aastane

		ning riiklikud kosmos eseire keskused muude varade puhul				
Ühise meetodi kehtestamine kosmos etegevuse keskkonnamõju mõõtmiseks	ELi turuosa % tootekat egooria keskkonnajalajälje määramise eeskirjade koostamisel	Liikmesriikide aruanded	0 %	≥51 %	≥51 %	Aastane
Ühise meetodi kehtestamine kosmos etegevuse keskkonnamõju mõõtmiseks	Keskkonnaaruandeid esitavate kosmos ekasutajate %	Liikmesriikide aruanded	40 % ²	80 % ³	80 % pärast tootekat egooria keskkonnajalajälje määramise eeskirjade raamistiku loomist	Aastane
Ühise meetodi kehtestamine kosmos etegevuse	Standardse olelusriingi hindamise	Liikmesriikide aruanded	Ei kohaldata (puudub kosmos etegevuse	80 % ⁴	Pärast olelusriingi hindamise raamistiku	Iga-aastane pärast raamistiku väljatöötamist

² Võttes arvesse, et mitme ELi liikmesriigi õigusaktiga (nt Prantsusmaa, Belgia, Taani, Soome ja Kreeka) juba nõutakse, et kosmosekasutajad esitaksid lubade saamiseks keskkonnamõju hindamised.

³ Võttes arvesse, et mikroettevõtjatele ja ülikoolidele võidakse teha erandid ja nad moodustavad ligikaudu 10–20 % Euroopa kosmosemissioonidest.

⁴ Samas.

se keskko nnamõj u mõõtm seks	raamisti kuga hõlmatu d kosmos emissio onide arv		se standard ne olelusri ngi hindami se raamisti k)		ku loomist	mist
Ühise meetodi kehtest amine kosmos etegev se keskko nnamõj u mõõtm seks	Kosmos etegevu se keskkon najalajäl g (nt CO ₂ heide)	Liikmes riikide aruande d	Ei kohaldat a (puudub ühine mõõtm smeetod)	Kuulub jälgimis ele	Pärast tootekat egooria keskkon najalajäl je määram ise eeskirja de raamisti ku loomist, aastased vähendu seesmär gid	Iga- aastane pärast raamistiku väljatööta mist

1.4. Ettepanek/algatus käsitleb

- ☒ uut meetet
- ☐ uut meetet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest⁵
- ☐ olemasoleva meetme pikendamist
- ☐ ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

13 liikmesriigil on kosmosevaldkonna õigusaktid ja rohkem liikmesriike on koostamas kosmosevaldkonna õigusakte, et võtta arvesse kosmosetegevuse suurenemist ja uute kommertsosalejate selles valdkonnas tegutsema asumist. Ebapiisav kooskõlastamine ja õiguslikud erinevused on põhjustanud killustatud õigusraamistiku, mis võib tekitada tõkkeid kosmoseteenuste osutamisele ja kosmosepõhiste andmete pakkumisele ühtsel turul.

⁵ Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

Kui kooskõlastamist ei toimu, siis muutuvad liidus kosmosetegevuse reguleerimise viisid ja lähenemisviisid üha mitmekesisemaks. Välja pakutud määrusega kehtestatakse seega kosmosetegevuse elluviimise ja kosmoseteenuste osutamise lubade oluliste nõuete sihipärane ühtlustamine. Olulised nõuded hõlmavad peamiselt kosmosetegevuse ohutust, kerksust ja keskkonnakestlikkust. Kosmosepõhiste operatsioonide ja teenuste ning orbiidil liiklemise suhtes kohaldatakse piiratud nõudeid.

Kosmosetaristu kõigi varade sidus ja ühtne kaitse tase edendab kosmoseteenuste osutamist, kõnealuse kosmosetaristu abil loodud kosmosepõhiste andmete vaba liikumist ning samuti kosmosekasutajate võimet viia kosmosetegevust takistusteta ellu mitmes jurisdiktsioonis. Määrus tagaks seega õiguskindluse kosmosekasutajatele ja ning teenuste ja andmete kasutajatele liidus.

Määrust kohaldatakse kõigi varade suhtes, mis starditakse alates 1. jaanuarist 2030. Kuid varade puhul, mis on veel kriitilise kavandamise etapis, nähakse määrusega nõuetele vastavuse saavutamiseks ette täiendav 24 kuu pikkune ülemineku periood.

Teatavad aspektid, näiteks juhtimise valdkonnas, peaksid olema rakendamiseks valmis 2030. aastaks. Liikmesriigid peaksid tagama, et nad määravad selleks kuupäevaks olemasolevad asutused või loovad uued asutused käesolevas määruses sätestatud ülesannete täitmiseks ning tehniliste eksperdioskuste ja võimekuse väljatöötamiseks, et võimaldada käesoleva määruse ladusat rakendamist tehnilise hindamise ülesandeid täitvate kosmosetegevuse kvalifitseeritud tehniliste asutuste kaudu.

Liidu tasandil peaks Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet (edaspidi „amet“) looma kõik vajalikud struktuurid, asutusesised protsessid ja menetlused, et täita talle määrusega antud uusi kohustusi.

Uued kohustused käsitlevad eelkõige tehnilist hindamist eesmärgiga aidata ja toetada komisjoni liidu omandis varasid kasutavatele liidu kosmosekasutajatele lubade väljastamise ja nende järelevalve ning kolmanda riigi kosmosekasutajate registreerimise ja järelevalve uute ülesannete täitmisel ning tehniliste hindamiste läbiviimist liikmesriikides, kelle territooriumil ei tegutse kvalifitseeritud tehnilisi asutusi. Lisaks sellele tagab amet liidu kosmosekerksuse võrgustiku (edaspidi „EUSRN“) tegevuse kooskõlastamise ja liidu omandis varadega soetud intsidentide seire ning haldab uute liidu kosmosemärgise kavade loomist ja rakendamist ning panustab käesolevas määruses ette nähtud eri toetusmeetmete väljatöötamisse ja rakendamisse.

Amet peaks valmistuma oma uute tehnilise hindamise volituste kasutamiseks, et aidata komisjoni järelevalveülesannete täitmisel, ning sel otstarbel asutusesiseste sihtotstarbeliste struktuuride loomiseks, nagu nõuetele vastavuse nõukogu ja apellatsiooninõukogu.

Käesoleva määruse kohaldamise ajaks peaks juba olema kasutusel mitu andmebaasi ja seotud vahendit, eelkõige liidu kosmose-tehisobjektide register (edaspidi „URSO“) ja liidu suurt huvi pakkuvate sündmuste hoiatuste kontaktisikute andmebaas.

Euroopa Komisjon täpsustab delegeeritud õigusaktide ja/või rakendusaktide abil tehnilisi nõudeid, mis on vajalikud käesolevas määruses sätestatud normide rakendamiseks, ning väljastab standardimise volitused harmoneeritud standardite väljatöötamiseks.

Võetakse kasutusele toetavate meetmete komplekt, mis hõlmab suutlikkuse suurendamise meetmeid, tehnilist abi ja rahastamist, et toetada liikmesriike ja kosmosetööstust käesoleva määruse rakendamisel ning valmistada neid selleks ette ning panustada mis tahes rakendamiskulude osaliselt katmisesse, näiteks idu- ja kasvufirmade, VKEde ning väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate puhul.

- 1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

Kosmosetegevus avaldab suurt piiriülest mõju, kuna ühes liikmesriigis toodetud kosmosetaristut kasutavad sageli kogu siseturul tegutsevad ettevõtted ning kosmosekasutajad peavad sageli hankima mitu luba mitmes liikmesriigis. Potentsiaalselt lahknevate riiklike normide tekkiv hajus raamistik võib kahjustada kosmosetoodete ja kosmoseteenuste ning kosmosepõhiste andmete konkurentsivõimelist ühtset turgu.

Liidu tasandil on vaja võtta ühiseid meetmeid, et suurendada kosmosetegevuse ühist ohutuse, kerksuse ja keskkonnakestlikkuse taset liidus. See annab selget lisaväärtust võrreldes liikmesriikide individuaalsete meetmetega, 1) luues liidus võrdsed tingimused, ühtlustades kosmosetegevuse ohutust, kerksust ja keskkonnakestlikkust käsitlevate lubade väljastamise peamisi nõudeid, 2) tagades liikmesriikide tegevuse parema kooskõlastamise, vältides seeläbi kattuvusi, paralleelset tegevust ja konflikte kogu siseturul sidusate mehhanismide kasutusele võtmise teel, 3) täiustades ühtsel viisil kosmosetaristu kaitsetaset, mis suurendab nende võimet pakkuda kosmosepõhiseid andmeid ja omakorda osutada kosmoseteenuseid siseturul, ning 4) tagades järjepidevuse kosmosetegevuse keskkonnamõju arvutamisel liidus.

Liidu tasandil ohutu, kerksa ja kestliku kosmosetegevuse ühine lähenemisviis tagaks liidu kosmosesektorile mitmeid eeliseid, tagades õiguskindluse, kõrvaldades takistused kosmoseteenuste osutamisel ja kosmosepõhiste andmete pakkumisel, vähendades halduskoormust ja kulusid, mis on seotud mitmete ja lahknevate riiklike nõuetega, edendades konkurentsi ja võimaldades juurdepääsu suurematele turgudele.

Kooskõlastatud tegevus võimaldaks liidul suunata ja tugevdada tulevasi üleilmseid standardeid kosmosetegevuse ohutuse, kerksuse ja kestlikkuse valdkonnas, viies liidu maailmas juhtivale kohale standardite kehtestajana selles valdkonnas, kus on vaja kiireid lahendusi orbiitide ja kosmose kasutuse puhul tekkivate riskide maandamiseks.

Liit peaks samal ajal läbirääkimisi kolmandate riikidega vastastikuse tunnustamise lepingute asjus, suurendades ELi kosmosetööstuse turulepääsu.

- 1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Käesolev määrus on kosmose valdkonnas esimene endasugune, millega ühtlustatakse sihipäraselt kosmosetegevuse lubade väljastamise olulisi aspekte. Samal ajal tugineb see uue õigusraamistiku olulistele elementidele ning toodete ja teenuste valdkonnas liidu harmoneeritud õigusaktide rakendamisele saadud kogemustele.

Liidu kosmosesektori konkurentsivõime ja innovatsiooni säilitamiseks ning täiustamiseks, eelkõige idufirmade, VKEde ja teadusasutuste puhul, tugineb määrus samuti kõige hiljutisematest õigusaktidest, näiteks tehisintellekti käsitlevast määrusest või küberkerksuse määrusest omandatud kogemustele.

Sellest lähtuvalt a) hõlmab see toetavate meetmete komplekti, et aidata ettevõtetel, eelkõige idu- ja kasvufirmadel, VKEdel ja väikestel keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatel järgida käesolevas määruses sätestatud meetmeid, muu hulgas koolitus ja mentorlus, tehniline abi ja toetus uute tehnoloogiliste lahenduste väljatöötamisel; b) võtab see normide puhul arvesse proportsionaalsuse põhimõtet, nähes ette leebemad korrad erinevate kriteeriumide alusel, nagu kosmosekasutaja suurus ning kosmosemissiooni, kosmosevara või kasutatava orbiidi olulisus.

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega

Määruses on märgitud peamised ühised ja miinimumnõuded liidu kosmosekasutajate ning samuti liidu kosmosepõhiseid andmeid pakkuvate, kolmandates riikides asutatud kosmosekasutajate kosmosetegevuse ohutuse, kerksuse ja keskkonnanähtude jaotise kohta.

Samal ajal tugineb käesolev määrus uue õigusraamistiku teatavatele baaselementidele, nagu teada antud asutused, vastavushindamisest ja harmoneeritud standardite väljatöötamine, mis on sellest hoolimata kavandatud ja kohandatud kosmosevaldkonna vajaduste jaoks, võttes arvesse selles valdkonnas reguleerimise järkjärgulist lähenemisviisi.

Ettepanek tugineks struktuuridele ja mehhanismidele, mis on töötatud välja muude kerksuse ja küberturvalisuse käsitlevate õigusaktide kontekstis, nagu direktiiv (EL) 2022/2555 (edaspidi „küberturvalisuse 2. direktiiv“) ja direktiiv (EL) 2022/2557 (edaspidi „elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiv“) ning tagaks nende kooskõlastamise.

Keskkonnakestlikkuse puhul kajastab olulusringi hindamise põhimõtete kaasamine kosmosetegevusse liidu üldesmärgi kosmosesektori suurema kestlikkuse ja keskkonnanähtude vastutuse saavutamiseks.

Määrava tähtsusega on tagada vastavus kestlike toodete ökodisaini määrusele (määrus (EL) 2024/1781), milleks nõutakse käesoleva määrusega reguleeritud toodete puhul digitaalset tootepassi, ja seega võidakse seda kohaldada isegi kosmosetegevuse suhtes. Kõnealust tegevust mõjutavate toodete reguleerimisel võetakse arvesse kosmosetegevuse eriesmärgid ja piiranguid.

Olulusringi hindamise kasutamine kosmosepõhiste projektide puhul lähtuvalt ühisest meetodist (mis põhineb komisjoni soovitusel toote keskkonnanähtude ja toote keskkonnanähtude meetodite kohta (C(2021) 9332 final)) võimaldab järgida õigusraamistikke ning täiustab kestlikkuse hindamist ja selle kohta teabe avalikustamist, edendades seeläbi vastavusse viimist mitmeaastase finantsraamistiku eesmärkidega ning koosmõju muude vahenditega, mille eesmärk on edendada liidu kosmosetegevust kestlikul ja vastutustundlikul viisil.

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

Ametile määratud tegevusvaldkondade haldamine on kooskõlas tema olemasolevate volituste ja üldiste ülesannetega. Kuid need tegevusvaldkonnad nõuavad konkreetseid profile või uusi ülesandeid, mida ei ole võimalik täielikult katta ameti olemasolevate ressurssidega või lahendada ümberpaigutamise teel.

Teatavate horisontaalsete ülesannete puhul (nt haldustoetus, õigusnõustamine, lepingute haldamine) võib amet kasutada olemasolevaid ressursse, mis tagaks

tõhususe. Tagatakse koosmõju olemasolevate asutusesiseste tehniliste struktuuridega (nt turvaline teabekeskond salastatud teabe vahetamiseks liikmesriikide turvalisuse seirekeskustega).

1.6. Ettepaneku/algatuse ja selle finantsmõju kestus

☐ **Piiratud kestusega**

☐ hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA

☐ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA ja maksete assigneeringutele ajavahemikul AAAA–AAAA.

☒ **Piiramatult kestusega**

Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku 2030–2031, millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Kavandatud eelarve täitmise viisid⁶

☒ **Eelarve otsene täitmine** komisjoni poolt

☒ tema talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

☐ rakendusametite kaudu

☐ **Eelarve jagatud täitmine** koostöös liikmesriikidega

☐ **Eelarve kaudne täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;

☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);

☐ Euroopa Investeeringupangale ja Euroopa Investeeringufondile;

☐ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;

☐ avalik-õiguslikele asutustele;

☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, sel määral, mil neile antakse piisavad finantstagatised;

☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised;

☐ asutustele või isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis;

☐ liikmesriigis asutatud asutustele, kelle suhtes kohaldatakse liikmesriigi eraõigust või liidu õigust ja kellele võib kooskõlas valdkondlike normidega usaldada liidu rahaliste vahendite või eelarveliste tagatiste

⁶ Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud BUDGpedia veebisaidil <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>.

haldamise niivõrd, kuivõrd selliseid asutusi kontrollivad avalik-õiguslikud asutused või avalikke teenuseid osutavad eraõiguslikud asutused ja kontrollivad organid annavad neile solidaarvastutuse vormis piisavad finantstagatised või samaväärsed finantstagatised, mis võivad iga meetme puhul piirduda liidu toetuse maksimumsummaga.

Märkused

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

Määrust hinnatakse läbivaatamise käigus korrapäraselt selle jõustumisest viie aasta möödumisel ja seejärel iga viie aasta tagant. Lisaks sellele viivad Euroopa Komisjon ja amet ellu mitu seiretegevust, hinnates pidevalt meetmete tulemuslikkust ja tõhusust meetmete rakendamise kontrolli seire kontekstis, sh nõuete kohaldamisega seotud esilekerkivate aspektide järelevalve ja analüüs.

Konkreetsed eesmärged ja vastavaid näitajaid jälgitaks kord aastas.

Euroopa Komisjon viib eraldi läbi lühiajalise hindamise, et teha kindlaks ameti tulemuslikkus käesolevas määruses sätestatud ülesannete täitmisel. Euroopa Komisjon esitab aruande järelduste kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

Määrusega kehtestatakse uued materiaalõiguslikud nõuded liidus kosmosetegevuse rahastamise valdkonnas, tagades samal ajal turuosaliste õiglase konkurentsi siseturul. Kõnealused uued normid nõuavad järjepidevuse mehhanismi käesolevast määrusest tulenevate kohustuste piiriülese kohaldamise valdkonnas ning Euroopa Komisjonile otsese järelevalve ja nõuete täitmise tagamise ning ametile tehnilise hindamise ülesannete täitmise volituste andmist.

Nende uute ülesannete täitma asumiseks tuleb tagada Euroopa Komisjoni talitustele ja ametile vajalikud ressursid⁷. Uue määruse nõuete täitmise tagamiseks ja edukaks rakendamiseks tuleb hinnanguliselt tagada Euroopa Komisjonile kolm täistööaja ekvivalenti (järelevalveülesannete täitmiseks ja otsuste tegemiseks).

2027. aasta lõpuni kestva tegevuse laiendamise etapi vältel ette nähtud ettevalmistav tegevus nõuab hinnanguliselt kaks täistööaja ekvivalenti, mida taotletakse lisaks kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) raames kättesaadavatele ressurssidele.

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

⁷ Amet vajab alates 2028. aastast hinnanguliselt 17 täistööaja ekvivalenti uute ülesannete täitmiseks ning ENISA üht täistööaja ekvivalenti samuti alates 2028. aastast. Ameti uued ülesanded hõlmavad kosmosetegevuse jaoks liidu kosmosemärgise kava väljatöötamist ning tehnilise hindamisega seotud tegevuse haldamist, et toetada komisjoni liidu omandis varasid kasutatavatele liidu kosmosekasutajatele, kolmandate riikide kosmosekasutajatele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele lubade väljastamisel ja järelevalvel ning samuti kõnealuse abi kontekstis uurimisvolituste kasutamisel (inspekteerimised, uurimised). Ameti uute ülesannetega seotud tegevuskulusid rahastatakse (ELi ja ELi-väliste) kosmosekasutajatele registreerimistasude, karistuste ja trahvide kehtestamise teel. Kõnealused süsteemid ei hõlma ameti töötajatega seotud kulusid ja märgistega seotud tegevuskulusid.

Määrusega luuakse kosmose ühtse turu alused. Mitmed ja erinevad riiklikud regulatiivsed lähenemisviisid võivad killustada siseturu, mille tulemusena on kosmosevaldkonna ettevõtetel keeruline erinevates õigusraamistikes orienteeruda ja neid kohaldada.

Määrusega ühtlustatakse mitu olulist nõuet kosmosetegevuse lubade väljastamisel ja registreerimisel (tehnilised normid kosmosetegevuse ohutuse, kerksuse ja kestlikkuse valdkonnas) ning luuakse asjakohane juhtimisstruktuur.

Selle lähenemisviisi eesmärk on tagada õiguskindlus, kõrvaldada piiriülesed takistused ning vähendada halduskoormust ja -kulusid, mis tulenevad mitmest erinevast riiklikust nõudest. Tänu sellele oleks kosmosekasutajatel ja eriti uutel kommertssektori kosmosevaldkonnas tegutsema asujatel lihtsam tegutseda. Meelepärase kohtualluvuse valimise riski vältimiseks ja uue õigusraamistiku järjepideva kohaldamise tagamiseks antakse Euroopa Komisjonile uued järelevalvevolitused ja nõuete täitmise tagamise volitused ning amet saab õiguse abistada komisjoni, tehes tehnilisi hindamisi. Tööstusele tekkiva halduskoormuse riski vähendamiseks on idufirmadele, VKEdele ja väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjale ette nähtud leebem kord. Lisaks sellele nähakse kosmosetööstuse toetamiseks käesoleva määruse rakendamisel ette sihtotstarbelised toetusmeetmed, et katta osa tööstusele, eelkõige idufirmadele ja VKEdele selle rakendamisest tekkivatest võimalikest kuludest.

- 2.2.3. Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal)

Ei kohaldata

- 2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed

Euroopa Komisjoni ja liidu ametite suhtes kohaldatavad olemasolevad pettuste ennetamise meetmed hõlmavad käesoleva määruse täitmiseks vajalikke lisaassigneeringuid.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata ⁸	EFTA riigid ⁹	Kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid ¹⁰	Muud kolmandad riigid	Muu sihtotstarbeline tulu
	[XX.YY.Y Y.YY]	Liigendatud/liigendamata	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI
	[XX.YY.Y Y.YY]	Liigendatud/liigendamata	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI
	[XX.YY.Y Y.YY]	Liigendatud/liigendamata	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI

⁸ Liigendatud = liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.

⁹ EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

¹⁰ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaadid.

Uued eelarveread, mille loomist taotletakse

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendama	EFTA riigid	Kandidaatriigid ja potentsiaalised kandidaadid	Muud kolmandad riigid	Muu sihtotstarbeline tulu
	[XX.YY.Y Y.YY]	Liigendatud/liigendama	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI
	[XX.YY.Y Y.YY]	Liigendatud/liigendama	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI
	[XX.YY.Y Y.YY]	Liigendatud/liigendama	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

☒ Ettepanek/algatus ei nõua tegevusassigneeringute kasutamist

☐ Ettepanek/algatus nõuab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.1.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik			Nr				
DG: <.....>			Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Mitmeaastane finantsraamistik 2021–2027 KOKKU
Tegevusassigneeringud							
Eelarverida	Kulukohustused	(1a)					0,000
	Maksed	(2a)					0,000
Eelarverida	Kulukohustused	(1b)					0,000
	Maksed	(2b)					0,000
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud ¹¹							
Eelarverida		3					0,000
DG <.....>assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	$= 1a + 1b + 3$	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksed	$= 2a + 2b + 3$	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
			Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Mitmeaastane finantsraamistik 2021–2027 KOKKU

¹¹ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

Tegevusassigneeringud KOKKU	Kulukohustused	4	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksed	5	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU		6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI <....> assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 4 + 6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksed	= 5 + 6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
DG: <.....>			Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Mitmeaastane finantsraamistik 2021–2027 KOKKU
Tegevusassigneeringud							
Eelarverida	Kulukohustused	(1a)					0,000
	Maksed	(2a)					0,000
Eelarverida	Kulukohustused	(1b)					0,000
	Maksed	(2b)					0,000
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud ¹²							
Eelarverida		3					0,000

¹² Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

DG <.....>assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	$= 1a + 1b + 3$	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksed	$= 2a + 2b + 3$	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
DG: <.....>			Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Mitmeaastane finantsraamistik 2021–2027 KOKKU
Tegevusassigneeringud							
Eelarverida	Kulukohustused	(1a)					0,000
	Maksed	(2a)					0,000
Eelarverida	Kulukohustused	(1b)					0,000
	Maksed	(2b)					0,000
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud ¹³							
Eelarverida		3					0,000
DG <.....> assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	$= 1a + 1b + 3$	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksed	$= 2a + 2b + 3$	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

¹³ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

			Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Mitmeaastane finantsraamistik 2021–2027 KOKKU
Tegevusassigneeringud KOKKU	Kulukohustused	4	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksed	5	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU		6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI <....> assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 4 + 6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksed	= 5 + 6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
			Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Mitmeaastane finantsraamistik 2021–2027 KOKKU
Tegevusassigneeringud KOKKU (kõik rubriigid)	Kulukohustused	4	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksed	5	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU (kõik rubriigid)		6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Mitmeaastase finantsraamistiku rubriikide 1–6 assigneeringud KOKKU (vajalikud vahendid)	Kulukohustused	= 4 + 6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Maksed	= 5 + 6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik		7		„Halduskulud“ ¹⁴		
DG: DEFIS		Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Mitmeaastane finantsraamistik 2021–2027 KOKKU
Personalikulud		0,000	0,000	0,000	0,376	0,376
Muud halduskulud		0,000	0,000	0,000	0,050	0,050
DG DEFIS KOKKU	Assigneeringud	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426
DG: <.....>		Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Mitmeaastane finantsraamistik 2021–2027 KOKKU
Personalikulud		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Muud halduskulud		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
DG <...> KOKKU	Assigneeringud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU		(Kulukohus tuste kogusumm a = maksete kogusumm a) 0,000	0,000	0,000	0,000	0,426

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta	Aasta	Aasta	Aasta	Mitmeaasta
--	-------	-------	-------	-------	-------------------

¹⁴

Vajalike assigneeringute kindlaksmääramiseks tuleks kasutada aastaseid keskmisi kulunäitajaid, mis on kättesaadavad BUDGpedia veebilehel.

		2024	2025	2026	2027	ne finantsraami stik 2021–2027 KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku ¹⁵	Kulukohustused	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426
RUBRIIKIDE 1–7 assigneeringud KOKKU	Maksed	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426

3.2.2. Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund (ei täideta detsentraliseeritud asutuste puhul)

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mär kige eesm ärgi d ja välju ndid ↓			Aasta 2024		Aasta 2025		Aasta 2026		Aasta 2027		Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)								KOKKU	
	VÄLJUNDID																			
	Välj undi liik ¹⁶	Kesk mine kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Välj undit e arv kokk u	Kulu d kokk u
ERIEESMÄRK nr 1 ¹⁷ ...																				

¹⁵ 2027. aasta järgselt tehakse ettepanek rahastada ettepaneku hinnangulisi kulusid järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kaudu, ilma et see mõjutaks mitmeaastast finantsraamistikku ja programme käsitlevat kokkulepet.

¹⁶ Väljunditena käsitatakse tarnitud tooteid ja osutatud teenuseid (rahastatud üliõpilasvahetuste arv, ehitatud teede pikkus kilomeetrites jms).

¹⁷ Vastavalt punktile 1.4.2. „Erieesmärgid“.

- Välj und																		
- Välj und																		
- Välj und																		
Erieesmärk kokku	nr 1																	
ERIEESMÄRK nr 2 ...																		
- Välj und																		
Erieesmärk kokku	nr 2																	
KOKKU																		

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

- ☐ Ettepanek/algatus ei nõua haldusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus nõuab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.3.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud

HEAKSKIIDETUD EELARVE	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Mitmeaastane finantsraamist ik 2021–2027 KOKKU
RUBRIIK 7					
Personalikulud	0,000	0,000	0,000	0,376	0,376
Muud halduskulud	0,000	0,000	0,000	0,050	0,050
RUBRIIK 7 kokku	0,000	0,000	0,000	0,000	0,426
RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud					
Personalikulud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Muud halduskulud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
KOKKU	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.2.3. Assigneeringud kokku

HEAKSKIIDETUD EELARVE + SIHTOTSTARBE LINE VÄLISTULU KOKKU	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Mitmeaas tane finantsra amistik 2021–
--	---------------	---------------	---------------	---------------	---

					2027 KOKKU
RUBRIIK 7					
Personalikulud	0,000	0,000	0,000	0,376	0,376
Muud halduskulud	0,000	0,000	0,000	0,050	0,050
RUBRIIK 7 kokku	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426
RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud					
Personalikulud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Muud halduskulud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
KOKKU	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse assigneeringutest, mille asjaomane peadirektoraat on kõnealuse meetme haldamiseks juba andnud, ja/või peadirektoraadi sees ümberpaigutatud assigneeringutest, mida vajaduse korral võidakse täiendada nendest lisaassigneeringutest, mis haldavale peadirektoraadile eraldatakse iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

3.2.4. Hinnanguline personalivajadus

- ☐ Ettepanek/algatus ei nõua personali kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus nõuab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.4.1. Rahastatakse heakskiidetud eelarvest

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina ¹⁸

HEAKSKIIDETUD EELARVE		Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027
Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)					
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)		0	0	0	2
20 01 02 03 (ELi delegatsioonides)		0	0	0	0
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)		0	0	0	0
01 01 01 11 (otsene teadustegevus)		0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige)		0	0	0	0
Koosseisuväline personal (täistööaja ekvivalendina)					
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid)		0	0	0	0
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja noored eksperdid ELi delegatsioonides)		0	0	0	0
Haldustoetuse eelarverida [XX.01.YY.YY]	- peakorteris	0	0	0	0
	- ELi delegatsioonides	0	0	0	0
01 01 01 02 (lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid kaudse		0	0	0	0

¹⁸ Palun täpsustage allpool esitatud tabelis, kui palju täistööaja ekvivalente on juba määratud meetme haldamiseks ja/või kui palju saab neid teie peadirektoraadis ümber paigutada ja millised on teie netovajadused.

teadustegevuse valdkonnas)				
01 01 01 12 (lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid otsese teadustegevuse valdkonnas)	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige) – Rubriik 7	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige) – Rubriigist 7 välja jäävad kulud	0	0	0	0
KOKKU	0	0	0	2

3.2.4.3. Personalivajadus kokku

HEAKSKIIDETUD EELARVE + SIHTOTSTARBELINE VÄLISTULU KOKKU	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027
Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)				
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)	0	0	0	2
20 01 02 03 (ELi delegatsioonides)	0	0	0	0
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)	0	0	0	0
01 01 01 11 (otsene teadustegevus)	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige)	0	0	0	0
Koosseisuväline personal (täistööaja ekvivalendina)				
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad ja riikide	0	0	0	0

lähetatud eksperdid)					
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja noored eksperdid ELi delegatsioonides)		0	0	0	0
Haldustoetuse eelarverida [XX.01.YY.YY]	- peakorteris	0	0	0	0
	- ELi delegatsioonides	0	0	0	0
01 01 01 02 (lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid kaudse teadustegevuse valdkonnas)		0	0	0	0
01 01 01 12 (lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid otsese teadustegevuse valdkonnas)		0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige) – Rubriik 7		0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige) – Rubriigist 7 välja jäävad kulud		0	0	0	0
KOKKU		0	0	0	2

Ettepaneku rakendamiseks vajatav personal (täistööaja ekvivalendina)

	Kaetakse komisjoni talituste olemasolevast personalist	Erakorraline lisapersonal*		
		Rahastatakse rubriigist 7 või teadusuuringute eelarveridadelt	Rahastatakse BA ridadelt	Rahastatakse tasudest

Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad	2		ei kohaldata	
Koosseisuväline personal (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)				

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	Alustada esialgset kooskõlastamistegevust, mis on vajalik, et valmistuda mitmeks koosolekuks, koostada aruandeid ja viia ellu poliitikategevust, mille eesmärk on luua kõik sisemised struktuurid, protsessid ja menetslused, mida on vaja ametile kosmosetegevuse määrusega antud uute kohustuste täitmiseks. Esialgne tegevus võib samuti hõlmata ettevalmistavat tööd, mida on vaja kosmosetegevuse määrusega ette nähtud teatavate digilahenduste ja nendega seotud vahendite kasutuselevõtu ja rakendamise algamiseks.
Koosseisuvälised töötajad	

3.2.5. Hinnanguline mõju digitehnoloogiaga seotud investeeringutele – ülevaade

Kohustuslik: järgmises tabelis tuleks esitada parim hinnang ettepanekust/algatusest tulenevate digitehnoloogiaga seotud investeeringute kohta.

Erandkorras, kui see on vajalik ettepaneku/algatuse rakendamiseks, tuleks rubriigi 7 assigneeringud esitada selleks ettenähtud eelarvereval.

Rubriikide 1–6 assigneeringuid tuleks kajastada „tegevusvaldkonna IT-kuludena, mis on eraldatud rakenduskavadele“. Nende kulud kuuluvad tegevuseelarvesse, mida kasutatakse otseselt algatuse rakendamisega seotud IT-platvormide/vahendite taaskasutamiseks/ostmiseks/arendamiseks ja nendega seotud investeeringuteks (nt litsentsid, uuringud, andmete säilitamine jne). Selles tabelis esitatud teave peaks olema kooskõlas 4. jaos „Digimõõde“ esitatud üksikasjadega.

Digi- ja IT-assigneeringud KOKKU	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Mitmeaasta ne finantsraami stik 2021–2027 KOKKU
RUBRIIK 7					
Institutsiooni tasandi IT-kulud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
RUBRIIK 7 kokku	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud					
Poliitikavaldkondade IT-kulud rakenduskavadele	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
KOKKU	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.2.6. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

- ☒ on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu
- ☐ tingib mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi mittesihtotstarbelise varu ja/või mitmeaastase finantsraamistiku määruises sätestatud erivahendite kasutuselevõtu.
- ☐ nõuab mitmeaastase finantsraamistiku muutmist.

3.2.7. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

- ☒ ei näe ette kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- ☐ näeb ette kolmandate isikute poolse kaasrahastuse, mille hinnanguline summa on järgmine:
assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	Kokku
Nimetage kaasrahastav asutus					
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU					

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- ☒ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele.
- ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
- ☐ omavahenditele
 - ☐ muudele tuludele
 - ☐ märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksva eelarveaastal kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju ¹⁹			
		Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027

¹⁹

Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.

Artikkel					
---------------	--	--	--	--	--

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

[...]

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

[...]

4. DIGIMÕÕDE

4.1. Diginõuded

Seadusandliku ettepanekuga nähakse ette mitme digilahenduse ja nendega soetud vahendi väljatöötamine ja rakendamine, et toetada liikmesriike ja aidata kosmosetööstust õigusakti õigeaegsel rakendamisel. Digilahenduste kasutamise eesmärk on võimaldada mitmesuguseid tegevusi, nagu andmete töötlemine (kogumine, haldamine, salvestamine), seire- ja jälgimistegevus, aruandlus ja analüüs, eesmärgiga muuta lihtsamaks asjaomaste sidusrühmade omavahelist suhtlust:

Nõude kirjeldus	Mõjutatud sidusrühmade kategooriad	Mõjutatud protsess(id)
Kosmose-tehisobjektide register (edaspidi „URSO“) on digiregister, mida kasutatakse liidus tegutsemise ja kosmoseteenuste osutamise loa saanud registreeritud kosmosekasutajate kohta andmete kogumiseks, töötlemiseks ja vahetamiseks.	Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet, ELi-välised kosmoseteenuse osutajad	Digiregistri loomine ja haldamine
Liidu suurt huvi pakkuvate sündmuste hoiatuste kontaktisikute andmebaas on digilahendus, mida kasutatakse liidus tegutsevate kosmoseaparaadi käitajate teatatud nende töötajate kontaktandmete kogumiseks, töötlemiseks ja vahetamiseks, kes vastutavad liidus kokkupõrke vältimise ja laskumise tegevuste eest.	Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet, ELi ja ELi-välised kosmoseteenuse osutajad	Digitaalse andmebaasi loomine ja haldamine
Ühtne teabeportaal on digiplatvorm, mida kasutatakse andmete kogumiseks, töötlemiseks ja vahetamiseks, et osutada teatavaid teenuseid riiklikul tasandil kosmosetegevuse elluviimise lubade väljastamise protsessi haldamiseks.	Euroopa Komisjon, Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet, liikmesriigid, ELi kosmoseteenuse osutajad	Digiplatvormi loomine ja haldamine
Kosmoseteenuse osutajatele väljastatakse jälgitavuse e-tunnistus, et kinnitada kosmose-tehisobjekti	Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet, kosmoseteenuse osutajad	Digilahenduse loomine ja haldamine

vastavust käesoleva määruse nõuetele liidus kasutamise otstarbel.		
Keskkonnajalajälje andmebaas on digitaalne avalik andmebaas, mida kasutatakse andmete kogumiseks ja töötlemiseks. Selle abil tehakse samuti üldsusele kättesaadavaks andmed, mida on vaja keskkonnajalajälje arvutamiseks.	Euroopa Komisjon, Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet, liikmesriigid, ELi kosmoseteenuse osutajad	Digitaalse andmebaasi loomine ja haldamine

4.2. Andmed

1) Liidu kosmose-tehisobjektide register (URSO) URSOs kogutakse ja töödeldakse andmeid kosmoseteenuse osutajate kohta, kellel on luba ELis tegutseda ja kosmosepõhiseid teenuseid osutada või kes on sel otstarbel registreeritud. Andmete haldamine on kooskõlas Euroopa andmestrategiaga, seades rõhku turvalisele jagamisele, korduskasutamisele ja minimaalsele paralleelsele tegevusele lähtuvalt ühekordsuse põhimõttest. Amet loob URSO ja haldab seda, tagades läbipaistvuse ja järjepideva nõuete täitmise kõigis liikmesriikides.

2) Liidu suurt huvi pakkuvate sündmuste hoiatuste kontaktisikute andmebaas: selles andmebaasis on kokkupõrke vältimise ja laskumise eest vastutavate töötajate kontaktandmed. See kavandatakse nii, et seda saaks kasutada tavapäraste andmevormingutega ja et see tagaks andmekaitse. Lähtuvalt ühekordsuse põhimõttest on selle puhul eesmärk kasutada uuesti kontrollitud kontaktandmeid, et minimeerida kattuvaid kandeid. Kui tegevuslikud kohustused muutuvad, siis esitavad kosmoseteenuse osutajad ametile ajakohastatud teabe, mis võimaldab hoiatusi ja reageerimist õigel ajal kooskõlastada.

3) Ühtne teabeportaal: see portaal tõhustab kosmosetegevuse lubade väljastamise protsessi. See luuakse ühiste andmestandardite põhjal, et kaasata see ladusalt olemasolevate süsteemidega. Ühekordsuse põhimõte vähendab korduvat teabe küsimist ning loa taotluste või ajakohastuste tõttu algatatud korrapärane andmevahetus tagab, et asutused, amet ja kasutajad saavad lubade väljastamise protsessi tulemuslikult jälgida.

4) E-tunnistus: e-tunnistus kinnitab kosmoseteenuse osutaja vastavust määrusele ja sisaldab tehnilist kirjeldust. Kooskõlas Euroopa andmestrategiaga seab amet eesmärgiks kasutada olemasolevaid registri ja lubade andmeid, et vältida paralleelset tegevust. Tunnistus väljastatakse juhul, kui kasutaja vastab määruse nõuetele.

5) Keskkonnajalajälje andmebaas: keskkonnajalajälje andmebaas tagab kvaliteetsed olulusringi andmiku andmed, mis on kooskõlas ELi standarditega ja mis toetavad uuringuid kosmose toodete ja organisatsiooni keskkonnajalajälje valdkonnas. Selle puhul järgitakse Euroopa andmestrategiat, edendades andmete korduskasutamist, koostalitlusvõimet ja läbipaistvust ning tagades kooskõla kestlikkuseesmärkidega. Andmebaasi puhul järgitakse ühekordsuse põhimõtet, minimeerides olemasolevate andmekomplektide kaasamise teel paralleelse tegevuse. Andmeid esitavad tööstuse sidusrühmad, teadusasutused ja ametid ning üldsusel on andmetele juurdepääs, sh

ettevõtetele ja poliitikakujundajatele regulatiivse aruandluse ja kestlikkuse hindamise otstarbel antud juurdepääs. Teabevahetus tuleneb nõuete täitmise kohustusest ja vabatahtlikust keskkonnamõju hindamisest, mis toimub korrapäraselt või vastavalt vajadusele.

4.3. Digilahendused

Käesoleva määruse kontekstis ette nähtud digilahendused on järgmised:

- kosmose-tehisobjektide register (edaspidi „URSO“) on ameti loodud ja hallatav digiplatvorm, sh liidus tegutsemise ja kosmoseteenuste osutamise loa saanud registreeritud kosmoseteenuse osutajate loetelu;
- liidu suurt huvi pakkuvate sündmuste hoiatuste kontaktisikute andmebaas on ameti loodud ja hallatav digiregister, sh kosmoseparaadi käitajate teatatud nende töötajate kontaktandmed, kes vastutavad kokkupõrke vältimise ja laskumise tegevuste eest;
- ühtne teabeportaal on Euroopa Komisjoni poolt ameti toetusel loodud ja hallatav digiplatvorm, milles on esitatud teatav arv teenuseid riiklikul tasandil kosmosetegevuse elluviimise eesmärgil lubade väljastamise haldamiseks (ühtse kontaktpunkti lähenemisviis), millega tagatakse halduslik lihtsustamine ja tõhustatud nõuetele vastavuse menetlused, eelkõige idufirmade, kasvufirmade, VKEde ja väikeste keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate jaoks ning riikliku ja ELi tasandi vaheline koostalitlusvõime;
- jälgitavuse e-tunnistus on digitunnistus, mille amet väljastab kosmoseteenuse osutajatele, et kinnitada kosmose-tehisobjekti vastavust käesoleva määruse nõuetele liidus kasutamise otstarbel;
- PEFCR4Space arvutusvahend on vahend, mida kasutatakse kosmosetegevuse keskkonnajalajälje arvutamiseks, järgides kosmosesektori keskkonnajalajälje määramise eeskirjades kehtestatud suuniseid ja standardeid;
- PEFCR4Space kasutajatugi on teenus, mis toetab ja juhendab kasutajaid tootekategooria keskkonnajalajälje määramise eeskirjade rakendamisel, mis on konkreetselt kavandatud kosmosetööstuse jaoks, aidates toime tulla tekkivate probleemidega ja andes vastused tekkivatele küsimustele;
- avalik keskkonnajalajälje andmebaas sisaldab olulusringi andmiku andmeid, mida on vaja kosmosesektori keskkonnajalajälje hindamiseks.

4.4. Koostalitlusvõime hindamine

- Liidu kosmose-tehisobjektide register (URSO): URISO toetab piiriülest koostalitlusvõimet, kohaldades ühiseid õigusraamistikke ja tehnilisi standardeid, mis võimaldavad ametil registreerida lubade väljastamise ja seire andmed. Selle puhul võidakse kasutada Koostalitleva Euroopa lahendusi, nagu standarditud andmeidentifikaatorid;
- liidu suurt huvi pakkuvate sündmuste hoiatuste kontaktisikute andmebaas: andmebaas tagab viivitamatu piiriülese teabevahetuse kokkupõrgete või laskumiste puhul, kasutades kontaktandmete ja hoiatuste protokollide jaoks ühtlustatud andmevorminguid. Selle korralduse abil tõhustatakse eriolukorras tegevuse kooskõlastamine ELi ja ELi-väliste sidusrühmade vahel Koostalitleva Euroopa metaandmete ja autentimise vahendite abil, mis aitavad kandeid standardida;
- ühtne teabeportaal: portaal kavandatakse ladusaks teabevahetuseks mitme ELi ja riikliku süsteemi vahel, edendades koostalitlusvõimet standarditud

andmevahetusvormingute, protokollide ja ühtse digiliidese abil, et vähendada halduskoormust;

- e-tunnistus: tunnistus tugineb koostalitlusvõimelistele digiallkirjadele ja standardsetele nõuete täitmise andmeväljadele;

- keskkonnajalajälje andmebaas: liidu keskkonnajalajälje andmebaas (edaspidi „keskkonnajalajälje andmebaas“) toetab piiriüleseid digitaalseid avalikke teenuseid, võimaldades standarditud keskkonnamõju andmete vahetamist ELi üksuste ja avaliku sektori asutuste vahel. See suurendab piiriülest koostalitlusvõimet õigusliku, semantilise ja tehnilise vastavusse viimise teel, rakendades selliseid Koostalitleva Euroopa lahendusi nagu metaandmete standardid ja rakendusliidesel põhinev andmevahetus. Olulised tõkked hõlmavad õiguslikke erinevusi, andmevormingu ebakõlasid ja probleeme tehnilisel integreerimisel. See hindamine on kooskõlas määrusega (EL) 2024/903 (Koostalitleva Euroopa määrus) ning toetab Euroopa rohelise kokkuleppe ja ringmajanduse eesmärke.

4.5. Digimõõtme rakendamist toetavad meetmed

Seadusandliku ettepanekuga nähakse ette mitme digilahenduse ja nendega soetud vahendi väljatöötamine ja rakendamine, et toetada liikmesriike ja aidata kosmosetööstust ettepaneku õigeaegsel rakendamisel.

Digilahendusi kasutatakse ettepaneku eri valdkondadega (ohutus, kerksus ja keskkonnakestlikkus) seotud andmete kogumiseks, töötlemiseks ja vahetamiseks ning samuti riiklikul tasandil kosmosetegevuse elluviimise lubade väljastamise protsessi ja liidu tasandil kolmandate riikide kosmosekasutajate registreerimise otstarbel. Euroopa Komisjonil ja ametil on kõnealuste digilahenduste väljatöötamisel ja haldamisel otsene ja aktiivne roll.